

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

CİNAYET TERAPİSİ

Birbirini tanımayan bir grup insan
ve çıkışı olmayan bir psikolojik labirent

Zygmunt Miłoszewski

Roman

CİNAYET TERAPİSİ

Zygmunt Miłoszewski

ISBN: 978-605-4629-98-5

YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 16229

MATBAA SERTİFİKA NO: 32296

Cinayet Terapisi

Zygmunt Miłoszewski

Özgün Adı: Uwikłanie

© Wydawnictwo W.A.B., 2007

© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Kalem Ajans aracılığıyla Koridor Yayıncılık'a aittir.

Yayıncının izni olmaksızın çoğaltılamaz, kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

This publication has been supported by the ©POLAND Translation Program.

Bu yayın POLONYA Çeviri Programı tarafından desteklenmiştir.

Editör: Zübeyde Abat

Lehçeden çeviren: Seda Köycü

Kapak ve sayfa tasarımı: Tuğçe Ekmekçi

Baskı: Sem Ofset Matbaa Hizmetleri Tic. Ltd. Şti.

SEM OFSET MATBAA HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.

Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. Emintaş San. Sit. No: 101/33

Zeytinburnu - İstanbul

Cilt: Ekosan Matbaacılık, İstanbul

1. baskı: Koridor Yayıncılık, İstanbul, 2015

KORİDOR YAYINCILIK

Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. MB İş Merkezi

No: 14 Kat: 1 D: 1 Zeytinburnu / İstanbul

Tel.: 0212 – 544 41 41 / 544 66 68 / 544 66 69

Faks.: 0212 – 544 66 70

info@koridoryayincilik.com.tr

CİNAYET TERAPİSİ

Zygmunt Miłoszewski

Lehçeden çeviren: Seda Köycü

BİRİNCİ BÖLÜM

5 HAZİRAN 2005, PAZAR

Yeniden düzenlenmeye başlayan Jarocin Festivali'nin büyük başarısı: Dżem, Armia ve TSA'yı on bin kişi dinledi. JP2 kuşağı,* Lednica'da her yıl düzenlenen ibadet buluşmasına** katıldı. Zbigniew Religa cumhurbaşkanlığına adaylığını koyacağını ve "ulusal mutabakat adayı" olmak istediğini açıkladı. Góraszka'daki onuncu havacılık pikniğinde iki F-16 uçağı gösteri yaparak izleyenlerde coşku yarattı. Polonya takımı Bakü'de Azerbeycan'ı zayıf bir skorla, 3-0 yendi, Azerilerin antrenörü ise hakemi dövdü. Varşova polisi uyarı amacıyla şoförlere kaza kurbanlarının korkunç fotoğraflarını dağıttı, Mokotów'da I22 nolu hatta sefer yapan bir otobüs yandı, Kinowa Caddesi'nde ise organ nakli için karaciğer taşıyan bir ambulans devrildi. Şoför, hemşire ve doktor yaralı halde hastaneye kaldırıldı, karaciğer bir zarar görmedi ve aynı gün Banacha Caddesi'ndeki hastanenin bir hastasına nakledildi. Başkentte en yüksek hava sıcaklığı 20 °C, kısa süreli yağışlar var.

* Polonyalı Papa Jan Paweł II'in (John Paul II) öğretisi etrafında toplanmış, tüm dünyadan özellikle genç Katoliklerin oluşturduğu, 78 Kuşağı adıyla da bilinen topluluk. (Çev.N.)

** 1997 yılından itibaren her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen ve 2005 yılından itibaren Haziran ayının ilk cumartesi günü yapılan, dünya ve Polonya Katolik gençliğinin Polonya'daki Lednica Gölü kıyısında toplanarak ibadet ettiği organizasyon. (Çev.N.)

“Sizlere bir masal anlatmama izin verin. Çok uzun zaman önce küçük bir taşra kasabasında bir marangoz yaşamış. Kasaba sakinleri yoksullarmış, yeni masa ve sandalye alacak paraları yokmuş, o yüzden marangoz da yoksulmuş. Kıt kanaat geçiniyor, kaderinin değişebileceğine inancı yaşlandıkça azalıyormuş, oysaki kaderinin değişmesini dünya üzerindeki hiçbir insanın istemediği kadar istiyormuş, çünkü güzel bir kızı varmış ve kızının, kendisinin sürdüğünden daha iyi bir yaşam sürmesini istiyormuş. Bir yaz günü marangozun evine kudretli bir adam gelmiş. “Uzun zamandır görmediğim erkek kardeşim beni ziyarete geliyor. Ona göz kamaştırıcı bir hediye vermek istiyorum, çünkü o zaten altının, gümüşün ve değerli taşların bol olduğu bir ülkeden geliyor, bu hediyenin olağanüstü güzellikte ahşap bir mücevher kutusu olmasını istiyorum. Bu mücevher kutusunu en yakın dolunaydan sonraki Pazar gününe kadar yapabilirsen, bundan böyle yoksulluktan yakınmazsın,” demiş. Marangoz kabul etmiş tabii ve hemen işe koyulmuş. Sıra dışı derecede zahmetli ve güç bir işmiş bu. Birçok ahşap türünü bir araya getirip mücevher kutusunu masallardaki yaratıkların minyatür oymalarıyla süslemek istiyormuş. Az yemek yiyor, neredeyse hiç uyumuyor, sadece çalışıyormuş. Bu sırada, bu kudretli adamın gelişi ve verdiği bu sıra dışı siparişe dair haber çabucak yayılmış kasabada. Kasaba sakinleri mütevazı marangozu çok seviyormuş, her gün biri gelip marangoza güzel sözler ediyor ve oyma işinde ona yardım etmeye çalışıyormuş. Fırıncı, tüccar, balıkçı hatta meyhaneci – her biri marangozun aldığı işi zamanında bitirmesi için kesikleri, küçük çekiçleri ve eğeleri kapıp işe koyuluyormuş. Ne yazık ki, hiçbiri bu işi yapmayı becere-

miyormuş ve marangozun kızı babasının, mücevher kutusunu oymak yerine, dostlarının bozduğu yerleri düzeltişini üzümlere izliyormuş. İşin tamamlanmasına sadece dört gün kala, umutsuz ustanın dövündüğü bir sabah, kızı kulübenin kapısında dikilip yardım etmek üzere gelen herkesi kovmuş. Tüm kasaba halkı onlara gücenmiş, herkes marangozun bir hödük ve nankör, kızının da terbiyesiz bir kız kurusu olduğunu söylüyormuş artık. Marangozun dostlarını kaybettiğini, ama bunun karşılığında ustalıkla çıkardığı işle o kudretli adamı büyülediğini söylemek isterdim sizlere, ama bu doğru olmazdı. Çünkü dolunaydan sonraki Pazar günü kudretli adam marangozun evine gelmiş, ama eli boş ve öfkeden kudurmuş bir halde çıkıp gitmiş hemen. Marangoz mücevher kutusunu ancak günler sonra bitirebilmiş ve onu kızına hediye etmiş.”

Cezary Rudzki masalı bitirip boğazını temizledi ve kupasına termostan kahve koydu. Üç hastası, iki kadın ve bir adam masanın diğer tarafında oturuyordu, sadece Bay Henryk yoktu.

“Bundan çıkarılacak kıssadan hisse nedir?” diye sordu sol tarafta oturan adam, Euzebiusz Kaim.

“Kendiniz bulacaksınız,” diye yanıtladı Rudzki. “Ben söylemek istediğim şeyi biliyorum, ama sizler bundan ne anlamak istediğinizi ve sizin için şu an hangi anlamın gerekli olduğunu benden daha iyi biliyorsunuz. Masallar yorumlanmaz.”

Kaim bir şey söylemedi, Rudzki de konuşmuyor, kimilerine göre onu Hemingway’e benzeten kırılmış sakalını sıvazlıyordu. Önceki gün yaşananlardan bir şekilde söz edip etmemekte tereddüt ediyordu. Kurallara göre karar verecekse söz etmemeliydi. Ama buna rağmen...

“Bay Henryk’in şu an burada olmayışından istifade ederek, yorumlamadıklarımızın sadece masallar olmadığını hepinize hatırlatmak isterim. Terapi seyrini de yorumlamıyoruz. Temel

kurallardan biridir bu. Çünkü gibi yoğun bir seans olmuş olsa bile. Üzerinde konuşmamamız daha doğru olacaktır,” dedi.

“Neden?” diye sordu Euzebiusz Kaim, başını tabağından kaldırmadan.

“Çünkü o zaman, keşfettiğimiz şeyin üzerini yorum çabalarıyla örtmüş oluyoruz. Oysa gerçek hayata geçirilmelidir. Ruhlarımıza giden yolu bulmalıdır. Akademik tartışmalarla bu gerçeği öldürmek, hepimize karşı yapılmış bir haksızlık olurdu. Lütfen inanın bana, böylesi daha iyi.”

Konuşmadan kahvaltılarına devam ettiler. Haziran güneşi, ateş açılan gedikleri andıran dar pencerelerden içeri düşüp karanlık salonu ışık şeritlerine boyuyordu. Salon çok gösterişsiz döşenmişti. Üzerinde örtü olmayan uzun, ahşap bir yemek masası, birkaç sandalye, kapının üzerinde çarmıha gerilmiş İsa figürü. Bir büfe, elektrikli bir çaydanlık, bir mini buzdolabı... Başka da bir şey yoktu. Rudzki bu mekanı – şehir merkezindeki bu inziva yerini – keşfettiğinde çok memnun olmuştu. Kiliseye ait mekanların terapiyi o güne dek kiraladığı, kırsal bölgelerdeki turistik mekanlardan daha fazla destekleyeceğini düşünmüştü. Haklıydı. Yapıda bir kilise, bir okul, bir poliklinik ve birkaç özel firma bulunmasına ve yapının yanında Trasa Łazienkowska* yer almasına rağmen, burada büyük bir huzur hissediliyordu. Rudzki’nin hastalarının en çok ihtiyaç duyduğu şey de buydu.

Ama huzurun bir bedeli vardı. Burada bir mutfak bölümü yoktu; buzdolabını, çaydanlığı, termosu ve çatal bıçak takımını kendisi almak zorunda kalmıştı. Öğle yemeklerini dışarıdan sipariş veriyorlardı. Tek kişilik küçük odalarda kalıyorlardı, ayrıca, şu an bulundukları kullanılabilir, küçük bir yemekhaneleri ve terapi seanslarını yaptıkları küçük bir

* Varşova’nın merkezini şehrin sağ kesimine bağlayan geniş otoyol. (Çev.N.)

salonları vardı. Üç kalın sütuna dayanan çapraz kemerli bir salondur bu. Bir Leonard kriptası* değildi, ama genellikle hastalarını kabul ettiği o küçük oda ile kıyaslandığında, neredeyse öyleydi.

Ama Rudzki buranın fazla karanlık ve fazla kapalı bir mekan olduğunu düşünüyordu şimdi. Terapi seansı sırasında serbest bırakılan güçlü duyguların bu duvarlar arasında kaldığını, bu duvarlara kauçuk bir top gibi çarpıp geri döndüğünü ve orada bulunmak gibi bir talihsizlik yaşamış herkese çarpıp sektiğini düşünüyordu. Rudzki bir önceki gün yaşananlardan sonra kendisini güçlükle toparlamıştı ve bunun kısa bir süre sonra bitecek olmasına seviniyordu. Buradan olabildiğince çabuk çıkmak istiyordu.

Kahvesinden bir yudum aldı.

Rudzki'nin karşısında oturan otuz beş yaşındaki Hanna Kwiatkowska bakışlarını Rudzki'den ayırmadan elindeki küçük kaşığı parmaklarının arasında çeviriyordu.

“Bir şey mi var?” diye sordu Rudzki.

“Endişelenmeye başladım,” diye karşılık verdi Kwiatkowska, kalın bir ses tonuyla. “Saat dokuzu çeyrek geçiyor, ama Bay Henryk hâlâ gelmedi. Belki de gidip her şeyin yolunda olup olmadığına bir bakmalısınız, doktor bey.”

Rudzki ayağa kalktı.

“Bakayım,” dedi. “Açıkçası, Bay Henryk'in, dünki duygularının etkisinden uyuyarak kurtulmaya çalıştığını düşünüyorum.”

Dar ve küçük bir koridordan (bu binada her şey dardı) Henryk'in odasına vardı. Kapıyı tıklattı. Yanıt gelmedi. Bir kez daha, bu kez daha kararlı bir şekilde tıklattı.

* Aziz Leonard Kriptası: Krakov'daki Wawel Sarayı'nda bulunan mezar odası. (Çev.N.)

“Bay Henryk, kalkın!” diye seslendi kapıdan.

Bir saniye daha bekleyip içeri girdi. Oda boştu. Yatak bozulmamıştı, kişisel eşyaları yoktu. Rudzki yemekhaneye döndü. Üç baş sanki tek bir bedenden çıkıyormuşçasına aynı anda Rudzki’ye döndü. Bu görüntü çocuk kitaplarındaki canavar resimlerini anımsattı Rudzki’ye.

“Bay Henryk bizi terk etmiş. Bunu üzerinize alınmayın lütfen. Bir hastanın terapiden bu kadar çabuk vazgeçmesi ilk kez olmuyor, son da olmayacak. Özellikle dünkü gibi yoğun geçen bir seans sonrasında. Umarım, deneyimlediği şey işe yarar da iyi gelir ona.”

Kwiatkowska kıpırdamadı bile. Kaim omuzlarını silkti. Üç – kısa bir süre öncesine kadar dört – hastasından sonuncusu olan Barbara Jarczyk Rudzki’ye bakıp “Yani bitiriyor muyuz? Evlerimize gidebilir miyiz bu durumda?” diye sordu.

Terapist başını çevirdi.

“Yarım saatliğine odalarınıza gitmenizi, dinlenip sakinleşmenizi rica ediyorum. Saat onda salonda buluşalım.”

Üç hasta da – Euzebiusz, Anna ve Barbara – başlarıyla onaylayıp yemekhaneden çıktı. Rudzki masanın etrafını dolaştı, termosta kahve kalıp kalmadığına bakıp kupasına kahve koydu. Bir küfür savurdu, çünkü kupada süte yer bırakmayı unutmuştu. Doldurduğu kahveyi ya içecek ya da dökecekti. Koyu kahvenin tadına tahammül edemiyordu. Kahvenin birazını çöpe döktü. Üzerine süt ekleyip pencere kenarında dikildi. Caddeden geçen arabalara ve karşı taraftaki stadyuma baktı. Şu beceriksizlerin lig şampiyonluğunu nasıl olup da yine kaçırdıklarını düşündü. İkinci bile olamayacaklardı, iki hafta önce Wisła’yı* 5–1 mağlup ederek rezil etmeleri bir işe yaramamıştı. Ama en azından Polonya Ku-

* WisłaKraków: Polonya’nın en eski ve en başarılı futbol kulüplerinden biri.
(Çev.N.)

pası'nı almayı başarırlardı belki, ertesi gün Groclin'le yarı finaldeki ilk maçlarını yapacaklardı. Legia'nın son dört yıldır bir kez olsun yenemediği şu Groclin'le. Yine o kahrolası, lanet takım...

Sessizce güldü. İnanılmaz, insan beyni nasıl çalışıyordu böyle, şimdi bile ligin durumunu düşünebiliyordu. Rudzki saatine baktı. Daha yarım saat vardı.

Saat ona gelmeden hemen önce yemekhaneden çıkıp dışlarını fırçalamak için banyoya gitti. Yolda Barbara Jarczyk ile karşılaştı. Barbara Rudzki'nin salona değil de, zıt yöne gittiğini görünce, soru soran gözlerle baktı ona.

“Hemen geliyorum,” dedi Rudzki.

Dış macununu fırçaya süremeden, bir çığlık sesi duydu.

2

Pazar günleri hep nasıl uyanıyorsa o şekilde uyandı Teodor Szacki. Hayır, akşamdan kalmışlık, cinsel arzu, işeme ihtiyacı, hasır stor perdelerden sızan parlak güneş ışıkları ya da balkon üzerindeki çatıya vuran yağmur değildi bu. Yedi yaşındaki kızı Helena'ydı, Szacki'nin üzerine öyle bir çeviklikle atlamıştı ki, yatak gıcırdamıştı.

Szacki, üstüne kızının kahverengi saç buklesinin düştüğü gözünü araladı.

“Gördün mü? Büyükanнем saçımı lüle lüle yaptı.”

“Gördüm,” dedi Szacki ve gözünün üstüne düşen saçları çekti. “Yazık ki, seni onlarla bağlamamış.”

Kızını alnından öptü, onu kenara çekip yataktan kalktı ve

* Legia Warszawa (Lejyon Varşova): 1916 yılında kurulmuş, Polonya'nın en önemli futbol kulüplerinden biri. (Çev.N.)

tuvalete gitti. Tekrar odaya dönüp kapısında dikildiği sırada, yatağın öbür tarafında bir kıpırtı oldu.

“Kahvem için su kaynatır mısın?” diye yorganın altından bir mırıltı geldiğini işitti Szacki.

Her hafta sonu olduğu üzere, istekler konçertosu başlamıştı işte. Szacki öfkeli olduğunu hissetti hemen. On saat uyumuştı, ama inanılmaz derecede yorgundu. Bu durumun ne zaman başladığını hatırlamıyordu. Günün yarısını yatakta geçirebiliyor, ağzında kötü bir tatla, gözlerinin içine sanki kum kaçmış hissiyle ve şakaklarının arasında hafifçe yanan bir ağrıyla kalıyordu yataktan. Anlamsız bir durumdu bu.

“Neden doğrudan ‘bana kahve yap’ demiyorsun?” dedi karısına, talepkar şekilde.

Karısının “Çünkü kendim yaparım, sana zahmet vermek istemiyorum,” dediğini zar zor duyabildi.

Szacki gözlerini teatral bir jestle yukarı çevirdi. Helena güldü.

“Hep böyle diyorsun, ama kahveni sana hep ben yapıyorum!”

“Yapmak zorunda değilsin ki. Ben senden sadece su kaynatmanı istiyorum.”

İşedi ve evyedeki kirli kap kaçak yığınının bakmamaya çalışarak, karısına kahve yaptı. Söz verdiği kahvaltıyı hazırlamak istiyorsa, on beş dakikada bulaşıkları yıkaması gerekiyordu. Nasıl da yorgundu. Bu ataerkil ülkedeki diğer tüm erkekler gibi, öğlene kadar uyuyup sonra da televizyon izlemek yerine, o süper kocalık ve süper babalık yapıyordu.

Weronika yataktan çıkıp antrede dikildi, aynada eleştirel gözle süzdü kendini. Szacki de eleştirel gözle baktı karısına. Karısı her zaman seksi olmuştu, ama hiçbir zaman manken gibi olmamıştı. Buna rağmen, ikinci bir çene gibi görünen gıdığı ve hafif göbeği için bir açıklama bulmak güçtü. Ve şu

tişörtü için. Szacki karısının her gece tüller ve danteller içinde uyumasını beklemiyordu, ama kahretsin, üzerinde şu solmuş “Disco fun” yazısı olan ve kesinlikle, birbirlerine hediyeler aldıkları zamanlardan kalma bu tişörtü ne diye sürekli giyiyordu ki sanki! Kahve kupasını karısına uzattı. Karısı Szacki’ye şişmiş gözlerle bakıp göğsünün altını kaşdı. Kocasına teşekkür edip onu bir refleksle burnundan öptü ve duş almaya gitti.

Szacki iç çekti, parmaklarını kar gibi beyaz saçlarının arasından geçirip mutfığa gitti.

Benim olayım bu mu gerçekten? diye düşündü, bulaşık süngerini kirli tabakların altından çekip çıkarmaya çalışırken. Kahve yapmak için kısa bir süre, bulaşıkları yıkamak için kısa bir süre daha, kahvaltı hazırlamak için bir kısa süre daha harcayacaktı. Aptal gibi yarım saatini verecekti ve herkes mutlu olacaktı. Parmaklarının arasından kayıp giden tüm o zamanları düşününce, kendini çok daha yorgun hissetti. Trafikte beklemek, adliyede boş geçen binlerce saat, kağıt falında en üst düzeye ulaşabildiği, işyerindeki o anlamsız boş zamanlar, bir şeyi beklemek, birini beklemek, beklemeyi beklemek. Kesinlikle hiçbir şey yapmamak için bir bahane olarak beklemek. Dünyanın en yorucu meşgalesi olarak beklemek. “Tecrübeli bir madenci bile benden daha dinçtir,” diye düşündü sızlanarak, yıkadığı bardağı bulaşık sepetine koymaya çalışırken, ama sepette bardağa yer kalmamıştı. Kurumuş kap kacağı daha önce ne diye çıkarmamıştı ki sepetten. Yaşam herkes için bu kadar yorucu muydu acaba?

Telefon çaldı. Helena açtı. Szacki odaya yönelip ellerini mutfak bezine silerken, kızının konuşmasını dinliyordu.

“Babam evde, ama gelemez, çünkü bulaşık yıkıyor ve bize sahanda yumurta yapıyor...”

Szacki ahizeyi kızının elinden aldı.

“Buyurun, ben Szacki.”

Doğu’ya özgü melodik bir sesle konuşan, Wilcza Cadde-si’ndeki polis karakolundan Oleg Kuzniecowa’un “Günaydın, savcı bey. Sizi üzmem istemem, ama bugün kimseye sahanda yumurta yapamazsınız. Belki ancak akşam yemeğine,” diyen sesini duydu telefonun diğer ucunda.

“Oleg, yalvarırım, yapma bunu bana.”

“Ben yapmıyorum savcı bey, sizi göreve çağıran şey şehirde olanlar.”

3

Eski, büyük Citroen Świątokrzyski asma köprüsünün direği altında, Polonya romantik komedilerindeki küstah bir product placement* gibi o sırada köprüde bulunan pek çok arabanın kıskanacağı bir zarafetle süzülüyordu. Şu Piskorski** bir sahtekar belki, ama iki köprü de ayakta diye düşündü Szacki. Kaczor*** belediye başkanıyken, herhangi birinin böylesi bir yatırım kararı almaya cesaret etmesi düşünülemezdi. Özellikle de seçimler öncesinde.

Weronika Büyükşehir Belediyesi’nde hukukçuydu ve kararların şimdilerde nasıl alındığını pek çok kez anlatmıştı. Her halükarda hiç karar alınmıyordu.

Powiśle’ye sapıp – her zamanki gibi – rahat bir nefes aldı.

* (ing.) ürün yerleştirme (Çev.N.)

** Paweł Piskorski: 1999-2002 yılları arasında Varşova belediye başkanlığı yapmış politikacı. (Çev.N.)

*** 2002-2005 arasında Varşova Belediye Başkanı, 2005-2010 arasında Polonya Cumhurbaşkanı olmuş, cumhurbaşkanlığı sırasında uçağının 10 Nisan 2010 tarihinde Smolensk’de düşmesi sonucunda hayatını kaybetmiş siyasetçi Lech Kaczyński için kullanılan lakap. (Çev.N.)

Kendine gelmişti. On yıldır Praga semtinde yaşıyordu ve buraya hiç alışmamıştı. Alışmaya çalışmıştı, ama bu yeni, küçük yurdun onun için sadece tek bir iyi özelliği vardı – şehir merkezine yakındı. Bir zamanlar *New York*'taki *Antigone* adlı oyuna aşık olduğu Ateneum Tiyatrosu'nu, doğduğu hastaneyi, tenis oynamayı öğrendiği spor merkezini, erkek kardeşiyle kızak kayarak eğlendiği yerdeki, parlamento binalarının altında uzanan parkı, yüzmeyi öğrendiği ve mantar kaplığı havuzu geçti. Merkez ilçe Śródmieście'ye varmıştı. Şehrin merkezinde, ülkesinin merkezinde, yaşamının merkezindeydi. Tasavvur edilebilecek en çirkin axis mundi'ydi* burası.

Akıp giden viyadüğün altından geçip Trasa Łazienkowska'ya saptı ve başkent savaşçıların** iki yüz metre ilerideki stadyumda Beyaz Yıldız'ın*** tozunu nasıl attırmış olduğunu düşünerek, aracını kültür evinin yanına park etti. Sporla ilgilenmiyordu, ama Weronika öyle ateşli bir taraftardı ki, Szacki – ister istemez – Legia'nın son iki yılda yaptığı tüm maçların sonuçlarını ezbere biliyordu. Karısı üç renkli atkısını yarın kesin takardı maç için. Polonya Kupası çeyrek final maçı için.

Aracını kilitledi, yanında Bilim ve Kültür Sarayı'nın ve Za Żelazną Bramą semtinin sessiz ve az istila edilmiş birer mimari örneği olarak yer aldığı, başkentten en acayip yapılarından biri olan, caddenin karşı tarafındaki yapıya baktı. Bir zamanlar burada, savaş sırasında ayaklanmacı direniş hareketinin kullandığı yerlerden biri olup yıkılan, bölge kilisesine bağlı Cześćochowa Meryem Ana Kilisesi vardı. On yıl boyunca tekrar inşa edilmemişti, karanlık yıkıntıları, sütun kalıntıları ve açığa çıkmış mahzenleriyle insana korku verir

* Yer'in ekseni. (Çev.N.)

** Legia Warszawa spor kulübü futbolcuları kastedilmektedir. (Çev.N.)

*** Wisła Kraków spor kulübünün konuşma dilindeki simgesi. (Çev.N.)

olmuştu. Nihayet tekrar inşa edildiğinde, keşmekeşin vitri-
ni olmuştu. Trasa Łazienkowska'dan araçla geçen herkes bu
tuğla canavarı – kilise, manastır, kale ve Gargamel'in şatosu-
nun* birleşiminden oluşan bu yapıyı görürdü. Burada bir za-
manlar Kötü** ortaya çıkmıştı. Şimdi ise bir ceset bulunmuştu.

Szacki kravatını düzelterip caddenin öbür tarafına geçti.
Yağmur çiselemeye başlamıştı. Yapının kapısında bir radyo
aracı ve üzerinde belirleyici herhangi bir işaret olmayan bir
polis aracı duruyordu. Etrafta sabah ayininden çıkmış birkaç
seyirci vardı. Oleg Kuzniecowa BEM*** Kriminal Laboratuvarı
olay yeri inceleme ekibinden biriyle konuşuyordu. Konuşma-
sını kesip Szacki'nin yanına gitti. Tokalaştılar.

“Ne o, Rozbrat Caddesi'ndeki bir kokteyle mi katılacaksın
buradan sonra?” diye dalga geçti polis memuru Kuzniecowa,
Szacki'nin ceketinin yakalarını düzelterek.

“Varşova polislerinin ek geçim kaynaklarına dair dediko-
dular gibi, savcılığın politikleşmesine dair söylentiler de aynı
derecede abartıldı,” diye tersledi Szacki. Kıyafetiyle dalga ge-
çilmesinden hoşlanmıyordu. Hava şartlarından bağımsız ola-
rak, üzerinde takım elbisesi ve kravatı vardı, çünkü o, manava
şarküteri ürünleri tedarik eden bir satıcı değil, bir savcıydı.

“Elimizde ne var?” diye sordu, gün içinde içeceği üç siga-
radan ilkinin çıkarırken.

“Bir ceset, dört şüpheli.”

“Yüce Tanrım, alkolün sebep olduğu bir cinayet daha. Bu

* Mimarisi kötü, estetik olmayan bir yapıyı betimlemek üzere kullanılmış bir ifadedir. (Çev.N.)

** (Lehçe: Zły): Polonyalı yazar Leopold Tyrmand'ın 1955 yılında yayımlanan, olay örgüsü 50'li yılların başında Varşova'da, dönem Varşova'sının karakteristik mekanlarında geçen, aynı başlığa sahip polisiye romanının, zayıfların yanında yer alarak, başkentin yeraltı dünyasında işlenen suçlarla mücadele eden gizemli kahramanı. (Çev.N.)

*** Başkent Emniyet Müdürlüğü (Çev.N.)

kahrolası şehirde, bir kilisede bile batakhaneyle rastlanabileceğini düşünmemiştim. Üstelik birbirlerinin gırtlığına Pazar günü yapışmışlar, ne saygısızlık.” Szacki gerçekten de bezgindi. Bu cinayete ailesiyle geçireceği Pazar günü de kurban gittiği için sinirden köpürüyordu.

“Kısmen haklısın, Teo.” diye mırıldandı Kuzniecowa. rüzgarın çakmağının ateşini söndürmemesi için uygun bir pozisyon yakalamaya uğraşırken. “Bu binada kilise dışında çeşitli firmalar var. Bir okula, bir sağlık merkezine, çeşitli Katolik organizasyonlarına yerler kiralanmış, inziva evi nüründe bir şey de var. Çeşitli gruplar hafta sonu ibadet etmeye, konuşmaya, vaaz dinlemeye vs. buraya geliyor. Şu anda bir terapist dört hastasıyla birlikte üç günlüğüne odalar kiralamış durumda. Cuma ve cumartesi günü terapi yapmışlar, cumartesi günü akşam yemeğinden sonra odalarına dağılmışlar. Bu sabah kahvaltıda doktor ve üç hastası gelmiş. Dördüncü hastayı bir süre sonra bulmuşlar. Ne durumda bulduklarını az sonra göreceksin. Bu mekanlar binanın ayrı bir kanadında, oraya varmak için bekçi kulübesinin oradan geçmek gerekiyor. Pencereelerde parmaklıklar var. Kimse bir şey görmemiş, kimse bir şey duymamış. Suçu şimdilik kimse üstlenmiş de değil. Bir ceset, dört şüpheli – ayık ve burada yerleşik durumda olan dört şüpheli. Buna ne diyeceksin?”

Szacki sigarasını söndürdü, çöp kutusuna atmak için birkaç adım uzaklaştı. Kuzniecowa sigarasını caddeye, doğrudan 171 numaralı otobüsün tekerinin altına fırlattı.

“Bu tür hikayelere inanmıyorum, Oleg. Kısa bir süre sonra, bekçinin gecenin yarısını uyuyarak geçirdiği, ayyaşın tekinin şarap almak için buraya bir şeyler yürütmeye geldiği, yolda zavallı bir nevrolikle çarpıştığı, nevrotikten daha fazla korkup onu bıçakladığı çıkar ortaya. Sizin muhbirlerden birine teşhis ettirilir ve dosya kapanır.”

Kuzniecowa omuzlarını silkti.

Szacki Oleg'e söylediği şeye inanıyordu, ama kapıdan geçip dar bir koridordan cesedin bulunduğu küçük salona yöneldiklerinde, giderek artan bir merak duydu. Heyecanını ve aynı zamanda cesetle karşılaşma korkusunu kontrol edebilmek için derin bir soluk aldı. Cesedi gördüğünde, yüzüne mesleki bir kayıtsızlık yerleşmişti artık. Teodor Szacki Polonya Cumhuriyeti adaleti başında nöbet tutan memur maskesinin ardına gizlenmişti.

IV

Üzerinde kül rengi bir takım elbise olan, elli yaşlarında, hafif iri kemikli, saçları epeyce kırışmış, ama kelleşmemiş adam yeşilimsi bir muşamba kaplı ve alçak çapraz tonozla kesinlikle uymayan zeminde sırt üstü yatıyordu. Adamın yanında fermuarla değil, iki metal kilitle kapanan, tokalı kısa kemerleri bağlı, eski moda, gri bir valiz duruyordu.

Neredeyse yok denebilecek kadar az kan vardı, ama Szacki kendini daha iyi hissetmiyordu yine de. Emin adımlarla maktule yaklaşıp baş tarafına doğru güçlkle çömeldi. Boğazına doğru yükselen safrayı hissedip geçirdi. Yutkundu.

“Parmak izi var mı?” diye sordu kayıtsızca.

“Suç aletinde hiç parmak izi yok, savcı bey,” dedi olay yeri inceleme şefi, maktulun diğer yanına çömelerek. “Farklı yerlerden parmak izi aldık, aynı zamanda küçük izler de. Koku örnekleri alalım mı?”

Szacki başını olumsuz anlamda salladı. Şayet maktul içlerinden biri tarafından öldürüldüğü şahıslarla iki gündür beraberdiyse, kokunun bir yardımı olmazdı. Szacki'nin öne

sürdüğü bu delil o güne dek mahkemede o kadar çok kez çürütülmüştü ki, koku örnekleri alınmasını isterse, olay yeri inceleme ekibini boşuna yormuş olurdu.

“Bu ne?” deyip maktulun sağ gözüne saplanmış, siyah plastik saplı sivri aleti işaret ederek Kuzniecowa döndü. Bu soru, bir zamanlar maktulun gözüken, şimdi maktulun yanağının üzerinde ısrarla Formüla 1 yarış arabasını hatırlatır şekilde pıhtılaşmış olan bordo-gri renkli şu kitleye bakmaktansa, bakışlarını polis memuruna çevirebilmesini sağlayıp rahatlatmıştı Szacki’yi.

“Şiş,” dedi Oleg. “Ya da ona benzer bir şey. Yemekhanede aynı tarzda bütün bir takım var. Bıçaklar, satır, çatal bıçak takımı.”

Szacki başını salladı. Suç aleti oradan alınmıştı demek ki. Bu durumda, katilin dışarıdan gelmiş olma ihtimali neydi? Pratikte böyle bir ihtimal yoktu, ama teoride mahkeme burada, Marszałkowska Caddesi’ndeki gibi, hiç kimsenin fark etmediği bir kalabalık olduğu yönünde bir karar verebilirdi. Her türlü şüphe... vs.

Üniformalı memurlardan biri salona baktığı sırada, Szacki olayın aslında şüphelileri olan tanıkları konusunu nasıl halledeceğini düşünüyordu.

“Komiserim, maktulun karısı geldi. Görüşecek misiniz?”

Savcı Szacki Oleg’le birlikte avluya çıktı.

“Maktulun adı neymiş?” diye fısıldadı Szacki, Kuzniecowa.

“Henryk Telak. Karısının adı Jadwiga.”

Radyo aracının yanında, çekici denilebilecek bir kadın duruyordu. Oldukça uzun boylu, zayıf, gözlüklü, hafifçe kırışmış koyu renk saçlı, keskin yüz hatlarına sahip bir kadın. Üzerinde açık yeşil bir elbise, ayağında sandalet vardı. Bir zamanlar belli ki güzellik timsali olan bu kadın, geçip gitmekte olan güzelliğini gururla sergiliyordu şimdi.

Kuzniecowa kadına yaklaşıp başıyla selamladı.

“İyi günler. Ben komiser Oleg Kuzniecowa. Bu da soruşturmayı yürütecek olan savcı Teodor Szacki. Acınızı paylaşıyoruz. Kocanızın katilini bulup cezalandırılmasını sağlamak için elimizden geleni yapacağız.”

Kadın başını salladı. Sanki orada değildi, sakinleştirici almış gibi bir hali vardı. Belki de olanların tam olarak farkında değildi hâlâ. Szacki bir yakının ölümüne verilen ilk tepkinin buna inanmamak olduğunu biliyordu. Acı sonradan gelirdi.

“Nasıl olmuş?” diye sordu kadın.

“Bir hırsızlık olayı,” dedi Szacki, öyle rahatlıkla ve kendinden emin şekilde yalan söylüyordu ki, avukatlık yapmasını tavsiye etmişlerdi pek çok kez. “Şimdilik her şey, hırsızın kocanıza tesadüfen rastladığını, hatta belki de Bay Henryk’in hırsızı yakalamaya çalıştığını gösteriyor. Hırsız onu öldürmüştü.”

“Nasıl öldürmüştü?” diye sordu kadın.

Adamlar birbirlerine baktılar.

“Kocanızın başına sert bir cisimle vurulmuş.” Szacki yeni kriminal söylemlere katlanamıyordu, ama ölümü dramatize etmemenin en iyi yoluydu bu. Bu şekilde ifade etmek, ‘biri kocanızın gözüne bir şiş saplamış’ demekten daha iyiydi. “Hemen ölmüş. Doktor ölümün çok çabuk gerçekleştiğini, maktulun hiçbir acı hissetmediğini söyledi.”

“Neyse ki, acı hissetmemiş,” dedi kadın kısa bir sessizlikten sonra ve başını ilk kez kaldırdı.

“Onu görebilir miyim?” diye sordu, o anda gözlerinin önüne yarış arabasına benzeyen o gri kitle gelmiş olan Szacki’ye bakarak.

“Buna gerek yok.”

“Onunla vedalaşmak istiyorum.”

“Delil toplama işlemi devam ediyor,” diye ekledi Kuznie-

cow. “Ortam hiç de uygun değil, ayrıca lütfen inanın, hoş bir manzara değil.”

“Nasıl isterseniz,” diye kabul etti kadın, Szacki rahatlamıştı. “Artık gidebilir miyim?”

“Elbette. Lütfen iletişim bilgilerinizi bırakın. Sizinle tekrar görüşmem gerekecek.”

Kuzniecowa kadının adres ve telefonunu yazdı.

“Cenazesi ne olacak, peki?” diye sordu kadın.

“Ne yazık ki, otopsi yapmamız gerekiyor. Ancak en geç cuma günü onu teslim alabilirsiniz.”

“İyi. Cenazesi cumartesi günü defnedilebilir bu durumda. Cenazeyi pazar gününden önce defnetmek gerekir, aksi halde, o yıl aileden biri daha ölür.”

“Bu sadece batıl inanç,” dedi Szacki. Cebinden iki kartvizit çıkarıp kadına verdi. “Birinde benim telefonlarım, diğerinde de cinayet kurbanlarının ailelerine yardım işleriyle uğraşan merkezin telefonları var. Orayı aramanızı öneririm. Yardımı olabilir.”

“Kocaları diriltme işiyle de uğraşıyorlar mı?”

Szacki konuşmanın bu yöne kaymasını istemiyordu. Sürrealist ifadeler genellikle bir histeri başlangıcı oluyordu.

“Daha çok yaşayanları diriltme işiyle. Onları çoğu zaman dönmek istemedikleri yaşama döndürmekle. Elbette ki, uygun gördüğünüz şeyi yapacaksınız. Ben bu insanların yardımcı olabileceklerini söylüyorum sadece.”

Kadın başını sallayıp kartvizitleri çantasına koydu. Komiser ve savcı, kadınla vedalaşıp binaya geri döndüler.

Oleg, Szacki’ye terapide bulunan şahısları şimdi sorgulamak isteyip istemediğini sordu. Szacki bunu nasıl yapacağına karar veremiyordu, ilk refleks olarak onlarla olabildiğince çabuk, hatta hemen burada konuşmaya karar vermiş olsa da,

onları yormak için bunu biraz ertelemenin daha iyi olacağını düşünüyordu. Kıdemli teğmen Colombo'nun eski ve iyi bir yöntemiydi bu. Terapiye katılanların şu an – nomen omen – odalarında ne düşündüklerini geçirdi aklından. Her biri son iki günde söylenen her sözcüğü, yapılan her jesti zihninde evirip çevirerek, içlerinden hangisinin katil olabileceğine dair bir işaret arıyor olmalıydı. Katil dışında tabii, zira katil son iki gün boyunca sarf ettiği bir söz ya da yaptığı bir jestle kendini ele verip vermediğini düşünüyordu. Tüm bunlar, cinayeti gerçekten onlardan birinin işlemiş olması halinde geçerliydi. Katilin dışarıdan gelmiş olması ihtimal dışı bırakılabilir miydi peki? Bırakılamazdı. Her zaman olduğu gibi, bu aşamada hiçbir şey ihtimal dışı bırakılamazdı. Evet, şehirde işlenmiş tüm o sıradan cinayetlerden sonra ilginç bir dosya, hoş bir değişiklik olabilirdi bu. Pis bir koku, boş şişeler, duvarlarda leş kanı, nüfus kaydının gösterdiğinden otuz yaş yaşlı görünen ve yerde hüngür hüngür ağlayan bir kadın, içlerinden birinin sarhoş kafayla bir dostlarını katlettiğine inanamayan şaşkın ve yarı ayık kafadarlar – Szacki bu sahneleri kaç kez görmüştü acaba?

“Hayır,” diye yanıtladı. “Nasıl yapacağımızı söyleyeyim. Onları sen sorgula, nihayetinde genellikle böyle yapıyoruz. Bu işi özellikle senin yapmanı istiyorum, daha iki hafta öncesine kadar Siedlec banliyösünde anne ve babasıyla birlikte yaşayan tıfıl bir polis memurunun değil. Her birine tanık muamelesi yaparak, sakın ve seri bir şekilde sorgulamalısın. Telak'ı en son ne zaman görmüşler, onunla ne zaman tanışmışlar, gece yarısı ne yapıyorlarmış. Onları bir araya getiren şeye, terapiye dair

* (Lat.) Türkçe'ye “Ad işarettir” biçiminde aktarılabilecek, bir insanın ya da bir nesnenin adının, onun karakterine, yapısına ya da kaderine ilişkin bir işaret, bir bilgi taşıdığı, onu karakterize ettiği yönündeki Antik Roma inancısını simgeleyen ifade. (Çev.N.)

bir şey sorma, kendilerini güvende hissetsinler, onlarla birkaç kez görüşmek için benim de bir nedenim olur.”

“Belli ki bir fikrin var,” diye öfkeyle homurdandı Oleg. “Sana zemin hazırlamak için onlarla eğlenmemi istiyorsun. Tutanakları tutmamı, ifadeleri açık bir şekilde yazıp okunmaya hazır hale getirmemi...”

“Bir kadın polis memuruna kur yap, tutanakları okunaklı harflerle yazsın sana. Sabah Wilcza’da buluşalım, yazılı ifadeleri inceler, konuşup sonrasında ne yapacağımıza karar veririz. Pieszczoach davasının karar celsesinde bulunmam gerekiyor aslında, ama Ewa’dan benim yerime gitmesini rica ederim.”

“Kahveler senden.”

“Yapma... Ben bir devlet memuruyum, trafik polisi değil. Karım da bir devlet memuru. İşyerinde hazır kahve kullanıyoruz, kimseye de ikram etmiyoruz ondan.”

Oleg bir sigara çıkardı. Szacki aynı şeyi yapmamak için zor tuttu kendini. Günün geri kalanı için tek bir sigarası kalsın istemiyordu.

“Uzatmayalım, ısmarlayacaksın işte.”

“Uyuz bir Rus’sun sen.”

“Biliyorum, hep söylerler bunu bana. Saat dokuzda Gorączka’da buluşalım mı?”

“Şu aynasız batakhanesinden nefret ediyorum.”

“Brama’da olur mu?”

Szacki başını olumlu anlamda salladı. Oleg onu aracına kadar geçirdi.

“Bu dosya zorlayacak diye korkuyorum,” dedi komiser. “Şayet katil hiçbir hata yapmamışsa, diğerleri de hiçbir şey görmemişse, durum vahim demektir.”

Szacki gülümsemeden edemedi.

“Her zaman hata yaparlar,” dedi.

5

Tatralar'ın* havasının, kanına ne zaman bu kadar girdiğini hatırlamıyordu. Kondrad Tepesi üzerinde dört bir yanda mükemmel bir manzara vardı. Sadece çok uzakta, Yüce Tatralar'ın Slovakya'da kalan bölümü üzerinde minik bulutlar görünüyordu. Sabahın erken saatinde aracını Kiry'da park edip kısa bir gezintiden sonra Kościeliska Vadisi'nden Kızıl Tepeler'e tırmanmaya başlamıştı, bu süre zarfında güneş hep tepedeydi. Yolun yarısından itibaren patika gittikçe daha bir yokuş yukarı olmaya başladığında, bodur dağ çamları etrafa gölge düşmesine olanak vermemişti, yakınlarda bir dere de yoktu, bu dağ gezintisi kızgın bir tavada yürümeye dönüşmüştü. Günlük devriyeleri sırasında, beyin sıvıları güneşin kızdırdığı miğferlerinin altında pişen, Vietnam'daki Amerikan askerlerini hatırlamıştı. Bunu her zaman saçma bulmuştu, ama başını kask değil, uzun zaman önceki Avustralya seyahatinden bir anı olan bej bir şapka koruyor olsa da, kendini o askerler gibi hissediyordu şimdi.

Sınıra yaklaştığı sırada gözlerinde siyah noktacıklar uçuşmaya başladı, bacaklarında da derman kalmamıştı, her şeyi hâlâ eskiden olduğu gibi yapabileceğini, eskiden olduğu gibi içebileceğini, eskiden olduğu gibi sevişebileceğini, dağlarda eskiden olduğu gibi yürüyebileceğini düşünen yetmiş yaş aptallığına lanet okudu.

Sınırdaki kendini soğuk esen rüzgara bırakarak, gücü tükenmiş halde yere yığıldı; kalbinin azgın ritmini dinledi. Marszałkowska Caddesi'nde ölmektense, Ciemniak'ta ölmenin daha iyi olacağını düşündü. Kalp ritmi biraz yavaşlayınca,

* Polonya ve Slovakya sınırında uzanan sıradağlar. (Çev.N.)

Małolączniak'da ölmenin daha iyi olacağına karar verdi, çünkü bu ad şu lanet Ciemniak* adından çok daha hoş geliyordu kulağa. Ölümünden sonra kendisi hakkında espriler yaparlardı yoksa. Bu yüzden, kendini Małolączniak'a sürükledi, termos-tan biraz kahve içip son bir gayretle Konrad Tepesi'ne vardı. Tuhaftı, ama ihtiyarlık aptallığıyla birleşmiş zayıf kalbi onu bu seferlik öldürmeyecek gibi görünüyordu. Bir kupa kahve daha koydu, alüminyum folyoya sarılmış sandviçi çıkardı ve şu Konrad Tepesi'ne sanki yedi bin metre yüksekliğindeymiş gibi oflaya puflaya çıkan otuzlu yaşlardaki göbekli adamlara baktı. Yanlarına oksijen almalarını önermeye niyetlendi.

Bu şekilde nasıl tırmanılır ki? diye düşündü. Ayaklarını sürüyerek zar zor yürüyenleri küçümseyerek izliyordu. Kendisi onların yaşındayken, sadece ısınmak ve kahvaltıyı hak etmek için, sabahları Hala Kondratowa'daki konaklama yeri ile Kondrad Tepesi arasındaki mesafeyi koşarak gidebiliyor ve Piekło üzerinden geri dönüyordu. Evet, eski günlerdi onlar. Her şeyin net olduğu, bir anlamının olduğu, kolay olduğu günlerdi.

Kırışmış kıllarla kaplı, bronzlaşmış, adaleli baldırlarını açıp güneşe verdi ve Strążysk Vadisi yakınlarındaki pansiyonda kendisini bekleyen karısına kısa mesaj göndermek için cep telefonunu çıkardı. Telefonu zar zor sinyal yakaladığı sırada, çaldı. Adam bir küfür savurup telefonu açtı.

“Evet?”

“İyi günler, ben Igor. Size kötü bir haberim var.”

“Nedir?”

“Henryk ölmüş.”

“Nasıl?”

“Korkarım, talihsiz bir kaza olmuş.”

Adam ne yanıt vereceğini bir an bile düşünmedi.

* Sözcüğün sözlük anlamları: talihsiz, cahil, mıymıntı, budala. (Çev.N.)

“Gerçekten üzücü bir haber bu. Yarın dönmeye çalışacağım, ama hemen bir ölüm ilanı vermek lazım, değil mi?”

“Elbette.”

Telefonu kapattı. Karısına kısa mesaj yazma niyetinde değildi artık. Kahvesini içti, sırt çantasını takıp Kondrad Tepesi geçidine yöneldi. Kalatówki’de bira içecek ve Varşova’ya dönmeleri gerektiğini karısına nasıl söyleyeceğini düşünecekti. Karısıyla neredeyse kırk yıldır birlikteydiler, ama bu tür konuşmalar onu hâlâ strese sokuyordu.

6

Savcı Teodor Szacki Citroen’inin üç litrelik, güçlü V6 motorunu zar zor çalıştırdı; hidrolik sistemin ejderhayı yerden yükseltmesini bekledi ve Łazienki Köprüsü üzerinden nehrin öbür tarafına geçme niyetiyle Wisłostrada* yönüne hareket etti. Son anda kararını değiştirip Wilanów yönüne saptı ve aracını Gagarin Caddesi yakınındaki otobüs durağında durdurdu. Dörtlüleri yaktı.

Bir asır geçmiş gibiydi, eskiden on yıl önce Helena henüz dünyaya gelmemişken Weronika ile burada yaşıyorlardı. İkinci kattaki o tek odalı bekar evinin her iki penceresi de Wisłostrada’ya bakıyordu. Burada yaşamak bir kabustu. Gündüzleri tırlar peş peşe geçiyordu, karanlık çökünce gece otobüsleri ve Fiat Bis’ler saatte yüz on kilometre hızla gidiyordu. Szacki motorun sesinden arabanın markasını çıkarmayı öğrenmişti. Evdeki mobilyaların üzerine kalın, siyah bir toz tabakası çöküyor, pencereler silindikten yarım saat sonra

* Varşova’da Vistül Nehri’nin sol kesiminde 21 km boyunca uzanan caddeler dizisi. (Çev.N.)

kirleniyordu. Yazın durum çok daha kötü oluyordu. Boğulmamak için pencereleri açmak zorunda kalıyorlardı, ama o zaman da ne konuşmak ne de televizyon izlemek mümkündü. O zamanlar televizyonda haberleri izlemekten çok, seviştikleri ise ayrı bir konuydu. Ya şimdi? Bir zamanlar onları bu kadar eğlendiren şeyde ülke ortalamasını yakalayıp yakalamadıklarından bile emin değildi. Ne yani? Bunu haftada bir kez yapan insanlar var mıydı gerçekten? Ha, ha, ha.

Szacki puflayarak gülüp aracın camını indirdi. Cam iyice bozuldu, yağmur damlaları aracın içene düşüp döşemede koyu izler bırakıyordu. Weronika ile yaşadıkları evin penceresinde askılı bir bluz giymiş, ufak tefek, sarışın bir kadın vardı; kadının saçları omuzlarına dökülüyordu.

Tuhaf, şimdi aracı küçük bahçeye park edip ikinci kattaki o daireye girseydim ve orada beni bu genç kız bekliyor olsaydı, nasıl olurdu acaba? diye geçirdi aklından. *Bambaşka bir hayatım, başka müzik CD'lerim, raflarda başka kitaplarım olsaydı, yanımda yatan bedende farklı bir koku duyardım. Onunla Łazienki'de* dolaşmaya gidebilirdik, bugün işyerinde – diyelim ki – mimarlık ofisinde neden olmak zorunda kaldığımı anlatırdım ona, o da bana bir centilmen olduğumu ve Na Wspie Tiyatrosu'nun** orada bana dondurma alacağını söylerdi. Her şey bambaşka olurdu.*

Sadece tek bir hayatımızın olması, onun da bizi bu kadar çabuk bunaltması ne kötü, diye düşündü Szacki.

Kontağı çevirirken, *kesin olan tek bir şey var* diye geçirdi aklından. Değişikliğe ihtiyacım var. Lanet olsun ki, değişikliğe ihtiyacım var.

* 18. yüzyılda yapılmış, içinde saraylar, heykeller, amfitiyatro gibi klasik stilde birçok anıt ve yapı barındıran, Varşova'daki büyük park. (Çev.N.)

** Łazienki'de bulunan amfitiyatro. (Çev.N.)

İKİNCİ BÖLÜM

6 HAZİRAN 2005, PAZARTESİ

Peder Hejmo Roma'dan özel demeçler verdi, geçmişte GS* ile işbirliği yapmadığını uzun uzun ve muğlak bir şekilde açıkladı. Roma'daki XVI. Benedikt Kilise'nin homoseksüel evliliklere, kürtaja ve genetik mühendisliğine karşı olduğunu yineledi. Kilise'ye inanan cumhurbaşkanı adayı Lech Kaczyński Eşitlik Yürüyüşü'nü** işaret ederek, "bazı çevreler" in direnişinin, kuşkusuz, seçimlerle ilgili olduğunu belirtti. Eski cumhurbaşkanı Lech Wałęsa şu anki cumhurbaşkanı ve eşini isim günü*** kutlamasına davet etti. Varşova'da Joanna Rajkowska Jerusalem Bulvarı'ndaki palmiyenin taze yapraklarını topladı, Rakowiecka Caddesi'ndeki cezaevinde ilk konseri orada kurulmuş olan rock grubu verdi, yakındaki Spacerowa Caddesi'nde ise seksen altı yaşındaki bir kadın 24 saat boyunca küvetten çıkmadı. Polonya Kupası yarı final maçları bu akşam oynanacak. Legia kendi sahasında Groclin'le, Wisła Zagłęb Lubin ile karşılaşacak. Başkentte en yüksek hava sıcaklığı 18°C, hava bulutlu, zaman zaman yağışlı.

* GS: Güvenlik Servisi. Orijinal metinde Służba Bezpieczeństwa'nın kısaltması olan "esbecja" ifadesi kullanıldığı için ifadeye çeviride de aynı şekilde yer verilmiştir. Adı geçen kurum Polonya Halk Cumhuriyeti'nde ülkenin iç güvenliğini ve toplumsal düzenini sağlamak ve korumakla yükümlü, İçişleri Bakanlığı'na bağlı Gizli Servis'tir. (Çev.N.)

** Varşova'da gerçekleştirilen ve Polonya toplumundaki homofobiye ve seksüel azınlığa yönelik ayrımcılığa karşı protesto niteliği taşıyan yürüyüş organizasyonu. (Çev.N.)

*** İsim günü: Polonya'da kişi adlarının her biri için, doğum günleri gibi kutlama yapılan belirli bir gün vardır. (Çev.N.)

Szacki kızını anaokuluna, Weronika'yı Miodowa Caddesi'ndeki Büyükşehir Belediyesi'ne bıraktı, saat dokuzda Krucza Caddesi'ndeki Brama'da oturmuş, Oleg'i bekliyordu. Karnı açtı, ama kahvaltı için birkaç złoty vermek istemiyordu. Öte yandan, *hesabımda ancak ay başlarında para oluyor* diye düşündü. Yükseköğrenimde, stajda ve hakim yardımcılığı görevinde onca yıl yorulmuş olması, şimdi kendine bir kahvaltı sipariş edemeyecek durumda olmak için miydi? Peynirli ve domatesli bir omlet sipariş etti.

Kuzniecowa geldiğinde, garson kız Szacki'nin siparişini masasına koyuyordu.

“Sen başla, başla,” dedi Oleg masanın diğer tarafına otururken. “Garsonun sana kahve yapması için bürondaki hazır kahve kavanozunu getirdin mi bari?”

Szacki bir yorum yapmadı, komisere manidar baktı sadece. Kuzniecowa koyu bir kahve sipariş edip evrak çantasından bir dosya çıkardı.

“Burada bir bilgi notu, olay yeri inceleme tutanağı ve ifade tutanakları var. Bir de arama tutanakları, bunları onaylaman gerekiyor. Tavsiyene uyup yardım etmesi için bir kadın polise kur yaptım. Bak, tutanakları nasıl da yuvarlak, güzel harflerle yazdı. Kadının yazısı neredeyse kendisi kadar muhteşem.”

“Şimdiye kadar güzel bir kadın polis görmedim ben,” dedi Szacki yüzünü buruşturarak.

“Belki de üzerlerinde üniformaları varken beğenmiyordur onları. Ben onları şapkaları ve çıplak tenleri üzerine giydikleri, sadece iki düğmesi iliklenmiş bir bluzla hayal ederim hep.”

“Dün ne yaptın, sen onu anlat.”

Kuzniecowa kemikli vücudunun sandalye üzerindeki duruşunu düzelterip ellerini dua eder gibi masanın üzerinde kavuşturdu.

“Cinayeti bekçinin işlediğinden” diye ciddiyet ve ağırbaşlılıkla söze başladı komiser “neredeyse eminim.”

Szacki elindeki çatal bıçağı tabağının kenarlarına dayayıp derin bir nefes aldı. Polislerle yaptığı görüşmeler ona, sınıfındaki tüm çocukların DEHB* problemi yaşadığı bir eğitmeni hatırlatıyordu. Çok sabır ve özdenetim gerektiriyordu.

“Bu fıkranın esprili bir son cümlesi de olacak mı?” diye sordu Szacki soğuk bir şekilde.

Kuzniecowa inanmaz bir ifadeyle başını çevirdi.

“Sen korkunç bir bürokratsın, Toedor. Tanıkların tam olarak ne söylediklerini tutanaklarda okuyacaksın. Kimse kimseyi tanımıyor, kimse bir şey bilmiyor, kimse bir şey görmemiş. Çok üzgünler, sarsılmış durumdalar. Bir hafta önce tanışmışlar, sadece şu terapist Rudzki maktulu daha uzun süredir, belki bir yıldır tanıyor. Hepsi maktulun üzgün, içine kapanık, depresyonda olduğunu söyledi. O kadar ikna edici konuştular ki, bir an maktulun intihar etmiş olabileceğini düşündüm.”

“Şaka yapıyor olmalısın. Kendi gözüne bir şiş saplayarak mı?” diyerek, peçeteyle ağzını sildi Szacki. Omlet hiç de fena değildi.

“Bu düşük bir ihtimal elbette. Ama insanlar kafalarına silah dayayıp kendilerini vuruyor ya da dillerini ısırıp yutuyorlarsa, bu da anlaşılır bir durum olur. Sen her ihtimale karşın patoloğa sor. Ve madem dil konusu açıldı... Bir logopedi** uzmanına dair bir hikaye duydum son günlerde, bu uzmanın

* Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (Çev.N.)

** Dil, konuşma, ses ve yutma konusunda sorunu olan çocuk, genç ve yetişkinlerin tedavi ediliş yöntemi. (Çev.N.)

dili o kadar antrenmanlıymış ki, egzersizler sırasında dili boğazında kalıvermiş. Hiç de fena değil ha, ne dersin?”

“Senin edindiğin izlenimler ne?” diye sordu Szacki, Oleg’in anlattığı hikayeye bir yorum yapmadan.

Kuzniecowa ağzını şapırdatıp düşüncelere daldı. Szacki sabırla bekledi. Bir Rus soyadına sahip bu oldukça iri ve neşeli aynasız kadar zeki ve keskin bir gözlem gücü olan az sayıda insan olduğunu biliyordu.

“Kendin de göreceksin,” dedi Oleg sonunda “Hepsi çok iyi bir izlenim yarattı bende. Her biri ne doğal olmayan bir şekilde kendine hakimdi ne de doğal olmayan bir şekilde telaşlı ve şok olmuş haldeydi. Katili çoğu zaman böyle tespit etmek mümkün. Ya buz gibi soğuk ya da acıdan çıldırmış gibi görünür. Normdan her sapma kuşku yaratır, ama bunlar norm içindeler. Aşağı yukarı.”

“Ya da içlerinden biri nasıl davranması gerektiğini biliyordur,” dedi Szacki.

“Evet, terapist, bunu ben de düşündüm. Üstelik maktulu en uzun süredir tanıyan o, öldürmek için bir nedeni vardı belki de. Şayet kendini bir şekilde ele vermiş olsaydı, terapisti kırk sekiz saat gözaltında tutmaya bile hazırdım. Ama öyle bir şey olmadı. Diğerleri, yani o lanet olası kaçıklar gibi, terapist de biraz kibirli ve küstah. Ama yalan söylediğini hissetmedim.”

Yani durum boktan diye düşündü Szacki ve boş tabakla birlikte ekmekleri ve tereyağını da almaya kalkan garson kızı bir el hareketiyle engelledi. O kadar para sayacaktı, o yüzden, her şeyi son lokmasına kadar yiyecekti.

“Belki de bu bir hırsızın kazara işlediği bir cinayettir gerçekten de,” dedi.

“Belki de,” diye onayladı Kuzniecowa. “Hepsi de eğitilmiş, akıllı insanlar. Onlardan birinin böyle teatral bir mekanda

cinayet işlemeye kalkıştığına inanıyor musun? Sonuna kadar peşlerini bırakmayacağımızı bilmek için polisiye roman okumaya gerek yok. Akli başında hiç kimse böylesine aptalca cinayet işlemez. Saçma yani.”

Kuzniecowa haklıydı. Durum ilginç olacak gibi görünmüştü, oysaki kazara katil olmuş küçük bir hırsızcık aradıkları sonucu çıkmıştı ortaya. *Yani rutin şekilde hareket etmek gerek* diye düşündü Szacki, yapılması gerekenleri zihninde sıralayarak.

“Gece yarısı cinayet mahallinde olup herhangi bir şey görmüş olabilecek insanlar aradığımızı basına duyur. Tüm bekçilere, koruma görevlilerine, rahiplere, hafta sonu orada görev yapan herkese sorun. Kendisiyle konuşabilmem için, kalenin müdürünün kim olduğunu ve Rudzki’nin odaları kiralama işlemini kiminle hallettiğini öğrenin. Hafta içi oraya gidip her şeyi detaylı bir şekilde incelemeyi düşünüyordum zaten.”

Kuzniecowa başıyla onayladı, savcının direktiflerine harfiyen uyacaktı.

“Yalnız, resmi bir dayanağım olması için, müsait olduğun bir ara bana bir yazı yaz.”

“Tamam. Bir ricam daha var, bu resmi değil ama.”

“Söyle.”

“Rudzki’yi birkaç gün izle. Elimde onu suçlayacak hiçbir şey yok, ama şimdilik en şüpheli görünen o. Ortadan kaybolmasından korkuyorum, sonra iş işten geçmiş olur.”

“Bu da ne demek? Polisnin onu bulacağına inanmıyor musun?”

“Neden inanayım? Kayıtlarda görünen adreste ikamet etmemek, yüzyıllarca ortadan kaybolmak için yeterli bu ülkede.”

Kuzniecowa kahkahayla güldü.

“Sana bürokrat demek yetmez, sen arsız bir bürokratsın,” dedi Kuzniecowa çıkışa doğru yönelerek. “Güzel ve seksi karına benden selam söyle.”

Szacki kaşlarını kaldırdı. Kuzniecowa'nın, evin içinde her gün başka ağırlar çekerek dolaşan o aynı kadından söz edip etmediğinden emin olamamıştı.

2

Szacki odasına geçerken, savcılık kaleminden soruşturma dosyasını aldı. Dosya kayıt numarası 803/05'ti. Bu inanılmazdı. Kayıtlı soruşturma sayısının kısa bir süre sonra birini bulacağını gösteriyordu bu ve geçen yılki rekor solda sıfır kalacaktı. Varşova'nın küçük bir alanı kapsayan merkezi Polonya'nın suç haritasında en kara nokta gibi görünüyordu. Aslında, ilçe savcılığında yürütülen soruşturmaların çoğu ayrı bir birimin ilgilendiği ekonomik, finansal ve muhasebe dolandırıcılıklarına ilişkindi – ki bu, ülkedeki tüm firmaların belki de yüzde sekseninin Unia Lubelska meydanıyla Bankalar Meydanı arasındaki bölgede ofislerinin olmasının bir etkisiydi – ama adi suçlar da eksik olmuyordu. “Ön büro”daki yani savcılık soruşturma ön bürosundaki yaklaşık yirmi savcı hırsızlık, soygun, tecavüz, darp davalarıyla ilgileniyordu. Ayrıca, teoride il başsavcılığındaki organize suçlarla mücadele birimi savcılarının ilgilenmek durumunda oldukları davalarla da ilgileniyorlardı genellikle. Pratikte organize suçlarla mücadele biriminin gözde savcılar kendilerine daha ilginç olan davaları seçiyor, “sıradan silahlı saldırı davaları”nı ilçe savcılığına bırakıyorlardı. Bunun sonucunda, il başsavcılığındaki organize suçlarla mücadele birimi savcılarının bir savcının birimde birkaç dosyası varken, ilçe savcılığından bir savcının otuz kırk dosyası oluyordu. Bunlara yürütülmekte olan, kapatılmış olan, bir tanık bulunmasını bekleyen, mahkeme-

de görülmeyi bekleyen onlarca defa ertelenmiş dosyalar da eklendiğinde, bu sayı birkaç yüzü buluyordu aslında. Sadece cinayet dosyalarıyla ilgilendiği için ilçe savcılığındakilere nazaran oldukça rahat durumda olan Szacki bir hafta önce elindeki tüm dosyaları saymaya çalışmıştı. Yüz on bir dosyası vardı. Telak cinayetiyle birlikte yüz on iki oluyordu. Şayet Pieszczocho dosyasında bugün mahkemeden nihai karar çıkarsa, sayı yüz on bire düşecekti. Hakim dosyayı savcılığa gönderme kararı verirse, dosya sayısı yüz on üç olacaktı. Hakim böyle bir karar vermeyebilirdi, her şey olması gerektiği şekilde hazırlanmıştı ve Chajnert de, Szacki'ye göre, Varşova bölgesindeki en iyi hakimdi.

Ne yazık ki, savcılığın mahkemelerle olan ilişkisi yıldan yıla kötüleşiyordu. Savcının yaptığı iş polisinkinden çok, hakimnin yaptığı işe yakın olsa da ve savcılık dairesi üçüncü organın “silahlı kolu” olsa da, cübbeleri kırmızı süslü memurlarla mor süslü memurlar* arasındaki mesafe büyüyordu. Bir ay önce Szacki'nin şefi Nowowiejska Caddesi'ndeki spor merkezinde gerçekleşmiş, çoklu tecavüz olayına ilişkin o bilinen davada ilk celse tarihinin olabildiğince çabuk belirlenmesini rica etmek üzere Leszno'ya gitmişti. Ama azarlanmıştı; mahkemelerin bağımsız olduğu ve hiçbir savcının onlara nasıl çalışmalarını gerektiğini söyleyemeyeceği sözünü işitmişti. Durum komikti. Bu düşmanlıktan sadece birtakım sıkıntılar çıktığında, karşılaşılacak tablo kötünün iyisiydi. Davalarda karar çıktığında ise daha kötü oluyordu. Szacki sadece, sanığın soruşturmanın daha ilk gününde her şeyi itiraf ettiği ve sonra bunu duruşma salonunda üç kez tekrarladığı davaların kazanıldığı izlenimine kapılıyordu bazen. Diğer tüm davaların sonucu bir piyangoydu.

* Polonya'da savcı kırmızı, hakim mor süslü cüppe giymektedir. (Çev.N.)

Şemsiyesini oda arkadaşı olan kadın, hasta çocuğunu sanatoryuma götürdüğü için iki hafta boyunca hiç kimseyle paylaşmak zorunda olmadığı odanın bir köşesine attı. Oda arkadaşı bu yıl içinde üçüncü kez götürüyordu çocuğunu sanatoryuma. Gerçi arkadaşının iki dosyasını üstlenmişti, ama onun etrafta yarattığı düzensizliği görmek zorunda kalmayacaktı en azından Üzerinde hep kusursuz bir düzen sağlamaya çalıştığı masasına oturup Łazienkowska'daki şahısların telefon numaralarının bulunduğu kartı çıkardı. Elini tam ahizeye koymuştu ki, şefinin sekreteri Maryla başını kapıdan içeri uzattı.

“Şef sizi rica ediyor,” dedi sekreter.

“On beş dakikaya kadar geliyorum.”

“Şef aynen şöyle dedi: ‘On beş dakikaya kadar’ derse, ona ‘derhal’ dediğimi söyle.”

“Birazdan geleceğim,” dedi Szacki üzerine basa basa, elindeki ahizeyi işaret ederek. Maryla gözlerini devirip çıktı.

Barbara Jarczyk ve Hanna Kwiatkowska ile öğleden sonra görüşmek üzere hızlıca sözleşti, sadece Euzebiusz Kaim’le küçük bir sorun yaşadı.

“Bugün Varşova yakınında bir randevum var,” dedi Kaim.

“Erteleyin lütfen.”

“Bu çok önemli bir randevu.”

“Anlıyorum. Sizin için bir mazeret belgesi mi yazayım, yoksa hemen bir tutuklama kararı mı çıkarayım?”

Uzun bir sessizlik oldu.

“O kadar da önemli bir randevu değil aslında.”

“Mükemmel. Saat üçte görüşmek üzere, o halde.”

Terapist telefonunu açmadı. Szacki ona not bıraktı ve midesinde nahoş bir baskı hissetti. Adamın telefonunu kısa bir süreliğine kapatmış olmasını ümit etti. Başka olasılıkları düşünmemeyi tercih ediyordu. Oczki’yi de arayıp otopsinin çar-

şamba sabahı saat dokuzda yapılacağını öğrendi ve odadan çıktı.

Şefi “Odalarımız galiba farklı zaman boyutlarında,” diyerek karşıladı Szacki’yi. “Zira benim ‘derhal’im sizin tam on dakikanıza denk geliyor, savcı bey.”

“Bana bir oda tahsis edildiğini bilmiyordum,” diye yanıtladı Szacki otururken.

Varşova-Śródmieście merkez ilçe savcılığı başsavcısı Janina Chorko suratını ekşiterek gülümsedi. Szacki’den birkaç yaş büyüktü, gri kıyafeti gri saçları ve nikotinden kül rengine dönmüş yüzüyle bütünleşmişti. Her zaman hafifçe asık yüzü ve çatık kaşlarıyla çirkin kadın yoktur tezini yalanlıyordu. Janina Chorko çirkindi, bunu kendisi de çok iyi biliyordu ve kusurlarını kıyafetle ya da makyajla gizlemeye çalışmıyordu. Aksine, kendini bilinçli olarak soğuk, dobra ve zehirli bir dili olan biri gibi gösteriyordu, bu da onun görünüşüyle mükemmel bir uyum sağlıyor ve onu doğrudan şef-cadı türünün ilk örneği yapıyordu. Yeni savcılar ondan korkuyordu, stajyerler o koridorda yürürken tuvalete saklanıyorlardı.

Bir savcı olarak mükemmeldi. Szacki ona saygı duyuyordu, çünkü dürüstlüğü ve güvenilirliği nedeniyle terfi etmiş sıradan bir memur değil, cephenin ön safında yer alan biriydi. Wola ilçe savcılığında görev süresini doldurmuş, ardından Śródmieście merkez ilçesindeki Krakowskie Przedmieście Caddesi’nde bulunan bölge savcılığında organize suçlarla mücadele biriminde hizmet vermiş, sonunda Krucza Caddesi’ndeki Śródmieście merkez ilçe savcılığına geçmişti ve Polonya’daki bu en karışık bölgeyi demir yumrukla yönetiyordu. Odasında en gözde savcıyı paspasa çevirebilmişti, ama mesai arkadaşlarını, onlar adına çoğu zaman pek çok risk alarak dışarıya karşı daima koruyordu. Szacki ondan Krakows-

kie Przedmieście’de de korktuklarını, Chorko’nun parafladığı kararların özellikle soruşturma hazırlık bürosunda nadiren reddedildiğini duymuştu. Chorko’nun yönetimi döneminde Szacki’nin bir mali müşavirin görevlendirilmesi konusunda Chorko’dan onay alamadığı hiç olmamıştı (iki bin beş yüz złoty’nın üzerindeki harcamaları il başsavcılığı onaylamalıydı), ama diğer tüm savcılıklarda bu işi kendi bünyelerinde hallediyorlardı.

Yedi yıldır birlikte çalışıyorlardı ve dost olmasalar da, karşılıklı büyük bir saygı çerçevesinde hareket ediyorlardı. İkisi de, pekala yapabilecekken, sen diye hitap etmiyordu karşısındakine. İşyerinde mesafeli, resmi ilişkilerin uygun olduğu konusunda hemfikirler. Özellikle, girişteki tabelada renkli bir şirket logosu değil de, Polonya Cumhuriyeti amblemi varken.

Szacki, Chorko’ya Łazienkowska Caddesi’ndeki olayı kısaca özetleyip iki üç gün içinde yapılacaklardan ve terapist Rudzki’ye ilişkin şüphelerden söz etti. Rudzki’ye yönelik yapılacak herhangi bir işleme dayanak teşkil etmeyen şüphelerden.

“Otopsi ne zaman?” diye sordu Chorko.

“Çarşamba sabahı.”

“O halde, soruşturma planını ve varsayımlarını bana Çarşamba günü saat on beşe kadar sunmanızı rica ediyorum. En geç çarşamba saat on beşe kadar. Nidziecka dosyasının iddianamesini hafta sonuna kadar yazmanız gerektiğini de hatırlıyorum. Size güvenip tutuklama kararını gözaltına çevirdim, ama bu durum beni huzursuz ediyor. Bu dosyanın mahkemeye olabildiğince çabuk sevk edilmesini istiyorum.”

Szacki başıyla onayladı. Bu işi suçun hukuki tanımını konusunda kararsız kaldığı için geçen haftadan beri savsaklıyordu.

“Madem konuşuyoruz, iki husus daha var. İlki, sizden hoşlanan arkadaşları kendi yerinize kullanmayın ve kendi

dosyalarınızın duruşmalarına kendiniz gidin lütfen. İkincisi, narkotikten Bay Jurek ve Bay Tadeusz'a yardımcı olmanızı istiyorum.”

Szacki suratının ekşimesini gizleyemedi.

“Tamam mı, savcı bey? Bir sıkıntı mı var? Müşterek çalışma konusunda yetenekli olmadığınızı düşünmemi istemezsiniz herhalde, değil mi? Özellikle de hoşnutsuzluk veren, zahmetli ve sıkıcı işler yapmak gereken dosyalarda.”

Aslında bu doğru diye düşündü Szacki.

“Bu cinayete odaklanabilmem için bana bir hafta verin lütfen. Narkotiğin davalarını aylarca sürdüreceğiz zaten, onlara bir şekilde yetişip katılırım,” dedi.

“Bir hafta. Tadeusz'a pazartesi itibarıyla birlikte çalışacağınızı söyleyeceğim.”

Szacki bunu yapmak için çok çaba sarf etmiş olsa da, bu kez yüzüne içinden geçenleri belli etmeyen kıpırtısız bir ifade yerleştirmişti. Kendisini sıkıcı arkadaşlarla sıkıcı bir iş yapmaktan kurtaracak cesetlerin hafta içinde ortaya çıkması yönünde nahoş bir umudu vardı.

Şefin Szacki'yi huzura kabulü sona ermişti. Szacki elini tam kapının koluna atmıştı ki, şefin sesini duydu.

“Size iltifat ettiğimi düşünmeyin lütfen, ama bu takım elbiseyle muhteşem görünüyorsunuz. Baronun yıldızı bir avukat gibi.”

Szacki gülümseyerek döndü. Gömleğinin moda olan ahşap kol düğmeleriyle iliklenmiş manşetlerini düzeltti.

“Bu bir iltifat değildi, savcı hanım. Ve siz bu çok iyi biliyorsunuz.”

3

Zakopane'den aniden ayrılmaları, Varşova'ya süratle geri döndükleri lüks Audi A8'in içindeki atmosferin, klimanın ızgaralarından çıkan hava akımı kadar soğuk olmasına neden olmuştu. Karısı eşyaları tek söz etmeden toplamış, gece boyunca tek söz etmemiş, kaldıkları suit odanın geniş yatağında kendisinden olabildiğince uzakta yatmış, sabah tek söz etmeden arabaya binmiş ve yolculuk boyunca da hiç konuşmamıştı. Sevdiği şarkıcı Glenn Miller ve ne hikmetse Katowice yolundan otuz kilometre uzaklıktaki Kroczyce'de bulunan o harika Yunan restoranında yedikleri öğle yemeği bir işe yaramamıştı. Karısının Yunan mutfağını ne kadar çok sevdiğini bildiğinden, yolu özellikle uzatmıştı. Karısı Yunan yemeği yemişti yemesine, ama tek söz etmemişti yine.

Arabayı Magdalenka yakınlarındaki Leśna Polana'da bulunan villalarının önünde karısını indirmek üzere durdurup da karısının tek söz etmeden bahçe kapısına doğru yürüdüğünü görünce, içinde bir şeyler patladı. Miller'in kahrolası derecede uzattığı şarkıyı kapatıp camı açtı.

“Yaptığım iş olmasaydı, şu an nasıl sefil olurdun, bir düşün bakalım,” diye bağırdı.

Yarım saat sonra, şirketinin mütevazı bürosunun bulunduğu Intraco adlı gökdelenin garajındaydı. Şirketinin bürosu Metropolitan'da ya da BM kavşağındaki* gökdelenlerden birinde olabilirdi, ama o burayı seviyordu. Buranın kendine ait bir tarzı vardı ve otuz ikinci katın penceresinden görünen panoramaya hayrandı. Asansörden indi, Tatra'lar sınırındaki

* Birleşmiş Milletler (Çev.N.)

gün doğumu kadar güzel sekreterini başıyla selamlayıp kapıyı çalmadan başkanın odasına, kendi odasına girdi. Igor onu bekliyordu. Başkanı görünce ayağa kalktı.

“Otur. Belki biliyorsundur, bir kadın menopoza kaç kez girer? Ben üçüncü kez girdiğine tanık oluyorum galiba. Genç kadınla evlenmemeyi salık verirlerdi bir de. Canları cehenneme.”

Igor yanıt vermek yerine içki hazırladı. Bardaklara Cutty Sark viskisi, ikişer parça buz, biraz da soda koydu. Bu süre zarfında kasadan dizüstü bilgisayarını çıkaran başkana bardağı uzattı. Çalışma masasında karşılıklı oturdular.

“Şimdi söyle bakalım, ne olmuş?”

“Henryk cumartesiye pazara bağlayan gece yarısı Łazienkowska’daki kiliseye ait bina kompleksinde öldürülmüş.”

“O kahrolasının ne işi varmış orada?”

“Bir grup terapisine katılmış. Onu belki terapiye katılanlardan biri ya da orada olacağını ve şüphelerin başka biri üzerinde toplanacağını bilen biri öldürmüştür. Polisin dediği gibi, katil belki de bir hırsızdır.”

“Lanet olsun, katil tabii ki hırsız değil. Medyayı başlarından savmak için hep öyle söylerler. Soruşturmayı kim yönetiyor?”

Igor yanıt vermeden önce yüzünü buruşturdu.

“Wilcza’daki emniyetten Kuzniecowa, Krucza’daki savcılıktan Szacki.”

“Mükemmel,” dedi başkan yüksek sesle gülerek. “Onu temizlemek için bula bula Śródmieście’yi bulmuşlar. Ochota’da yapamazlar mıydı şu işi? Ya da Praga’da? Orada sorun olmazdı.”

Igor omuzlarını silkti. Başkan boş bardağı masaya koyup bilgisayarı açtı, USB girişine şifreli klasöre girişi sağlayan özel bir anahtar soktu ve gerekli dosyayı buldu. Klasörü

bu özel anahtar olmadan her açma girişimi verilerin telafisi mümkün olmayacak şekilde tahrip olmasıyla sonuçlanabilirdi. Kabataslak bildiği dosya içeriğini çabucak gözden geçirdi. Düşüncelere daldı.

“Şimdi ne yapıyoruz?” diye sordu Igor. “İlk prosedür uygulamaya koyulmuş durumda.”

“Prosedürü sürdüreceğiz.”

“Emin misiniz?”

“Evet. Henryk’ı öldüren kişinin daha ileri gitmek istediğini sanmıyorum. Şayet mesele düşündüğümüz gibiyse tabii. Kendimizi güvende hissedebiliriz diye düşünüyorum.”

“Peki ya Szacki ve Kuzniecowa?”

“Gelişmeleri takip edeceğiz.”

Igor başıyla onayladı. İçinde buz parçalarının hâlâ çatırdadığı, kalın bir dibi olan zarif bardağı izin istemeden masanın üzerinden alıp viski şişesine uzandı.

4

Teodor Szacki “savcılık soruşturma dosyası”nı imzalayıp soruşturmanın “Henryk Telak’ın 2005 yılında 4 Haziran’ı 5 Haziran’a bağlayan gece yarısı Varşova Łazienkowska Caddesi 14 numaradaki kiliseye ait bina kompleksinde katledilmesi hususunda, ceza kanununun 148. maddesinin 1. fıkrası uyarınca” yürütüldüğünü yazdı ve kalemi soruşturmanın “kime karşı” yürütüldüğü hanesi üzerinde asılı kaldı. Ne yazık ki, bu haneyi boş bırakmak zorundaydı. Szacki deneyimlerinden biliyordu ki, açılmış bir dava kapsamında yürütülen soruşturmalar daha ziyade, bunların “failin bulunamamış olması nedeniyle, Polonya Ceza Kanunu’nun 322. maddesinin 1. fık-

rası uyarınca iptali”ne ilişkin kararı onaması için Krakowskie Przedmieście’deki başsavcılığa aylar sonra bir yazı gönderilmesiyle sonuçlanırdı. Bu dosyaların üzerine FM* yazılıyor ve bunlar hoşnutsuzlukla arşive kaldırılıyordu. Soruşturmanın başından itibaren elde bir şüphelinin olması daha iyiydi, körü körüne hata yapılmamış oluyordu böylece.

Kuzniecowa’nın getirdiği belgeleri dikkatle okudu, ama komiserin kendisine söyledikleri dışında bunlardan pek fazla bir sonuç çıkaramadı. İncelemeler sırasında hiçbir şey bulunamamıştı, bulunan tek şey Telak’ın banyoda bıraktığı boş bir uyku ilacı şişesiydi. *Tuhaf, bu ilaçların etkisi altındaki biri gece yarısı yatağından kalkacak da giyinip dışarı çıkacak durumda olamamalı* diye düşündü Szacki. Bir not kağıdına “ilaçlar – reçete, parmak izleri, karısı” şeklinde not aldı. Telak’ın valizinde sadece kıyafetler, kozmetik ürünleri ve bir kitap, “Caka Satanlar Burnu” adlı bir polisiye roman bulunmuştu. Szacki bu kitabı duymuştu, söylendiğine göre, yoğun şekilde Varşova’yı anlatan bir kitaptı bu. Szacki “savcı” sözcüğünün kitapta bir kez bile olsun geçmediğine, yalnız ve kahraman komiserin cinayet saatinin belirlenmesine varıncaya dek her şeyi tek başına yaptığına zor kazanılmış bir yüz zloty’sına bahse girebilirdi. Telak’ın cüzdanında bazı belgeler, biraz para, bir DVD–VCD kiralama dükkanının kartı, aile fotoğrafları ve loto kuponları vardı.

Szacki “cüzdan – incelenecek” şeklinde not aldı.

Ucundan tutulacak hiçbir şey yoktu. Hiçbir şey.

Biri odasının kapısını tıklattı.

“Buyurun!” dedi Szacki şaşkınlıkla saatine bakıp. Kwiatkowska yarım saat sonra gelecekti.

Odaya tanımadığı bir genç kız girdi. Yirmi beş yaşların-

* Faili meçhul (Çev.N.)

daydı, ne güzel ne çirkindi. Kısa kesimli dalgalı saçları, yarıdöner çerçeveli dikdörtgen bir gözlüğü olan esmer bir kızdı bu. Oldukça zayıftı, Szacki'nin tipi değildi.

“Önceden aramadığım için özür dilerim, ama buradan geçiyordum ve düşündüm ki...”

“Buyurun. Size nasıl yardımcı olabilirim?” diye kızın sözünü kesti Szacki, anahtar deliğinden kendisine elektrik akımı verildiğinden şikayet eden bir kaçık olmasın bu diye içinden dua ederek.

“Adım Monika Grzelka, gazeteciyim...”

“Hayır, hanımefendi,” diye kızın yine sözünü kesti Szacki. “Savcılık basın sözcüsü Krakowskie Przedmieście'deki bölge savcılığında. Sempatik biridir, tüm sorularınızı memnuniyetle yanıtlayacaktır mutlaka.”

Bir bu eksikti. Şüphelinin suçludan nasıl ayırt edildiğini açıklamak zorunda kalacağı, onun da yazdığı metinde her şeyi çarpıtacağı, bu güzel çömez genç kız eksikti bir. Szacki'nin davranış biçiminden hevesi kırılmayan kız oturdu ve yüzünde aydınlık bir gülümseme belirdi. Güzel, zeki ve afacan bir gülümsemesi vardı ve insan ona baktığında gülümsememek için zor tutuyordu kendini. Szacki kıza gülümseyerek karşılık vermemek için dişlerini sıktı.

Kız çantasına uzanıp Szacki'ye kartını verdi. Kartta Monika Grzelka, gazeteci, “Cumhuriyet” yazıyordu.

Szacki çekmecesine uzanıp savcılık basın sözcüsünün kartını çıkardı ve bir şey söylemeden kıza uzattı. Kız gülümsemeyi kesti ve Szacki'nin yüzü asıldı.

“Adınızı çıkaramadım,” dedi Szacki kızın üzerinde yarattığı kötü izlenimi silmek için.

Kız kızardı, Szacki ise yarattığı kötü izlenimi silmek için iyi bir nokta yakaladığını düşündü.

“Daha önce yerel yönetimlere dair haber yapıyordum, bugün itibarıyla suç konusunda haber yapmam gerekiyor.”

“Bu bir terfi mi?”

“Öyle gibi.”

“Polisiye vakaları *Cumhuriyet*’te yayınlanabilsin diye sıkıcı bir hale getirmekte zorlanacaksınız,” dedi Szacki.

“Buraya sizinle tanışmak ve sizden daha geniş bir röportaj rica etmek üzere geldim, ama görüyorum ki, olumlu bir sonuç alamayacağım.”

“Ben avukat değilim, sadece bir devlet memuruyum,” dedi Szacki. “Reklama ihtiyacım yok.”

Kız başını sallayıp Szacki’nin harap haldeki küçük odasına göz gezdirdi. Szacki kızın, içindeki öfkeyi bastırdığından emindi. Örneğin: “Sahiden de bütçeniz kısıtlı galiba” ya da “Saklanacak bir şey yok, her şey ortada işte” gibisinden bir söz söyleyebilirdi kız.

“Madem genel meselelerden konuşmak istemiyorsunuz, özel meselelerden konuşalım o halde. Łazienkowska Caddesi’ndeki cinayet olayını yazıyorum. Bana resmi prosedür gereği olan yalanlar söyleyebilirsiniz tabii, ama bu durumda gazetede çıkacak olan haber üzerinde kesinlikle bir etkiniz olmayacaktır. Bana gerçeği de söyleyebilirsiniz, ki bundan kuşkuluyum. Ama gerçeğin en azından yarısını da söyleyebilirsiniz, o zaman ben de emniyetten toplanmış tüm o dedikoduları yazmak zorunda kalmam.”

Szacki içinden küfretti. Polisten ağzını sıkı tutmasını rica etmenin, soruşturmaya ilişkin gizli bilgileri afiş halinde basıp ilan panolarına asmanın yaratacağı gibi bir sonuç yarattığını düşünüyordu bazen.

“Olup bitene ilişkin gerçekleri, gerçeklerin yarısını, hatta dörtte birini cinayetten bir gün sonra bilebileceğimi düşünüyorsunuz herhalde?”

“Ne olup bitti peki?”

“Bir adam öldürüldü.”

Kız güldü.

“Hiç de nazik bir savcı değilsiniz,” dedi Szacki’ye doğru eğilerek.

Szacki gülümsememek için kendini zor tuttu yine. Başardı da.

“Bana iki cümle söyleyin, sonra gideyim.”

Szacki düşündü. Mantıklı bir öneriydi bu.

“Birincisi: Erkek, Henryk T., kırk altı yaşında, cumartesi-yi pazara bağlayan gece yarısı Łazienkowska Caddesi’ndeki kiliseye ait bina kompleksinde delici bir cisimle öldürülmüş.”

“Ne tip bir cisimle?”

“Çok delici.”

“Bir şiş mi?”

“Olabilir.”

“Peki ya ikinci cümle?”

“İkincisi: Polis ve savcılık olarak Henryk T.’nin tesadüfen rastladığı bir hırsız tarafından öldürüldüğünü düşünüyoruz, ancak, bunun önceden planlanmış bir cinayet olduğu ihtimalini de göz ardı etmiyoruz. Faili bulmaya yönelik yoğun araştırmalar devam ediyor. Şimdilik hiç kimseye suç isnadında bulunulmuş değil.”

Kız not almayı bitirdi.

“Yakışıklı bir adam, güzel giyiniyor, güzel bir ses tonu var, ama çenesi semt karakolunun faksı gibi sürekli işliyor.”

Szacki kibarca gülümsedi.

“Bu konuda bunlardan başka bir şey yazmayın lütfen. Soruşturmayla zarar verebilir.”

“Ne o, şimdi de rica ediyorum mu diyorsunuz?” diyerek ayağa kalktı kız, çantasının fermuarını çekti. Dizlerinin üzerinde kalan, krem rengi bir etek ve topuklarını açıkta bırakan

düz, siyah ayakkabılar giymişti. Szacki kızın baldırındaki kırmızı izi fark etti, konuşma sırasında teklifsizce bacak bacak üstüne atmıştı. “Benim bundan çıkarım ne olacak peki?” diye sordu kız.

“Başkaları Varşova Emniyet Müdürlüğü’nden sadece bir faks alırken, siz biraz daha fazlasını öğreneceksiniz belki.”

“Beni bir kahve içmeye davet edecek misiniz? Ve bu arada belki bana her şeyi anlatmak istersiniz?”

“Hayır.”

Çantasını omzuna astı. Enerjik adımlarla kapıya yöneldi. Kapıyı ardından kapatmadan önce Szacki’ye bakıp “Bana sizin kadar kötü davranan bir adamla uzun süredir karşılaşmamıştım, savcı bey. Vaktinizi aldığım için üzgünüm,” dedi ve çıktı.

Szacki de üzgündü. Ceketini asmak için sinirle sandalyesinden kalkıp gazeteci kızın ardında bıraktığı parfüm kokusu bulutunun içine daldı. Ralph Lauren’in Romance’ının kokusuydu bu. Bir zamanlar Weronika’nın kullandığı parfüm. Szacki bu kokuya bayılırdı.

İFADE TUTANAĞI. Hanna Kwiatkowska, 22 Temmuz 1970 doğumlu, Varşova Okrzei Caddesi’nde mukim, üniversite mezunu, Varşova’daki 30 Nolu Lise’de* Lehçe öğretmeni. Maktule yakınlık derecesi: Yabancı, yalan beyanda bulunma nedeniyle ceza almamış.

Tanık, Ceza Kanunu’nun 233. maddesi uyarınca, cezai yükümlülükleri konusunda uyarılmış olup şöyle beyanda bulunmuştur:

* Polonya’da ilk ve orta öğretim okullarında her okulun bir numarası vardır. (Çev.N.)

Henryk Telak'la geçtiğimiz pazar günü terapist Cezary Rudzki'nin ofisinde tanıştım, o gün orada Euzebiusz Kaim ve Barbara Jarczyk'la da tanıştım. Biz dört kişi Łazienkowska'daki kiliseye ait bina kompleksinde iki gün geçirip aile dizimi* denilen bir grup terapisine katılacaktık. Daha önce bu gruptan kimseyle kesinlikle karşılaşmamıştım, altı ay boyunca genellikle haftada bir gün bireysel terapi gördüğüm Cezary Rudzki'yi tanıyordum sadece.

Hepimiz 3 Haziran Cuma günü öğleden sonra bir araya geldik, birlikte akşam yemeği yiyip erkenden yatmaya gittik. O akşam terapi seansımız yoktu. Doğru dürüst bir uyku çekmemiz gerekiyordu sadece. Ertesi gün kahvaltıdan sonra Bay Kaim için terapi seansı yapıldı. Seans sırasında ben Bay Kaim'in eski karısı rolündeydim ve bu rol benim için üzüntü verici olmuştu, çünkü sevilmediğimi hissetmiştim. Bay Telak Bay Kaim'in babası, Bayan Jarczyk ise annesi rolündeydi. Bu seansta Bay Telak tıpkı Bay Kaim'in gerçek babası gibi, aile içinde bir kenara çekilmişti. Bu yüzden ona karşı hiçbir duygu oluşmamıştı bende. Öğle yemeği için verilen aradan sonra Bay Telak için terapi seansı yapıldı. Bayan Jarczyk Bay Telak'ın karısı, Bay Kaim ise oğlu rolündeydi, ben de iki yıl önce, on beş yaşındayken intihar etmiş kızı rolündeydim. Bu rol de son derece üzüntü verici ve moral bozucu olmuştu benim için. Kendimi o kadar kötü hissetmiştim ki, intihar etmek istemiştim. Seans sırasında çok moral bozucu şeyler çıkmıştı ortaya, ama bunların gerçek olup olmadığını bilmediğimi iti-

* Alman psikoterapist Bert Hellinger'in yarattığı, orijinal adı Familientherapie olup dilimizde "Sistem Dizimi", "Yaşam Dizimi", "Aile Dizimi" gibi çeşitli adlarla anılan, karmaşıklaşmış ve kopmuş aile bağlarını düzeltmeye yönelik psikoterapi yöntemi. Bu yöntemde, hastanın ailesindeki bireylerden birinin yerine sembolik olarak koyulan yabancı kişi, hakkında hemen hemen hiçbir şey bilmediği halde, temsil ettiği kişinin hissettiği duyguları hissetmektedir. (Çev.N.)

raf ediyorum. Öncelikle Bay Telak için moral bozucu olmuş olmalıydılar, çünkü herkes onu sevmediğini söylüyordu ona, hatta ben onun yüzünden intihar ettiğimi söyledim. Korkunçtu. Seansı kesmek zorunda kaldık, çünkü Bayan Jarczyk fena olmuştu. Saat 20:00 sularında oldu bu. Saat 20:30 sularında odama gittim, daha öncesinde, bir şeyler yemek ve çay içmek üzere mutfaktaydım. Koridorda odası benim odamın yanında olan Bay Telak'la birlikte yürüdük. Odasına girdiğini gördüm, sonrasında odamdan hiç çıkmadım. Kimse odama gelmedi. Diğer odalardan birinin çıktığını ya da koridorda yürüdüğünü duymadım. Terapi beni sarsmıştı, saat 21:30 sularında yattım. Çalar saat sabah kahvaltı saatinden yarım saat önce, saat 08:30'da çaldı. Odamda duş olmamasına hayıflanmışımı hatırlıyorum. Kahvaltı sırasında pek konuşmadık. Bay Rudzki bize bir masal anlatıp bir önceki gün Bay Telak için yapılan seans sırasında yaşananlar hakkında konuşmamamızı rica etti. Bay Telak'ın kahvaltıya gelmemiş olmasından ötürü endişelenmiştik. Bay Rudzki onu çağırmaya gitti, ama hemen geri döndü ve Bay Telak'ın kaçmış olduğunu ve bu tür şeylerin olabildiğini söyledi. Kahvaltı sırasında birinin tuhaf ya da her zamankinden farklı davrandığını fark etmedim. Saat 09:30 sularında, dinlenmek üzere odama gittim. Saat 10:00 sularında Bayan Jarczyk'ın çılgılığını duydum. Salona koştum ve Bay Henryk'ın cesedini gördüm. Midem bulandı ve salondan çıktım, sonrasında bir daha oraya dönmedim. Bayan Jarczyk ve Bay Kaim cesedin yanındaydılar, ben salondan çıkarken salona koşan Bay Rudzki'nin yanından geçtim.

Kahvaltı sırasında olduğu gibi, cumartesi akşamı da aramızda çok az konuştuğumuzu da ekleyeyim, terapinin bir kuralı bu. Dolayısıyla Bay Telak'ı arkadaşça tanıma şansım olmadı.

Bu konuda söyleyeceklerim bunlardan ibarettir. Bu ifadenin bana ait olduğunu onaylıyorum.

Hanna Kwiatkowska her sayfasını imzalayıp tutanağı Szacki'ye geri uzattı. Kuzniecowa kadının oldukça sarsılmış olduğundan, ayrıca görünümünün fena olmadığından söz etmişti. Bu doğrudu. Hanna Kwiatkowska'nın güzel bir yüzü vardı, ama hafif kemerli burnu ona hırçın bir cazibe ve aristokrat bir zarafet katıyordu. Yirmi yıl sonra savaş öncesindeki bir kon-tes gibi görünecekti. "Polonya faresi" rengindeki* düz saçları omuzlarına geliyordu; uçları dışa kıvrıktı. Kesinlikle hiçbir moda evinden podyumlarda iç çamaşırı reklamı yapma tek-lifi almayacak olsa da, pek çok erkek onun orantılı ve iştah kabartıcı vücudunu seve seve izlerdi yakından. Kadının kıpır kıpır bakışlarının kaç erkeği ürküteceği ise ayrı bir meseleydi. Bu bakışların Szacki'yi ürküttüğü kesindi.

"Ne yani, hepsi bu kadar mıydı?" diye sordu Kwiatkowska. "O kadar uzun süre konuştuk ama."

"Ben savcıyım, yazar değil," dedi Szacki "Konuşmanın tüm ayrıntılarını tutanağa alamam, buna gerek de yok ayrıca. İzlenimler ve ayrıntılar yeni gerçekleri saptamamı sağladıkları ölçüde gereklidir benim için."

"Bu benim öğrencilerimle olan durumuma benziyor biraz. Verdikleri izlenim değil, sundukları bilgi önemlidir."

"Her zaman öyle midir?"

"Öyle olmasına gayret ediyorum," diye yanıtladı Kwiatkowska. Gülümsedi, ama o kadar gergindi ki, gülümsemesi yüzünü buruşturmaya dönüştü.

Szacki kadına bakıp birini öldürmüş olup olamayacağını düşündü. Eğer öldürmüşse, bunu herhalde bu şekilde – bir şiş kapıp kurbana saldırma, tesadüfen isabet ettirme biçiminde – yapmış olurdu. Yoğun histeri, yoğun panik, çok tesadüf. Szacki kadının tarzını korumaya çalıştığını görüyordu, ama

* Kahverengiye çalan soluk sarı renk. (Çev.N.)

odadaki havanın kadının gergin sinirleri nedeniyle titreştiği izlenimine kapılmıştı.

“Şu sıralarda okulda yoğun bir dönem yaşıyor olmalısınız,” diyerek konuyu değiştirdi Szacki, kadını başka bir konu üzerine konuşurken bir süre daha gözlemleyebilmek için.

“Evet, bilirsiniz işte, yıl sonu. Tüm öğrenciler okula geliyor, notlarını düzeltmek, yükseltmek, telafi sınavlarına girmek istiyorlar, tüm yazılı ödevler bir anda çıkıyor ortaya. Ders yapmak gerçekten mümkün değil. Önümüzdeki cumaya kadar tüm notları vermemiz gerekiyor, yani bu çılgınlık iki hafta daha devam edecek.”

“Çalıştığınız lisenin yakınında oturuyorum ben de.”

“Ya, öyle mi? Nerede?”

“Burdziński Sokağı’nda.”

“Hemen iki sokak yanında gerçekten de. Orada oturmak-tan memnun musunuz?”

“Özel bir memnuniyet duymuyorum.”

Kwiatkowska sanki utanç verici bir sırı açıklamak istermiş gibi Szacki’ye doğru eğilip “Ben de memnun değilim. Şu çocuklar, Yüce Tanrım, kendimi bir ıslahevinde ya da bir tımarhanedeymişim gibi hissediyorum bazen. Sinirlerim gergin. Beni yanlış anlamayın, iyi çocuklardır, yalnız, ne diye koridorda fişek atarlar ki? Bunu anlamıyorum. Ve şu penis şakaları, daha on iki yaşındalar. Bazen ben utanıyorum. Son dönemde bir kız öğrenciden – inanmazsınız – bir rahibe aşık olduğunu ve belki de kendisine bir zarar vereceğini bildiren bir SMS aldım. Göstereyim size. Bir savcının ilgileneceği bir meseledir bu belki de,” dedi.

Çantasında cep telefonunu aramaya başladı, Szacki ise konuyu değiştirmiş olduğuna hayıflanıyordu. Bir kadın katil böyle mi davranırdı? SMS göstermek yerine, oradan olabil-

diğince çabuk uzaklaşmak istemez miydi? Bu kadar iyi rol yapabilir miydi?

Kwiatkowska telefonunu Szacki'ye uzattı. SMS'de "Bu-nuBirineİtirafEtmekZorundayımRahipMarekeAşığımBöyle-YaşayamıyorumYardımEdin" yazıyordu.

"Gönderen kişi mesajın sonunda adını yazmamış," diyor yorum yaptı Szacki.

Kwiatkowska önemsiz anlamında elini salladı. Gittikçe daha fazla rahatlıyordu.

"Evet, ama kim olduğunu öğrendim, kuşlar söyledi. Bilmiyorum, ama bu savcının ilgileneceği bir mesele değil mi yoksa?"

"Peki, Bay Henryk'ı şu sizin terapi grubundan kim öldürmüştür sizce?"

Kwiatkowska birden ciddileşti.

"Elbette ki, hiç kimse. Yo hayır, bizlerden birinin katil olduğunu düşünmüyorsunuzdur herhalde?"

"Henüz tanıştığınız insanlara kefil mi oluyorsunuz yani?"

Kwiatkowska kollarını göğsünde kavuşturdu. Szacki gözlerini kadının gözlerine dikmişti, bakışlarıyla karşısındakini öldürebilen ya da taşlaştırabilen efsanevi canavar basilisk gibiydi. Kwiatkowska'nın tiki vardı, sağ gözünü ritmik bir şekilde kırpıyordu.

"Hayır, ama onlar normal insanlar, yaşam hikayelerini dinledim. Bunu yapan bir yankesici olmalı. Bir canı."

Bir alçak, bir serseri, bir haydut diye öfkeyle geçirdi içinden Szacki.

"Belki. Ama içinizden biri de olabilir. Bu senaryoyu da dikkate almak zorundayız. Bunun sizin için güç olduğunu biliyorum, ama lütfen hatırlamaya çalışın, tamamen temelsiz bile olsa, aklınızdan 'katil galiba bu adam' ya da 'katil gali-

ba bu kadın' gibi bir düşünce geçmesine neden olan bir şey, önemsiz bile görünse herhangi bir şey oldu mu hiç?"

"Bana göre birini suçlamak oldukça güç, ama evet, terapi sırasında karısının Bay Henryk'ten inanılmaz derecede nefret ettiği ortaya çıkmıştı ve Bayan Barbara Bay Henryk'ın karısının hissettiği öfkeyi o kadar başarılı yansıtmıştı ki, bilmiyorum, bunu söylemek çok aptalca..."

İFADE TUTANAĞI. Barbara Jarczyk, 8 Ağustos 1946 doğumlu, Grodzisk Mazowiecki semti Bartniak Caddesi'nde mukim, üniversite mezunu, "Sosnex" Ahşap Oyuncak Üretim Firması'nda muhasebe şefi olarak çalışıyor.

Barbara Jarczyk bir muhasebeci ya da emekli öğretmen gibi görünüyordu. Etine dolgundu, üzerinde kesinlikle büyük beden giysiler satan bir dükkandan alınmış bir etek ceket takım vardı. Dolgun yüzlü ve kabarık saçlıydı. Gözlüklüydü. Szacki bu yaştaki insanların terapi gördüklerini düşünmezdi. Daha çok, yaşam gailesinde otuzlu-kırkly yaşlarındaki insanların korku ve depresyonlar için çareler aradığını düşünmüştü hep. Öte yandan insanın, ruhunun bataklığını geç kurutması hiç kurutmamasından daha iyiydi. Szacki bu aptalca metaforun aklına gelmiş olmasından duyduğu şaşkınlıkla kaşlarını çattı.

Jarczyk hiçbir duygu içermeyen bir sesle, düz ve monoton bir şekilde konuşuyordu. O konuşurken, Szacki bir yandan Bayan Kwiatkowska'dan duyduğu şeylerin neredeyse kelimesi kelimesine aynısını otomatik bir şekilde not ediyor, öte yandan dünya üzerinde tonlamanın bulunmadığı diller olup olmadığını düşünüyordu. Bayan Jarczyk bu dilleri bir hafta içinde öğrenebilirdi kesin.

"Saat ona gelmeden kısa bir süre önce odamdan çıkıp te-

rapi salonuna gittim. Salona giderken ters yöne yürüyen Bay Rudzki'yle karşılaştım.”

Szacki kendine gelmişti.

“Cesedi Bay Rudzki'nin sizden önce görmüş olduğunu mu ima ediyorsunuz?”

“Bunu bilmiyorum. Kuşkuluyum. Yemeklerimizi yediğimiz bölüm terapi salonunun yanında, yani odalarımızın bulunduğu bölümden farklı bir yerde. Bay Rudzki kahvaltıda daha uzun bir süre kalmış olabilir, bilmiyorum. Aksi yöne gittiğini görünce şaşırmıştım, ama hemen döneceğini söyledi bana. Bense utanmıştım, çünkü banyoya gittiği belliydi. Bay Henryk'ın cesedini bulmuş olsaydı, o kadar sakin olmazdı herhalde.”

Szacki bunu hiçbir yorum yapmadan not etti. Şu terapistler insanlara ne yapıyorlardı ki, hiçbiri katilin terapist olduğu gibi basit bir düşünceyi aklına getirmiyordu.

“Salona girdim. Korku içinde olduğumu hatırlıyorum, çünkü bu kez benim için bir terapi uygulanacaktı. Bay Henryk olmazsa, kişi sayısı azalacağından terapimin ertelenmesi gerekeceğine dair sessiz bir umut doğmuştu içime. Korkuyordum ve cesedi ilk anda fark etmedim, çünkü Bayan Hanna'yı ve Bay Euzebiusz'u çocuklarımin yerine nasıl koyacağımı düşünüp duruyordum sürekli.”

Barbara Jarczyk sustu. Szacki müdahale etmedi.

“Bacaklarını gördüm,” dedi sonunda, “biraz daha yaklaşınca cesedi ve gözüne saplanmış o şişi gördüm, hepsi bu. Gördüğüm şeyin ne olduğunu anladığımda, titremeye başladım.”

“İlk kim geldi yanınıza?”

“Bayan Hanna.”

“Emin misiniz?”

“Evet. Yani evet. Sonra Bay Rudzki, en son Bay Euzebiusz geldi.”

“Cesedin başına toplandığınızda ne olduğunu anlatın lütfen. Kimin ne dediğini, nasıl davrandığını.”

“Samimi olmak gerekirse, her şeyden önce Bay Henryk’in gözüne saplanmış o şişi hatırlıyorum. Korkunç bir görüntüydü. Diğerleri ne mi yaptı? Bayan Hanna’nın ne yaptığını hiç hatırlamıyorum, hemen dışarı çıkmıştır belki de. Bay Euzebiusz Bay Henryk’in nabzını kontrol etti galiba ve gözündeki şişi çıkarmak istedi, ama doktor hiçbir şeye dokunmadan polis çağırmamız gerektiğini ve oradan olabildiğince çabuk çıkmak zorunda olduğumuzu, çünkü izleri sileceğimizi söyledi bağırarak.”

“Amerikan polisiyelerindeki gerçek bir polis gibi,” dedi Szacki, bir şey söylemekten kendini alıkoyamamıştı.

“Kötü mü yapmışsınız?”

“Çok iyi yapmışsınız. Gerçekten.”

Telefon çaldı. Szacki Bayan Jarczyk’tan özür dileyerek, ahizeyi kaldırdı.

“Merhaba Teo. Tanık dinlediğini bildiğimden odana gelmek istemedim, ama Pieszczoach on beş yıl yedi.”

“Mükemmel. Duruşma nasıl geçti peki?”

“Harikaydı. Pieszczoach bize hiçbir suçlama yöneltmedi, senin iddianamedeki ve son konuşmandaki sözlerini kameralar karşısında tekrarladı üstelik. Telif hakkını ödemediği için ona dava açmalısın. Belki temyize bile gitmeyecek. Pieszczoach olağanüstü alçak bir herif ve onun avukatının yerinde olsaydım, temyizde birkaç yıl daha ceza almasından korkardım.”

Ewa haklıydı. Pieszczoach karısını kasten, mesnetsiz bir kıskançlık yüzünden öldürmüştü. Bulvar gazetelerinin bile ilgilenmeyeceği türden, pis bir aile içi cinayetti bu. Bakımsız küçük bir ev, işsiz bir karı koca, ağlamalar, bağırış çağırışlar, kavgalar, geleneksel bir vurup ağzını kırma olayı yerine başı küçük dolabın köşesine vurma olayıydı işte. On beş dakika

sürmüş bir olaydı. Patalog bile sarsılmıştı. Savunmaya göre, “ölümle sonuçlanan bir dayak” olayıydı bu. Szacki ceza davalarında bir papağan olarak kiralanmak yerine sokakları süpürmeyi tercih ederdi.

“Teşekkürler Ewa’cığım. Sana bir kahve borcum var.”

“Yatağıma getirir misin kahvemi?”

Szacki gülmemek için zor tuttu kendini.

“Kapatmam lazım. Hoşça kal.”

Barbara Jarczyk gözleriyle taradığı odada kaybolmuştu. Tarım Bakanlığı’nın pencereden görünen büyük, gri binasının görüntüsü dışında ilginç bir şey yoktu odada. Ala’nın masasının üzerinde bir çocuğun çizdiği komik resimler vardı, Szacki’nin masasının yanında ise üzerinde Tatra Dağları’nın fotoğraflarının bulunduğu ve Sztaudynger’in çerçeve içine alınmış “Nereden eserse essin rüzgar, Tatra’ların kokusunu hep kendinde saklar” vecizesinin yazılı olduğu bir takvim vardı sadece.

“Bay Henryk’ı grubunuzdan kim öldürmüştür sizce?” diye sordu Szacki.

Soru Bayan Jarczyk’ı sarsmıştı.

“Bilmiyorum. Hiçbir fikrim yok. Ben cesedi buldum sadece.”

“Anlıyorum. Birini işaret edecek olsanız, bu kim olurdu peki? Önsezilerinizle düşünün lütfen. Bu soruyu kayıt dışı soruyorum, hiçbir sonucu olmayacak kesinlikle. Bu insanları iki gün boyunca neredeyse kesintisiz gözlemlediniz zira.”

Barbara Jarczyk gözlüğünü düzeltti. Szacki’ye değil, onun arkasındaki duvara bakarak, kıpırdamadan oturuyordu. Szacki’ye bakmadan konuşmaya başladı sonunda.

“Terapi sırasında Bay Euzebiusz Bay Henryk’ın oğlu rolünü oynamıştı. Bay Henryk’ın oğlu, en azından Bay Euzebiusz’un canlandırdığı rolde aşırı derecede üzgündü, ama

babası tarafından ne çok gücendirilmiş olduğu da görülüyordu. Bay Euzebiusz'un terapinin etkisiyle babasından öc alma isteğiyle Bay Henryk'ı öldürmüş olabileceğini düşünmüştüm, anlıyorsunuz ya. Babasına hiçbir sevgi beslemediğinden."

Jarczyk söylediğinden hiçbir şey anlamayan Szacki'nin yüzüne ancak şimdi bakmıştı. Yetişkin bir adam başka bir adamı terapi sırasında onun yeterince sevilmemiş oğlu rolünü oynadığı için mi öldürecekti yani? Ne saçma şeydi bu.

"Anlıyorum," dedi Szacki. "Çok teşekkür ederim."

Barbara Jarczyk tutanağı imzalamadan önce dikkatle okudu. Birkaç kez yüzünü buruşturdu, ama hiçbir şey söylemedi. Vedalaştılar, Szacki Jarczyk'ı kesinlikle tekrar çağıracağını sezinledi. Belki birkaç kez. Szacki'nin aklına bir soru daha geldiğinde Jarczyk kapının önündeydi.

"Onu bulduğunuzda ne hissettiniz?"

"Önce dehşete kapıldım, korkunç bir görüntüydü. Ama sakinleşince, belirli bir rahatlama hissettim."

"Rahatlama mı?"

"Beni yanlış alamayın lütfen. Bay Henryk kendisi ve ailesine dair çok şey anlatmıştı bize ve ben..." uygun sözcükleri ararken, parmaklarını gergin bir şekilde birbirine kenetledi. "Ben hayatımda bu kadar mutsuz bir insan görmemiştim. Ve belki de birinin ona iyilik yaptığını düşündüm, çünkü galiba Bay Henryk'ın burada olduğundan daha kötü olacağı başka bir dünya yok gerçekten."

Euzebiusz Kaim, 14 Temmuz 1965 doğumlu, Mehoffer Sokağı, Varşova'da mukim, orta öğretim mezunu, HQ Marketing Polonya şirketinde şube müdürü.

Oleg'in fikrine göre, zengin, kibirli ve kahretsin ki terapi sırasında kim bilir neler yapmış biriydi. Szacki'ye göre de öyleydi. Savcının şık takımı bu adamınkinin yanında ikinci

el mal satan bir Hint dükkanından çıkmış bir paçavra gibi görünüyordu. Szacki Kaim karşısına oturduğunda bunu fark etmiş ve onu kıskandığını hissetmişti. Böyle bir gardırobu asla olmayacaktı.

Kaim sadece muhteşem giyinmiş de değildi. Adaleli bir vücudu ve bronzlaşmış bir teni vardı, son üç haftasını Girit plajında sadece koşarak ve tenis oynayarak geçirmiş gibiydi. Szacki düz bir karnı olmasına ve düzenli olarak havuzda yüzmesine rağmen, ipliksi solucanlar ailesinden bir kurtçuk kadar gevşek, sarkık ve solgun hissetmişti kendini. Burada devleti kendisinin temsil ettiği, bu züppenin ise katil olabileceği düşüncesi egosunu biraz onarmıştı.

Kaim erkeksi, güzel bir sesle, akıllıca ve açık bir şekilde, coşkuya kapılmadan ve ayrıntıları atlamadan verdi ifadesini. Cesedin yanında oldukları sahneyi Jarczyk'ın hatırladığı şekilde hatırlıyordu, ama Szacki'yi ilgilendiren şey başkaydı.

“Henryk Telak nasıl bir insandı sizce?” diye sordu.

“Mutsuz,” diye yanıtladı Kaim bir an bile tereddüt etmeden. “Çok mutsuz. Hayatın herkese gülmediğini biliyorum, ama onun sıra dışı bir talihsizliği vardı. Kızının intihar ettiğini biliyorsunuzdur kesin.”

Szacki onayladı.

“Oğlunun kalp hastası olduğunu biliyor musunuz peki?”

Szacki olumsuz yanıt verdi.

“Bunu Kasia'nın, kızlarının ölümünden altı ay sonra öğrenmişler. Korkunç bir şey bu. Şu an bunu düşününce bile tüylerim diken diken oluyor. Benim de o yaşlarda bir oğlum var ve rutin tahlillerinin sonuçlarını almak isteyip de, doktorun tahlil sonuçlarında bir tuhaflık olduğunu, tahlilleri tekrarlamak gerektiğini söylediğini hayal edince kendimi güçsüz hissediyorum. Ve sonra... Biliyorsunuz işte.”

“Telak’ın oğlu rolünü oynadığınız psikodrama nasıldı peki?”

“Bunu psikodrama olarak adlandırmak güç, bu çok daha derin, açıklanamaz bir şey. Bir büyü. Bay Cezary Rudzki size teorisini açıklayacaktır kesinlikle, ben açıklayamıyorum. Aile dizimi terapisine ilk kez katıldım ve...” Zihninde uygun bir tarif arıyordu. “bu şuur kaybı sınırında bir deneyim. Bay Telak hepimizi aile bireylerinin yerine koyar koymaz kendimi kötü hissettim. Çok kötü. Orada durdukça kendimi gitgide daha kötü ve gitgide daha az kendim gibi hissettim. Bir kaçığa bakar gibi bakıyorsunuz bana, kabul, yine de anlatmaya devam edeceğim. Bartosz rolünü gerçekten o olduğum kadarınca bile yapamadım. Bunun nasıl mümkün olduğunu sormayın bana lütfen.”

Szacki hepsini bilirkişi sorgulamak zorunda kalacaksa, Hazine’nin bir servet harcayacağını düşündü.

“Daha önceki terapi sizin için yapılmış,” dedi.

“Öyle, ama kendi terapimde bu kadar güçlü duygular hissetmemiştim. Kabul, evliliğimin neden yürümediğini gördüğümde güçlü bir deneyim yaşadım, ama bunlar benim kendi duygularımdı zaten. Anlıyor musunuz? Derinlerde bir yerde gizli de olsalar, bastırılmış da olsalar, benimdi, benim kendi duygularımdı. Ama sonra Bartosz ve Bay Henryk ile yaşadığım deneyim... korkunçtu, benliğimin üzerinden buldozerle geçilmiş gibiydi sanki. Bu deneyimi olabildiğince çabuk unutmak istiyorum.”

“Eşinizden boşanalı çok oldu mu?”

“Hayır, çok olmadı, bir yıl önce. Tam boşanma da sayılmaz, evi terk etti. Mahkemeye gitmedik. Ama belki koparmayı başarırız şimdi.”

“Efendim?”

“Efendim ne?”

“*Koparlamayı* dediniz de.”

“Ha, durumu toparlamayı demek istedim elbette. Dil sūrçmelerime takılmayın lütfen. Beynimde bir bağlantı problemi var ve çocukluğumdan beri deyimler ve deyimsel ifadeler kullanırken hata yapıyorum. Sebebini kimse açıklayamıyor.”

Çatlak, diye düşündü Szacki, *iyi bir izlenim bırakıyor, ama çatlak işte.*

“Elbette, anlıyorum. Terapi sırasında Bay Henryk’ın oğul rolünü oynarken babanıza – diyelim – karşı bir nefret hissettiniz mi?”

“Özür dilerim, nereye varmaya çalışıyorsunuz?”

“Soruyu yanıtlayın lütfen.”

Kaim cep telefonunu elinde eviripçevirirken susuyordu. Çok zengin olmalıydı, telefonunun sadece ekranı bile Szacki’nin telefonundan büyüktü.

“Evet, ona karşı bir nefret hissettim. İlk anda buna karşı koymak istedim, ama bunun bir anlamı yoktu. Görüntü kaydını izleyeceksinizdir kesin, siz de göreceksiniz.”

Szacki ‘terapi – görüntü kaydı’ diye not aldı.

“Şimdi ne soracaksınız bana? Onu öldürmek istedim mi? Onu öldürdüm mü?”

“Öldürdünüz mü peki?”

“Hayır.”

“Öldürmek istediniz mi peki?”

“Hayır. Gerçekten hayır.”

“Kim öldürmüş olabilir sizce?”

“Ben nereden bileyim, gazetelerde bir hırsızın öldürdüğünü yazıyorlar.”

“Ya katil içinizden biri olsaydı?” diye irdeledi Szacki.

“Bayan Hanna,” diye yanıtladı Kaim hiç tereddüt etmeden.

“Neden?”

“Basit. Terapide onun on beş yaşında intihar eden kızı rolündeydi. Babası onu çocukluğunda taciz ettiği için diye tahmin ediyorum. Terapide ortaya çıkmamıştı bu, ama gazetelerde sürekli bunu yazıyorlar. Bence Hanna terapi sırasında bunu hissetti, kafasına dank etti ve öldürdü.”

Kaim çıkınca Szacki ikinci sigarasını içmek için pence-reyi ardına kadar açıp pervaza oturdu. Saat dörde geliyordu, Kudüs Bulvarı yönüne akan trafik Krucza’da tıkanmıştı bile. Hâlâ tepede olan güneş bulutların arasından nihayet çıkmış, nemli kaldırımları ısıtıyordu, mide bulandırıcı bir ıslak toz kokusu yükseliyordu havada. *Bir kızla dolaşmaya çıkmak için ideal bir hava* diye düşündü Szacki. Ogród Saski’deki fiskiyenin yanında oturup kızın başını dizlerine koyup çocukluğunda okuduğu kitapları anlatmak için. Weronika’yla en son ne zaman dolaşmaya çıktıklarını hatırlamıyordu doğrusu. Birine çocukluğunda okuduğu kitapları ne zaman anlattığını hatırlamıyordu. Bunun da ötesinde, başlığı “Savcılık Soruşturma Dosyası” olmayan bir şeyi son zamanlarda ne zaman okuduğunu da hatırlamıyordu. Kendini gittikçe daha sık bomboş ve ihtiras dolu hissediyordu. Şu malum yaş mıydı yoksa bu?

Bir terapisti mi aramalıyım acaba diye düşündü Szacki ve yüksek sesle güldü.

Elbette aramalıydı. Masasına oturup Rudzki’nin numarasını çevirdi. Telefonu uzunca bir süre kimse açmadı. Tam vazgeçiyordu ki, bir klik sesi duydu.

“Evet.” Ses Kamçatka’dan geliyormuş izlenimi vermişti.

Szacki kendini tanıtır Rudzki’nin kendisini olabildiğince çabuk görmeye gelmesini istedi. Bugünkü sorgulamalardan sonra, terapistin ve tüm o tuhaf terapinin meselenin anahtarı olabileceği açıktı. Rudzki özür dileyip sabahtan beri yüksek ateşle yattığını söyledi. Bunun aptalca bir gerekçe olduğunun

farkındaydı, ama gerçekten gidebilecek durumda değildi. Bu yüzden, savcı beyi evine davet ediyordu memnuniyetle.

Szacki düşündü. Bir yandan kendi mekanında görüşmeyi tercih ediyordu, öte yandan terapistle konuşması gerekiyordu. Kabul etti. Terapistin Ochota'daki adresini not etti ve bir saat sonra orada olacağını söyledi.

Ahizeyi kapatıp küfretti. Weronika'ya saat beşte evde olacağına ve o, maça gidebilsin diye küçük kızlarıyla ilgileneceğine söz vermişti. Ona durumu açıklayabilirdi pekala ve hatta o da anlayabilirdi belki, ama... Aması vardı işte. Rudzki'yi tekrar arayıp görüşmeyi ertesi sabah saat dokuza erteledi. Terapist memnun olmuştu, o zamana kadar ayağa kalkmak ve akli dengesinin tümüyle yerinde olması için her şeyi yapacağını söyledi. Böyle bir ifade kullanması Szacki'ye tuhaf gelmişti. Nihayetinde grip şizofreni değildi.

5

Helena zafer kazanmıştı. Babasını kızmabirader oyununda üç kez yenmişti (birinde Helena bitirdiğinde, Szacki'nin tüm piyonları yerinde duruyordu hâlâ). Şimdi her şey çift kartları bul oyununda da kazanacağına işaret ediyordu. Babasının bulduğundan iki çift fazlasını bulmuştu, açılmayı bekleyen on kart daha vardı yerde de. Beş çift ve sıra Helena'daydı. Hata yapmazsa, bu gece zafer onun olacaktı. Kartlardan birini çevirdi – kar kaplı çam ağacı kartıydı. Kendinden emin bir jestle başka bir kartı çevirdi – kar kaplı çam ağacı. Hiçbir şey demedi, gözleri parlayarak babasına baktı. Kartları kendi tarafına koyup aralarındaki farkı saydı özenle.

“Senden üç çift fazlam var,” dedi.

“Oyun daha bitmedi,” dedi Szacki. “Çevir bakalım.”

Küçük kız çabucak bir kartı çevirdi. Kızılgerdan kuşu. Kaşlarını çatı. Kendine en yakın karta uzanıp tereddüt etti. Soran gözlerle babasına baktı. Szacki o kartın kızılgerdan olduğunu biliyordu, ama omuzlarını silktilti. Bugün yardım etmiyordu kızına. Helena fikrini değiştirip başka bir kart çevirdi – porsuk.

“Yaa hayır,” diye sızlandı.

“Yaa evet,” dedi Szacki ve iki kızılgerdan kartını aldı.

Toplanmayı bekleyen üç çift daha vardı yerde ve sadece iki hata yapmıştı. Kalan kartların hangileri olduğunu biliyordu. Kızına dil çıkarıp onun az önce çevirdiği porsuk kartını çevirdi. Helena elleriyle yüzünü kapattı.

“Buna bakmak istemiyorum,” dedi.

Szacki düşünüyormuş gibi yapıyordu.

“İkinci porsuk nerede acaba? Nerede olduğunu bulmuş muyduk onun?”

Helena parmaklarının arasından babasına bakarak başıyla onayladı. Szacki’nin eli porsuk kartı üzerinde asılı kaldı. Kızı gözlerini yumdu. Szacki içinden gülüp elini uzattı ve ahudu kartını çevirdi.

“Olamaz,” diye sızlandı.

“Evet,” diye bağırdı Helena, kalan üç çift kartı çabucak eşleştirip aldı ve babasının boynuna sarıldı.

“Söyle bakalım, çift kartları bul oyununun kraliçesi kimmiş?”

“Bu oyunun kralı benim,” dedi Szacki arsızca.

“Hiç de bile!”

“Evet, öyle. Bugün kaybetmiş olmam bir istisna.”

“Hiç de bile!”

Kapı gıcırdadı. Weronika eve girdi.

“Anne, babamı kızınabiraderde kaç kez yendim biliyor musun?”

“Bilmiyorum.”

“Üç kez. Bir kez de çift kartları bul oyununda.”

“Harika, Legia Warszawa’da futbol oynamalısın belki de.”

Szacki oyun kartlarını kutusuna koydu, yerden kalkıp antreye geçti. Karısı üç renkli taraftar atkısını askıya fırlattı. Maça giderken giyindiği gibi giyinmişti. İnce bir golf pantolon, anorak, blucin, bez spor ayakkabı. Gözlüğü yerine de lenslerini takmıştı. Łazienkowska’daki stadyum çekiciliği teşhir etmek için uygun bir yer değildi.

“Kaybettiklerini söyleme.”

“Berabere kaldılar, ama kaybettiler gibi bir şey. Włodarczyk yüzde yüz gollük üç pozisyon kaçırdı, ben bile atardım yani. Son yirmi dakikayı on kişi oynadılar, çünkü o geri zekalı Nowacki iki sarı kart yedi. Önce faul yaptığı için, sonra da anlamsız bir çalım attığı için. Aptal. Ama bütün bir maç boyunca biz öndeydik.”

“Golü kim attı?”

“Karwan, Włodarczyk’in verdiği pası kafasıyla gole çevirdi. Groclin maç bitmeden birkaç dakika önce skoru eşitledi. Utanç verici, konuşmaya bile değmez.”

“Rövanşı ne zaman peki?”

“Aydın on beşinde.”

“Gidecek misin?”

“Bilmiyorum. Groclin’in o köylü taraftarlarının “yattı, Varşova yattı” diye ulumalarını tekrar duymak istemiyorum.”

Szacki anladığını ifade eder şekilde başını sallayıp akşam

* (Leh. “legła, legła Warszawa”) Bu taraftar sloganı takımın adına (Legia Warszawa) gönderme yapan, söyleyiş olarak benzer sözcüklerin (Legia - legła) kullanımıyla oluşturulmuş bir sözcük oyunu üzerine kurulmuştur. (Çev.N.)

yemeğini hazırlamak için mutfığa geçti. Weronika sigara içmek için onun yanına gitti. Szacki kanepeleri yaparken karısına Telak soruşturmasından ve o günkü sorgulamalardan söz etti.

“İlginç, bir ara Babinicz benzer bir terapiden bahsetmişti bana. Hatırlıyorum, oldukça tarikatvari gelmişti bana.”

“Lütfen, lütfen ama, evimizde avukat Babinicz’in adı geçiyor yine,” dedi karısının sözünü keserek, kafasını fetalı ve ayçekirdekli salata için domates doğradığı tahtadan kaldırmadan.

“Teo, yalvarırım yorma beni. Kadın stajyerlerden hangisinin sana kahve yaptığını soruyor muyum ben?”

“Kahvemi kendim yapıyorum.”

“Peki, daha dün tanıştık sanki, öyle mi?”

Szacki omuzlarını silkti. Tartışmak istemiyordu. Bir zamanlar bunlar sadece şakaydı. Daha sonra kıskançlık ortaya çıkmıştı şakalarda. Şimdi ise benzer konuşmalar her iki tarafın da agresif öfkesine dönüşüyordu.

Salatayı yapıp kendi tabağına koydu, kızını banyoya götürdü ve bilgisayarın başına oturdu. Kısa bir süre dünyadan kopma, oyun oynama ihtiyacı duyuyordu. Teyp kasetlerinden oyun oynanan ZX Spectrum ve Atari’den disketlerden oyun oynanan C64 ve Amiga’ya, tek renkli yeşilimsi monitörü olan ilk PC bilgisayarlardan nihayet milyonlarca renkte olan ve Szacki’nin önündeki monitörde gerçek zamanlı olarak alternatif dünyalar açan bugünün makinalarına kadar bu alandaki tüm evrim aşamalarından geçmiş olmasıyla gurur duyuyordu. Gittikçe daha iyi kurgulara sahip ve gittikçe daha mükemmel olan oyunların yakın bir zamanda Dan Brown’ın romanları ve Spielberg’ün filmleriyle eşdeğer kültür unsurları haline geleceğinden emindi. Aslında, oyunlar dünyası kendi *Gülün Adı* ya da *Amadeus*’unu henüz yarat-

ınamıştı, ama bu bir zaman sorunuydu sadece. Genellikle macera ve taktik aksiyon oyunları oynuyordu, ama çok kötü bir doktorun çok kötü ve paragöz adamların himayesi altında çok kötü genetik deneyler yaptığı tropikal bir adadaki tek adil adam olmak niyetindeydi bugün. Duruşmalara katılanlar, otuz altı yaşında olmasına rağmen saçları tümüyle çıplamış, kusursuz giyinen bu mağrur savcının akşamları neyle uğraştığını bir bilselerdi... Bilgisayarı her açtığında gülesi geliyordu.

“Oyun oynamayacaksın herhalde, değil mi?” diye sordu Weronika.

“Yarım saat,” dedi Szacki, açıklama yaptığı için kendine öfkelenerek.

“Konuşuruz diye düşünmüştüm.”

Szacki kendini suçlu hissetti tabii.

“Yarım saat sonra konuşuruz. Daha uyumazsın herhalde.”

“Bilmem. Yorgunum. Belki daha erken yatarım.”

“Hemen bitiririm gerçekten. Bir sonraki seviyeye ulaşayım da,” diye yanıtladı otomatik olarak, parçalanmış bir Japon uçak gemisinin köprüsü üstünde pusuya yatmış keskin nişancıya odaklanmış halde.

“İşini bitireceğim senin!” diye gürledi hoparlör ve hemen sonrasında paragöz adamlardan biri makineli tüfekle seri atış yaparak havayı yardı. Szacki uçak gemisinin metal kirişine sıçradı, ama kahretsin ki vuruldu.

“Özür dilerim, hoparlörleri kısar mısınız?” dedi Weronika soğuk bir şekilde.

Szacki hoparlöre uzandı.

“Vücudunda yeni bir delik açacağım senin!” diye nefretle gürledi hoparlör, Szacki manivelayı kaldırmadan önce.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

7 HAZİRAN 2005, SALI

Polonyalıların %70'i Papa'nın yaşamı ve öğretisinin kendi yaşamını değiştirdiğini belirtiyor. II. John Paul'u eleştirenlerin oranı %0. Aleksander Kwaśniewski Włodzimierz Cimoszewicz'den fikrini değiştirip cumhurbaşkanlığı seçiminde aday olmasını istedi. AMÜ'den* bir fizikçi ileride bir tarihte dünyada gezegende bir düzen sağlayan bir yırtıcının, gerçek bir öldürme makinesinin ortaya çıkacağı yönünde bir teori ortaya attı. Green Day Spodek'te bir konser verdi. Varşova'da Ulusal Müze önünde üç tramvay çarpıştı, 13 kişi hastaneye kaldırıldı. KBS'deki** Teknoloji Müzesi ziyaretçileri kurtarabilmek için Owsiak'tan defibrilatör aldı. Eşitlik Yürüyüşü'nün yasaklanmasını gittikçe daha fazla kişi protesto ediyor, organizatörler izin almak zorunda olmadıkları mitingler ilan ediyorlar. Başkentte en yüksek hava sıcaklığı 15°C, hava güneşli ve yağışsız.

* Adam Mickiewicz Üniversitesi (Çev.N.)

** Kültür ve Bilim Sarayı (Çev.N.)

1

Szacki aracını Pawiński Caddesi'ndeki yepyeni apartmanın altına park ederken, terapist olmanın kesinlikle kârlı bir iş olduğunu düşündü. U2'nun son albümündeki *Origin of the Species*'ı sonuna dek dinlemek için bir süre daha aracının içinde oturdu. Müthiş bir parça, müthiş bir albüm, Dublin'li beyler rock köklerine dönmüşlerdi nihayet. Apartmanın mermer ve granit kaplı resepsiyonundaki görevliye kayıt yaptırıp sonrasında da bir fiske ve çocuklar için bir oyun parkının bulunduğu bakımlı avludan geçtiği sırada, terapist olmanın avantajlı yönlerini düşündü. On birinci kattaki daireye girince, kariyer tercihi yaptığı döneme geri dönüp kesinlikle psikoloji alanını tercih etmek için her şeyini verebileceğini hissetti.

Rudzki hasta görünüyordu gerçekten, yaşı da bu izlenimi güçlendiriyordu. Altmış yaşındaki bir adam muhteşem görünbiliyordu, ama sadece, buna özen gösterdiği zamanlarda. Rudzki pazar günü Łazienkowska'da muhteşem görünüyordu, Ernest Hemingway ve Sean Connery karışımı gibiydi. Bugün yağlı, seyrek saçlarıyla, gözaltlarındaki morluklarla ve sabahlığa sıkı sıkı sarınmış haliyle yaşlı, hasta bir insandı.

Dairesi oldukça büyük, yaklaşık yüz metrekare olmalıydı, ama Szacki kişisel bölümdeki odaların dağılımını tahmin ettiği gibi bunu da sadece tahmin edebiliyordu. Rudzki Szacki'yi salona aldı, savcı bu kez duygularını bastıramayacak duruma gelmişti. İçinde mutfak bulunan kare mekan yaklaşık kırk metrekareydi (Szacki'nin dairesinin tamamı elli iki metrekareydi), kuzeye ve batıya bakan duvarlarsa tünümüyle camdı, sırf pencerelerden oluşuyordu. Manzara nefes kesiciydi. Batıda pek bir şey görünmüyordu aslında – Ochota'daki binaların çatıları, Blue City'nin o iğrenç kubbesi, Górka Szcześliwic-

ka. Buna karşın kuzeyde Varşova Manhattan'ı caka satıyordu. Baktığı noktadan Śródmieście'nin tüm gökdelenleri yan yana duruyormuş gibi görünüyordu. Eski binalar – Forum, Marriott ve Intraco II, yeni olanlar – Intercontinental, Altın Teraslar, Kavşak 1, Daewoo binası ve elbette, etrafını çevreleyen cam deryası için ilginç bir tezat da oluşturan Kültür ve Bilim Sarayı. Manzara kesinlikle o kadar Varşova'ya aitti ki, Gdańsk Köprüsü'nün sol kıyısının panoramasını bile geride bırakıyordu. Szacki Rudzki'nin evine alacakaranlık vaktinde gelmek için bir bahane bulması gerektiğini düşündü. Evini arama bahanesiyle olabilir miydi acaba?

“Etkileyici, değil mi?” dedi Rudzki boğuk bir sesle, Szacki'ye kahve kupasını uzatırken. “Alacakaranlık vaktinde gelmelisiniz bana. Bazı geceler bir saat boyunca pencerenin önünde dikilip durabiliyorum ve hiç sıkılmıyorum.”

Szacki kendini topladı.

“Gerçekten de, hoş olabilir,” diye yorum yaptı kayıtsızca.

İFADE TUTANAĞI. Cezary Rudzki, 2 Ağustos 1944 doğumlu, Pawiński Caddesi'nde mukim, üniversite mezunu, özel psikoloji kliniği sahibi. Taraflara yakınlık derecesi: yabancı, yalan beyanda bulunma nedeniyle ceza almamış.

Tanık, Ceza Kanunu'nun 233. maddesi uyarınca, cezai yükümlülükleri konusunda uyarılmış olup şöyle beyanda bulunmuştur:

Henryk Telak'la geçen yıl kasım ayında tesadüfen tanıştım. Bir terapi konferansı hazırlığındaydım ve davetiye ve plaketeri basabilecek bir firma arıyordum. Müdürünün ya da müdür yardımcısının Henryk Telak olduğu Polgrafex firmasına rastladım. O sırada onunla bir bağlantım yoktu, satış görevlilerinden biriyle bağlantı kuruyordum sadece. Bir hafta sonra siparişlerimi teslim almak istedim, ama hazır değiller-

di. Mdriyetle görüşmeyi talep ettim ve Henryk Telak'la bu ŗekilde tanıştım. Çok hoŗ bir insandı, sipariŗlerimi bana aynı gün kuryeyle, kurye masrafını da kendileri karŗılayacak ŗekilde ulaŗtıracakları konusunda teminat verdi, özür dileyip beni kahve içmeye davet etti. Kahvelerimizi içerken, yaptığım iŗi sormaya baŗladı, davetiye ve plaketlerin içeriğini merak etmiŗti. Bir terapistin yaptığı iŗi anlattım ona. İnsanlara yardım etmeye alıŗtığımı, yaŗamının anlamını yitirmiş kiŗilerle sık sık bir araya geldiğimi. O zaman bana kızının intiharından ve oğlunun hastalığından söz etti, bununla yaŗayamadığını itiraf etti. Benimle görüşmek ister mi diye sordum. Emin olmadığını söyledi, ama bir hafta sonra beni arayıp randevu aldı. Haftada bir, perŗembe günleri burada, benim dairemde gryorduk.

Bu görüşmeleri kaydetmedim, sadece notlar aldım. Bay Telak uzun süre susuyor, sık sık ağılıyordu. Zor bir yaŗamı vardı. On altı yaŗında evden kamıŗ, çok geçmeden anne ve babası bir araba kazasında lmŗ. Onlarla vedalaŗamamıŗ, cenaze törenlerinden bile haberi olmamıŗ. Bu yüzden kendini çok suçlu hissediyordu ve bu suçluluk duygusu onun gelecek yaŗamı üzerinde bir yük olmuŗtu. Henryk Telak'ın – bence – ocukları kadar çok sevdiği Jadwiga Telak'la evliliği Henryk Telak'ın üzülerek ve utanarak söz ettiği baŗarı-sız bir evlilikti. Terapi sırasında, artık hayatta olmayan anne ve babasının gölgesinden kurtulabilmesi için, doğığu aile üzerine yoğıunlaŗtık. Bunun Telak'ın ŗu anki ailesi içindeki iliŗkileri sağılıklı hale getirmek için temel teŗkil ettiğini dŗnyordum. Bunun sonuç vereceğini sanıyordum, hafta sonu yaptığımız aile dizimi terapisi tamamlayıcı nitelikte olacaktı. Özellikle bu terapide önceliğim Henryk Telak'tı. Hastalarım arasından seçtiğim diğerk kiŗiler psikolojik yn-

den Telak'tan çok daha iyi durumdalar. Nispeten hafif nevrozlardan mustaripler.

Tanık, sorgulayanın Henryk Telak'ın terapi sırasında düşmanlarından ya da kendisine sempati duymayan insanlardan söz edip etmediği yönündeki sorusuna şöyle yanıt vermiştir: Henryk Telak öylesine çökmüş ve içine kapanık görünüyordu ki, çevresi için fark edilmez biriydi galiba. Düşmanlarına dair hiçbir şey bilmiyorum. Düşmanı olduğunu sanmıyorum.

Szacki Rudzki'yi dikkatle gözlemleyerek not alıyordu. Terapist alçak sesle, sakin ve kendinden emin bir şekilde konuşuyordu. Sesi insanda güven uyandırıyordu, hastasını hipnoz durumuna rahatlıkla sokabilirdi kesinlikle. Szacki Rudzki'ye inanıp inanamayacağını düşündü. Evine döndüğünde karnına nasıl ağrılar girdiğini anlatıp anlatamayacağını. Zorluk çekmeden uyumak için yatmadan önce nasıl iki bira içmek zorunda kaldığını. Weronika'yla arasındaki soğukluğun, Burdziński Sokağı'ndaki apartman dairesinde Ikea marka mobilyalarının üzerinde asılı duran, talep ve hayal kırıklığıyla tıka basa dolu havanın kendisini nasıl tükettiğini. Kızları Helena ve banka hesabı dışında onları birbirine neyin bağladığını zaman zaman nasıl düşündüğünü. Ve bazen Weronika'ya çiçek almak isteyip de onun da bundan memnun olacağını bilerek, çiçekçinin önünde nasıl dikildiğini, ama her seferinde bir bahane bulup almadığını. Ya saat artık geç olmuş oluyordu ve çiçeklerin de o kadar güzel olmadığını düşünüyordu. Ya da karısına Praga'daki çiçekçilerden çiçek almaya utanıyordu – Śródmieście'de iki gündür satılamayıp kalmış gibi görünüyordlardı hep. Ya da bozuk paralarına yazık olurdu, çünkü eve yiyecek alması gerekiyordu daha. Ama elli metre ileride ATM vardı. Tek bir gülün fiyatı da sadece beş złoty idi. 'Ona niye

çiçek almak zorundaymışım ki?’ diye düşünüyordu bazen de. ‘Nihayetinde, son zamanlarda ben ondan ne zaman bir şey aldım? Bir müzik CD’si, bir kitap ya da en azından “dilim ekmek ve sigara” yazmayan bir SMS.’ Böylece kendine öfkelenerek ve kendinden utanarak çiçekçinin önünden ayrılıyor, sekiz yıldır aynı dükkandan, aynı satıcı kadından gün aşırı aldığı o kahrolası dilim ekmeği almak için yolunun üzerindeki o dükkana giriyordu. Satıcı kadının nasıl yaşlandığını görmesi, ama kendisinin dükkandan alışveriş yaptığı o ilk günkü adam olduğunu sanması komikti. Bir temmuz ayıydı. Szacki’nin üzerinde, ev taşımaktan dolayı tümüyle tozlanmış bir eşofman vardı. Taşındığı eve, dünyanın en güzel kadınıyla az sonra kayzer* yiyip kefir içecek olmasına seviniyordu. Satıcı kadının o kadar sempatik olmasına seviniyordu. O zamanlar Szacki’nin onu Amerikan savaş filmlerindeki bir piyade çavuşa benzeten, kısa bir örgü yapılmış uzun, koyu renk saçları vardı.

Cezary Rudzki Kwiatkowska’nın, Jarczyk’ın ve Kaim’in terapisine ilişkin soruya kibarca, ama çok kararlı şekilde yanıt vermişti. Szacki baskı yapmamıştı. Rudzki’yi bu terapilere ait belgeleri vermeye mahkeme kanalıyla mecbur bırakmak için onlardan birine suç isnadında bulunması gerekiyordu. Terapist cesedin bulunduğu günü anlatmış, Szacki de o güne dek tanıklıklarına başvurularlardan hiçbirinin galiba katil olmadığını üzümlere saptamıştı. Verdikleri ifadeler mantıklıydı, samimi oldukları izlenimi veriyordu, Telak’ın ölmüş olmasından açıkça üzüntü duydukları ve onunla büyük bir empati kurdukları anlaşılıyordu. Ayrıca, Telak’ı öldürmek için hangisinin ne gibi bir nedeni olabileceğini bilmiyordu.

* Polonya’da da yapılan, Avusturya usulü bir tür ekmek. (Çev.N.)

Teodor Szacki 7 Haziran Salı günü saat 10:30'da böyle düşünüyordu. İki saat sonra katilin Rudzki'nin üç hastasından biri olduğuna ikna olmuştu artık.

“Benimle bir polisin değil de, sizin konuşuyor olmanıza şaşırdım biraz,” dedi Rudzki aniden.

“Televizyondaki dizilere inanmayın. Polonya'da ciddi soruşturmaları savcı yürütür. Polis kendine emredildiği üzere savcıya yardımcı olur, ama araba ve ev hırsızlarını tek başına takip eder.”

“Abartıyorsunuz galiba.”

“Evet, biraz,” diyerek gülümsedi Szacki.

“Hak ettiğiniz değeri görmediğinizi hissediyorsunuzdur.”

“Duygulardan değil, gerçeklerden söz etmeyi tercih ederim.”

“Bu her zaman daha kolaydır. Başka ne bilmek istiyorsunuz?”

“Cumartesi akşamı ne olduğunu bilmek istiyorum. Ve aile dizimi terapisinin ne olduğunu. Bu terapiden söz ettiklerinde, hastalarınızın sesinin neden titrediğini de.”

“O halde duygulardan söz etmek zorundayız.”

“Buna bir şekilde katlanacağım artık.”

Terapist ayağa kalkıp rafın yanına gitti ve siyah evrak çantasını karıştırmaya başladı.

“Size bunu açıklayamam,” dedi. “Bu ne yazık ki mümkün değil. Yapılabilir bir şey değil kesinlikle.”

Szacki dişlerini sıktı. Bu ihtiyar ne diyordu böyle? Tam da konunun özüne geldiklerinde, lafı çevirmeye başlıyordu.

“Anlatmayı deneyin lütfen. Belki başarabilirsiniz.”

“Faydası yok. Bunu size anlatmayacağım,” diyerek döndü ve salonun ortasında sinirli bir halde yürüyen Szacki'ye özür dilercesine gülümsedi. “Bunu size gösterebilirim ancak,” dedi. Elinde küçük bir video kamera vardı.

Görüntüde Łazienkowska'daki küçük salon vardı. Yan yana oturan Telak, Kaim, Kwiatkowska ve Jarczyk görülüyordu. Kadrajda Rudzki belirdi.

Rudzki: Buyurun Bay Henryk.

Telak ayağa kalkıyor, gergin bir şekilde gülümsüyordu. Szacki ürpermişti. Telak'ın üzerinde onu ölü bulduklarındaki kıyafeti vardı. Telak az sonra yere yatacakmış da, oradakilerden biri de ayağa kalkıp onun gözüne bir şiş saplayacakmış ve Telak'ın yanağının üzerinde yarış arabasına benzeyen o leke belirecekmiş gibi istemsizce bir görüntü geldi Szacki'nin gözünün önüne.

Telak: Bir başkası mı yapsa acaba?

Rudzki: Kura çektik. Ama hazır değilseniz, söyleyin lütfen. Uzun bir sessizlik.

Telak: Peki, ben deneyeyim o halde.

Rudzki: Tamam. Doğduğunuz ailenin bireylerini konumlandıralım önce. Bayan Barbara anneniz olsun, Bay Euzebiusz da babanız. Lütfen onları konumlandırın.

Telak Barbara Jarczyk'ı elinden tutup salonun uzak bir köşesine götürüyordu. Onu duvarın hemen dibinde, yüzü duvara dönük bir şekilde konumlandırıyordu. Sonra Euzebiusz Kaim'i yüzü yine duvara dönük bir şekilde onun yanında konumlandırıyordu. Kendisini de küçük salonun ortasında, onların sırtına bakar bir şekilde konumlandırıyordu.

Rudzki: Tamam mı?

Telak: Evet.

Rudzki: Bayan Barbara, ne hissettiğinizi söyler misiniz lütfen?

Jarczyk: Üzgünüm, oğlumu görmek istiyorum. Onu özleyorum.

Rudzki: Ya siz Bay Euzebiusz?

Kaim: Kendimi iyi hissetmiyorum. Oğlumun bakışlarının

sırtımda olduğunu hissediyorum. Arkamı dönmek istiyorum. Ya da buradan gitmek. Sanki biri bana tasma takmış gibi, boğazımda bir baskı hissediyorum.

Jarczyk: Evet, ben de aynı şeyi hissediyorum. Ya da işlediğim bir suçtan ötürü ceza olarak köşede dikilip durmamı istemişler gibi hissediyorum. Kötüyüm. Kendimi suçlu hissediyorum.

Telak: Onların yanına gitmek istiyorum.

Kaim: Arkamı dönebilir miyim?

Rudzki: Daha değil. (Telak'a) Anne ve babanızın yanına gidip arkalarında durun lütfen.

Telak Kaim ve Jarczyk'ın hemen arkasında dikiliyordu şimdi.

Rudzki: (Telak'a) Şimdi nasıl hissediyorsunuz?

Telak: Daha iyi, çok daha iyi. Tam da istemiş olduğum gibi hissediyorum kendimi şu an.

Kaim: (güçlkle) Ama bu benim için tahammül edilemez bir durum. Önümde duvar, arkamda oğlum var. Buraya neden geldiğini bilmiyorum, ama onu burada istemiyorum. Yüce Tanrım, ayakta zor duruyorum. Boğuluyorum. Lütfen buradan gitmeme izin verin ya da onu buradan götürün.

Rudzki: Biraz daha dayanın.

Terapist filmi durdurdu. “Anne ve babasının” arkasında diki-
len Telak'ın görüntüsü ekranda donup kalmıştı. Szacki hay-
retle Rudzki'ye baktı.

“Ne tiyatro dönüyor burada?” diye sordu. “Nasıl davran-
maları gerektiğine dair bazı tüyolar mı aldılar önceden?”

Rudzki başını olumsuz anlamda salladı.

“Dahası da var. Bay Henryk'a dair hemen hemen hiçbir
şey bilmiyorlar. Evden kaçtığını bilmiyorlar, anne ve babası-

nın trajik bir şekilde öldüğünü ve Henryk'ın onlarla vedalaşmadığını bilmiyorlar. Hiçbir şey bilmiyorlar. Görüyorsunuz ya, açıkçası bence genelde kesinlikle yararsız olan psikanalizle kıyaslarsak örneğin, bu terapi çok çok basit aslında.”

Szacki bir el hareketiyle Rudzki'nin sözünü kesti.

“Yalvarırım, teker teker anlatın,” dedi.

“Tamam, teker teker. Aile dizimi terapisine katılıyorsunuz, çünkü hayat size ağır ve zor geliyor, kötüsünüz. Nedenini bilmiyorsunuz. Biraz kendinizden söz ediyorsunuz – anne ve babanızdan, kardeşlerinizden, karınızdan, çocuklarınızdan, ilk karınızdan, babanızın ilk karısından vs. Ailenizdeki tüm bireyler önemlidir. Yaşayanlar kadar, ölmüş olanlar da. Ve bu bireyleri bulunan mekanda konumlandırıyorsunuz. Her birini elinden tutup uygun bir yere götürüyor, ona bakması gereken yönü gösteriyorsunuz. Şaşıracaksınız, ama insanlar yolunda gitmeyen şeyi genellikle tam bu sırada fark etmiş oluyorlar. Kendilerini neden kötü hissettiklerini. Örneğin, anesinin durması gerektiği yerde karısı durduğu için. Ya da çocuğu onu karısından ayırdığı için. Kısacası, düzen bozulmuş olduğu için. Aile bireylerini doğru konumlandırmak yeterli, hasta terapiden başka bir insan olarak çıkıyor. Beş dakika sonra.”

“Neden Kaim boğulduğunu ve bayılmak üzere olduğunu söylüyor?”

“Aile bireylerini temsil edenler, temsil ettikleri bireyin duygularını hissettikleri için.”

“Ama Telak'ın anne ve babası yıllar önce ölmüş.”

“Ölmüş olanların duygularını da hissediyorlar.”

“Demek öyle. Sonunda da yüzlerde ahşap bir maskeyle ateşin etrafında çıplak halde dans etmek gerekiyor galiba.”

Rudzki sustu, savcının söylediğine açıkça içlerlemişti. Szacki bunu fark edip özür diledi.

“Sizi biraz anlıyorum, başlangıçta ben de çok kuşkucuydum,” diyerek hak verdi Szacki’ye. “Hastanın, duygularını aile bireylerini temsil edenlere ne yolla gönderdiğini, bu duyguları temsilcilerde ne yolla programladığını düşünüyordum. Ama terapiler sırasında pek çok kez hastanın hiç bilmediği aile sırları açığa çıktı.”

“Örneğin?”

“Örneğin, bu metodun yaratıcısı Bert Hellinger bir keresinde otuz beş yaşındaki İsveçli bir otizm hastasına terapi uygulamış. Adam ısrarla ellerine bakıyormuş, ki bu genellikle...”

“Cinayet anlamına gelir.”

“Nereden biliyorsunuz?”

“Lady Macbeth.”

“Kesinlikle. Yere bakmak ölen birinin mezarı, kendi ellerine bakmak ya da el yıkama jesti cinayet anlamına gelir. Bu tür jestler otistik ya da kekeme kişilerde ortaya çıkar. Her iki rahatsızlığın pek çok ortak özelliği vardır, bunlardan biri – terapiler sırasında sık sık ortaya çıktığı gibi – hastalığın kaynağının cinayet olduğu gerçeğidir. Ama şu İsveçli’ye dönelim biz. Hellinger adamın ailesiyle yaptığı görüşmede büyükannesinin bir denizciyle aşk ilişkisi yaşadığını ve o denizcinin büyükannesini öldürdüğünü öğrenmiş. Bu yüzden Hellinger terapiye adamın büyükanne ve büyükbabasını dahil etmiş. Büyükbabasının temsilcisi de aynı şekilde ellerine bakıyormuş. Bundan nasıl bir sonuç çıkıyor peki?”

“Katil denizci değil, büyükbabaymış.”

“Kesinlikle. Aileden hiç kimsenin bilmediği bir şey ortaya çıkmış. Büyükbaba yıllar önce ölmüş. Ama işlediği suç, bedeli ödenmemiş o korkunç günah torunundaki otizm hastalığına neden olmuş.”

Szacki’nin başı ağrımaya başlamıştı. Tüm bunları anlamak

için bir kitap almak zorunda kalacaktı. Kasette izlediklerine bir yorum getirmesi için bir de uzman bulması gerekiyordu.

“Anlıyorum,” dedi şakaklarını sıkarak, “ama bu sıra dışı bir örnek. Buradaki durum nedir?” diye sordu, televizyon ekranını işaret ederek.

“Aileden uzaklaşmak aile sisteminde ağır bir suç olarak ele alınır,” diye açıkladı Rudzki. “Henryk bu yüzden kendini inanılmaz derecede suçlu hissediyordu. Anne ve babasıyla vedalaşamadığı için de suçlu hissediyordu kendini. Suçluluk duygusu varsa, yas yoktur. Suçluluk duygusu bizi ölmüş olanlarla çok güçlü bir şekilde bağlar, ölmüş olanın gitmesine izin vermeyiz bu yüzden. Yas evrelerini biliyor musunuz?”

Szacki kısa bir süre hafızasını yokladı.

“İnanmama, acı, düşünceleri toparlama, kabullenme mi?”

Terapist Szacki’ye hayretle baktı.

“Doğru. Ancak, pek çok kişi ikinci evrede, hiç kimsenin anlamadığı ve insanın kendini soyutlamasına dönüşen acı evresinde takılıp kalır aslında. Ve bu bitmez tükenmez yas aile içinde kalır, sonraki her bir kuşağın bu ölümle bir bağ kurmasına neden olur. Burada ne olduğuna bakın lütfen. Henryk anne ve babasının ardından gitmek istiyor, ama onlar bunu istemiyorlar. Onların yeri ölümler dünyasında, ama Henryk’ın yeri yaşayanlar dünyasında. İzlemeye devam edin lütfen.”

Rudzki: (Telak’a) Burada durmak istemenizi anlıyorum, ama burası uygun bir yer değil. Lütfen salonun ortasına dönün.

Telak dönüyor.

Kaim: Rahatladım şimdi.

Telak: Şimdi arkanıza dönün lütfen.

Kaim ve Jarczyk arkalarına dönüyorlar.

Jarczyk: Çok daha iyi hissediyorum. Oğlumu gördüğüme seviniyorum.

Kaim: Ben de.

Rudzki: (Telak'a) Ya siz nasıl hissediyorsunuz?

Telak: Bana baktıklarına, benimle olduklarına seviniorum. Ama onların yanına gitmek istiyorum ben.

Rudzki: Bu mümkün değil. Başka bir şey yapalım.

Rudzki Kaim ve Jarczyk'a yaklaşıp onları Telak'ın yanına götürüyor ve Telak'ın arkasında biraz kenarda konumlandırıyor.

Kaim: Böyle mükemmel işte. Oğlumu görüyorum, ama ona engel olmuyorum. Onun yolunun üzerinde durmuyorum.

Jarczyk: Yüreğimde bir sıcaklık hissediyorum. Ona sarılmak istiyorum. Onu sevdiğimi ve onun için her şeyin en iyisini dilediğimi söylemek istiyorum ona.

Rudzki: Bunu biraz sonra yaparsınız. (Telak'a) Siz de daha iyi hissediyor musunuz kendinizi?

Telak: Daha hafiflemiş hissediyorum, ama bir şeyin eksikliğini duyuyorum hep.

Rudzki: Çözümleme eksik, ama bunu daha sonra yapacağız.

“Nasıl bir çözümleme?” diye sordu Szacki, terapist filmi durdurdu. “Bunun nereye varacağı beni düşündürüyordu. Arınma neye dayanıyor?”

Rudzki yanıt vereceği yerde bir öksürük krizine tutulup banyoya koştu, banyodan uzunca bir süre hırıldama ve tükürme sesleri geldi. Yüzü kıpkırmızı olmuş halde geri döndü.

“Anjin olmuşum galiba,” dedi boğuk bir sesle. “Çay alır mısınız?”

Szacki memnuniyetle kabul etti. Dumanı tüten çaylarının bulunduğu kupalar ellerinde tekrar yan yana oturuncaya dek ikisi de sessizliği bozmadı. Rudzki çayına epeyce bir bal koyup bir bütün limon sıktı.

“Boğaza birebir,” dedi bir yudum alıp. “Çözümleme tera-

pistin hastadan ve hastanın ailesini temsil edenlerden söylemelerini istediği, çözümleyici olarak adlandırılan cümleleri söylemekten ibarettir. Bu örnekte Henryk'ın anne ve babası 'Oğlum, biz gidiyoruz, ama sen kalıyorsun. Seni seviyoruz ve burada olduğun için mutluyuz' derlerdi diye düşünüyorum. Henryk ise 'Gitmenize izin veriyorum. Ben kalıyorum' derdi. Galiba böyle derlerdi. Bunu söylemek güç, çözümleme cümleleri genellikle, uygun an geldiğinde beliriveriyor kafamda."

"Bu uygun bir an değil miydi?"

"Hayır. Bunu en sona bırakmak istemiştim. Başka sorunuz var mı?"

Szacki başını iki yana salladı.

Rudzki: Tamam. Şimdi Bay Henryk'ın anne ve babasının yerine sandalye koyuyoruz. (Jarczyk ve Kaim'i kenara alıp onların yerine iki sandalye koyuyor) Bay Henryk da şimdiki ailesini konumlandırarak. Bayan Barbara karısı, Bay Kaim oğlu, Bayan Hanna da kızı olacak."

Telak: Ama kızım...

Rudzki: Lütfen konumlandırın.

Telak aile bireylerini konumlandırıyor, sonra yerine dönüyordu. Şimdi ekrandaki görüntü şöyleydi: Telak'ın arkasında sağ tarafta biraz geride iki sandalye – anne ve babası duruyordu. Önünde sol tarafta, birkaç metre ileride Jarczyk (karısı) duruyor, Telak'a bakıyordu. Onun arkasında Kwiatkowska ve Kaim yan yana duruyorlardı. Sandalyelere bakıyorlardı. Telak hiçbirine bakmıyordu.

Rudzki: Tamam, konumlar böyle. Bay Henryk, kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Telak: Berbat. Suçlu hissediyorum. Gözlerim kararıyor. Oturabilir miyim?

Rudzki: Elbette. Yere oturun ve soluk alıp verin lütfen.

Telak oturup ellerini ağzına götürmüştü, derin derin soluk alıp veriyordu, bakışları boşlukta tek bir noktaya çakılıp kalmış durumdaydı sürekli.

Jarczyk: O kendini kötü hissettiğinde buna memnun oluyorum.

Rudzki: Ya çocukları ne hissediyor?

Kaim: Kız kardeşim yanımda olduğu için mutluyum.

Kwiatkowska: Ben büyükannemle büyükbabamın yanına gitmek istiyorum. En iyi şekilde gördüğüm onlar. Babamı hiç görmüyorum, annem önümü kapatıyor.

Kaim: Ben de büyükannemle büyükbabamın yanına gitmek istiyorum. Kız kardeşimle birlikte.

Terapist filmi tekrar durdurdu.

“Şimdi ne olduğunu anlıyor musunuz?” diye sordu Szacki’ye.

“Telak yapayalnız. Karısı yanında durmuyor, çocukların da onu görmesine izin vermiyor. Ona acıyorum.”

“Çocukların ne dediğine dikkat edin lütfen. Birlikte olmak ve büyükanne ve büyükbabalarının yanına gitmek istiyorlar. Bunun anlamı ne peki?”

“Ölmek istiyorlar.”

“Kesinlikle.”

“Neden?”

“Sevgiden. Babalarına duydukları sevgiden. Telak evden kaçıp anne ve babasıyla vedalaşmayarak aile sistemini bozmuş ve bir daha asla düzeltememiş – onlara gereken hürmeti göstermemiş. Prensip şudur: Aile sistemindeki biri kefareti üzerine almak zorundadır ve bu, sisteme yeni birey olarak giren çocuktur genelde. Çözümlememiş olanın kendiliğinden yok olmayıp sisteme girdiğini anlamalısınız. Günah ve kötü-

lük kalır, hep mevcuttur ve tüm aile bireyleri tarafından hissedilir. Çocuk sisteme girerek dengeyi yeniden kurma yükünü üstlenir, zira günahı, korkuyu ve kötülüğü yüklenir. Anlıyor musunuz?”

“Tıpkı *Yıldız Savaşları*’ndaki Luke Skywalker gibi.”

“Efendim?”

“Özür dilerim, aptalca bir şakaydı. Anladığımı sanıyorum.”

“Biraz daha izleyin lütfen.”

Rudzki Kwiatkowska ve Kaim’i Jarczyk’ın arkasından çekmişti. Şimdi hepsi yan yana durmuş, Telak’a bakıyordu.

Jarczyk: (titriyor, sözcükleri güçlkle telaffuz ediyordu) Çocuklarımın burada durmasını istemiyorum. Kocamın anne ve babasının yanına gitmelerini istemiyorum. Arkamda durduklarında kendimi daha iyi hissediyordum.

Kwiatkowska: Babamı, büyükannemi ve büyükbabamı gördüğüme seviniyorum. Onları çok seviyorum. En çok da babamı. Üzgün olduğunu görüyorum ve ona yardım etmek istiyorum.

Kaim: Evet, kız kardeşime katılıyorum, ama biraz güçsüzüm. Kalbim sancıyor, çok fena titriyorum.

Kwiatkowska: Büyükannem ve büyükbabamın yanına gidebilir miyim? Fiziksel olarak onlara doğru düpedüz bir çekim hissediyorum sürekli.

Rudzki: Tamam, ama sadece iki adım.

Mutluluktan ışıldayan Kwiatkowska sandalyelere doğru yürüyordu. Jarczyk bu görüntü karşısında ağlamaya başlamıştı. Kaim yüzü kireç gibi, göğüs kemiğine masaj yapıyordu.

Kumandaya bu kez Szacki uzanıp filmi durdurdu. Kaim’in yüzündeki acı ifadesi ve Telak’ın duvara çakılıp kalmış, hiçbir şey görmeyen gözleri donup kalmıştı ekranda.

“Kaim’in kalp sancısı çekmesi nasıl mümkün olur?” diye sordu. “Anlıyorum, Telak’ın oğlunun hasta olduğunu biliyorum, ama yine de...”

“Açıklaması güç bir mesele bu. Bu konuda bir teori var, Hellinger’in terapisini açıklamakta kullanılan morfogenetik alanlar teorisi. Bu teoriye göre, nasıl olduğumuz sadece genlere değil, elektromanyetik alana da bağlıdır. Hellinger ruhumuzun söz konusu ailede olup bitmiş her şeyi aksettirdiğini, yaşayanlarla ve ölmüş olanlarla bir bağ kurduğunu söyler. Aile dizimi terapisinde yabancı kişi bu rezonansa girebilir.”

“Siz buna inanıyor musunuz?”

Rudzki bu teoriyi sadece, bu konuda başka bir teori olmadığı için kabul etmek durumunda olduğunu gösteren belirsiz bir hareket yaptı.

“Bunun benim için bir önemi yok. Bir şeyin işleyip işlemediği önemlidir. Bilgisayarın nasıl işlediğini bilmem, ama ondan çok faydalanırım.”

“Telak’ın oğlu kız kardeşinin intiharından sonra mı hastalanmış?” diye sordu Szacki.

“Evet, o zaman Bartosz’ta kalp hastalığı baş göstermiş. Hastalık düzenin bozulduğuna ilişkin bir sinyaldir hep. Hastalığın temel dinamiği ‘ben senden daha iyi yüklenirim’dir. Diğer aile bireyini rahatlatmak için acı çekmeye karar veririz. Hastalığın tedavisini düzenin ve dengenin yeniden kurulması sağlar ancak.”

“Bartosz’un iyileşme şansı babasının yokluğunda daha mı fazla şimdi?”

Rudzki öksürdü. Bir el hareketiyle özür dileyip mutfığa gitti. Yüksek sesle sümküdü.

“Savcı bey,” diye seslendi mutfaktan. “Mesleğiniz ve ziyaretinizin amacı malum olmasaydı, bu sorunun yanıtı üzerinde bu kadar uzun süre düşünmezdim. Anlıyor musunuz?”

Szacki ayağa kalkıp kupasını aldı ve içecek bir şey rica etti.

“Sorunun yanıtı nedir peki?” diyerek, kupasına ev sahibinin ikram ettiği sudan koydu biraz.

“Bilmiyorum. Bir ihtimal, evet. Ama bu bir ihtimal sadece. Belki de durumu daha da kötüye gidecek. Anlıyorsunuz ya, Bay Telak tüm sorunlarını halledip de huzur içinde gitmedi bu dünyadan. Bartosz’un durumu ancak biz aile dizimi terapisini tamamladıktan sonra düzelirdi diye düşünüyorum. Değişim bundan böyle başka türlü aksettirecek alanda ortaya çıkar. Değişimler terapiye katılmayan, terapiden haberi bile olmayan kişilerde de fark edilir bu yüzden.”

Rudzki ve Szacki kanepeye döndü.

Rudzki: Bay Henryk, şimdi lütfen ayağa kalkın.

Telak gözle görülür bir çaba sarf ederek ayağa kalkıyordu. Jarczyk gittikçe daha yüksek sesle ağlıyordu.

Rudzki: (Kwiatkowska’ya) Büyükanne ve büyükbabanızın yanına neden gitmek istiyorsunuz?

Kwiatkowska: Babamı rahatlatmak istiyorum.

Telak: (harap bir halde) Hayır, olamaz, bunu duymak istemiyorum.

Kaim: Kız kardeşimin, büyükanne ve büyükbabamın yanına gitmeyi çok istiyorum. Sancım var. Artık sancı çekmek istemiyorum. Ve babamın daha iyi olmasını istiyorum.

Jarczyk: Buna dayanamıyorum. Kocamın buradan gitmesini istiyorum. (Telak’ı işaret ediyordu) Onu sevmiyorum, ondan hoşlanmıyorum bile, o yabancı ve itici. Her şey yoluna girsin istiyorum, çocukların değil, onun gitmesini istiyorum.

Telak: Ama ben hiç... (sesi kesilmişti, daha fazla konuşacak durumda değildi)

Jarczyk: Bir soğukluk ve boşluk hissediyorum içimde. Ve nefret. Çocuğum senin yüzünden öldü! (hıçkırarak ağlaması)

yürek parçalıyordu) Anlıyor musun?! Kızım öldü, oğlum da ona katılacak. Çocuğumu öldürdün sen!

Kwiatkowska: Babacığım, bunu senin için yaptım ben. Niçin anlamak istemiyorsun? Babacığım! (ağlıyordu)

Telak dizlerinin üzerine çökmüştü. Hiçbirine bakmıyordu.

Telak: (fısıldayarak) Bırakın beni, bu benim suçum değil. Benim suçum değil.

Kaim: (güçlkle) Üzülme baba, sana yardım edeceğiz.

Kaim kız kardeşine yaklaşıp elinden tutuyor.

Kwiatkowska: Evet babacığım, birlikte yardım edeceğiz sana.

Sandalyelere doğru bir adım atıyorlar.

Jarczyk: Hayır!!! Yalvarırım, hayır!!! Beni onunla bırakamazsınız! Gidemezsiniz. Lütfen, gitmeyin, beni yalnız bırakmayın. Lütfen, lütfen, lütfen.

Kaim ona dönüyor.

Kaim: Darılma anne. Babam için yapmalıyız bunu.

Jarczyk bayılmıştı. Rudzki alenen korkmuş halde ona doğru koşup diz çökmüştü.

Rudzki: (diğerlerine) Tamam, bugün burada bitiriyoruz, terapiyi yarın sabah tamamlarız. Burada kesmemiz kötü olacak, ama yapacak bir şey yok. Odalarınıza gitmenizi, aranızda konuşmamanızı ve kitap okumamanızı rica ediyorum. Yarın sabah saat dokuzda kahvaltıda buluşalım.

Kwiatkowska ve Kaim trans halinden çıkmış gibi birbirlerine bakıyorlardı. Ellerini bırakıp kadrardan çıktılar. Rudzki Jarczyk'ı kenara alıp kameraya yaklaştı. Arka planda Telak diz çökmüş haldeydi hâlâ. Bakışları boşluğa çakılıp kalmıştı.

Ekran karlanmıştı. Terapist ve savcı yan yana sessizce oturuyorlardı. Uzunca bir süre sonra Szacki ayağa kalkıp kamerasının yanına gitti ve içinden kaseti çıkardı.

“Bu korkunç,” dedi, kasetin siyah plastiğine bakarak. “Telak’in intihar edeceğinden korkmadınız mı peki?”

“İtiraf edeyim ki, aklımdan geçti bu. Ama korkmadım.”

“Nasıl korkmadınız?”

“Bakın size ne anlatacağım. Bu bilinen bir hikaye, bir süre önce Lipsk’de olmuş. Hellinger bir kadına terapi yapıyormuş, terapi sırasında kadının soğuk olduğu, sevmeye yetisi olmadığı çıkmış ortaya. Çocukları ondan korkuyormuş, kadının reddettiği babalarına gitmek istiyorlarmış. Hellinger ‘Burada soğuk bir kalp var’ demiş. Kısa bir süre sonra kadın ortamdaki çıkıp gitmiş. Terapinin diğer katılımcıları kendini öldürebileceğinden korkmuşlar, ama Hellinger kadının arkasından gitmemiş.”

“Sonra ne olmuş peki?”

“Kadın birkaç gün sonra kendini asmış, bıraktığı mektupta daha fazla yaşayamayacağını yazmış.”

“Yararlı bir terapi olmuş,” diye mırıldandı Szacki.

“Dalga geçiyorsunuz ve aslında haklısınız da. Erken bir ölümün her zaman bir kayıp olduğundan nasıl emin olabilirsiniz ki? Bunun her zaman daha kötü bir çözüm olduğundan? O kadını her ne pahasına olursa olsun ölümden kurtarmak gerektiğinden? Yaşamın kendisinden daha büyük bir şey çıkıyor belki de yaşamdan. Hepimiz ruhumuzda, sonun yaşamı tamamladıktan sonra gelmesine ihtiyaç duyarız. Bazılarımızda bu ihtiyaç daha önce ortaya çıkar. Bunu anlıyor musunuz?”

“Anlıyorum, ama kabul etmiyorum.”

“Ölümün yolunu kesmek istediğinize göre, siz her şeye kadir bir insan olmalısınız. Ben ölüm karşısında boyun eğiyorum. Birini ölme hakkından mahrum ederseniz, o kişiye gerçekten saygısızlık etmiş olursunuz. Ölümün yolunu kesmek insanın kendi büyüklüğüne dair yersiz bir inançtır.”

Terapist balkon penceresinin önünde Szacki’nin yanında

dikildi. Sireni açık bir ambulans Grójecka Caddesi'nde şehir merkezine doğru ilerliyordu. Sirenin kulakları sağır eden sesi gittikçe çok daha ısrarlı hale geliyordu. Rudzki camı kapattı, daireye tam bir sessizlik hakim oldu.

“Görüyorsunuz ya, tüm bunlar sevgiden kaynaklanıyor,” dedi Rudzki. “Kasia Telak'ı rahatlatmak, onun suçunun bir kısmını üstlenip götürmek için kendini öldürmüş. Sizse her ne pahasına olursa olsun ölümün yolunu kesmek gerektiğini söylüyorsunuz. Böylesine güzel bir sevgi ve kendini adayış eylemine saygı duymamak nasıl mümkün olur? Bu çocuğun armağanını kabul etmek gerekir. Aksi halde, öldükten sonra kendini reddedilmiş hisseder bu çocuk. Burada düpedüz bir sevgi var. Onu engellemek mümkün değil. Bu sevgi aciz. Acı verecek kadar da derin. Derin bir bağ ve acı birbirine bağlıdır.”

“Bu kulağa hoş geliyor,” dedi Szacki. “Ama galiba hepsi o kadar. Birinin, babası gençken evden kaçmış diye intihar ettiğine inanmam güç. Her insan kendi eylemlerinden sorumludur.”

“Dolanık olmamak mümkün değildir der Hellinger.”

“Bağımsız olmak mümkündür derim ben.”

Rudzki güldü. Gülüşü bir öksürük krizine dönüştü. Banyoya koştu, döndüğünde de ıslak yüzünü havluya silerken “Yeme eyleminden bağımsız olmak mümkün müdür? Aile sistemi içerisinde hiç kimse bağımsız değildir,” dedi.

2

Başı korkunç ağırıyordu. Aracına bindi, Pink Floyd'un *Hey You* adlı parçasını kısık sesle çalıp Ibuprom adlı ağrı kesiciden yuttu bir tane. Camı indirip kafasını toplamaya çalıştı.

Terapiye katılanlardan hiçbirinin sorgu sırasında neden terapisti işaret etmediğini şimdi anlıyordu. Çünkü terapist terapi sırasında Łazienkowska'daki küçük salonun çapraz kemeri altında esen duygu fırtınasının dışında, güvenli bir mesafede durmuş tek gözlemciydi gerçekten de.

Cumartesiye pazara bağlayan o gece ne olmuştu peki? Olası tüm sahneleri gözünün önüne getirmeye başladı. Loş bir salon, caddeden yansıyan, sodyum buharlı lambaların sarı ışığı, caddeden bir araç geçtiğinde sütunların duvarlara vuran gölgeleri. Henryk Telak olabildiğince az gürültü çıkarmaya çalışarak binadan sıvışıyor. Kendisini kimsenin görmediğini sanıyor, ama yanılıyor.

Çünkü Barbara Jarczyk görüyor onu. Telak'ın karısının hissettiği duyguları kaldıramayıp birkaç saat önce terapide bayılmış olan kadın. *Rudzki'nin haklı olduğunu, terapi sırasında yabancı insanların duygularını hissetmeye olanak veren bir alan olduğunu varsayalım* diye düşündü Szacki hoşnutsuzca. Ve Jarczyk da Telak'ın karısının duygularını hissetti. Nefret, isteksizlik, kötülük, çocuğunun intiharının neden olduğu acı. Diğer çocuğunun da çok geçmeden öleceği korkusu. Fakat Jarczyk – Telak'ın karısının aksine – bunlardan Henryk'ın “sorumlu” olduğunu anlamıştı. Kızının Telak yüzünden – ya da Telak için – intihar ettiğini, oğlunun da bu yüzden hastalandığını anlamıştı. Jarczyk'ın kafasında Telak'ı öldürerek “oğlunu” kurtaracağı fikri doğuyor belki de, kim bilir. Şişe kapıp Telak'ın ardından gidiyor. Telak ardındaki ayak seslerini duyuyor, arkasına dönüyor, Jarczyk'ı görüyor. Korkmuyor, sadece, açıklama yapmak zorunda kalması aptalca geliyor ona. Jarczyk şişe saplıyor. “Çocuğum için” diyor, ama Telak onun söylediğini duymuyor artık.

Ama bu durumda Jarczyk parmak izlerini silmeyi akıl edebilir miydi? Bu kadar iyi yalan söyleyebilir miydi? Cesedi

bulmaya kendisi mi giderdi, yoksa bir başkasının bulmasını mı beklerdi?

Sahne iki. Telak küçük salondan geçiyor. Kendisini kimsenin görmediğini sanıyor, ama yanılıyor. Kaim ona bakıyor ve o gün bir kez daha kalbinde keskin bir sancı hissediyor. O alan işliyor. Kaim ölmüş kız kardeşini ve kendisinin ne kadar ömrü kaldığını düşünüyor. Telak'ı durdurmak istiyor. Terapiyi tamamlamak, "kendini" kurtarmak istiyor. Ama Telak kalmak istemiyor. Kaim ısrar ediyor. Telak reddedip çıkışa doğru ilerliyor. Kaim koşup yolunu kesiyor. Şişsi saplıyor.

Szacki katilin Kaim olması durumunda onun çabucak kendine gelmiş olduğundan, ortalığa çekidüzen verdiğinden, parmak izlerini sildiğinden emindi. Kaim inandırıcı şekilde yalan da söyleyebilirdi.

Sahne üç. Telak kendisini kimsenin görmediğini sanıyor, ama yanılıyor. Kwiatkowska yani ölmüş kızı Telak'ı bir köşeden izliyor. Bir hayalet gibi. Hayatta ne çok şey, kaç yıllık bir ömür, kaç mutluluk, kaç seyahat, kaç erkek, kaç çocuk kaçırdığını düşünüyor belki de. Her şeyi sadece, o anda gizlice kaçmakta olan bu insana yardım etmek için feda etmiş. Kendisinin kurban olmuş olması Telak'ı ilgilendirmiyor, Telak onun ölümünü umursamıyor. "Niçin kaçıyorsun baba?" diye soruyor gölgenin içinden çıkarak. "Ben senin baban değilim, seni kaçık," diye karşılık veriyor Telak ve onu geçmeye çalışıyor. "Bunu nasıl yaparsın? Ben senin için onca şey yaptım ama." diyor Kwiatkowska sitemkarca. Üzüntü ve pişmanlık Kwiatkowska'nın içinde bir öfkeye karışıyor. "Aptal, hiçbir şey yapmadın sen, git tedavi ol, kadın," diyor öfkeli Telak.

Kwiatkowska şişsi saplıyor.

Szacki'nin aldığı hap etki etmeye başlamıştı. Kendini biraz daha iyi hissediyordu ve Waters'ın *Bring the Boys Back Home*'unun sesini biraz daha açtı zarıfçe. Kuzniecowa'ı ara-

yıp emniyete gitti. Konuşmak ve bu vesileyle maktulün cüzdanını incelemek istiyordu. Bunun bir önemi olduğunu düşünmüyordu, ama Telak bu meselede anahtar rol oynuyordu. Telak’a dair ne kadar çok şey bilirse, failin ya da yabancı şahsın benliğine egemen olan gizli failin cinayet nedenini anlama olasılığı o kadar artacaktı.

Tanrım, tüm bunlar çok karmaşık diye düşündü, trafik lambasının değişip Pruszkowska’dan Żwirki ve Wigury yönüne dönmesine izin vermesini beklerken.

3

Wilcza Caddesi’ndeki Śródmieście ilçe emniyetinin kantininde Kuzniecowa kahve ve vuzetka,* Szacki de domates suyu sipariş etti. Rudzki’nin evinde içtiği kahve ve çaylardan epeyce kafein almıştı. Kuzniecowa’a bir önceki gün yaptığı sorgulamalardan ve terapistte yaptığı ziyaretten söz etti.

“Karmaşık” dedi Kuzniecowa, krema her yana dağılmasın diye vuzetkanın bir parçasını çatalla kesmeye çalışırken, ama kremanın dağılmasına engel olamamıştı. “Telak’ın karısı ve oğlu da bir şekilde şüpheli yani.”

“Şüpheli değil. Mesele daha çok, cinayet için güçlü bir nedenleri varsa, terapiye katılanları bu neden doğrultusunda yönlendirmiş olabilecekleri. Yarın sorgulayacağım onları, göreceğiz bakalım.”

“Bu doğruysa, her papağan kurtarır onları. Yalnız, şunu bir düşün: Bir insanı hayatında ilk kez görüyorsun, sonra on beş dakika boyunca onun oğlu oluyorsun ve bu yüzden bir şiş

* Kakao ve kremalı bir tür pasta. (Çev.N.)

kapıp onun gözüne saplıyorsun. Yani senin sen olarak hiçbir nedenin yok kesinlikle.”

Szacki başıyla onayladı. Bunu o da düşünmüştü. Łazienkowska’da bir şey bulup bulamadıklarını sordu Kuzniecowa’a.

“Sıfır. Sorgulanacak iki üç kişi kaldı, ama bir sonuç alacağımıza inanmıyorum. Terapist ve hastaları binaya cuma günü gelmişler, oraya kapanmışlar, kimseyle görüşmemişler. Onlara yemek getiren, kap kacağı yıkayan kız iki kez Rudzki’yle konuşmuş. Hastalardan hiçbirini görmemiş. Mekanı kiraya veren rahip Rudzki’yle bir kez görüşmüş, görüşme beş dakika sürmüş. Rudzki Hristiyan psikologlar derneği üyesi, derneğe kayıtlıymış, rahibin hiçbir kuşkusu yok bundan. Şu an üzgün ve hırsız yakalamamızı ümit ediyor. Çok hoş biri, onunla ben konuştum. Diğer tüm rahipler gibi, o da şahsına münhasır biri.”

“Bir şey kaybolmuş mu kiliseden?”

“Hiçbir şey kaybolmamış.”

“Ya güvenlik?”

“Kes şunu, boğulacağım yoksa. Kulübesindeki minnacık televizyon karşısında uyuklayan altmış sekiz yaşında yaşlı bir adam. Oraya gece on kafadarla girip oradaki herkesi makineli tüfekle vurabilirim, o da ortalığın sessiz, sakın olduğuna ve ortalıkta hiç kimsenin dolaşmadığına yemin edebilir, o derece yani. Kapıda zorlama izi yok, ama büyük ihtimalle açılmış zaten.”

Szacki huzursuzlandığını gösteren bir jestle ellerini kaldırıp masaya vurdu.

“Harika,” diye homurdandı.

“Mesele nedir?” diye sordu Kuzniecowa telaşlı bir sesle.

“Mesele, her zamanki gibi bir haltı becerememiş olmanız.”

“Ne yapmalıyım sence? Zamanı geri alıp orada dikkatli bir kapıcı çalıştırmalarını ve kamera sistemi kurmalarını mı söyleyeyim onlara?”

Szacki ellerini yüzüne kapattı.

“Özür dilerim Oleg, berbat bir gün geçiriyorum. Şu terapistin evine gittiğimden beri başım ağrıyor, bana virüs mü bulaştırdı bilmiyorum. Üstelik buraya neden geldiğimi de unuttum.”

“Benimle görüşmek istedin, çünkü beni seviyorsun.” Kuzniecowa savcının beyaz saçlarını okşadı.

“Git başımdan.”

“Çok kabasından.”

Szacki güldü.

“Son zamanlarda biri bunu her gün söylüyor bana. Telak’ın eşyalarını, özellikle de cüzdanını incelemem lazım ve sana şu sakinleştirici ilaç şişesinden parmak izi alınması ve Polgrafeks’dekilerin sorgulanması gerektiğini söyleyecektim. Telak’ın düşmanları, anlaşmazlıkları, isabetsiz yatırımları, işyerindeki bağlantıları. Onlara Rudzki’nin ve tüm o tuhaf üçlünün fotoğraflarını da göstermek lazım. Rudzki bir ara gitmiş oraya, onu tanıyacak olmalılar, ama diğerlerinden herhangi birini tanırlarsa, bir şey yakaladık demektir. Ben terapiye katılanların fotoğraflarını Bayan Telak’a ve oğluna göstereceğim. Birbirlerine belki de hiç yabancı olmadıkları ortaya çıkacak.”

Kuzniecowa yüzünü buruşturdu.

“Ben de kuşkuluyum,” dedi Szacki, aynı mimikle karşılık vererek. Domates suyunun kalanını içti. En çok tuzlu ve biberli domates suyunu sevdiğini ancak o an hatırlamıştı.

Henryk Telak’ın yüzünü sadece bir kez görmüştü ve bu yüzü olabildiğince az görmek için elinden gelen her şeyi yapıyordu, ama buna rağmen, kızının ona inanılmaz derecede benzediğini söyleyebilirdi. Burnunun üzerinde narince uzanan aynı kalın

kaşlar, aynı geniş burun kemiği. Her ikisi de bir kadını daha güzel kılmazdı, fotoğraftan kendisine bakan kız sıradan bir tip izlenimi veriyordu bu yüzden. Hiç kuşkusuz babasından aldığı kaba hatlara borçlu olduğu yabani biri izlenimi de veriyordu. Buna karşın, Telak'ın oğlu evlat edinilmiş gibiydi. Szacki ephebe* görünümlü oğlanda babasıyla ve kız kardeşiyle ilişkisini gösteren bir özellik göremiyordu. Oğlan havalı ve zarif bir güzelliği olan bir kadın izlenimi vermeyen annesine de öyle fazla benzemiyordu, ama fotoğraftan bunların kadının oğlunun temel özellikleri olduğunu anlamak mümkündü. Çocukların ebeveynlerine hiç benzemiyor olabilmeleri şaşırtıcıydı.

Bunlar vesikalık fotoğraf değil, arka fonda dalgaların görüldüğü, deniz kenarında çekilmiş bir aile fotoğrafının iki parçası olsa da, kız da oğlan da gülümsememişti. Fotoğraf ortadan ikiye kesilmiş, Kasia'nın olduğu bölüme siyah bir kurdele geçirilmişti. Szacki Telak'ın fotoğrafı neden kesmiş olduğunu düşündü. Tuttuğu yasın iki çocuğunu da kapsamasından korkmuştu mutlaka.

Cüzdanda ayrıca, Henryk Telak'ın Mayıs 1959'da Ciecchanów'da doğduğunu ve motosiklet kullanabildiğini gösteren nüfus cüzdanı ve ehliyet vardı. İkisi üzerinde "business" yazan ve muhtemelen firma hesabına çıkarılmış olan birkaç kredi kartı. Szacki'nin hatırladığı kadarıyla, anjine karşı bir antibiyotik olan Duomox'un yazılmış olduğu bir reçete. Hız sınırını aştığına dair, iki yüz zloty tutarında bir trafik cezası makbuzu. Üzerinde Adam Małysz'ın** olduğu bir posta pulu – Szacki böyle bir pulun basılmış olduğuna şaşırmıştı. Powiśle'deki Beverly Hills Video'ya ait bir kiralama kartı. Bir BP puan kartı. Coffee Heaven adlı kafeler zincirine ait, neredeyse tümüyle dolmuş

* Antik Yunan'da ergenlik çağındaki erkek, delikanlı. (Çev.N.)

** Kayakla atlama dalında, dünyadaki en başarılı sporculardan biri. (Çev.N.)

bir kart. Kafeye bir kez daha gitmiş olsa, bir sonraki kahvesini bedava içecebilirdi Telak. Birkaç yıpranıp solmuş ve okunaksız kasa fişi. Szacki de aynı şeyi yapıyordu. Bir şey satın alıp garantisi olsun diye fiş alıyordu, satıcı kadın fişin fotokopisini almasını nazikçe öneriyor, aksi halde fişin yıpranacağını söylüyordu, Szacki başını sallayarak onaylıyor, fişi cüzdanına koyuyor ve sonra unutuyordu. İki sayısal loto kuponu – elle doldurulmuş iki form ve bunların yatırıldığını gösteren iki kupon. Telak’ın sayıların büyümesine şanstın daha fazla inandığı belliydi. Şanslı numaraları da vardı. Her form ve kuponda bir kolon aynı rakamları içeriyordu: 7, 8, 9, 17, 19, 22. Szacki bu rakamları not etti, bir an düşündükten sonra cumartesi günü çekiliş için seçilmiş, tüm kolonlardaki rakamları not etti. Çekiliş sonuçlarını pazartesi günü gazeteden hiç kimse kontrol etmemişti, kim bilir, belki de altıyı tutturmuştu Telak. Szacki bu kuponları Telak’ın karısına teslim etmek yerine, kendisi için saklayabileceği yönündeki düşüncesinden utandı. Gerçekten yapabilir miydi bunu? Elbette ki hayır. Ya yapabilseydi? Yaklaşık bir milyon zloty, belki daha fazla, ömrünün geri kalanında çalışmak zorunda kalmazdı. Herkesin bir fiyatı olduğu inancının doğru olup olmadığını sık sık düşünürdü. Kendisi örneğin ne kadar bir tutar için soruşturmayı bırakırdı? Yüz bin mi, iki yüz bin mi? Hangi tutar karşısında, doğrudan “hayır” demek yerine düşünmeye başlardı, merak etti.

4

Henryk Telak üç bile tutturamamıştı. Szacki bir önceki günü gazeteyi savcılık sekreterliğinde arayıp bulmuş ve rakamları kontrol etmişti. Telak üç kolonda ikişer rakam tutturmuştu,

“şanslı numaralar”dan da sadece 22 tutmuştu. Szacki *Cumhuriyet*’i de alıp bu gazetenin her konudan, yeni bir margarin türünün marketlerde satışa sunulduğu sıklıkta bir sansasyon yaratabildiği inancıyla, Grzelka’nın cinayete ilişkin haber metnini okudu. Sıkıcı, sıkıcı, sıkıcı. Buna rağmen, bir önceki gün bu gazeteci kıza nasıl davrandığını düşünüp üzülmüyordu sürekli. Kızın “çok kaba bir savcısınız” dediği sıradaki gülümseyişi de aklına geliyordu sürekli. Kız tipi değildi belki, ama o gülümseyişi. Onu arasa mıydı acaba? Sonuçta neden olmasındı ki, hayata bir kez geliniyordu, kendisinden yirmi yaş genç gazeteci kızlar onunla bir kahve içmeye gitmek bile istemeyeceklerdi artık. On yıldır bir köpek kadar sadıktı ve bundan dolayı özellikle gurur duymuyordu her nedense. Aksine, yaşamın akıp gittiği, kendisinin ise en iyi özelliğinden vazgeçtiği gibi bir izlenime kapılıyordu sürekli.

Çekmecesinden Grzelka’nın kartını çıkarıp kısa bir süre parmakları arasında evirip çevirdi, kararını verip elini ahizenin üstüne koydu, ama tam o sırada telefon çaldı.

“İyi günler, ben Ireneusz Nawrocki.”

“İyi günler komiser bey,” diye karşılık verdi Szacki, Grzelka’nın kartını kenara koyarken rahatlamıştı.

Nawrocki BEM’den bir polisti, başkentin aynasızları arasında belki de en orijinaliydi. Szacki onu takdir ediyor, ama ondan hoşlanmıyordu. İki kez birlikte çalışmışlardı ve Szacki’nin Nawrocki’den yapmakta olduğu, yaptığı ve yapmaya niyetli olduğu işler konusunda bilgi alma çabası her defasında bir soruşturmayı andırmıştı adeta. Nawrocki kendi bildiği yollardan yürümüş, bu yollardan hiçbiri savcılığın öngördüğü yolun yakınından bile geçmemiş ve bu durum izlenen prosedürün tüm etaplarını tam anlamıyla denetlemek isteyen Szacki’yi rahatsız ettiği kadar rahatsız etmemişti hiç kimseyi. Ama her iki soruşturma da başarıyla sonuçlanmıştı ve Szacki

Nawrocki'nin topladığı deliller sayesinde sıra dışı derecede güçlü bir iddianame yazmış olduğunu itiraf etmek zorunda kalmıştı.

“Anaokulunda toprağı kazarken bulup çıkardıkları cesedi hatırlıyor musunuz?”

Szacki hatırladığını belirtti. Ses getirmiş bir davaydı bu. Krucza'daki anaokulunun oyun bahçesinde antik salıncakları bir oyun parkı, oyun sahası vesaireye dönüştürmek için bir tadilat yapıldığı sırada, alan kazılırken bir ceset bulunmuştu. Yaşlıların hepsi bunun savaştan, ayaklanma döneminden bile kalmış olabileceğini düşünmüşlerdi. Ama bunun anaokulunun yanındaki ilköğretim okulunun sekizinci sınıfından, 1993 yılında ölmüş bir kız öğrenci olduğu ortaya çıkmıştı hemen. Kızın sınıfındaki tüm erkek arkadaşlarına, öğretmenlerine ulaşmışlardı, bir yığın iş yapmışlardı. Tabii tüm çabalar çöpe gitmişti, on yıl önce o gece ne yaptığını hatırlayan çok az kişi çıkmıştı. Kaybolma olayına ilişkin bir soruşturma dosyası vardı, ama böyle dosyalar bambaşka bir şekilde yürütülüyordu, belli sorular yöneltilmiyordu. Sonuçta Szacki soruşturmayı askıya almıştı, çünkü kızın birkaç tanıdığının adresini tespit etmeyi başaramamışlardı. Polis bu tanıdıkları arıyordu aramasına, ama ısrarcı bir şekilde değil. Szacki Nawrocki'nin bu dosyayla ilgili sürekli olarak bir şeyler araştırdığını biliyordu, ama ona kendisine bilgi vermesi için yalvarmaktan vazgeçmişti. Nawrocki'nin bir şey bulduğunda kendisinden dosyayı tekrar açmasını rica etmek zorunda kalacağını biliyordu.

“997'yi bir adam aramış, adını vermemiş” Nawrocki Szacki'ye akademik bir okutmanı hatırlatan monoton bir sesle rapor vermeye başladı. “ve çok ilginç bir hikaye anlatmış.”

“Ee?” Szacki isim verilmeden yapılan ihbarlara inanmıyordu.

“Boniczka’ya – kızın adı buydu, Sylwia Boniczka -- onunla denk, ama başka sınıfta okuyan üç erkek arkadaşının tecavüz etmiş olduğunu, bunlardan birinin aynı sınıfı ikinci kez tekrar eden bir çocuk olduğunu anlatmış. Olayın nasıl olduğunu hatırlıyorsunuzdur. Kız geç saatte bir kız arkadaşının Poznańska’daki evinden çıkmış ve evine dönmemiş. Evine giderken okulun oradan geçmiş olmalı. Bilirsiniz, okulun önünde günün her saatinde farklı tipler peyda olur hep. Belki şimdilerde öyle değil, ama eskiden öyleydi.”

Szacki buna kafa yoruyordu. Kızla aynı sınıftan ya da başka sınıflardan olanları sorgulamamışlardı aslında ve hiçbir sonuç elde edemedikleri soruşturma dosyasına bel bağlamışlardı sadece. Patalog kıza tecavüz edilip edilmemiş olduğunu söyleyemiyordu, bu yüzden soruşturmayı tecavüz değil, cinayet dosyası olarak yürütüyorlardı. Boniczka’nın diğer sınıflardaki çocuklarla bir bağlantısı olmadığını hatırlıyordu Szacki. Öyle olsaydı, bunu araştırmış olurlardı.

“Şu ‘arayıp da ismini vermeyen adam’ birinin ismini vermiş mi bari?” diye sordu Szacki, dalga geçtiğini gizlemeye çalışmıyordu.

“Hayır. Ama başka bilgiler vermiş. Oldukça ilginç ve naçizane fikrimce, araştırma isteyen bilgiler,” diye devam etti Nawrocki monoton bir şekilde. “Kızı öldürenin tecavüzcüler olmadığını söylemiş. Kızın olaydan sonra babasının yanına gittiğini ve babasının bu utancı taşıyamadığı, insanların bunu öğrenmelerini istemediği için kızını öldürüp oyun bahçesine gömdüğünü söylemiş.”

Teodor Szacki ense ve omuzlarındaki derinin uyuştüğunu hissetti.

“Boniczka’nın babasının kim olduğunu hatırlıyor musunuz, savcı bey?”

“Okulun hademesi,” dedi Szacki.

“Evet. Bu durumda dosyayı tekrar açabilir misiniz?”

“Elbette. Yalnız, bana o telefon konuşmasının kaydını gönderin lütfen. Siz o dönemde aynı sınıfı ikinci kez tekrar edenlerin tümüne ulaşmaya ve onları münasip bir şekilde sıkıştırmaya çalışın, sonrasında ben de kızın babasını sorgularım.”

“Onu ben de sorgulayabilirim, savcı bey,” diye öneride bulundu Nawrocki.

Szacki tereddüt etti, halledilecek bir sü ü iş ve yığınla belge vardı, ama Nawrocki’ye karşı gevşemek istemiyordu.

“Bakarız,” dedi, kararını ertelemeye çalışıyordu. “Önce şu tecavüz teorisini araştıralım. Bu arada: Bir şey daha var, komiser bey,” deyip sustu, ama telefonun öbür ucundan bir hımlama sesi bile gelmemişti. “Bana öyle geliyor ki, her şeyi anlatmıyorsunuz bana.”

Bir sessizlik oldu.

“997’yi arayanları hemen şimdi çabucak ve kolayca tespit edebilirsiniz. Kimin aradığını kesinlikle bilmiyor musunuz yani şimdi?”

“Bunun kararınızı etkilemeyeceğine dair söz verir misiniz bana?”

“Söz.”

“Evet, arayanın kimliğini tespit ettik, Łódź’da olduğu anlaşıldı, onunla konuşmaya bile gittim.” Nawrocki sustu, Szacki’nin içinden “ve...” demek geçti, ama kendini tuttu.

“Çok hoş ve yaşlı bir adammış. Bir kahin. Gazetedeki haberi okumuş ve olayın nasıl olduğunu görmüş. Biraz tereddüt etmiş, ama sonunda aramış. Ne düşündüğünüzü tahmin ediyorum, ama kabul edersiniz ki, akla yatkın bu.”

Szacki gönülsüzce kabul etti. Sezgilerine güvenirdi, ama polisi arayıp ismini vermeyen emekli bir psişiğe – hayır. Fakat bu kez emeklinin gördükleri Szacki’nin teorilerinden biriyle

örtüyüyordu. Szacki kızın, babasının çalıştığı okulun yanı başındaki anaokulunun oyun bahçesine gömülmüş olmasının bir tesadüf olmadığını düşünmüştü hep. Ama bu düşüncesini doğrulayacak küçücük bir ipucuna bile ulaşamamıştı. Ayrıca, bu teorinin doğru çıkabileceğinden korkmuştu.

Nawrocki telefonu kapattı, Szacki ise “Boniczka – dosya, babası, I.N.’yi bekle” diye not aldı. Nidziecka davasının iddianamesini yazması gerekiyordu, ama ilham gelmiyordu. İki dosyada kovuşturmanın iptaline ilişkin karar taslağını yazması gerekiyordu, ama eli gitmiyordu. Bir soygun davası dosyasını numaralandırması gerekiyordu, ancak yine isteksizdi – dosya dört klasör olmuştu. Bir yığın kağıt işi vardı yani. Grzelka’yı araması gerekiyordu, ama cesareti yoktu.

Her savcının temel iş aracı olan tel zımbayı alıp masanın üzerinde önüne koydu. Biraz yer açmak için kağıtları kenara çekti. Tamam diye düşündü, yerleştirelim bakalım, bu ben olsun. Bu da Weronika – çantasından bir elma çıkardı, bir kenarını ısırp zımbanın karşısına yerleştirdi. Bu da Helena olsun – cep telefonunu zımbanın yanına koydu. Ve bunlar da annem ve babam – iki plastik kupayı kenara koydu, açık bir şekilde zımbaya bakıyordu bunlar da. ‘Bundan ne sonuç çıkıyor şimdi?’ diye sordu Szacki kendine. Her birinin gözünü dikmiş bana baktığı ve her birinin benden bir şey istediği sonucu çıkıyor. Önümün kapalı olduğu. Kendi ailemin tutsağı, bu kahrolası düzenin ya da daha doğrusu – Rudzki’nin adlandırdığı gibi – aile sisteminin asılı durduğu bir çengel olduğum.

Masanın üzerine yaydığı nesnelerde onu huzursuz eden bir şey vardı. Herkesi konumlandırmamış olduğu izlenimine kapıldı. Erkek kardeşi yerine ataşlığı koydu, ama kardeşi kenarda duruyordu ve hiçbir anlam taşımıyordu. *Ölüm* diye düşündü Szacki, *ölümü ara*. Ardından yas tutulabilecek birini bul. Bū-

yükbabalar mı? Onlar olmaz, hepsi ihtiyarlayıp öldü, herkesle vedalaşabildiler. Başka akrabalar olabilir mi? Szacki'nin annesinin Wrocław'da bir kız kardeşi vardı, ama teyzesinin sağlığı yerindeydi. Babasının Żoliborz'da oturan bir erkek kardeşi vardı. Bir dakika, bir dakika. Szacki babasının yaklaşık iki yaşındayken ölmüş ikinci bir erkek kardeşi olduğunu hatırladı. O öldüğünde babası kaç yaşındaydı? Dört, bilemedin beş. Cebinden sigara paketini çıkarıp bir an düşündü ve paketi babasının yanına, Szacki'nin neredeyse tam karşısına yerleştirdi. İlginçti, ölmüş amca doğrudan Szacki'ye bakıyordu. Szacki huzursuz olmuştu. Kendisine iki büyükbabasının adının verilmiş olduğunu düşünmüştü hep – Teodor'u babasının babasından ve Wiktor'u annesinin babasından aldığını. Babasının ölmüş kardeşinin adının da Wiktor olduğunu şimdi fark etmişti. Bu tuhaftı. Babası Szacki'ye babasının ve ölmüş kardeşinin adını mı vermişti yani? Babasıyla ilişkileri belki de bu yüzden hâlâ böylesine karmaşıktı. Şu kahrolası ölmüş amca ne diye gözünü dikmiş kendisine bakıyordu peki? Bu kendisi için birtakım sonuçlar mı doğuruyordu? Ya da kızı için? Helena da amcanın bulunduğu yöne bakıyordu. Szacki bir yudum su içti, korkunç derecede dili damağına yapışmıştı aniden.

“Merhaba, istersen sana bir yapboz almak için para toplayabiliriz,” dedi savcı Jerzy Bińczyk, oda kapısının aralığından başını içeri uzatarak. Bińczyk iki yıldır – tanışalı iki yıl olmuştu çünkü – Szacki için bir muammaydı. Bińczyk'ı, onun alın bölgesi açılmaya başlamış saçlarını, buruşuk ceketini ve Çin malı gizemli bir kumaştan yapılmış kravatını her gördüğünde, aynı anda bir aylak ve kariyer düşkünü nasıl olunabiliyor diye düşünüyordu Szacki. Kravat düğümü atılabilmesi için bu kadar ince bir PKY* üretilebilir miydi?

* Polikristalin yün (yüksek ısı yalıtımlı yün) (Çev.N.)

“Kışın senin için zor olmalı bu, öyle değil mi?” dedi Szacki acıyarak.

“Ne?” diyerek kaçlarını çattı Bińczyk.

“Ahıra girer gibi giriyorsun da, feci esinti oluyordur herhalde.”

Bińczyk morardı. Öfkeyle elini içeri sokup Szacki’nin oda kapısını tüm gücüyle çaldı.

“Şimdi tamam mı? Ben Hoża Caddesi’nde büyüdüm, geç bunları.”

“Nowy Dwór’da da mı Hoża var?” dedi Szacki, öfkesini birinden çıkarmaya niyetliydi.

Bińczyk gözlerini devirdi.

“Merkez’den gelen mal konusunda bizimle çalışacağını duydum.”

“Pazartesi gününden itibaren belki.”

“Süper, bu hafta içinde dosyaya bir göz atıp uyuşturucuların pazar değerinin tahmini tespitini yapmak üzere bir uzman bulursun ve görüş sormaya ilişkin kararını yazarsın belki.”

“Bu haftaki pazartesi geçti. Önümüzdeki pazartesiye kastedtim ben.”

“İnsaf et, Teo. Üzerimize iş yığılmış durumda, yetiştiremiyoruz, tutukluluk süresi yakın zamanda dolacak, yönetim bastırıyor.”

Sıkıştığın nokta da bu işte diye düşündü Szacki. Krakowskie Przedmieście’deki bölge savcılığında parlayamayacağından, seni Organize Suçlarla Mücadele’de işe yarayacak şu yetenekli savcı olarak değil, soruşturmayı zamanında kapatmayı beceremeyen savcı olarak hatırlayacaklarından korkuyorsun. Öyle ya, bir iki kez akşam saat beşe kadar mesaiye kalman gerekecek belki. İdare edersin artık, oğlum. O kadar arkadaşın da idare eder. Sizi lanet olası aylaklar, savcılığın adının çıktığına şaşırılıyor bir de.

“Bağışla, ama yapamam. Önümüzdeki hafta bile yapamayabilirim,” dedi Szacki.

“Hadi ama, dalga geçme,” dedi Bińczyk, suratı düşmüş bir çocuk ifadesi vardı yüzünde. “Dediklerine göre, cadı sana bilgi vermiş.”

“Böyle bir ihtimal olduğundan söz etti.”

“Seninle birlikte çalışmanın bir kabus olduğunu daha önce söylemiş miydim sana?”

“Endişelenme. Beni tayin edecekler. Sen de huzura kavuşacaksın böylece.”

“Öyle mi, nereye peki?” Bińczyk açıkça canlanmıştı.

“Krakowskie Przedmieście’deki başsavcılığa, idari bölüme. Śródmieście’deki soruşturmaları iyi idare edebilecek birini almak istiyorlarmış. Gün geçtikçe daha kötü sonuçlar alıyoruz.”

Bińczyk sadece orta parmağını kaldırıp odadan çıktı. Szacki aynı jestle karşılık verdi ona, ama ancak kapı kapandıktan sonra. Masanın üzerine yaydığı nesnelere baktı, kendisini temsil eden tel zımbayı aralarından çıkarıp pencere pervazına koydu.

“Değişim zamanı” dedi yüksek sesle, Grzelka’nın kartvizitini tel zımbayla delip numarasını çevirdi. Kız Szacki’yi hemen tanıdı, saat beşte Nowy Świat Caddesi ile Foksal Caddesi’nin kesiştiği köşedeki Cava’da buluşmak üzere sözleştiler. Szacki soygun dosyasına uzandığı sırada, kız aramasının kendisi için ne hoş bir sürpriz olduğundan söz ediyordu alçak bir ses tonuyla. Dosyanın ilk sayfasına yapıştırılmış, üzerinde “harcama bildirimi – unutma!” yazan küçük not kağıdını gördüğünde bile gülümsüyordu hâlâ.

5

Teoride her şey daha iyiydi. Kızla bir kahve randevusu. Erkekler böyle yaparlardı, değil mi? Szacki Kazakistan enginlerindeki bir yolculuk sırasında aniden korkunç derecede diş ağrımaya başlayan ve tek kurtuluşun o bölgedeki bir diş hekimine gitmek olduğunu bilen bir insan gibi hissediyordu kendini bu kez. Hava o kadar serin olmasa da, hafif titriyordu, sol kulağı uğulduyordu, elleri soğuk ve nemliydi. Etraftaki herkes tişörtünün üzerine olsa olsa bir anorak giymişken, üzerindeki takım elbisesi ve paltosuyla bir soytarı gibi hissediyordu kendini.

O bölgede bir şey olmuş olmalıydı, çünkü caddede sonu gelmez bir tramvay kuyruğu oluşmuştu, Praga semti yönüne giden araçlar da tampon tamponaydı. Grzelka'nın kesinlikle gecikeceğini düşündü, çünkü *Cumhuriyet*'in redaksiyonundan Nowy Świat'a ulaşmak için geçmek zorunda olduğu güzergah tıkanmıştı. Daha bile iyiydi, bekleyen kişi hep daha rahat bir durumda oluyordu. PBA'nın* eski binasını geçti, trafik ışığının değişmesini bekleyip caddeden geçti. Birkaç öğrenciden el ilanı aldı. Bunlara ihtiyacı yoktu, ama Weronika ona almasını söylemişti, çünkü yaptıkları işler ne kolay ne de iyi ücretli olan insanlara bu şekilde yardım ediyordu. Empik'in** üzerinde yeni, üçüncü *Splinter Cell*'in çıktığını duyuran bir afiş asılıydı. Szacki'nin favori bilgisayar oyunlarından biriydi bu, hayata küsmüş sert adam Sam Fisher rolüne bir kez daha seve seve girecekti. Efsanevi kafe Amatorska'yı geçti, yaya geçişine yasak bir noktadan Nowy Świat'ı koşarak ge-

* Polonya Basın Ajansı (Çev.N.)

** Polonya'daki büyük bir kitabeve (Çev.N.)

ip Foksal'a ulaştı. Redaktör hanım Monika Grzelka kafenin küçük bahçesinde bekliyordu. Szacki'yi hemen fark edip elini salladı.

“Bakıyorum, bir at binicinin sallana sallana yürüyüşüyle yürüyorsunuz,” dedi kız Szacki masanın yanına gelince.

“Civanperçemi renginde bir astarı olan bir palto olmadan ama,” dedi tokalaşmak için elini kıza uzatırken.

“Őródmieřcie'nin zalim beşinci savcısı mıydınız?”

“Korkmayın lütfen. Sanıyorum, Varşova halkı Barab-bas'tansa, güzel bir hanımı  zg r bırakmayı tercih edecektir.” Böylesine saçma bir laf ettiğine inanamıyordu Szacki.

Kız içten bir kahkaha patlattı, Szacki ise yaşadığı çoktan sıyrılamadığından, belli belirsiz gülümsedi sadece. Kız ya başka bir roman seçmiş olsaydı? Kendisinin bilmediğı bir roman? Kendini gülünç duruma düşürmüş olurdu. Kendinden eminmiş ve hafif bitkinmiş izlenimi vermeye çalışarak oturdu. Paltosunu yandaki sandalyenin sırtına astı. Gazeteci kıza bakıyor ve kıza karşı bir önceki gün sergilediğı tutumun çiğ bir davranış olup olmadığını düşünüyordu. Kızda kendisine güzellik katan bir canlılık ve enerji vardı. Dekoltesini süsleyen siyah bir taş bulunan gömlek biçimli bluzuyla büyüleyici görünüyordu. Szacki kıza iltifat etmeye niyetlendi.

“Güzel kravat,” dedi Grzelka.

“Teşekkür ederim,” diye karşılık verdi ve kıza bu bluzla ne kadar hoş göründüğünü söyleyerek altta kalmamayı düşündü, ama bir şey söylemedi. Bunun kulağına “hey, ufaklık, seni becermek istiyorum” şeklinde bir cümle gibi geleceğı izlenimine kapıldı.

Kız latte ve karamel soslu yaş pasta, Szacki küçük, koyu bir kahve sipariş etti, pasta sipariş edip etmemeyi düşündü bir an. Bezeli bir yaş pasta yerd i seve seve, anıa pastadan bir

parça kesmeye kalktığında, bezenin her tarafa dağılmasıyla sonuçta dikkatini konuşmadan çok, pastayı yemeye verecek olması yüzünden bir aptal gibi görünmekten korkuyordu. Cheesecake söyledi. Ne orijinal adamsın, Teodor – diye payladı kendini içinden – bari bir de taveli bir kahve söyleyip Sobieski sigarası yak da, senden tam bir Cumhuriyet savcısı çıksın ortaya.

Kız kendisini neden aradığını sormamıştı Szacki'ye, ama Szacki bir önceki günkü davranışından ötürü utandığını açıkladı. Kızın sadece yüzünü buruşturup bunun bir dünya şampiyonluğu olmadığını söylemek zorunda kaldığı, gazetede ki haberini övdü.

“Çok az şey biliyordum,” diyerek omuzlarını silkti kız.

Sonra Szacki'ye işinden söz etti biraz. Mahkemelerin, savcılığın ve polisin temsilcilerine karşı hissettiği öfkenin üstesinden gelip gelemeyeceği konusunda duyduğu endişeden söz etti.

“Bazıları kaba olabiliyor,” diye büyük bir samimiyetle iç çekip kızardı kız.

O sırada Szacki'nin telefonu çaldı. Ekranına baktı. “Kedici” yani Weronika'ydı arayan. Kadınların burunlarının böylesine koku alması mümkün müydü acaba? Onu arayıp gecekeceğini söylemişti halbuki. Aramış mıydı? Emin değildi. Aramayı açmayıp telefonunu kapattı. Ne şanssızlıktı, neyse, sonra bir şeyler uyduracaktı Weronika'ya.

Grzelka Łazienkowska'daki cinayet dosyasında yeni bir şey olup olmadığını sordu ve bunu mesleki açıdan değil, sadece kişisel merakından sorduğunu belirtti hemen. Szacki ona gerçeği söylemeye niyetlendi, ama bunun ihmalkarca olacağını düşündü.

“Var, ama ne olduğunu söyleyemem. Bağışlayın lütfen,” dedi.

Kız başıyla onayladı.

“Size söyleyecek başka bir şeyim var, özür mahiyetinde bir hediye diyelim buna.”

“Hediyenin ısmarladığınız kahve olduğunu sanıyordum.”

“Bilakis. Sizinle içilen bir kahve asıl benim için hediyedir.” Kız kirpiklerini komik bir şekilde kırpıştırdı, bu Szacki’ye çekici gelmişti. “Bir cinayet davasının iddianamesini yazıyorum şu sıralarda, önümüzdeki hafta mahkemeye göndereceğiz. Çok ilginç bir dava, aile içi şiddete ilişkin bir haber metni için hiç de fena olmayan bir katkı olabilir diye düşünüyorum.”

“Katil kim? Adam mı, kadın mı?”

“Kadın.”

“Olayın ayrıntıları nedir?”

“Bunu şimdi anlatmamayı tercih ederim. Bir kafe masasında otururken değil. Size iddianameyi gönderirim, orada her şey yazılı olacak. Sonrasında herhangi bir sorunuz olursa, oturup konuşuruz en fazla.” Bu sözü – düşündüğü gibi – o kadar kayıtsızca gelmişti ki kulağa, kızın, sesinde tekrar buluşmaları yönünde bir umut fark etmediği izlenimi edinmişti Szacki.

“Bu mümkün mü?”

“Ne mümkün mü?”

“İddianameyi birine vermek?”

“Elbette mümkün, bu bir devlet memuru tarafından düzenlenmiş, kamuya açık bir belgedir. Dava iddianameyle başlar, tüm mahkeme süreci de mahkeme bazı gerekçelerle aksi yönde bir karar vermediği sürece açık bir şekilde seyreder.”

Bir süre daha savcılık-mahkeme prosedürlerinden söz ettiler, Szacki kızın bu konularla bu kadar ilgilenmesine şaşır-mıştı. Bunlar gereksiz derecede zaman alan yorucu bürokratik yüklerdi kendisi için. Her savcının bu ıvır zıvır işlemlerle ilgilenmesi için bir asistan alması gerekiyordu aslında.

“Polisiye roman okur musunuz?” diye sordu kız beklen-

medik bir şekilde, birer kadeh şarap ve küllük rica etmelerinden hemen sonra. Belli ki kız da sigara kullanıyordu ve Szacki iki sigarası kalmış olmasına sevinmişti.

Okuyordu tabii. Zevkleri kısmen farklıydı – Szacki Lehane ve Chandler’in sert polisiyesinden, kız ise polisiye romanın geleneksel kurallarını alt üst eden Leon ve Camilleri’den hoşlanıyordu – ama konu Rankin ve Mankell’in romanları olunca, zevkleri yüzde yüz uyuşuyordu. Sonraki yarım saat boyunca müfettiş Rebus’un maceralarından sohbet ettiler. Savcı bunu yapmaması gerektiği yönünde kendini içinden azarlayarak saatine bir göz attığında saat yediydi. Kız Szacki’nin bu hareketini fark etmişti.

“Sizi bilmem, ama ben artık gitmeliyim,” dedi kız.

Szacki başıyla onayladı. Sen hitabına geçmeyi kimin önermesi gerektiğini düşünüyordu. Bir yandan karşısındaki bir kadındı, öte yandan kendisi on yaş kadar büyüktü kızdan. Aptalca bir durumdu. Belki tekrar buluştuklarında, kendiliğinden gelişecekti bu. Szacki elini ceketinin cebine atıp kartvizitini çıkardı, üstüne kargacık burgacık bir yazıyla cep telefonu numarasını yazıp kıza verdi.

“Herhangi bir sorunuz olduğunda çekinmeyin, arayın lütfen.”

Kız cilveli bir edayla gülümsedi.

“Akşamları bile mi?”

“Herhangi bir sorunuz olduğunda,” diye tekrarladı Szacki vurgulayarak, bir yandan da telefonunu kapatmış olduğunu ve Weronika’nın o ana dek acaba kaç mesaj bırakmış olduğunu düşünüyordu.

“Bir sorum var aslında, özel bir soru.”

Szacki bir baş hareketiyle sorusunu sormaya teşvik etti kız.

“Saçlarınız neden böyle beyaz?” diye sordu kız.

Evet, bu özel bir soruydu. Szacki ona gerçeği söyleyebilir miydi? Helena’nın henüz üç yaşındayken kan zehirlenmesi-

ne nasıl yakalandığını. Niekłańska Caddesi'ndeki hastanede yüzü bembayaz kesilmiş, bir deri bir kemik kalmış ve serum bağlanmış, yarı ölü halde nasıl yattığını. Weronika'yla uyku uyumadan, yemeden içmeden, verilecek hükmü bekleyerek, o hastane koridorunda birbirlerine sarılarak nasıl ağladıklarını. Hiçbir doktorun kızlarının durumunun düzeleceğine dair bir ümit vermediğini. Hiçbirinin tutacağına inanmasalar da, uzun saatler boyunca yürekler acısı bir şekilde nasıl dua ettiklerini. Szacki'nin uykuya direnmesine rağmen nasıl uyuyup kaldığını ve kızının öldüğü anda uyuyor olmaktan, onunla vedalaşamamış olmaktan korkmuş halde nasıl uyandığını. Küçük kızının yattığı odaya neredeyse bayılacak halde nasıl koştüğünü söyleyebilir miydi? Kızı yaşıyordu. Sabahın yedisidi, aralık ayıydı, pencerenin ardında koyu bir gece vardı. Szacki aynadaki yansımasını görüp sessiz bir çığlık atmıştı, çünkü saçları bir gecede bembeyaz olmuştu.

“Genler,” diye karşılık verdi Szacki. “Daha lisedeyken beyazladı saçlarım. Beyazlamak kel kalmaktan iyidir diye avutuyorum kendimi. Siz beğeniyor musunuz?”

Kız güldü.

“Hımm. Seksi. Hatta belki çok seksi. Hoşça kalın, savcı bey.”

6

Üç yeni mesajın var: “Selam, ara beni.”; “Madem kapatacaksın ya da yanında taşımayacaksın, neden bir cep telefonun var? Mesajı alınca beni ara.”; “Selam, kimim tahmin et. Yaşıyorsan, gelirken ekmek ve benim için sigara al, ben almayı unutmuşum çünkü. Öldüysen, rüyama girip hayat sigortası poliçenin nerede olduğunu söyle bana.”

Szacki son mesajı okuyunca bir kahkaha attı. Üniversitede okurken kendini maymuna çevirdiği anlarda, kendisine şefkatle bakabilmiş tek insan olan bu kıza neden aşık olmuş olduğunu böyle durumlarda hemen hatırlıyordu. Evlenmelerinden bu yana on yıl geçmişti, ya tanışmalarından bu yana? On dört yıl. Szacki'nin yaşamının üçte birinden fazla bir zamandı bu. Neredeyse yarısı kadar. Buna inanmak istemiyordu. Son anda, saat dokuz olmadan hemen önce ekmek ve sigara almak için dükkana girdi. Satıcı kadın – on yıl önceki o aynı kadın – Szacki'ye gülümsedi. Tuhaftı, ama alışveriş yaparken sarf edilen bildik sözler dışında tek bir söz etmemişlerdi birbirlerine. Szacki bir an için daha fazlasını söylemeye niyetlendi, onca yıldır tanışıyorlardı nihayetinde, ama aldıklarının ücreti ödeyip hiçbir şey söylemeden çıktı dükkandan. Eve girince bir cehennemin ortasında buldu kendini.

“Babacığım, babacığım, doğum günü partimi neden McDonald's'da yapamıyor muşum?”

“Sen neden yatmamışsın hâlâ?” dedi Szacki.

“Çünkü annem yat demedi.”

“Öyle mi?”

Salondaki koltuk gıcırdadı.

“Bu yumurcak tıpkı senin gibi yalan söylüyor,” diye bağırdı Weronika içeriden bir yerden.

Szacki antrede duran melek yüzlü kızına baktı.

“Ben asla yalan söylemem,” diye fısıldadı Szacki.

“Ben de,” diye fısıldadı Helena.

Weronika yanlarına gelip kestane renkli saçları olan kızına çaresizce baktı.

“Bir şeyler yap, babasisın sonuçta. Dişlerini fırçalayıp yatması gerektiğini ve doğum günü partisinin McDonald's'da olmayacağını söyle ona. Cesedimi çiğnemeniz lazım.”

“Herkes doğum günü partisini McDonald’s’da yapıyor ama,” dedi Helena.

“Herkesin ne yaptığı beni ilgilendirmiyor,” diye homurdandı Weronika. “Siz de beni ilgilendirmiyorsunuz. Bunca zamandır nerelerdeydin sen?” diye sordu Szacki’ye, burnuna bir hoş geldin öpücüğü kondurarak. “İçtin mi sen?” diye ekledi kaşlarını çatarak.

“Oleg’le buluşmak zorunda kaldım, çay ve elma suyu içtim,” diye yalan söyledi kolayca. Tipik bir savcı takıntısı vardı – herkesin yalan söylediğini düşünürdü ve ne zaman, hangi anda söylediğini anlamaya çalışırdı. Ama normal insanların, aldatıldıkları kendilerine doğrudan söylenmediği ya da bir yığın akıl almaz saçmalık sıralanmadığı sürece her şeyi iyi tarafından ele aldıklarını da bilirdi.

“Onları bize davet etmemiz gerekiyordu, uzun süredir görüşmedik. Natalia nasıl acaba?”

Teodor Szacki paltosunu ve ceketini astı. Kravatını ve ayakkabılarını çıkarıp rahatladı. İşe bir gömlek ve sandalet giyerek gitmeyi öğrenmeliyim belki de, çok daha rahat olurdu diye düşündü. Helena kollarını göğsünde kavuşturmuş ve başı öne eğik halde antrede dikiliyordu hâlâ. Szacki onu kaldırıp kucağına alarak sarıldı.

“Ya şahane bir yer bulursak peki?” dedi Szacki. “McDonald’s’dan yüz kat daha iyi, büyük bir oyun bahçesi olan bir yer bulursak? Kovalamaca oynayabileceğiniz bir yer olsa mesela?”

“Öyle bir yer yok ki,” diye karşılık verdi Helena.

“Ama ya bulursak?”

“Bir düşünürüm o zaman.”

“Şimdi dişlerini fırçalayıp böyle bir yer bulmamız için bize biraz zaman verir misin o halde?”

Helena başıyla onayladı sessizce, Szacki onu kucağından indirince, küçük kız banyoya koştu. Helena’ya makul bir fi-

yata doğum günü partisi yapabilmek için oyun bahçeli bir yeri nereden bulacaklardı şimdi?

Szacki mutfağa girip buzdolabından bir şişe bira aldı, kapağını açıp Weronika'nın yanında dikildi. Weronika Szacki'ye sarılıp homurdandı.

“Bitik durumdayım,” dedi.

“Ben de öyle,” diye karşılık verdi Szacki.

Hiç konuşmadan kısa bir süre öylece durdular, sessizliği bir SMS sinyali bozdu.

“Bu senin telefonun,” diye mırıldandı Weronika.

Szacki antreye gidip ceketinin cebinden telefonunu çıkardı. “Bu harika akşam için teşekkür ederim. Çok kaba, ama çok hoş bir savcısınız. MG”

“Ne mesajıymış?” diye sordu Weronika.

“Reklam mesajı. Yüz SMS gönder, bir kupa kazanma şansını yakala türünden. Bilmiyorum, sildim gitti.”

Szacki'nin son söylediği doğrudu gerçekten.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

8 HAZİRAN 2005, ÇARŞAMBA

Dünya Kupası elemelerinde Arjantin Brezilya'yı 3-1 yendi. Başka bir kadının yumurtalığından bir bölümün nakledildiği anne ilk çocuğunu dünyaya getirdi. Başpiskopos Stanisław Dziwisz Krakov'a gelip II. John Paul'ün hiçbir notunu yakmamış olduklarını beyan etti. Popów'da "Hapishanedeki Kadınlar" konulu konferans devam ediyor. Hapishanedeki kadınların üçte birini cinayet işlemiş, genelde aile içi şiddete maruz kalmış kadınlar oluşturuyor. Muhtemelen bugün itibarıyla, Jeziorak Gölü kıyısındaki doğal koruma alanında karabatak katliamı yapanları bildiren kişiye bir ev sinema sistemi ve 10 bin złoty verilecek. Polonya bira fabrikalarının reklam yasası çıkıyor. Çocuklar üzerinde özel bir etkisi olan kişi ya da figürlerin imajlarını kullanmak yasaklanacak. Kültür ve Bilim Sarayı'ndaki Gençlik Sarayı'nın ellinci kuruluş yıl dönümü nedeniyle Varşova'da büyük bir gala düzenlendi, Ujazdowski Bulvarı'nda General Stefan "Öncü" Rowecki'nin 6 metre 25 santim yüksekliğinde bir heykeli dikildi, Pawiak'ta ise tutsaklar için özgürlük sembolü olmuş olan karaağaçtan yapılmış kahverengi bir heykel açıldı. Polis oto cam suyundan alkol imal eden suç çetesini çökertti. 10 bin litre içki ve iki kişi ele geçirildi. Şehirde en yüksek hava sıcaklığı 13 °C, hava kapalı ve az yağışlı.

1

Oczki Sokağı'ndaki Adli Tıp Kurumu'na tıka basa doldurulmuş cesetlerin sayısı Teodor Szacki'yi her zaman düşündürdü. Telak'ın cesedi dışında, diğer otopsi masalarında üç ceset daha vardı, ayrıca dört ceset de sedyeler üzerinde pencerenin altında bekliyordu. Havada hafif bir dışkı ve kusmuk kokusuyla karışık Tatar bifteği kokusu vardı. Telak'ın otopsisini yapacak olan “soğuk cerrahlar” oldukça gençtiler, daha yaşlı olanı kırk yaşlarındaydı, genç olanı tıp fakültesini sanki henüz bitirmiş gibi görünüyordu. Szacki duvarın dibinde dikilmişti. İyi bir patomorfologun bir cesetten, (Başkent Emniyet Müdürlüğü'nün o kadar gurur duyduğu) tüm Kriminal Laboratuvarı'nın olay yerinde muhafaza edilmiş delillerden elde ettiğinden daha fazla bilgiye ulaştığını bilse de, otopsi Szacki'yi asla büyülemezdi. Buna rağmen, otopsi sonucunu olabildiğince çabuk almak istiyordu. Daha yaşlı olan doktor lateks eldivenlerini takarken Szacki'ye alay edercesine baktı.

“Maktulün gözüne bu şişi kendisinin saplayıp saplamamış olduğunu tespit etmemizi mi istiyorsunuz, savcı bey?”

İnsaf diye düşündü Szacki, *bir bu eksikti, espritüel bir patolog*. Daha güne başlarken bu kadarı biraz fazlaydı.

“Bunu bilmek zorundayız,” diye karşılık verdi sakince.

“Kurnazca bir teori,” diyerek sıırttı doktor ve Telak'ın cesedini dikkatle incelemeye koyuldu.

Yardımcısı not alıyordu.

“Diğer uzuvlarda ve gövdede herhangi bir delici, kesici silah yarası, ezilme, morarma, parçalanma ya da mermi izi yok,” diye dikte etti patolog. Altında bir zamanlar Telak'ın gözünün olduğu düşmüş gözkapığını dikkatle kaldırdı. “Sağ

göz yok, corpus vitreum* ve kornea parçaları yanağın üzerine düşmüş durumda.” Parmağını göz çukuruna sokup gri renkli bir şeyin kalıntılarını eşeledi, Szacki görüş keskinliğini azaltmak için gözlerini kıstı. “Sağ göz çukuru arkasındaki kafatası kemiği kuvvetle muhtemel sert bir cisimle parçalanıp içe çöktürülmüş.” Cesedin başını kaldırıp saçlarını ayırarak dikkatle inceledi. “Ayrıca, maktulün başında başka herhangi bir yara izi yok.”

“Bundan sonrasında şimdiden tırsıyorum,” dedi cerrah Szacki’ye ve Telak’ın göğüs kafesini ve karnını Y harfi şeklinde kesti, cesedin boyun bölgesi derisini çenesinin üstüne kaldırdı, o sırada yardımcısı maktulün “kafa derisini yüzdü”. “Bize şöyle dediğinizi düşünebiliriz: “Tramvay vagonu altında kafası kopmuş halde bulunan bir maktulün kendi kafasını bir çakıyla kesip sonra da raylara uzanarak gelecek olan tramvayı bekleyip beklemediğini tespit etmenizi rica ediyoruz.”

“İnsanlar değişik şeyler yapıyorlar,” dedi Szacki, genç doktorun Telak’ın kafatasını kestiği mekanik testerenin sesini bastırmak için sesini yükseltmişti. Her zaman olduğu gibi o sırada dışarı çıkmaya niyetlendi, kafatası açılırken çıkan o ıslak çatırtıya tahammül edemiyordu. Nefret ettiği bu sesi duyunca safrası ağzına geldi. Tıkanmış bir lavaboyu açmaya çalışırken çıkan sesin aynısıydı.

Szacki doktorun başka espriler yapmasını bekliyordu, ama cerrahlar işlerine yoğunlaşmışlardı. Genç olan doktor korpusun içinde bir şeyi bağlıyordu sıkıca, daha yaşlı olanı ekmek bıçağını andıran bir aletin ustaca hareketleriyle Telak’ın iç organlarını kesip çıkarıyor ve bunları cesedin bacaklarının

* Gözün retina ile çevirili olan boşluğunu dolduran pelte koyuluğundaki saydam ve renksiz sıvı. (Çev.N.)

dibinde duran yedek madeni kaba koyuyordu, ardından açık kafatasına yanaştı.

“Tamam, sakatlatları kesmemize şimdilik gerek yok. Şimdi şu kafatasına bakalım,” diyerek, açık kafatasının yanına küçük, alüminyum bir sehpa yanaştırdı, Telak’ın gri-kırmızı beynini nazikçe çıkarıp sehpanın alüminyum tepsisine koydu. Kafatasının içine baktı. Aniden kaşlarını çatı.

“Bu onun için dayanılmaz olmuş olmalı, belki de gerçekten kendi kendini öldürmüştür,” dedi ciddiyetle. Szacki iki adım yaklaştı.

“Ne oldu, ne var?”

Doktor direnen bir şeyi çekip çıkarmaya çalıştığı aşıkarak şekilde Telak’ın kafatasının içini eşeliyordu. Szacki’nin gözünün önüne *Yaratık* filminden sahneler geldi. Patolog elini sanki bir anahtar kilit içinde çevirmek ister gibi çevirdi ve ağır ağır dışarı çıkardı. Parmaklarının arasında açılmış bir prezervatif vardı.

“Takıntılı biriymiş sanırım. Bu takıntısıyla daha fazla yaşayamamış. Zavalılık...” Doktor düşüncelere dalmış halde başını eğdi, yardımcısı sarsılıyor, gülmek için kendini zor tutuyordu, Szacki dudaklarını ısırı.

“Kanunda ölüye saygısızlık konusunda bir paragraf olduğunu mutlaka biliyorsunuzdur,” dedi soğuk bir şekilde.

Patolog prezervatifi sepete atıp çocukların sınıftaki en çalışkan öğrenciye ve sınıf öğretmeninin gözde öğrencisine baktıkları gibi baktı Szacki’ye.

“Bu kadar hissiz bürokratlar olmayı nasıl beceriyorsunuz?” diye sordu. “Bunun için özel bir eğitim mi alıyorsunuz?”

“Üniversitede psikoloji testlerimiz var,” diye karşılık verdi Szacki. “Devam edecek misiniz, yoksa büroyu arayıp iki gün izin mi rica edeyim?”

Doktor hiçbir şey söylemedi. Tek kelime etmeden kafa-

tasının içini ve – çok detaylı bir şekilde – beyni inceledi, ardından iç organları dilimler halinde kesti. Szacki kalbi, akciğerleri, karaciğeri ve böbrekleri fark etti. Kendini en kötü olanlara – bağırsaklara ve mideye hazırlamaya çalışıyordu. Safrası yine ağzına geldi. *Sabah kahve yerine çay içmem lazımdı* diye düşündü. Cerrah sonunda mideyi incelemeye başladı; ekşi, iğrenç bir koku kaplamıştı etrafı.

“Müşteriniz ölmeden kısa bir süre önce kusmuş. Ve bu işi sağlam yapmış.”

Szacki’nin aklına Telak’ın odasında bulunan boş uyku ilacı şişesi geldi hemen.

“Neyin etkisiyle kustuğunu tespit edebilir miyiz?” diye sordu.

“Havuç mu yoksa köfte mi, bunu mu kastediyorsun?” diye sordu patolog, ironi yapmaktan alıkoyamıyordu kendini.

“Toksikoloji anlamında?”

“Elbette tespit edebiliriz, yalnız, istem belgesine ihtiyacımız var. Her şeyi mi araştıracağız yoksa herhangi belirli bir madde olup olmadığını mı?”

“Belirli bir maddeyi.”

“Hangi madde olduğunu biliyor musunuz? Toksikolojik inceleme için hemen buracıkta bir yazı yazabiliriz. Böyle daha çabuk olur.”

Szacki hangi madde olduğunu cesedi kapatmalarından sonra öğreneceğini söyledi.

“Tamam,” dedi patolog. “Müşteriniz sağlıklıymış, iç organlarında hastalık işareti hiçbir değişim yok. Kalbi iyi durumda, akciğerleri sigara içmemiş olduğunu gösteriyor, kanseri yok, ülseri yok. Elli yaşına geldiğimde ben de bu durumda olmak isterdim. Ölüm nedeni açık, yani beynin sert bir cisim marifetiyle hasar almış olması. Şiş, gözü delip geçerek, beynin temel yaşamsal fonksiyonlardan sorumlu bölümüne

hasar vermiş. İdeal bir darbe. Anında ölmüş. Şakağa kurşun sıkarak ölmek bu ölümün yanında uzun süreli ve acılı kalır. Şiş, beyni delip geçerek arka kafatası kemiğinde durmuş, kafatasının içinde bunun izini görmek mümkün. Yani oldukça güçlü bir darbeymiş, ama kafatasını delip geçecek kadar değil.”

“Böyle bir darbeyi bir kadın uygulamış olabilir mi?” diye sordu Szacki.

“Olabilir. Göz çukurundaki kafatası kemiği incedir, onu delip geçmek için çok güç gerekmez, sonrasında da sadece pelte kıvamında dokular var. Sıradaki sorunuzu tahmin ediyorum, katilin boyunu söylemem güç, ama sanırım, ne çok kısa ne de çok uzun boylu biri. Yüzde yetmiş olasılıkla katil kurbanla aynı boyda, ama bunu otopsi raporuna yazamam, sadece bilin diye söylüyorum.”

“Maktul bunu kendisi yapmış olabilir mi?”

Doktor bir an düşündü. Arkasında duran diğer doktor kesilip biçilmiş Telak’ın iç organlarını, boş yerleri buruşturulup topak yapılmış gazete kağıtları ile doldurarak bedeninin içine gelişi güzel koyuyordu.

“Bundan kuşkuluyum. Birincisi, eğer öyle olsaydı, bu şekilde intihar eden birini ilk kez görmüş olurdum. Şiş kastetmiyorum, kastettiğim, birinin gözünden beynine bir şey sokmuş olması gerçeği. Böyle bir şeyi tahayyül edebiliyor musunuz? Ben edemiyorum çünkü. İkincisi, teknik olarak zor olurdu bu – şiş uzun bir alet, onu tutup onunla bir güç uygulamak zor. Ama elbette yapılabilir. Yapılabilir olduğunu yüzde yüz olasılık dışı bırakamam.”

Szacki teşekkür etti, Oleg’i arayıp ilacın adını öğrenmek için kısa bir süreliğine dışarı çıktı.

“Trankiloxil, etkin içerik: Alfazolam, iki miligramlık tab-

letler halinde,” diye okudu polis not defterinden. “Bu arada: parmak izi aldık.”

“Ee?” diye sordu Szacki.

“İlaç şişesinde Telak’ın ve Jarczyk’ın parmak izi var. Başka parmak izi yok.”

2

İFADE TUTANAĞI. Jadwiga Telak, 20 Kasım 1962 doğumlu, Karłowicz Sokağı Varşova’da mukim, üniversite mezunu, ev hanımı. Taraflara yakınlık derecesi: Henryk Telak’ın (kurbanın) karısı, yalan beyanda bulunma nedeniyle ceza almamış.

Tanık, Ceza Kanunu’nun 233. maddesi uyarınca, cezai yükümlülükleri konusunda uyarılmış olup şöyle beyanda bulunmuştur:

1988 yılından bu yana Henryk Telak’la evliyim, bu evlilikten iki çocuğumuz oldu: Kasia 1988 yılında, Bartosz 1991 yılında doğdu. Kızımız 2003 yılı Eylül’ünde intihar etti. Elbette ki evliliğimiz içinde daha iyi ve daha kötü günlerimiz olmuş olsa da, kızımızın intiharına kadar kocamla ilişkim yolundaydı. Ancak, kızımızın ölümünden sonra birbirimizden çok uzaklaştık. Her şey yolundaymış gibi davranmaya çalışıyorduk, bunun o sırada 12 yaşında olan oğlumuz Bartosz için daha iyi olacağını düşünüyorduk. Ama sadece rol yapıyorduk. Medeni bir şekilde nasıl ayrılacağımızı konuşuyorduk, o sırada Bartosz hastalandı. Yani öncesinde hastaydı, ama o dönemde kötüleşti ve tahliller sonucunda ölümcül bir kalp sorunu olduğu ortaya çıktı. Bir mucize olmazsa ya da organ nakli yapılamazsa, iki yıl içinde ölecekti – böyle söylemişlerdi bize. Kocamla beni paradoksal şekilde birbirimize yaklaştıran korkunç bir

haberdi bu. En iyi doktorları ve klinikleri bulmak için birlikte savaş verdik. Bu bize bir servete mal oldu, ama kocam bir tab firmasında yöneticiydi ve varlıklı insanlardık. Oğlumuzun hastalığı sayesinde kızımızın öldüğünü hatırlamaya zamanımız bile olmuyordu ve bu iyiydi. Ama Henryk tüm bunlardan boğuluyordu. Uyuyamıyor, haykırarak uyanıyor, sakinleştirici ilaçlar kullanıyordu. İçiyor, ama sarhoş olmuyordu. Geçen yıl sonbaharda Cezary Rudzki ile tanıştı ve ona terapiye gitmeye başladı. Nasıl tanıştıklarını tam hatırlamıyorum, ama yanlış hatırlamıyorsam, Bay Rudzki'nin kocamın yöneticisi olduğu Polgrafeks'te bir işi olmuş. Başlangıçta terapi bir işe yaramamıştı, ama bir süre sonra, üç ay kadar sonra kocam biraz sakinleşmişti. Hâlâ üzgündü, ama artık panik atak nöbetleri geçirmiyordu. O sıralarda oğlumuzun sağlık durumu Almanya'daki klinikte bulunması sayesinde biraz düzelmişti ve nakil için uygun bir kalp bulunmasını bir süre daha bekleyebileceği umudumuz vardı. Şubat ayıydı. Kocam sürekli olarak terapi görüyordu, bu yüzden iki günlük bir grup terapisine katılmak istediğini söylemesi beni şaşırtmamıştı. Hatta iki gün yalnız kalacağıma sevinmişim. Emin değilim, ama terapiden önceki pazar günü kocamın galiba Bay Rudzki ile randevusu vardı. Perşembe günkü haftalık terapisini yapmadılar artık, cuma günü işten çıkıp doğrudan Łazienkowska'ya gitti. Aynı günün akşamı arayıp telefonunu kapatmak zorunda olduğunu ve beni arayamayacağını, eve pazar günü döneceğini söyledi. Ona bol şans diledim. Pazar sabahı polis aradı. Cumartesi akşamı oğlumla evdeydik. Bartosz arkadaşlarına gidecekti, ama başı ağırıyordu, bu yüzden evden çıkmamıştı. Ben geç saate, gece yarısına kadar oturdum, televizyonda TVN'de bir polisiye film izledim, Bartosz bilgisayarda araba yarışı oyunu oynadı.

Teodor Szacki ifade tutanaklarında iki ek sütun daha ol-

madığına hayıflanıyordu. Bu sütunlarda yer alacak bilgiler soruşturmada delil ya da ipucu teşkil edemezdi, ama soruşturmaya devam eden ya da yeniden başlayan insanlar için çok önemliydi. Birincisi, sorgulanan kişinin betimi, ikincisi sorgulayanın sübjektif değerlendirmesi.

Szacki'nin karşısında oturan kadın yaşlı ve yıpranmış bir kadın izlenimi verse de, kırk üç yaşındaydı, bakımlı ve ince uzundu, klasik bir güzelliği vardı. Verdiği izlenim, yuvasına olanca şiddetiyle düşen ölüm yüzünden miydi acaba? Önce kızı, sonra kocası, kesinlikle kısa bir süre sonra da oğlu. Kendisi bu dünyadan çekip gitmeden daha ne kadar süre devam edecekti bu? Yaşadığı trajedileri duygudan kesinlikle arınmış bir ses tonuyla, sanki kendi yaşamını değil de, bir dizi bölümünü anlatır gibi anlatıyordu. Rudzki'nin evinde izlediği kasetteki o nefret neredeydi? Terapi katılımcılarının kendisine anlattığı o nefret? Yabancı bir kişiyi sihirli bir şekilde cinayet işlemeye itebilmiş o nefret? Acının bu kadını böyle bir duruma getirmiş olması mümkün müydü? Kocasından bu kadar çok nefret ediyor ve onun ölmesini bu kadar çok istiyor olduğu için bir acı duymuş olabilir miydi?

“Cezary Rudzki'yi şahsen tanıyor musunuz?” diye sordu Szacki.

Kadın başıyla olumsuz yanıt verdi.

“Lütfen sözlü yanıt verin.”

“Hayır, Bay Rudzki'yi tanımıyorum. Onu hiç görmedim. Evdeki psikoloji rehberinin iç kapağındaki fotoğrafını saymazsak.”

“Bayan Barbara Jarczyk'ı, Bayan Hanna Kwiatkowska'yı ya da Bay Euzebiusz Kaim'i tanıyor musunuz peki?”

“Bu adlar bana hiçbir şey ifade etmiyor,” diye karşılık verdi.

Szacki Jadwiga Telak'a diğerlerinin fotoğraflarını gösterdi, ama kadın hiçbirini tanımadı. Boş bakışlarla, sıfır duy-

guyla baktı fotoğraflara. Szacki kadını alt etmenin bir yolunu arıyordu. Şayet oynuyorsa, bu kolay olmayacaktı.

“Kızınız neden intihar etti.”

“Buna yanıt vermek zorunda mıyım?”

“Bağışlayın lütfen, ama bu arkadaşça bir sohbet değil, bir cinayet soruşturması.”

Kadın başıyla onayladı.

“Neden intihar etti diye soruyorsunuz. Bunu kimse bilmiyor. On beş yaşında bir kız neden hap yutmaya karar verir? Tanrı’nın bile bu sorunuza yanıt verebileceğini sanmıyorum. Oğlum onu bulduğunda...” sesi çatallaştı, sustu.

“Oğlum onu bulduğunda,” dedi çok geçmeden, “bunun ani gelişen bir sağlık sorunu olduğunu sandık. Sabahtı, kahvaltıya gelmemişti. Seslenip kalkmasını, yoksa okula geç kalacağını söyledim. Kızmıştım, çünkü Poznan’dan gelen arkadaşım ile randevum vardı. Onu bekletmek istemiyordum. Bartosz’a gidip onu kaldırmasını söyledim. Bartosz kendisini kullanıyorum diye yüzünü astı tabii. Ama gitti. Merdivenden çıkışını ve “Kalk, kalk hadi, seni aptal, numaracı seni...” diye şarkı söylediğini duydum. Ben o sırada onlara kanepe yapıyordum, mayonez pantolonuma sıçradı. Aklımı oynatmama az kalmıştı, çünkü üzerimdeki dışarı çıkmayı planladığım pantolondur, değiştirsem bu kez de üzerimdeki bluz uymayacaktı, kadınca problemler işte. Pantolonumdaki lekeyi suyla temizleyip saç kurutma makinasıyla kurutmak istedim. Vakit epey geç olmuştu. Bartosz geldiğinde, mayonezin sıçradığı yeri ıslattığım kağıt havluyla siliyordum. Ona baktım, hiçbir şey sormadan yukarı fırladım.”

Jadwiga Telak gözlerini yumdu. Szacki’nin dili damağı kurumuş, odası kararmış, dar gelmeye başlamıştı. Kızı Helena yedi yaşındaydı. Kızının on beş yaşında olduğunu,

kahvaltıya gelmediğini, kendisinin de otopsiye geç kalmak istemediği için öfkeyle onu yataktan kaldırmaya gittiğini mi geçirmişti aklından? Evet, bunu geçirmişti aklından. Tıpkı onu bir geri zekalının ya da sadece sıradan bir rastlantının kurbanı olup ölmüş ve morarmış halde sık sık aklından geçirdiği gibi. Ya da Oczki'deki otopsi masasında yatar halde – kafatasının yüksek sesli bir şırıltıyla açıldığını. “Tamam, sakatları sonra keseriz.”

Szacki soluk alamıyordu. Kalkıp iki bardağa su koydu, birini Jadwiga Telak'ın önüne bıraktı. Kadın Szacki'ye baktı.

“Benim de bir kızım var,” dedi Szacki.

“Sadece sizin kızınız var,” dedi kadın, suyu içip anlatmaya devam etti. “Sonrasında ne olduğunu anlatacak durumda değilim. Bunun ani gelişen bir sağlık sorunu olduğunu sandık. Hastalık, kalp krizi, beyin kanaması – bu tür şeyler genç insanları da buluyor, öyle değil mi?”

Szacki başıyla onayladı. Kadını dinlemeye çalışıyordu, ama toprak yapılmış gazetelerle ya da ligninle* birlikte cesedin karnına tıklan kesilmiş organların görüntüsü gözünün önünden gitmiyordu.

“Ama doktor gerçeği söyledi bize. Ardından da bıraktığı mektubu bulduk. Mektupta hiçbir şey yok, en azından sizin sorunuza yanıt olabilecek bir şey yok. Birkaç genel cümle var, bu dünyadan gitmeye neden karar vermiş olduğuna dair hiçbir açıklama yok. Lehçe defterinden kopardığı bir kağıda yazdığı her bir harfin şeklini hatırlıyorum. Önce büyük, süslü harflerle “Sevgili ailem” yazmış ve sonuna ünlem işareti koymuş. Altına “Üzülmeyin” yazıp nokta koymuş. “Hepinizi seviyorum, ama en çok seni baba.” Nokta. “Seni” ve “Baba”

* Bitkilerde selülozla birlikte bitkinin odunsu yapısını ve dayanıklılığını sağlayan, kağıt üretiminde yan ürün olarak kullanılan madde. (Çev.N.)

sözcüklerinin baş harfleri büyük. Kırmızı keçeli kalemle çizilmiş, sonsuzluk işaretini andıran bir süs. Son cümlesi de “Nangijala’da görüşürüz” Bu cümlenin sonuna nokta koymamış. Mektubun sonuna da “Varşova, 17 Eylül 2003, saat 22:00” yazmış. Tıpkı resmi bir yazıda olduğu gibi. Saati bile yazmış.”

“Nangijala mı?”

“Öldükten sonra gidilen bir masal diyarı. Astrid Lindgren’in kitabından. Masalı bilmiyorsanız, kitabını satın alıp kızınıza okuyun. Çok güzel bir masaldır. Şahsen ben pek sevmiyorum ama.”

“Kocanız nasıl karşıladı bunu?”

Jadwiga Telak Szacki’ye soğuk bakışlarla baktı.

“Cinayet soruşturmasında tanık olarak dinlenmekte olduğumu anlıyorum, ama aptalca sorularınızın sayısını sınırlarsanız memnun olurum,” diye ateş püskürdü kadın. “Elbette ki çok kötü karşıladı. Neredeyse ölüyordu, iki hafta hastanede yattı. Siz olsanız, nasıl karşılardınız? Karınızı alıp tatile mi çıkardınız?”

Kadın bir sigara çıkarıp yaktı. Szacki külünü silkmesi için kadına bir fincan uzattı ve iş arkadaşı hastalık iznine ayrıldığı için şükretti. Sorusu gerçekten aptalcaydı, ama bir şeyler çözülmeye başlamıştı kadında.

“Kocanız kendini suçlu hissetti mi?” diye sordu.

“Elbette,” diyerek omuzlarını silkti kadın. “Ben de kendimi suçlu hissettim. Hâlâ öyle hissediyorum. Neleri yanlış yaptık da bu sonuca vardık, her gün düşünüyorum bunu. Gün içinde pek çok kez düşünüyorum.”

“Kızınızın ölümünden kocanızı sorumlu tuttunuz mu?”

“Bu nasıl bir soru böyle?”

“Basit bir soru. Kızınız mektubunda özellikle babasını sev-

diğini yazmış. Belki de aralarındaki ilişki daha yakındı, belki de kızınızın intiharının nedenlerini kocanızda aradınız, ha?”

Jadwiga Telak sigarasını söndürdü, gözlerini yumup derin bir soluk aldı. Tekrar Szacki’ye baktığında, Szacki kadının bu bakışından kaçmak için sandalyesini neredeyse arkaya yatıracaktı.

“Söyleyeceklerim için özür dilerim, ama siz – kahretsin – ne ima etmeye çalışıyorsunuz böyle? Düşük maaşla çalıştırılan o kahrolası memur aklınızdan ne geçiyor sizin? Ve çok rica ediyorum, şu an konuştuklarımızı kelimesi kelimesine tutanağa geçin. Aksi halde, kişisel bilgilerimin yer aldığı sayfayı bile imzalamam.”

“Memnuniyetle,” dedi Szacki, geri çekilmek yerine gözlerini kadının Baltık denizinin haziran ayındaki suyu kadar soğuk gözlerinden ayırmadan masanın üzerine biraz daha eğildi. “Bana hakaretler savuracağınıza, soruma yanıt verin önce.”

“Ölmüş kocam ve ölmüş kızım çok iyi anlaşırdı. Bu ailede başka kimsenin anlaşılmadığı kadar iyi. Bazen kıskanırdım bunu, kendimi dışlanmış hissederdim. Acayip bir şeydi bu, birbirlerinin düşüncelerini okuyorlardı resmen. Yelkenliyle açıldıklarında, bir kart gönderirlerdi sadece. Çocuklarla tatile ben çıktığımda, Kasia her gün babasını aramamı isterdi. Bilirsiniz işte. Anne babaların bütün çocuklarını eşit derecede sevdikleri, çocukların da anne babalarını eşit derecede sevdikleri söylenir hep. Ama bu doğru değil. Bizim ailede Kasia en çok Henryk’ı, Henryk da en çok Kasia’yı severdi. Ve kızımız intihar ettiğinde, Henryk’ın da yarısı öldü. Kocamın katili, kocamı zannettiği kadar öldürmedi aslında. Bir mucize eseri katili bulduğunuzda, onun için daha az bir ceza talebinde bulunabilirsiniz, çünkü katil bir insanı değil, bir yarı cenazeyi öldürdü.”

Kadın son sözünü öyle bir tonda söylemişti ki, Szacki'nin tüyleri ürpermişti. Bu konuşmayı sürdürmek istemiyordu, ama sürdürmekten de alıkoymıyordu kendini.

“Anlıyorum,” dedi Szacki nazikçe. “Şimdi lütfen soruma yanıt verin.”

“Hangi sorunuza?”

“Kızınızın ölümünden kocanızı sorumlu tuttunuz mu?”

Kadın bir sigara daha yaktı.

“Kasia'ya hiç kimse Henryk kadar yakın değildi. Onu hiç kimse Henryk kadar tanımıyor ve anlamıyordu. Nasıl oldu da Henryk onun intiharını önleyemedi? Onun kızımızın mezarına nasıl kapandığını her gördüğümde sık sık düşünüyordum bunu. Bu, sorunuza bir yanıt oldu mu acaba?”

“Oldu diyelim,” diyerek nazikçe onayladı Szacki ve kadına Łazienkowska'daki terapi sırasında olanları anlattı kısaca. Bitirdiğinde, kadının yüzü bir ölüm maskesini andırıyordu. Hiçbir duygu emaresi yoktu yüzünde.

“İdeal ve mutlu bir çift değildik biz. Henryk kendine başka bir kadın bulup beni bırakmış olsaydı, buna bir şey demeyecek durumdaydım çoğu zaman. Ama sizin söylediğiniz şey... Bu kadar korkunç bir saçmalık ömrümde duymadım ben. Ne yani, Henryk anne ve babasının cenazesinde bulunamadığı için mi kızımız kendi canına kıydı, oğlumuz da ölümcül derecede hastalandı? Ne dediğinizi işitiyor musunuz siz? Ben de güya bunu biliyorum ve onun ölmesini istiyorum, öyle mi? Sonra ne oluyor? Terapiye katılan bir kadın benim duygularımı o kadar derin hissediyor ki, dediğiniz şu “sert cismi” – yani benim basından öğrenmek durumunda kaldığım o mutfak şişini kapıp onun gözüne saplıyor, öyle mi? Bu düşüncelerinizden amirlerinizin haberi var mı peki?”

Kadın bir sigara daha yaktı. Szacki de bir sigara çıkardı. Günün ilk sigarasını.

“Lütfen anlayın beni. Cinayet bir otodan teyp çalmaya benzemez. Her bir ipucunu titizlikle araştırmak zorundayız.”

“Otodan teyp çalma vakaları üzerinde aynı titizlikle dursaydınız, bu vakalar azalırdı belki.”

Szacki içinden kadının haklı olduğunu kabul etti. Terapi konusunu uzatmanın bir anlamı olmadığını düşündü. Belki daha sonra, daha fazla şey öğrendiğinde tekrar gündeme getirirdi bu konuyu. Kadına kocasının potansiyel düşmanları olup olmadığını sordu ihtiyatla, ama kadın kocasının herhangi bir düşmanı olmadığını söyledi.

“Samimi olmam gerekirse, kocam oldukça renksiz bir insandı,” dedi. “Bu tip insanların düşmanı olmaz genelde.”

İlginçti. Szacki bunu ikinci kez duyuyordu ve kendine yalan söylendiğini hissetmişti ikinci kez.

“Kocamı morgdan alabilir miyim?” diye sordu Jadwiga Telak odadan çıkmadan önce, tutanağı dikkatle okuyup imzaladıktan sonra. Kadın tutanağı imzalamadan önce Szacki “Bu konuda söyleyeceklerim bunlardan ibarettir” şeklindeki o klasik ifadeyi tutanağın sonuna yazmalıydı, ama bunun gerçekle tam olarak örtüşmediğini düşündü.

“Evet, her gün saat sekizle on beş arası teslim alabilirsiniz, daha önce arayıp randevu alın. Teslim alma işlemi için cenaze levazımatçısı bir firmayı görevlendirmenizi öneririm. Lütfen açık sözlülüğümü bağışlayın, ama otopsi yapılmış bir insan, hani denilebilirse, otopsi öncesinde olduğundan çok daha fazla ölüdür.” Szacki Kuzniecowa’nın bir ara kendisine Oczki’de hiç ölüm atmosferi olmadığını, sadece bir morg atmosferi olduğunu söylediğini hatırladı. “Önce levazımatçıların onu giydirip usulünce tabuta koymaları daha iyi olur. Siz de tabut kapanıp da otopsi bölümünden çıkmadan önce kocanızı teşhis etmek durumundasınız. Kurallar böyle.”

Kadın başıyla selam verip odadan çıktı. Szacki’nin odası-

nı acı ve hüznü dolu, bezgin bir kadın olarak terk etmiş olsa da, Szacki kadının, kendisinin “o kahrolası memur aklında” beliren düşüncelere hangi hakaretleri yağdırdığını hatırlıyordu. Kadın o sırada kendisini tehdit etmeye başlamış olsaydı, korkardı doğrusu.

3

Saate baktı. On ikiydi. Saat on üçte Telak’ın oğlu gelecekti, neyse ki annesi oğlu sorgulanırken yanında olma konusunda ısrarcı olmamıştı. Teoride böyle bir hakkı vardı, pratikte bu haktan sadece çocuklar sorgulanırken yararlanılıyordu, on beş yaşındaki sığırlar sorgulanırken değil. Szacki’nin bir saati vardı. Aptalca bir durumdu. İki saati olsaydı soruşturma planını, üç saati olsaydı Nidziecka dosyasının iddianamesini yazabilirdi. Ama bu durumda hiçbirine başlamak gelmiyordu içinden. Kendini yine yorgun hissediyordu. Üstelik temel bir şeyi gözden kaçırdığını hissediyordu. O ana kadar fark etmediği, belki de dosyaya çoktan girmiş olan bir bilgiye aslında sahip olduğunu. O güne kadar toplanmış tüm materyali dikkatle okumalıydı. Ayrıca Helena’nın doğum gününü yapabilecekleri bir “top havuzu” bilip bilmediğini soracaktı birilerine. Bu ne kahrolası bir modaydı böyle. Onun zamanında herkes doğum gününü evinde kutlardı, olur biterdi. “Benim zamanımda” diye mi düşünmüştü gerçekten? O kadar yaşlanmış mıydı yoksa?

Kendine bir kahve yaptı.

Gazeteye şöyle bir göz attı.

Bir yığın saçmalık vardı gazetede.

Kwaśny* Cimoszewicz’in cumhurbaşkanlığı seçimlerinde

* 1995-2005 yılları arasında Polonya Cumhurbaşkanı olmuş Aleksander Kwaśniewski için kullanılan lakap. (Çev.N.)

aday olmasını istemişti. Bu sıkıcı şeyleri ne diye yazarlardı ki? Szacki her gün verilen politika haberleri için bir yasak olması gerektiğini düşünüyordu. Politika haberlerinin ayda bir kez ve sadece iki sütunda verilmesi yeterliydi.

Politikacılar izole bir dünyada yaşıyorlardı, basın toplantısında mutlaka anlatılması gereken önemli bir şey yapıyor olduklarına inanıyorlardı hep. Hadiselerin önemine inanan ateşli politika muhabirleri de kesinlikle içerikten yoksun işlerini rasyonelleştirmek adına, politikacıların kendilerinin önemine ilişkin inançlarını destekliyorlardı. Her iki grubun çabalarına ve önemli olarak sunulan önemsiz haberler açısından yoğun bir medya atağı olmasına rağmen, halk onları salımlıyordu bile. Kışın Szacki Weronika ve Helena ile birlikte tatile çıkmıştı – iki hafta boyunca yoktular. Bu süre zarfında hiçbir gazeteyi okumamıştı. Geri döndüğünde değişen hiçbir şey yoktu. Hiçbir şey olmamıştı kesinlikle. Ama basına göre, her gün dünya yıkılıyor, hükümet düşüyor, muhalefet saçını başını yoluyor, İGA* itibarını kaybediyor, seçim anketlerinden her saat yeni sıralamalar çıkıyor, komisyonlar boş boş konuşup insanı öldürüyordu vs. Sonuç: Hiç.

Odaya Maryla girdi.

“Krakowskie Przedmieście’den,” diyerek Szacki’nin önüne bir yazı koyup başka bir şey söylemeden çıktı.

Szacki yazıyı okuyup küfretti, kahvesini aldı ve odadan fırlayıp çıktı. Masasına henüz varmamış sekreterin yanından hızlı adımlarla geçip Chorko’nun kapısını çaldı ve içeriden yanıt gelmeden odaya daldı.

“İyi günler, savcı bey,” dedi Chorko. Ellerini bilgisayar klavyesinden ayırmadan gözlüğünün üzcrinden Szacki’ye baktı.

* İç Güvenlik Ajansı (Çev.N.)

“İyi günler. Sienkiewicz cinayeti davasının iptali talebini üçüncü kez reddettiler,” dedi Szacki, Chorko’nun önüne Krakowskie Przedmieście’den gelen yazıyı koyarak.

“Biliyorum, savcı bey.”

“Bu saçmalık. İddianameyi yazacak olursam, mahkeme onlara beraat verecek, bizimle de dalga geçecek. Şu idari personel de bunu çok iyi biliyor zaten. Onların derdi sadece ve bilhassa istatistik: İddianameyi sunup bu işi başlarından atmak, varsın sonrasını mahkeme düşünsün.” Szacki soğukkanlılığını korumaya çalışıyordu, ama sesindeki sert ton çok belirgindi.

“Biliyorum savcı bey,” dedi Chorko.

Sienkiewicz cinayeti davası tipik bir şehir merkezindeki uyuşturucu satıcısı cinayeti idi. Üç kişi içki içmiş, ikisi ayılmıştı, üçüncünün ayılması artık imkansızdı, boğazı kesilmişti çünkü. Bıçağın üzerinde üçünün de parmak izi vardı. Diğer ikisi ağız birliği ederek, kesinlikle hiçbir şey hatırlamadıklarına, üstelik polisi kendilerinin aramış olduklarına yemin etmişlerdi. Birinin katil olduğu aşıkardı, ama hangisi olduğu belli değildi – faili işaret eden ufacık bir iz bile yoktu. Bu ikisini suçlamak ise mümkün değildi. Aptalca bir durumdu. Katil hem vardı hem yoktu.

“Eğer her ikisini de suçlarsak, en aptal papağanın bile onları kurtaracağının farkındasınızdır. Eğer kura çekip birini suçlarsak, avukata bile ihtiyaç duymayacaktır. Daha ilk celsede beraat verirler ona.”

Chorko sadece bilgisayar kullanırken taktığı gözlüğünü çıkarıp perçemini düzeltti. Saçının bukleleri sanki bir kanişten nakledilmiş gibi görünüyordu.

“Savcı bey,” dedi. “Ne söylediğinizin farkında olduğum gibi, savcılığın hiyerarşik bir yapı olduğunun da farkındayım.

Yani hiyerarşik yapıda ne kadar yukarıda olunursa, şefimize o kadar yakın olunur, ki şefimiz genellikle...” diyerek Szacki’ye sözünü tamamlamasını işaret etti.

“Buraya seçim anketlerinde kendi ahbablarına oy toplamak için politik bir armağan olarak gönderilmiş bir kıt beyinli.”

“Evet, öyle. Yalnız, günlerinizi genel evrak biriminde geçirmek istemediğiniz sürece, bundan hasına söz etmeyin lütfen. Bu yüzden de Krakowskie Przedmieście’deki işgüzar arkadaşlar...” diyerek sözünü tamamlaması için Szacki’ye işaret etti yine.

“Nöbet değişimi konusunda vites büyütüyorlar ve her ihtimale karşı daha radikal, daha uzlaşmaz ve Biraderler’in doğmuş olduğu o tek yumurtadan* daha sert olmak istiyorlar.”

“Madem her şeyi bu kadar iyi anlıyorsunuz, savcı bey, niye benimle kavga etmeye geliyorsunuz? Ben sizin düşmanınız değilim. Şayet ara sıra boynumuzu eğmezsek, azledileceğimizi, yerlerimize de alelade sadık adamların geleceğini biliyorum. Bu renkli yer yani Varşova-Śródmieście merkez ilçe savcılığı için böylesinin daha iyi olacağını mı düşünüyorsunuz?”

Szacki bacak bacak üstüne atıp pantolonunun ütü çizgisini düzeltti ve derin bir soluk aldı.

“Size bir şey itiraf edeceğim,” dedi Szacki.

“Ateşli bir şey mi olacak bu?” diye sordu Chorko.

Szacki gülümsemedi. Janina Chorko bu gezegende flört etmek isteyeceği son kişiydi.

“Bir hafta önce Butkus aradı beni.”

“Şu Litvanyalı gangster mi?”

* İkiz biraderler Andrew i Philip Oliver’ın 80’li yılların sonunda yarattığı bilgisayar oyununda yumurta formundaki figür. (Çev.N.)

“Ta kendisi. İlk celseyi iki ay sonrasına atmışlar. Üzülmediğini, ben örneğin kırmızı süslü cübbemi yeşil süslüyle değiştirip onun savunmasını üstlenirsem, bunun karşılığında bana yirmi bin, her bir celse için on bin ve ayrıca beraat için elli bin złoty ödemeye hazır olduğunu söyledi.”

“Yapabilir miydiniz?”

Chorko koltuğuna daha rahat bir şekilde yerleşip bluzunun düğmesini açtı. Szacki terlediğini hissetti. Bu oluyor muydu gerçekten?

“Elbette. Krakowskie Przedmieście’deki üstatlar soruşturmayı benden almadan önce soruşturmayı yürütüyor, iddianamenin yazılmasına yardımcı oluyordum.”

“Onu kastetmedim. Barikatın diğer tarafına bu kadar kolay geçebilir miydiniz?”

Szacki bir an hiçbir şey demeden oturdu. Aptalca bir soruydu bu. Yapabilecek olsaydı, bunu çoktan yapmış olurdu. Onu burada tutan şey şerif yıldızına duyduğu o çocukça inanç değilse, neydi peki? Memur maaşı alıyordu – Varşova’nın merkezindeki bir savcının aldığı maaşı alıyordu. Hiçbir ek geliri yoktu. Özel bir izin almak zorunda olunan ders verme işi dışında başka bir yolla gelir kazanma konusunda resmi bir yasak vardı. Pratikte haftada altmış saat anlamına gelen değişken çalışma saatleri söz konusuydu. Ek olarak, cesetlerin kesimi sırasında hazır bulunmak ve pek çok amirinin talimatlarını yerine getirmek zorundaydı. Tüm savcılıkta devlet dairelerindeki müdür sayısından daha fazla sayıda amir ve yönetici vardı. Toplum savcının iyi polis tarafından yakalanan haydutları salıveren kötü polis olduğunu düşünüyordu. Ya da bu kötü polis kağıt işinin o kadar içine ediyordu ki, mahkeme haydutları salmak zorunda kalıyordu. Wiejska’daki budalalar politik muhaliflerinin canına okumak için özel bir orduya sahip olduklarından emin oluyorlardı. *Lanet olası bir iş işte*

diye düşündü Szacki sinirle. *Üniversitede o kadar ineklemem boşunaymış.*

“Bu barikatın daha fazla tarafı var,” diye karşılık verdi Szacki kaçamakça, çünkü şefe sır vermek istemiyordu.

“Elbette, savcı bey. Bir hukuk müşavirliği bürosunda oturup ihbarname yazılarını hazırladığınızı ya da borçlunun peşine düşüp biraz daha fazla faiz parası koparmak mümkün mü diye düşündüğünüzü gözümde canlandırabiliyorum.”

Chorko bluzunun yakasıyla oynamaya başladı. Biraz daha eğilirse, Szacki onun göğüs dekoltesini görmek zorunda kalacaktı. Ama bunu görmeye hiç niyeti yoktu gerçekten.

“Hepimizin ödenecek faturaları var,” diyerek omuzlarını silkti Szacki.

“İşimize dönelim. Şu iddianameyi yazacak mısınız, savcı bey? Belki bir taviz veririz. Onları cinayetle değil, yardım etmede ihmalle suçlayın. Her zaman bir şey vardır, bakalım bu kez ne yapacaklar.”

Szacki memnuniyetsiz bir şekilde başıyla onayladı. Bunu o da düşünmüştü.

“Bunun son derecede uzun ya da son derecede inandırıcı bir iddianame olmayacağı konusunda uyarıyorum.”

“Ben de o şekliyle paraflayacağım. Telak dosyasının soruşturma planını ve Nidziecka dosyasının iddianamesini de hatırlatayım.”

Szacki başıyla onaylayıp kalktı.

“Sizinle laflamak güzeldi, savcı bey,” dedi Chorko ve ışıltılı bir şekilde gülümsedi. Bu Szacki’ye Breughl’un tablolarındaki figürleri hatırlattı. Yarım yamalak bir gülümsemeyle karşılık verip çıktı.

Bartosz Telak Szacki’nin odasının kapısı önündeki sandalyede oturmuş cep telefonu ile oynuyordu.

Warszawianka'daki saunaya gün ortasında, vahşi kalabalıklar yokken ve her şeyden rahat rahat yararlanılabiliyorken gelmeyi seviyordu. Kuru saunada en üstteki sırada o kadar uzun bir süre oturmuştu ki, gözleri önünde siyah noktacıklar uçuşmaya başlamıştı, her soluk alışında da soluk borusu yanıyordu. Sonunda saunadan çıktı, havluyu askıya asıp mekanın orta yerinde bulunan soğuk sulu büyük küvete çıplak halde girdi. Vücuduna milyonlarca iğne batıyordu. Suyun içine gömülüp ancak o zaman haykırdı. Ne kadar muhteşemdi. Soğuk suda biraz daha uzandı, sudan çıkıp havluyla kurulandı ve bahçedeki şezlonga uzandı. Igor ona içinde soğuk portakal suyu olan bir şişe uzattı. Evet, insana sadece bir parça sıcak, bir parça soğuk ve bir parça portakal suyu gereken anlar vardı. Varşova merkezinde çalışan çocuklar – onları çok sevmese de – böyle güzel bir havuz yaptıklarında ne yaptıklarını iyi biliyorlardı.

“Fiyat arttırmalılar,” dedi Igor’a yüksek sesle.

Igor anladığını belirtir bir şekilde başını salladı.

“Henryk meselesi hallolacak gibi görünüyor mu?”

“Evet, endişelenmemize gerek yok galiba,” diye yanıt verdi Igor. “Szacki'nin bugün soruşturma planını yazması gerekiyor, o zaman daha fazla şey öğreneceğiz.”

“Ne zaman elimize geçer?”

“Akşam,” dedi Igor, sanki Polonya'daki tüm savcılıkların tüm iç yazışma ve belgelerinden birer kopya almaları tümüyle normal bir şeymiş gibi.

“Mükemmel,” dedi başkan ve portakal suyundan büyük bir yudum aldı. Etrafındaki her şeyin öngörülebilir ve kusursuz bir şekilde işlemesinden hoşlanıyordu.

5

Kuzniecowa'nın Bartosz Telak ile aynı yaşta bir oğlu vardı ve son dönemde ondan söz ederken "hayvan" sözcüğünden başka bir sözcük kullanmıyordu kesinlikle.

"Bazen odamızın kapısına kilit taktırasım geliyor. Şöyle iri, kabarık tüylü, kafesteki bir kaplan gibi hareket ediyor. Ruh hali on dakikada bir değişiyor, kanında steroid kullanan bir atlette olandan daha fazla hormon var. Akşam kavga ettiğimizde, elinde bir bıçakla saldırıp saldırmayacağını düşünür oldum. Saldırırsa, onu yenebilir miyim? Ufak tefek biri değilim, ama onun da benden altta kalır yanı yok."

Bu hikayeler Kuzniecowa'nın bir kaçık olduğunu gösteriyordu sadece. Hasta hayal gücü ve polislik mesleğinde yıllardır çalışıyor olması onu iki kutuplu bir hastalığa sürüklemişti. Szacki böyle düşünmüştü hep. Şimdi, ergenlik çağındaki bu çocuğun karşısına oturduğunda, polisin o akıl dışı ifadelerinde küçük bir gerçeklik payı olabileceğini düşündü. Bartosz Telak'ın çok narin bir güzelliği vardı, siyah saçları ve kaşları yüzünün solgunluğunu iyice vurguluyordu. Geniş pantolonlar ve bluzlarla maskelenemeyecek derecede zayıftı. Aksine, üzerindeki büyük giysi nedeniyle çok daha zayıf görünüyordu. Szacki çocuğun ölümcül derecede hasta olduğunu biliyordu. Ama buna rağmen, çocuğun hareketlerinde ve gözlerinde bir yırtıcılık, saldırganlık ve ümitsizlik vardı. Dünyadaki yerini kazanma vakti gelip çatığında başka türlü davranılamıyor muydu acaba? Szacki onun yaşındayken nasıl olduğunu hatırlamıyordu. Sürekli alkol alıyor ve erkek arkadaşlarıyla hep siyaset konuşuyordu. Peki bunlar dışında? Bir kara delik. Anne ve babasıyla tartışıyordu, bu kesin. Ama onlardan nefret ediyor muydu? Onların ölmesini istediği

anlar oluyor muydu? Onların ölmesi kendisine özgürlük ve bağımsızlık getirecek olsaydı, ölmelerine razı gelir miydi? Ergenlik çağındaki anne katili, Pruszków’lu o çocuğun davasını hatırladı. Çocuk mahkemede “... ve o anda annemin yok olması düşüncesi belirdi zihnimde” şeklinde bir açıklamada bulunmuştu. Henryk Telak’ın oğlunun zihninde de benzer bir düşünce belirmiş miydi acaba?

İFADE TUTANAĞI. Bartosz Telak, 20 Mart 1991 doğumlu, Karłowicz Caddesi Varşova’da mukim, ortaokul mezunu, Narbutta Caddesi’ndeki 2 nolu lisenin öğrencisi. Taraflara yakınlık derecesi: Henryk Telak’ın (kurbanın) oğlu, yalan beyanda bulunma nedeniyle ceza almamış.

Tanık, Ceza Kanunu’nun 233. maddesi uyarınca, cezai yükümlülükleri konusunda uyarılmış olup şöyle beyanda bulunmuştur:

Beş dakika sonra tutanağa büyük harflerle “Saçmalıyor!” diye yazmak geçti Szacki’nin içinden, çünkü delikanlı Szacki’yle baş hareketleriyle, tek kelimelik cümlelerle, yarım ağız anlaşmaya çalışıyordu.

“Babanın gittiği terapi hakkında ne biliyorsun?”

“Gidiyordu işte.”

“Başka bir şey?”

Olumsuz yanıt.

“Bu konu hakkında konuşur muydunuz?”

Olumsuz yanıt.

“Terapiye birlikte gittiği insanları tanıyor musun?”

Olumsuz yanıt.

“Bu fotoğraflardakiler içinde tanıdığın var mı?”

Olumsuz yanıt.

Bunun hiçbir anlamı yok diye düşündü Szacki, bu şekilde bir yere varamayız.

“Cumartesi akşamı ne yaptın?”

“Bilgisayarda oyun oynadım.”

“Ne oynadın?”

“*Call of Duty.*”

“Kaçınıcı seri, birinci mi, ikinci mi?”

“İkinci.”

“Hangi cephede?”

Delikanlı oturuşunu düzeltti.

“Lütfen ama.”

“Rus mu, İngiliz mi, Amerikan mı?”

“Rus.”

“Çok ilerleyemedin herhalde.”

“Doğru. Stalingrad’da belediye binasının penceresinden ateş edilen o bölümü geçemiyorum bir türlü. Herkesi vurup indiremiyorum, aşağıdan hep biri çıkıp bana arkadan saldırıyor. Arkamı kolladığımda, bu kez de önden ağır makinalı tüfeklerle tüm o faşist ordu geliyor.”

Szacki anladığını gösterir şekilde başını salladı. Bu görev onun bile temiz birkaç saatini almıştı.

“İyi bir yolu yok ne yazık ki,” dedi Szacki. “En iyisi önce arkadakileri indirmek, kaçını indirebilirsen artık, sonra arkayı kollayarak keskin nişancı tüfeği ile sadece ağır makineli tüfeği olanları avlamak. Yeterince uzun süre dayanırsan, sonunda yeni göreve dair bilgi yazısı çıkıyor. Aptalca bir görev, bütün zorluğu Almanların bildik sayısının onla çarpılmış olmasında. Ama yapılabilir.”

“Evet, öyle de olmalı, değil mi?”

“Savaş mı? Elbette. Tutukluk yapan bir tüfekte körü körüne oradan oraya uçuyorsun, büyük bir kaos var, mermiler vızıldıyor, etrafındaki arkadaşların bir bir düşüyor. Seni ilgilen-

diren şeyse sadece en yakın çukura ulaşip orada saklanmak ve el bombası atıp ilerlemek. Ses önemli.”

“Bende 5.1 var.”

“Tebrik ederim. Bende 2.1 var, 5.1 için ev çok küçük. Genellikle kulaklıkla oynuyorum, çünkü karım sinirden kuduruyor.”

“Benim annem de yanıma gelip evde tankların dolaşmasını istemediğini söylüyor. Filmlerde sorgulama işlemi farklı oluyor.”

Delikanlının konuyu aniden değiştirmesi Szacki’yi şaşırtmıştı, ama yıldırım hızıyla yanıt verdi.

“İfadeni almıyorum şu an. Sorularıma neden yanıt vermiyorsun?”

Delikanlı omuzlarını silkti.

“Bunun bir anlamı olduğunu düşünmüyorum.”

“Baban öldürüldü ve ben bunu kimin ve neden yaptığını bilmek istiyorum. Sence bunun bir anlamı yok mu?”

Delikanlı yine omuzlarını silkti.

“Yok, çünkü bu onu geri getirmeyecek. Ayrıca, cümleler kurarak yanıt vermemle, ‘evet’ ya da ‘hayır’ demem arasındaki fark ne? Önemli olan gerçeği söylemem herhalde.”

Szacki tutanağı kenara koydu. Delikanlının dosyada bir kanıt teşkil edecek bir şey bilebilecek olmasına inanmıyordu. Szacki’nin ilgilendiği şey başkaydı.

“Baban geri gelsin ister miydin?” diye sordu.

Telak’ın yine omuz silkmelerini bekledi, ama delikanlı hiç kıpırdamadan oturuyordu. Gözkapakları bile oynamıyordu.

“Hem evet hem hayır,” diye karşılık verdi.

“Kötü bir baba mıydı?”

“Bizi dövmezdi ve sırtını bize yıkatmazdı, kastettiğiniz buysa eğer. Çok bağırılmazdı da. Sıradan, sıkıcı Polonyalı bir

babaydı işte. Ondan ne nefret ediyordum ne de onu seviyordum. Belki de bu bir şoktur, ama ölümünün ardından içimde hiçbir duygu uyandıramıyorum gerçekten. Size doğruyu söylüyorum.”

Szacki tanıklarının her gün bu kadar samimi yanıtlar vermesini isterdi. Ona saygı duyarak delikanlıya başını salladı.

“Kız kardeşinin ölümünden sonra değişmiş miydi?”

“Yaşlanmıştı. Ama daha önceden olmuştu bu ve onunla sadece kız kardeşimin bir diyalogu vardı, o yüzden bunun benim için bir anlamı yoktu.”

“Kız kardeşinin ölümünden babanı sorumlu tuttun mu?”

Delikanlı tereddüt etti.

“Etraftaki başka insanları sorumlu tuttuğumdan daha fazla değil.”

Szacki’nin aklına Telak’ın Łazienkowska’daki odasında bulunan ilaç kutusu geldi.

“İntihar etmiş olsaydı, bu seni şaşırtır mıydı?”

“Hayır, özellikle şaşırtmazdı. Onu biri öldürmüştü, bu beni daha çok şaşırtır. Biri niye öldürsün ki onu?”

İyi bir soruydu bu. Szacki kendini çok yorgun hissetti yine. Lanet olsun, birinin onu neden öldürdüğünü nereden bilebilirdi? Her şeyin darmadağın olduğunu düşünüyordu. Telak’ı terapiye katılanlardan birinin öldürmüş olduğu teorisi Szacki’ye hem muhtemel geliyordu, hem de tuhaf. Ama git-tikçe daha tuhaf gelmeye başlamıştı. Hiçbir sorgulama dosyaya yeni hiçbir şey katmıyordu. Belli sorulara belli cevaplar. Belki de işin peşini bırakıp tüm dosyayı polise havale etmeli ve sakince en muhtemel sonucu – davanın düşmesini, FM olmasını – beklemeliydi.

“Bunu bilmiyorum,” diye yanıtladı Szacki samimiyetle. Yani yarı samimiyetle. Bunu rasyonel şekilde açıklayamazdı,

ama orada durmuş sonrasında ne yapacağını bilmediği izlenimi vermek istiyordu delikanlıya.

“Cinayet nedenini, cinayetin işleniş şeklini ve cinayet aletini bulmalısınız.”

“Teşekkürler. Ben de polisiye roman okurum. Babanın ölümünden çıkarı olan birini tanıyor musun?”

“O kişi ben değilim. Hasta olduğumu ve kesinlikle kısa bir süre sonra öleceğimi biliyorsunuzdur mutlaka.”

Szacki başıyla onayladı.

“Beni üç şey kurtarabilir: Bir mucize, devletin sağlayacağı bir sağlık hizmeti ya da yurt dışında özel bir klinikte bir organ nakli. Sizce en muhtemeli hangisi? Peki, yönetici olan babamın yokluğunda şansım ne kadar azalmış durumda sizce?”

Szacki ne yanıt verebilirdi ki? Bu çocuğa başka ne sorabilirdi ki? Delikanlıya teşekkür edip *Call of Duty*’de başarılar diledi. Tutanağı imzalatmadı bile, hiçbir şey yoktu tutanakta.

“Cumartesi günü cenazeye gelecek misiniz?” diye sordu çıkmadan önce junior Telak.

“Elbette,” dedi Szacki, bu onun aklına daha önce gelmediği için kendini payladı içinden. Telak’ın ailesini ve terapiye katılanları bir arada görmek için kesinlikle tek fırsat olacaktı bu.

6

Mevcut durumu, soruşturma varsayımlarını ve planını yazmak düşündüğünden daha az zamanını almıştı. Yaklaşık bir buçuk saatini. Bu sürenin en az yarısını Monika’yı düşünmeye ayırdığı göz önüne alınırsa, hiç de fena bir performans değildi. Şimdi ne yapmalıydı? Tavladığı son kadın Weronika’ydı ve bunu yapalı on yıldan fazla olmuştu. Üstelik onun kendisini tavladığı kadar da tavlamamıştı Weronika’yı. Ha-

tırladığı tek şey “bir şekilde kendiliğinden oldu” muğlaklığındaydı. Weronika’dan hoşlanmıştı, biraz sohbet etmişlerdi ve birden öpüşmeye başlamışlardı – bir düzeltme: Onu ani bir hamleyle Weronika öpmeye başlamıştı – bir hafta sonra da birlikte olmuşlardı. İki hafta sonra Weronika’sız bir hayatı hayal bile edemiyordu artık.

Bu konuda söyleyeceklerim bundan ibarettir diye düşündü Szacki. Lise dönemi ve daha öncesi dönem maceralarını hesaba katmadan. Evliliğinin ilk zamanlarındaki, unutmaya çalıştığı o iki kısa flörtü de hesaba katmadan. Ve Piaseczno’dan gelen şu savcı hanımla ne yazık ki cinsel bir yakınlığı olmamış olduğunu da hesaba katmadan. Bir şey olmadığı çok iyi oldu diye avutmuştu kendini o güne kadar, çünkü karısı ve çocuğu vardı ve onlara saygılı olmalıydı, ama gerçek başkaydı – olmamış olmasına çok pişmandı. Nasıldı o söz? İnsanın yapmadığı için pişman olmasındansa, yapıp pişman olması daha iyidir. Sadece kağıt üzerinde iyi duran bilgece bir sözdü işte. Bir yapsatçı cinayeti dosyasında tanışmışlardı o savcı hanımla. Ceset şehir merkezinde bulunmuştu, ama ailesi, tanıdıkları, firması ve diğer her şeyi Piaseczno’daydı. Savcı hanımla beraber çalışmışlardı. Uzun bir süre ve yoğun bir şekilde. Hem çalışmış hem sohbet etmişlerdi. Savcı hanımı bir gece evine bırakmış ve onu arabada öpmüştü. Bir öpücüğün böyle bambaşka bir tat verebilmesine şaşırmıştı. Her şeyin bu kadar yeni olabilmesine. Dudakların bu kadar başka bir biçime, dilin bu kadar başka bir dokuya, soluğun bu kadar başka bir kokuya sahip olabilmesine.

“Sonsuza dek böyle öpüşüp duramayız,” demişti savcı hanım ve Szacki bunun basit bir durum tespiti değil, bir teklif olduğunu biliyordu. Savcı hanım her şeyi yapmış, Szacki’den sadece bir kabul beklemişti. Szacki ise kaçınmıştı bundan. Korkudan titremişti.

“Daha ileri de gidemeyiz ama,” demişti sonunda utana sıkıla. Savcı hanım sadece gülümsemiş, Szacki’yi bir kez daha öpmüş ve arabadan inmişti. Merdivenden Szacki’ye el sallamıştı. Sonrasında Szacki ikinci katın ışığının yandığını görmüştü. Kendisiyle bir savaş vererek bir saat daha arabada oturmuştu. Sonunda çekip gitmişti. Doğru olanı yaptığını düşünerek kendini avutmuş ve Puławska Caddesi üzerinden Weronika’ya geri dönmüştü. Ama aslında biliyordu ki, kendisini tutan ne sadakat duygusu – nasıl yorumlanırsa yorumlansın – ne de aşk – nasıl yorumlanırsa yorumlansın – olmuştu. Onu tutan şey korkuydu. Sinirsel kasılmalarının aşağılayıcı anısı, büyük bir rahatlamayla karısının yanına uzanıp onun vücudunun o tanıdık kavisine sarıldıktan sonra uzun bir süre daha eşlik etmişti Szacki’ye.

Epey önce olmuştu bu. Ya şimdi? Otuz beş yaşındaydı, kısa bir süre sonra otuz altı olacaktı. Birinin vücudunun her bir santimetre karesinin bir sürpriz olduğunu fark etmek için daha ne kadar beklemek zorundaydı? *Şimdi ya da hiçbir zaman* diye düşündü.

Numarayı çevirdi.

“İyi günler, ben Szacki.”

“Aa, selam... yani iyi günler savcı bey.”

Szacki derin bir soluk aldı.

“Lütfen bana Teo de.”

“Sen de bana Monika. Yazık ki, bunu dün önermedin, bu sayede öpüşebilirdik.”

O bildik kasılmaları geri gelmişti. Szacki telefonda konuşuyor olmalarına sevinliyordu.

“Umarım bunu telafi ederiz,” dedi, Szacki’ye hiç de kendi sesi gibi gelmeyen yabancı bir ses.

“Hımm, bu aynı ben,” dedi Monika. “Ne zaman peki?”

Szacki telaşla düşündü. Bir bahanesi olmalıydı, yoksa niyeti belli olacaktı.

“Cuma olur mu?” diye önerdi Szacki. “İddianameyi getireceğim sana.” Son cümle o kadar aptalcaydı ki, utancın bir harareti olsaydı, Szacki alev alev yanardı kesin. *Başka ne gibi güzel fikirlerin var, Teodor,* diye sordu kendi kendine. Otopsi odasında bir randevu mu?

“Ah, elbette, iddianame,” dedi Monika, Szacki’nin Monika’nın bu konuda ne düşündüğüne dair bir kuşkusu olamazdı şimdi artık. “Saat on sekizde Szpilka’da olur mu? Senin büroya yakın.” Monika büro sözcüğünü öyle bir telaffuz etmişti ki, Szacki sanki taşradaki bir posta kurumunda alt düzey bir memurdu.

“Harika fikir,” derken bankayı arayıp hesabının son durumunu kontrol etmesi gerektiğini düşünüyordu Szacki. Weronika hesap özetlerini kontrol ediyor muydu? Hatırlamıyordu.

“O halde cuma görüşmek üzere,” dedi Monika.

“Bay bay,” diye karşılık verir vermez, konuşmasındaki tüm saçmalıklar içinde özellikle en son söylediği bu “bay bay”ın altın madalyayı hak ettiğini düşündü Szacki. Ahizeyi kapatıp ceketini çıkardı. Titriyordu ve Tunus’ta tatil yapan bir İsveçli gibi ter içinde kalmıştı. Bir dikişte iki bardak su içti, neyse ki şu soruşturma planını önceden yazmıştı, çünkü oturduğu yerde daha fazla oturamayacak durumdaydı. Bulvar’daki kitapçının yanında bulunan dükkandan bir kola almak üzere kısa bir gezinti yapma niyetiyle yerinden kalktı, o sırada telefon çaldı. Monika olabileceği geçti aklından, telefonu ancak üçüncü çalışından sonra açtı.

Kuzniecowa’dı.

Polis, Telak’ın çalıştığı firma Polgrafeks’deki sorgulamaların sonucunu, daha doğrusu bunlardan bir sonuç çıkmadığını aktardı Szacki’ye. Telak hoş, sakın, uyumlu ve firmayı iyi

yöneten bir insandı. Hiç kimse ondan şikayetçi değildi, hiç kimse onun hakkında kötü bir şey söylememişti. Aslında yöneticilerden biri, firmanın artık yeni bir rotaya sokulabileceğini ağzından kaçırmıştı, ama bu da bir kariyer meraklısından beklenecek bir şeydi.

“Sekreter hanımı mutlaka sorgulamalısın,” dedi Kuzniecowa.

“Neden? Telak’la aralarında bir ilişki mi varmış yoksa?” diye sordu Szacki kuşkuyla.

“Hayır. Ama acayip bir kadın, ben şahsen onu her gün sorgulayabilirim. Hele bir de üniforma içinde olursa, bayıla bayıla sorgularım.”

“Yalvarırım Oleg, senin şu fantezilerin midemi bulandırıyor artık. Korkarım, sen yakında bana zincirlerle bağlı çoban köpeklerinin fotoğraflarını göstermeye başlarsın.”

“Ne kaybedersin ki,” diye gevşedi Kuzniecowa. “Onu çağırıp bir bakarsın, tutanağa da bir şeyler çiziktirirsin işte. On beş dakikanı alır, pornografik dergi almak için Empik’e gitmek bile daha fazla vaktini alır.”

“Defol git başımdan. Bir şey söylemedi mi sekreter?”

“Telak’ın her şeyini, iş görüşmelerini, düşüncelerini, notlarını, konuşmalarını, tarihleri kaydettiği dijital bir ses kayıt cihazını yanından hiç ayırmadığını söyledi. Bazı insanlar hafızalarında tutarlar, bazıları yazarak kaydederler, bazıları cep telefonlarına not alırlar. Ama Telak ses kaydı yapıyormuş. Karısını aradım, ama kadın o ses kayıt cihazını evde hiçbir yerde bulamadığını söyledi.”

“Yani kayıp,” dedi Szacki.

“Öyle görünüyor. Kayıp olanın bir ses kayıt cihazı olması tuhaf.”

“Evet, bu durum bizim panik içindeki hırsız teorimizi çü-

rütüyor, değil mi? Kredi kartlarıyla dolu cüzdanı bırakıyor, ses kayıt cihazını alıyor, çok ilginç.”

“Herkesin evini aramalı mıyız sence?” diye sordu Kuzniecowa.

“Bir fikrim yok. Düşünüyorum,” dedi Szacki, başparmağıyla burun köküne masaj yaparak. Kola içmeye ihtiyacı vardı. “Hayır, henüz değil. Pazartesi gününe kadar bekleyelim. Bir şeyi kontrol etmem lazım.”

Kuzniecowa ısrar etmedi, ama Szacki onun fikrinin başka olduğunu biliyordu. Kim bilir, belki de haklıydı. Szacki tüm şüphelilerin evlerini arama kararı vermek istemiyordu şu an. Bunun yerinde bir karar olmayacağını hissediyordu.

Sonunda kola içmekten vazgeçip sonraki üç saatini aile dizimi terapisi konusunda uzman bir bilirkişi bulmaya ayırdı. Bu sırada Cezary Rudzki’nin adının bilirkişi listesinde olduğunu öğrendi. Üstelik Szacki’ye önerilen ilk isim o olmuştu. Sobieski Caddesi’ndeki enstitüden birkaç tanıdığını aradıktan sonra başka bir isme ulaştı.

“Adam oldukça tuhaf, ama senin de göreceğin gibi, inanılmaz derecede ilgi çekici biri,” dedi Szacki’ye tanıdığı psikiyatrist. Szacki psikiyatristi sözünü ettiği adamdaki “tuhaflik”ın neden kaynaklandığını söylemesi konusunda sıkıştırsa da, psikiyatrist bunu Szacki’nin kendisinin görmesi gerektiğini sürekli tekrarlayarak, bu konuda bir açıklama yapmak istemedi.

“Konuştuklarınızı içeren tutanağı görmek isterim sadece,” dedi psikiyatrist konuşmasının sonunda ve deli gibi kıkırdamaya başladı.

Senin bir doktora ihtiyacın var diye düşündü Szacki. Psikolog ve psikiyatristlere her işi düştüğünde düşündüğü gibi.

Terapistin adı Jeremiasz Wróbel’di. Szacki onu arayıp dosyanın içeriğinden kısaca söz etti ve cuma günü için söz-

leşti. Terapistle yaptığı telefon görüşmesi kısa sürmüştü aslında, ama Szacki özel bir kaçıkla görüştüğünü anlamıştı.

7

Evin bu odasına yetmişli yıllara özgü bir büro stili hakimdi, ama bu onu rahatsız etmiyordu. Bilakis. Hatta bazen Allegro'da* aynı döneme ait bir ıvır zıvır, yeni bir eser arıyordu müzesi için. Son dönemde DBY'nin** altmışlı yıllarda basılmış – on üç ciltlik – Büyük Genel Kültür Ansiklopedisi'ni satın almıştı ve Sovyet basımı – on iki ciltlik – orijinal *II. Dünya Savaşı Tarihi*'ni almak istiyordu. Böyle yayınlar camlı küçük kütüphanesinde iyi duruyordu.

Küçük bir kütüphane, büyük cilalı bir çalışma masası, yeşil başlıklı bir masa lambası, abanozdan yapılmış bir telefon, krom ayaklı siyah deri bir koltuk. Meşe yer döşemesi, bordo renkli kalın bir halı, duvarlarda koyu renk lambri. Kapının üzerine geyik boynuzları asmaktan alıkoyamamıştı kendini. Korkunç derecede değersiz bir şeydi, ama bu iç mekana mükemmel uyuyordu.

Odaya sadece o girebiliyordu. Odayı kendisi temizliyor, tozunu kendisi alıyor, pencerelerini kendisi siliyordu. Kapı sadece iki anahtarın uyduğu tek bir sağlam kilitle kilitleniyordu. Anahtarlardan birini hep üzerinde taşıyordu, ikinci anahtar Stawki'deki büroda, kasada saklıydı. Bu mekanda yapılacak bir revizyon kaymak tabakadan birkaç kişinin kariyerine zarar vermeye muktedir gerçekleri ortaya çıkaracak olsa da, mesele odasında değerli şeyleri ya da gizli belgeleri

* Açık arttırma usulü satış yapan internet sitesi. (Çev.N.)

** Devlet Bilim Yayınevi (Çev.N.)

saklamak değildi üstelik. Onun için mesele, sadece kendine ait bir mekana sahip olmaktı. Hiç kimsenin giremeyeceği, sadece kendine ait bir mekana.

Şimdi pencerenin yanındaki koyu yeşil, fitilli kadife kaplı, derin koltukta oturmuş, çay içiyor, Norman Davies'in Wrocław hakkındaki kitabını okuyor ve telefon bekliyordu. Sakindi, ama buna rağmen okuduğu şeye yoğunlaşamıyordu. Aynı paragrafı üçüncü kez okumaya başlamıştı, düşünceleri Telak'a ve yürütülen soruşturmaya kayıyordu sürekli. Savcı Teodor Szacki'nin bu konuda ne uydurduğunu bilmek istiyordu artık.

Sonunda telefon çaldı.

“Benim, Igor. Her şeyi öğrendim. Tümünü fakslayayım mı size?”

“Abartma, okuyacak daha ilginç şeylerim var,” dedi, Davies'in kitabında kaldığı yere Santa Fe'de yaşayan kızından gelen kartpostalı yerleştirip kitabı koltuğun yanındaki sehpanın üzerine koydu. “İçeriği özetleyebilirsin.”

“Mevcut durum bildiğimiz durum. Bilmediğimiz bir şey yok. Henryk, terapist ve diğer üç hasta. Hastalar daha önceden tanışmıyorlarmış, terapist Telak'ı altı aydır bireysel olarak tedavi ediyormuş. Łazienkowska'daki mekana cuma günü gitmişler...”

“Bunlarla sıkma beni. Soruşturma varsayımları nasıl?”

“İlki: Henryk soygun yapan bir şahıs tarafından tesadüfen öldürülmüştür.”

“Bu bizi ilgilendirmiyor. Sonraki ne?”

“Katil terapiye katılanlardan biri ya da terapisttir. Her birinin cinayeti işleme fırsatı olmuştur, ancak – şu ana kadar toplanan delillerden çıkan sonuca göre – hiçbirinin cinayet işlemesini gerektiren bir nedeni yoktur. En azından doğrudan bir nedeni yoktur. Bazı deliller terapi sürecinin zorlu geçti-

ğine işaret etmektedir. Hastalardan biri bu duyguların etkisi altında Henryk Telak'ı öldürmüş olabilir.”

“Bu ne zırvalık böyle?” diye homurdandı. “İnsanlar ya sarhoş oldukları için ya da para için cinayet işlerler. Şu Szacki'nin işinde iyi olduğunu söylüyorlar bir de. Al sana yeni bir hayal kırıklığı işte. Ee, bizim ak saçlı savcının planı neymiş peki?”

Igor ilgili bölümü buluncaya kadar beklemek zorunda kaldı.

“Maktule uygulanan terapi tekniği konusunda bir bilirkişi görüşü almayı ve tanıkların ifadelerini desteklemek ya da saf dışı bırakmak için maktulün iş ve arkadaş çevresini araştırmayı planlıyor. Ayrıca maktulün yapıp ettiklerini falan filan...”

Yüksek sesle ağzını şapırdattı.

“Evet, bu daha kötü olacak.”

“Ben olsam endişelenmezdim,” dedi Igor.

“Neden?”

“Henryk ne öyle özellikle sosyal ne de iş açısından özellikle aktif biriydi, bizimle gerektikçe görüşüyordu. Birkaç arkadaşını, belki Polgrafeks firmasının birkaç müşterisini sorgularlar. Bizim açımızdan bir tehdit oluşturabileceğini sanmıyorum. Nabızı tutup savcılıktan ve emniyetten bilgi akışı sağlarız. Tüm bunlar dışında, başımızda daha önemli ve çok daha karmaşık meseleler var.”

Igor'a katılıyordu. Telak konusunda büyük güç ve para harcayamazlardı. Çünkü her şey soruşturmanın sapır sapır döküldüğüne ve sadece, Adalet Bakanlığı istatistiklerine yeni bir “FM” olarak geçmekle sonuçlanacağına işaret ediyordu.

BEŞİNCİ BÖLÜM

9 HAZİRAN 2005, PERŞEMBE

Triumph Japonya'da, ürettiği ekolojik sütyenin tanıtımını yaptı - sütyenin göğüs kılıfları kapandıktan sonra ortaya bir yerküre modelinin çıkmasının yanı sıra, sütyen tümüyle biyolojik bozulmaya uğruyor. Askıları birkaç yıl sonra gübreye dönüşüyor. Araştırmalara göre, Polonyalıların %37'si en çok kaymaklı, %25'i vanilyalı, %22'si de çikolatalı dondurma seviyor. Buna karşın Bono, Avrupa Komisyonu başkanına Afrika'da her gün 25 bin insanın açlıktan ve susuzluktan öldüğünü açıkladı. Devlet Demiryolları grevle tehdit ediyor. Sendikalar "terör ve yoksulluk"a yol açan bir yeniden yapılanmaya değil, insanların insanca yaşayabilmelerini sağlayan bir yeniden yapılanmaya onay veriyor. Cimoszewicz "kararını değiştirmeyi düşünüyor", Kaczyński I milletvekili Zygmunt Wrzodak'ı "eğlence düşkünü" olarak adlandırdığı yönündeki haberi düzeltti, Kaczyński II ise eşitlik gösterilerini yasakladı; homoseksüeller sivil itaatsizlikte ısrar ediyorlar. I. Lig'in sondan bir önceki karşılaşmasında Legia ikinci lige düşen GKS Katowice'yi mağlup etti, Dariusz Dziekanowski ise IOI karşılaşmada 45 gol attığı için Łazienkowska'daki kulübün Şöhretler Salonu'na dahil oldu. Zabıta Starówka'da melekslerle devriye gezmeye başlayarak, her zamankinden daha gülünç duruma düştüler, polis ise yirmi sekiz yaşındaki bir kadının katilini ya-

* Golf arabası tipinde, elektrikli küçük araç (Çev.N.)

kaladı. Adam kadınla internette tanışmış, cinayeti işledikten sonra kadının, polisın, hamile karısıyla yaşadığı evde ele geçirdiği bilgisayarını çalmış. Banach'taki hastane tümörlü hastaları parasızlıktan eli boş göndermeye başladı. Şehirdeki en yüksek hava sıcaklığı 16 °C, hava serin ve bulutlu, ancak yağışsız.

1

Bolca yeşil bezelyeyle zenginleştirilmiş tatar soslu katı yumurta. Varşova Adliyesi kafeteryasının menüsündeki bu nefis, kült yiyeceği bilmeyen bir hukukçu yoktu Varşova'da.

Teodor Szacki iki porsiyon aldı – kendine ve Weronika'ya – plastik tepsideki iki kahve bardağının yanına koyup masaya götürdü. Adliyenin eski kafeteryasının – köhnelikten, kirden ve yağdan sararmış duvarları olan, kızartma ve berbat sigaraların kokusuyla ve metal masalarla dolu, on metre yüksekliğinde ve taşradaki bir tren istasyonunun bekleme salonunu çağrıştıran o büyük salonun eksikliğini duyuyordu. O büyülü yer, kafeteryaya giden yüksek merdivenlerin girişi yargı idaresi ana arterinin bir kesitine mikroskop altında bakmak gibiydi. Her zamanki gibi, iki çeşitten oluşan öğle yemeklerini kapalı terasta yalnız başlarına yiyen hakimler. Her zamanki gibi birlikte bacak bacak üstüne atıp oturmuş, kahve içen ve sanki puro ve küçük bir kadeh viski içmek üzere bir kulübe uğramışlar gibi laubali şekilde ve kaygısızca birbirlerini içtenlikle selamlayan avukatlar. Kendilerini burada başka her yerde hissettikleri gibi hisseden yeraltı dünyasından tanıklar, kodamanlar ve akşamdan kalma makyajlarıyla sıksa kadınlar. Eğilip et yemeği yiyen adamlar, şişeden maden suyu içen kadınlar. Kurbanların, bir mucize eseri her defasında en eski püskü masayı bulan, grileşmiş,

üzgün, etraftaki herkese şüpheyle bakan aileleri. Önlerine ne koyulursa yalnız başlarına yiyen savcılar. Hiçbir şeyi zamanında yetiştiremediklerinin, bir şey yaptıklarının ve bunun çok az geleceğinin, ilk dakikasından son dakikasına kadar planlanmış ertesi güne hep bir şeylerin kalacağının bilincinde olan savcılar. Bir şey yapmak için çok kısa ve sükunetle tahammül etmek için çok uzun olan verilmiş her bir ara nedeniyle öfkeden kudurmuş savcılar. Tüm o kahve bardaklarına, sigara paketlerine, küllüklere ve içlerinde biftek mantarı olan tabaklara yer olmayan masada oldukça fazla sayıda oturan mahkeme gazetecileri. Birbirlerine şakalar yapan, anekdotlar anlatan, tanıdıkları bir hukukçuyu selamlamak ve onu bir kenara çekip fısıldayarak soru sormak için arada bir harekete geçen oldukça gürültücü gazeteciler. Diğerleri hukukçuyu kenara çekip soru soran gazeteciyi dikizliyor, kendilerinin bilmediği bir şeyi öğrenip öğrenmediğini merak ediyorlardı. Gazeteci masaya dönünce, o her zamanki “Özel bir şey yok, yarın gazetede okursunuz” şeklindeki espriyle karşılık vereceğini bile bile “Haberler nasıl?” diye soruyorlardı.

Bu yeni kafeteryada bu atmosferden izler yok denecek kadar azdı, her şey sıradan görünüyordu. Weronika bu mekanda kendini iyi hissettiğini, çünkü buradaki atmosferin belediyenin kafeteryasındaki atmosfer gibi olduğunu söyleyerek Szacki'nin moralini bozmuştu son günlerde.

Szacki karısının yanına oturup önüne kahve ve yumurtayı koydu. Weronika güzel görünüyordu. Döpiyesi, bordo renkli ince bluzu, dekoltesi, makyajı. Akşam evde buluştuklarında, karısının üzerinde bir tişört, ayağında pofuduk terlikler ve yüzünde bütün bir günün yorgunluğunu alacak bir maske olacaktı.

“Tanrım, ne korkunç bir mesele,” dedi Weronika, kahvesine plastik kutudan krema koyarken.

“Yine Bierut* mesclesi mi yoksa?” diye sordu Szacki. Weronika’nın baktığı dosyaların çoğu, insanların savaştan sonra Bierut’un çıkardığı kararnameyle mahrum bırakıldıkları taşınmazlara ilişkindi. Mal sahipleri apartmanlarını geri alıyorlardı şimdi, ama şayet birkaç daire kiracılara satılmışsa, mal sahibi apartmanın fiilen sadece bir bölümünü geri alıyordu. Bu yüzden belediyeye tazminat davası açıyordu. Böylesi her bir dava sıkıcı bir piyango niteliğindeydi, bazen hukuki hileler yardımıyla yükümlülük belediyenin değil, devletin kasasına atılabiliyordu, bazen ertelenebiliyordu, bu tür davalar nadiren kazanılıyordu.

“Hayır, ne yazık ki hayır,” diyerek ceketini çıkarıp sandalyenin sırtına astı Weronika. Bluzunun kolları çok kısaydı, Szacki kolundaki verem aşısı izini görüyordu ve aniden müthiş bir seks yapma isteği duydu. “Belediye yüzlerce değişik kuruma, sonrasında hesabını vermek durumunda oldukları bir ödenek tahsis ediyor. Geçen yıl dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu ve diğer başka rahatsızlıkları olan çocuklarla ilgilenen, Praga ilçesindeki bir sosyal tesise küçük bir ödenek tahsis etmiştik. Tahmin edersin ki, oradaki çocuklar Praga’da oturan ailelerin çocukları genellikle. Tesis bizim tahsis ettiğimiz ödenekle elektrik faturalarını ödemiş olduklarını – aksi halde elektrikleri kesilecekmiş – çocukların terapileri için de fon almış olduklarını büyük harflerle gösteren bir hesap çıkarıp göndermiş bize.”

“Terapileri elektrik olmadan yapmak güç tabii,” diye yorum yaptı Szacki.

“Tanrım, Teo, bana açıklama yapmana gerek yok. Ama kural kuraldır. Madem tahsis ettiğimiz ödenegi yanlış kullan-

* Bolesław Bierut: II. Dünya Savaşı sonrasında Polonya’da Komünist Parti’nin iktidara gelmesinde önemli rol oynamış, Polonya Halk Cumhuriyeti’nin 1947-1952 yılları arasında cumhurbaşkanı ve 1952-1954 yılları arasında başbakanı olmuş siyasetçi. (Çev.N.)

mışlar, parayı iade etmek zorunda olduklarını yazmam gerekiyor onlara...”

“Parayı elbette iade etmeyecekler, kalmamış ki zaten.”

“O halde onları mahkemeye vermek zorundayız. Kazanacağımız açık, icra memuru göndereceğiz, memur eli boş dönecek, hepten hikaye yani. Orada çalışan pedagoglar çoktan geldiler bana, ağlayıp sızladılar, yalvarıp yakardılar, kısa bir süre sonra duruşma salonunda ben de aynısını yapacağım. Ama ben hiçbir şey yapamam ki.” Yüzünü elleriyle örttü. “Kural kuraldır.”

Szacki eğildi, Weronika’nın elini alıp avucunu öptü.

“Bu yüzden seksi görünüyorsun ama,” dedi.

“Rahat dur,” diyerek gülümsedi Weronika ve bacaklarıyla Szacki’nin bacaklarını sardı. “Seks yapmak için en uygun zaman, öyle değil mi?” diye mırıldandı. “Akşam canımız istemeyecek yine.”

“Kendimize birer kahve yapıp bir bakarız. Belki de başarırız.”

“Koca bir kazan dolusu kahve yapacağım,” diyerek parmağını dekoltesinin kenarlarında gezdirip dekoltesini daha da açtı.

“Bu bluzun üzerinde olsun ama.”

“Ne o, ayıcıklı tişörtümü sevmiyor musun yoksa?”

Szacki gülümseyemedi. Weronika kendisine en yakın insandı ve Monika’ya ilişkin kararsızlıklarını, korkularını ve umutlarını Weronika’ya anlatamadığı için üzülüyordu. Bir şişe carmenere ya da primitivo açıp yatakta Weronika’nın yanına oturarak, komik anekdotlar anlatmak, Monika’nın gözleri önünde bir savaş vermemek için bezeli yaş pasta ısmarlamaktan nasıl korktuğunu anlatmak isterdi ona. Komik miydi bu? Komikti. Weronika güler miydi peki? Asla. Hemen her şeyi birlikte yapmışlardı, ama Weronika’yı ondan ayrı aldatmak zorundaydı.

Birlikte biraz daha şakalaştıktan sonra Weronika çabucak yukarı koşturdu, Szacki ise gazeteye göz atmak için biraz daha kaldı kafeteryada. Gazetede sıra dışı derecede ilginç bir şey vardı: Puławy Hapishanesi'nin müdiresiyle yapılmış bir röportaj. Müdire tutuklu kadınlardan, genellikle de günün birinde nihayet serbest kalmış, aile içi şiddet mağdurları olan tutuklu kadınlardan söz ediyordu. Mahkemenin verdiği nihai kararlar serbest kalmış kadınlardan. Bu olay tam da Mariola Nidziecka'yla ilgiliydi. Szacki ona suç isnadında bulunmak zorundaydı. Ama ne için bulunacağını bilmiyordu. Yani biliyordu bilmesine de, bu konuda vereceği kararın yönetimdekilerin yüreğine ineceğini de biliyordu. Chorko Szacki'nin kadına isnat edeceği suça onay verirse tabii.

Bu haberden başka sıradan bir şey vardı: “Bu kadar büyük bir baskı altında” kararını değiştirme konusunda ciddi ciddi düşünmek zorunda olan Cimoszewicz'le yapılmış bir röportaj. Szacki pebeipe'den* bir harika çocuğun o gün gazetenin tümünü okuyacağını ümit ediyordu, çünkü birkaç sayfa sonrasında seçmenleri sandık başında adayın yeterliğinin değil, görünüşünün yönlendirdiği sonucunun kaçınılmaz şekilde ortaya çıktığı Amerikan araştırmalarına dair bir haber vardı. *Yoksa yanılıyor muyum?* diye düşündü Szacki, gazeteyi evrak çantasına tıktırtırken. Yoksa seçimleri o çakal mı kazanacaktı?

Mahkemenin katakomblarını terk edip birkaç demiryolu deposunun sığabileceği kadar büyük hole çıktı. Güneş ışıkları devasa pencerelerden girip koridorlarda sanki bir gotik kilisedeymiş gibi tozdan labirentler oluşturuyordu. Bir zamanlar burada sigara içilebiliyordu, ama şimdi Szacki üç sigarasından ilkinin içmek için dışarı çıkmak zorundaydı.

* Polonya Birleşik İşçi Partisi kısaltması (Çev.N.)

“İyi günler savcı bey, sigara alır mısınız?” diye bir ses duydu Szacki, döner ağır kapıyı geçer geçmez.

“Seçim Gazetesi”nden Bogdan Nebb’di bu. Tiksinden görüştüğü tek gazeteci. Monika dışında. Nebb’in kendisine uzattığı R1 minimum sigara paketine baktı.

“Teşekkür ederim, kendi sigaramdan içeyim,” diye karşılık verip Polonya’da nihayet kısa bir süredir bulunabilen, gümüş renkli bir paketi olan Benson&Hedges marka sigarasını almak için elini ceketinin cebine soktu. Bu sigaranın yurt dışında aldığı zamanlardakinden daha kötü bir tat verdiğini düşünüyordu. Sigarayı yaktı.

“Gelecek hafta Gliński davası başlıyor. Ona suç isnadında bulunacak mısınız?” diye sordu gazeteci.

“Dosyaya duruşmadan önce göz atmak için gelmiştim ben de.”

“İlginç bir dava. Neyin ne olduğu pek belli değil.”

“Hangi taraftan baktığınıza bağlı,” diye kısa ve öz bir yanıt verdi Szacki, Nebb’in haklı olduğunu kabul etmeyerek. Ama Nebb haklıydı. Delil niteliğindeki materyal kötünün iyisiydi ve iyi bir avukat davayı kazanırdı. Böyle bir avukat Szacki’nin topladığı delilleri nasıl bertaraf edeceğini iyi bilirdi. Bu noktada soru, Gliński’nin avukatının bunu bilip bilmediğiydi.

“Delillerin yeterli olduğu konusunda ısrar edecek misiniz?”

Szacki gülümsedi.

“Duruşma salonunda her şeyi öğreneceksiniz.”

“Savcı bey, geçen onca yıldan sonra...”

“Bay Bogdan, geçen onca yıldan sonra ağzımdan laf almaya çalışıyorsunuz.”

Gazeteci ağzına kadar dolmuş küllüğe sigarasının külünü silkti.

“Łazienkowska’da işlenen cinayetin soruşturmasını sizin yürüttüğünüzü duydum.”

“O gün ben nöbetçiydim. Güncel polisiye vakalarla ilgilenmediğinizi sanıyordum.”

“Arkadaşlar bunun ilginç bir dosya olduğunu söylediler.”

“Polisteki haber kaynaklarınıza artık dikkatli yaklaştığınızı sanıyordum,” dedi Szacki son günlerde ses getiren skandalı ima ederek, *Seçim Gazetesi* pazartesi günü Emniyet Genel Müdürlüğü’ndeki çeteyi yazınca, birbiri ardına yapılan yalanlama açıklamalarına rağmen, salı ve çarşamba günü haberinde ısrar etmiş, cuma günü de gazeteyi kasten yanlış yönlendirdiklerini iddia ederek, haber kaynaklarını ispiyonlamıştı. Bu, medyayla ilişkilerinde benimsediği temel ilkenin ne kadar doğru olduğunun bir kanıtıydı Szacki için: Bilmedikleri hiçbir şey söyleme kesinlikle.

“Basın da hata yapar, savcı bey. Her erk gibi.”

“Tek farkla ki, basını genel seçimlerde seçmiyoruz,” diye karşılık verdi Szacki. “Tarih en fazla hatayı kendi kendini tayin etmiş erkin yaptığını öğretir. Ve bu hataları çok büyük bir ustalıkla örtbas ettiğini.”

Gazeteci bıyık altından gülümseyip sigarasını söndürdü.

“Ama bu bir şekilde işliyor, değil mi? Salonda görüşmek üzere, savcı bey.”

Szacki başını salladı, içeri girip holde vestiyerin üzerinde asılı antika duvar saatine baktı. Geç olmuştı. Yapacak onca işi vardı daha. Yine yorgun hissetti kendini.

2

Teodor Szacki Henryk Telak’ın yaklaşık iki gece geçirdiği yatağa oturdu. Evrak çantasından olay yeri inceleme tutanağını çıkardı, daha önce incelemiş olmasına rağmen, bir kez daha göz attı hızlıca. Bir şey yoktu, hep aynı şeylerdi. Yine. Tuta-

nağı umutsuzca bırakıp karanlık odaya göz gezdirdi. Bir yatak, yatağın yanında bir sehpa, üzerinde bir lamba, Ikea'dan küçük bir halı, küçük bir gardırop, duvarda bir ayna, kapının üstünde bir haç. Odada bir sandalye bile yoktu. İki kollu küçük bir pencere vardı, çerçevesinin boyası dökülmüştü, camının dışarı bakan yüzü de temizlenmek istiyordu.

Szacki diğer odaları daha önce kontrol etmişti – hepsi birbirinin aynı görünüyordu. Łazienkowska'ya gelirken yolda, belki bir şeyden ilham alacağını, bir ayrıntı yakalayacağını, önsezilerinin katilin kim olduğunu kendisine söyleyeceğini düşünmüştü. Ama hiçbir şey çıkmamıştı. Teoride gece kilitlenen – ama Szacki kapıyı birinin kilitlediğine inanmıyordu – avludan, çirkin kahverengi bir kapıdan geçilerek hole giriliyordu. Holden de yemekhaneye ve cesedin bulunduğu küçük salona geçilebiliyor ya da odalara (toplarda yedi taneydi) ve banyoya giden dar bir koridora girilebiliyordu. İleride bir başka hol ve manastırın başka bir bölümüne açılan bir bağlantı noktası vardı. Gerçi Szacki burası için “manastır” sözcüğünün uygun olup olmadığından emin değildi. Binaya dışarıdan bakıldığında, evet uygundu. Ama içeriden bakıldığında daha çok, yıllardır tadilat görmemiş, bakımsız bir büroydu. Karanlık ve kasvetli bir büro. Bağlantı noktasını asla açılmayan, çam ağacından yapılmış, iki kanatlı bir kapı bölüyordu.

Umut yok diye düşündü Szacki. Polis cesedin bulunmasından hemen sonra bu mekanlarda – tüm tanıkların kişisel eşyalarını da kapsayan – bir arama yaptığında, dosyayla ilişkili olabilecek hiçbir şey bulunamamıştı. Tek bir delil, bir delil kııntısı bile bulunamamıştı. Umut yoktu. Şayet yarın bilirkişi ziyaretinden bir şey çıkmazsa, Szacki'nin pazartesi den itibaren narkotikteki işle ilgilenmesi gerekecekti.

Kapı aniden açılıp peder Mieczysław Paczek kapıda belirince, Szacki yerinden sıçradı. Szacki'nin meslek hayatı boyun-

ca karşılaştığı pederlerin hepsi buğulu bakışlı, hafif donuk ve sanki sıcak su dolu bir küvette çok uzun süre oturmuş gibi bir ölçüde yumuşamış görünüyordu. Peder Paczek içten ve endişeli gülümsemesiyle diğerlerinden farklı değildi. Evet, hemen hiç farklı değildi. Hızlı konuşuyordu, ayinlerdeki tavrı olmadan yaptığı konuşması sırasında açık ve zeki bir insan izlenimi veriyordu. Szacki onun soruşturmaya yardımcı olabilecek herhangi bir şey söyleyemeyeceğini anlamıştı. Yine bir hayal kırıklığı.

“Bir şey buldunuz mu?” diye sordu peder.

“Ne yazık ki, hiçbir şey bulamadım, sayın peder,” diye karşılık verdi Szacki yataktan kalkarken. “Görünen o ki, bu soruşturma ancak bir mucize sayesinde ilerleyebilir. Şayet bu konuda sizin bir yardımınız olabilirse,” diyerek eliyle anlamlı bir şekilde yukarıyı işaret etti, “çok memnun olacağım.”

“Doğru taraftasınız, savcı bey,” dedi peder, sanki hemen dizlerinin üstüne çöküp soruşturma için dua etmek istermiş gibi ellerini kavuşturarak parmaklarını birbirine kenetledi. “Bu da güçlü müttefikleriniz olduğu anlamına gelir.”

“Belki de o kadar güçlüler ki, siperlerin orada bir yerde müttefik ordunun birkaç askerinin düşmanın baskın gelen güçlerine karşı koymaya çalıştığını bilmiyorlar bile. Yoksa cephenin bu bölümünün artık kaybedilmiş olduğunu ve takviye birlikleri başka bir yere sevk etmek gerektiğini mi düşündüler acaba?”

“Siz o birkaç askerden biri değil, büyük bir ordunun teğmenisiniz, savcı bey. Düşman güçleri o kadar da muazzam değil, cephenin sizin elinizdeki bölümü ise hep en önemlilerinden biri olacak.”

“Tutukluk yapmayan bir tüfek alabilir miyim en azından?”
Peder kahkahayla güldü.

“Bunu kendiniz isteyin. Ama ben size başka bir şey ve-

rebilirim. İşinize yarar mı bilmiyorum, bunu dün şapelde bulduk. Polisi arayacaktım, ama bugün buraya geleceğinizi bildiğimden, bunu size verebileceğimi düşündüm. Şu talih-siz kurbanı ait olduğunu sanıyorum, çünkü arkasına Henryk Telak adı kazınmış, o zavallının adının Henryk T. olduğunu gazetelerde okumuştum.”

Rahip bunları söyleyerek, Szacki’ye gümüş-kırmızı renkli küçük, dijital bir ses kayıt cihazı uzattı.

Savcı Szacki cihazı eline alıp kapının üzerinde asılı duran haça baktı gayriihtiyari.

Bir de Tanrı’ya inanmak istemezler diye düşündü.

3

Szacki, Kuzniecowa, Telak’ın ses kayıt cihazı ve yedek kalem piller Wilcza’daki emniyetin sorgu odasında idi şimdi.

“Bunu çalıştırabilecek misin?” diye sordu Kuzniecowa, elektronik cihazı iri elinde çevirerek.

Szacki cihazı onun elinden aldı.

“Herkes çalıştırabilir. Bu bir ses kayıt cihazı, tomografi cihazı değil.”

“Demek öyle?” Kuzniecowa oturduğu sandalyenin üzerinde dönüp kollarını göğsünde kavuşturdu.

“Kaseti nereye koyuluyor peki?”

Szacki yarım ağız gülümsedi. Ona esprisini anladığını göstermeye yetecek kadar sadece. Kuzniecowa gözlerini çevirip masanın üstündeki, kapağında daksund cinsi bir köpek resmi bulunan küçük not defterine uzandı. İlk sayfasını açıp güzel, kaligrafik bir el yazısıyla ‘Ders 1. Konu: Kasetli ses kayıt cihazı dinleme’ diye yazdı.

“Başlayabilir miyiz artık?” diye sordu Szacki. “Yoksa önce uygulamalı teknik derslere mi katılalım?”

“Boşver uygulamalı dersleri.” diye gizlice fısıldadı Kuzniecowa. “En iyisi biz soyunma odasına gidelim. Kızların jimlastik dersi var. Anka bir çubuk çikolata vermem karşılığında çıplak memelerini göstereceğine söz vardı bana.”

Szacki bir yorum yapmadı. Soru sorarcasına kaşlarını kaldırdı. Kuzniecowa sadece bir soluk alıp başıyla onayladı.

Szacki cihazın “play” tuşuna öyle bir bastı ki, sanki cihazda en azından, katilin cinayeti işlediğini itiraf ettiği bir kayıt vardı. Cihazın hoparlöründen ilkin hışırtılar, ardından da Telak’ın şaşırtıcı derecede yüksek sesi duyuldu.

“23 Mayıs 2005, saat sabah on. Polgrafex firması temsilcisinin baskı boyası toptancısı Kannex’le görüşmesi. Görüşmede hazır bulunanlar: Polgrafex’ten Henryk Telak...”

Cmyk, pantone, trapping, knockout font vs. gibi anlaşılmaz terimlerle dolu, bir saatlik bir kayıttı bu. Szacki – Kuzniecowa’nın kışkırtmalarına rağmen – hiçbir şeyi kaçırmamak için kaydı ileri sarmaktan korkuyordu. Kuzniecowa genişçe esniyor ve not defterine değişik desenler, çıplak kadın resimleri çiziyordu. Birbiri ardına acemice.

Ama sonraki kaydın firmanın pazarlama ve satış konusundaki bir görüşmesinin kaydı olduğu ortaya çıkınca, Szacki de gevşedi ve işe yarar bir şey olup olmadığını üç dakikada bir durdurup dinlemek yoluyla kontrol ederek kaydı hızlı hızlı sarmaya başladı. Tüm kayıtları daha sonra tekrar dinlemek zorunda kalacağını biliyordu. Belki para konusunda bir tartışmaya rastlardı, belki de işyerinde yaşanan gerilimleri öğrenirdi tesadüfen. Bu tür bir cinayet nedenini göz ardı etmek mümkün değildi.

Ama bu ve sonraki birkaç sıkıcı iş görüşmesi kaydını üs-

tünkörü dinlediği sırada, ilgisini çekebilecek hiçbir şeye rastlamadı. Bunları tekrar dinlemek zorunda kalacağı düşüncesi bile uykusunu getirdi. Kahve içmeye ihtiyacı vardı. Kuzniecowa odadan memnuniyetle fırlayıp birkaç dakika sonra elinde Vistül Nehri suyunun rengine benzer, çamurlu su gibi iki kahveyle geri döndü.

“Ekspres kahve makinesi bozulmuş,” diye açıkladı, plastik bardağı Szacki’nin önüne koyarken.

Ses kayıt cihazının ekranı geriye üç kayıt kalmış olduğunu gösteriyordu. Szacki bu kayıtlardan da işe yarar bir şey çıkmayacağı ve cihazın bu soruşturmadaki diğer her şey gibi bir aldatmaca olacağı düşüncesini kabullenmişti artık.

“Play” tuşuna bastı.

“4 Haziran 2005, Cumartesi, saat on bir. Aile dizimi terapisi, katılımcılar...”

“Çok özür dilerim, ama siz ne yapıyorsunuz öyle?” Szacki Rudzki’nin sesini tanımıştı, sesi bu kez dingin ve terapik değil, agresif ve hınç doluydu.

“Ses kayıt cihazına kayıt yapıyorum,” diye karşılık verdi Telak, Rudzki’nin hamlesine alenen şaşırılmış bir halde.

“Derhal kapatın onu lütfen,” dedi Rudzki sertçe.

“Neden? Madem siz terapilerimizi kayda alıyorsunuz, ben de yapabilirim herhalde.”

“Yasak. Buradaki tek kişi siz değilsiniz, yapacağınız kayıt diğer hastaların özelini ihlal eder. Tüm terapi videoya kaydedilecek ve tek kaset bende kalacak. Tekrar ediyorum: o cihazı derhal kaldırın ortadan.”

Telak o anda cihazı kapatmış olmalıydı. Kuzniecowa Szacki’ye baktı.

“Doktorcuğumuz sinirli bir tip,” dedi.

Gerçekten de öyleydi, Szacki şaşırmıştı. Diğer katılımcılardan hiçbirinin tek kelime etmemesine de şaşırmıştı.

İki kayıt daha vardı. Szacki “play” tuşuna bastı. Bir sessizlik, sanki cihaz Telak’ın cebinde yanlılıkla kendiliğinden açılmış gibi kısık sesli bir hışırtı duyuluyordu sadece. Sonra Telak’ın ürkmüş sesi duyuldu:

“4 Haziran 2005, Cumartesi, saat... yirmi üç galiba, emin değilim. Hiçbir şeyden emin değilim artık. Bunun bir rüya, bir halüsinasyon olmadığından, aklımı kaçırmadığımdan bir şekilde emin olmam lazım. Sağduyumu yitirmiş olabilir miyim? Bu bir son mu? Kanseri mi? Yoksa çok mu bitkinim sadece? Bunu kaydetmem lazım, bu mümkün değil... Şayet rüya görüyorsam ve rüyamda bu kaydı yaptığımı görüyorsam, biraz sonra da bu kaydı dinlediğimi göreceksam, o zaman... Ama yine de...”

Sanki Telak cihazı yere koymuş gibi bir tıkırtı sesi duyuldu. Sonra bir gıcırta sesi. Szacki cihazın sesini biraz daha açtı. Hışırtılar, Telak’ın hızlı hızlı soluk alıp verışı ve ağzını dudaklarını gergin bir şekilde yalayıp duruyormuşçasına tuhaf bir şekilde şapırdatışı duyuldu. Bunlar dışında hiçbir şey duyulmuyordu. Belki de gerçekten hayaller görüyordu, terapi sonrasında birtakım görüntüler görüyordu ve halüsinasyonlarını kaydetmeye çalışıyordu diye düşündü Szacki. Savcı cihazın minicik hoparlöründen bir kız sesi duyulduğu anda neredeyse ölecekti, ensesindeki kaslar acı verir bir şekilde gerilmişti.

“Babacığım, babacığım...”

Szacki “pause” tuşuna bastı.

“Bu lanet olası şeyi sadece ben mi duydum, yoksa sen de duydun mu?” diye sordu Kuzniecowa.

Savcı ona bakıp “play” tuşuna bastı tekrar.

“Efendim?” diye mırıldandı Telak.

“Babacığım, babacığım...”

“Sen misin, prensesim?” Telak’ın sesi sanki ölmüş gibi çı-

kıyordu. Szacki adeta iki hayaletin konuşmasını dinliyormuş gibi hissetti kendini.

“Babacığım, babacığım...”

“Efendim tatlım? Ne oldu?”

“Seni özlüyorum.”

“Ben de seni özlüyorum, prensesim.”

Kayıtta uzun bir sessizlik oldu. Sadece hışırtılar ve Telak’ın ağzını şapırdatışı duyuluyordu.

“Gitmeliyim artık.”

Telak ağlamaya başlamıştı.

“Dur, konuş benimle. Sen gideli o kadar uzun zaman oldu ki.”

“Artık gitmeliyim babacığım, gerçekten.”

Kızın sesi gittikçe daha zayıf duyuluyordu.

“Bana yine gelecek misin?” dedi Telak hıçkırarak.

“Bilmiyorum, hayır, aslında hayır,” diye karşılık verdi kız. “Belki bir gün sen gelirsin bana. Bir gün... Hoşça kal babacığım.” Son sözcükler net duyulmuyordu artık.

Bu kaydın sonuydu bu.

“Bir kayıt daha var,” dedi Szacki.

“Bir ara verelim,” diye önerdi Kuzniecowa. “Bir şişe votka ya da bir çuval sakinleştirici hap alıp geleyim. Ha bir de, Telak’ın kızını tanık olarak çağırabilmek için bir fincan, bir mum ve bir ruh çağırma tahtası. Hakimin önüne böyle bir ifade tutanağı koyduğumuzu düşünebiliyor musun? Filanca tarih doğumlu, filanca tarihte ölmüş, filanca yerde mukim, şöyle beyanda bulunmuştur.”

“Sence bu Jarczyk ya da Kwiatkowska mı?”

“Kim bilir, onların sesine benzemiyor bu ses.”

Kuzniecowa kalan kahvesini içip plastik bardağı kötü bir atışla çöp sepetine fırlattı. Kahverengi damlalar duvara sıçradı.

“Ses güçlükle duyuluyor ama. Jarczyk ve Kwiatkowska’ya birini gönder, bir iki rastgele soru sorsun onlara, konuşmalarını kaydetsin ve bu kayıtları karşılaştırmalı analize gönderelim. Kriminal Laboratuvar’dan sizin çocukların yeni fonografi oyuncakları var, seve seve yaparlar bu işi.”

“Bayan Telak’a da birini göndereyim,” dedi Kuzniecowa.

“Yoksa aklında...”

“Aklımda bir şey yok. Olasılıkları araştırıp bir bir elemek istiyorum.”

Szacki başıyla onayladı. Kuzniecowa haklıydı. Bayan Telak’ın, kocasını kapının önünde pusuya düşürmek ve ona ölmüş kızı numarası yapmak için gecenin bir yarısı Varşova’yı katettiğini düşünmek zordu Szacki için. Ama daha önce aklından bile geçirmediği gerçeklerle karşılaşmış her gün.

Szacki “play” tuşuna son kez bastı.

“5 Haziran 2005, Pazar, saat... gece on ikiyi beş geçiyor.” Telak’ın sesi son derece bitkin ve tükenmiş bir insanın sesiydi. Başka bir yerde, belki de şapelde olmalıydı. “Bu kaydı karım Jadwiga için yapıyorum. Jadwiga, sana bu şekilde hitap ettiğim için üzgünüm, mektup yazmam daha uygun olurdu, ama yazmaktan nasıl nefret ettiğimi bilirsin. Şu an bir istisna yapabilirdim tabii, hatta belki de yapmalıyım, ama bunun bir anlamı olmadığını düşünüyorum. Yani belki senin için bir anlamı vardır, senin için neyin bir anlamı olduğunu, neyin olmadığını anlamak hep zor oldu benim için.”

Telak aniden durdu, bir iç çekip konuşmaya devam etti.

“Her neyse, konumuza dönelim. İntihar etmeye karar verdim.”

Szacki ve Kuzniecowa aynı şaşkınlık jestiyle kaşlarını kaldırarak, aynı anda birbirlerine baktılar.

“Belki bunu umursamayacaksın, belki de neden diye soracaksın. Bunu açıklamak benim için güç. Yaşamak için ar-

tık bir nedenim olmadığı için biraz. Sen beni sevmiyorsun, bunun her zaman farkındaydım. Hatta benden nefret ediyorsun belki. Kasia öldü. Önümde sadece Bartosz'un ölümü ve cenazesi var, ama ben bunu beklemek istemiyorum. Seni bu gerçekle başbaşa bıraktığım için üzgünüm, bir gün daha yaşamak zorunda kalacağım düşüncesine tahammül edemiyorum artık. Üstelik bugün Kasia'nın ölümünden ve Bartosz'un hastalığından sorumlu olduğumu öğrendim. Bu belki doğru, belki de yanlış, bilmiyorum. Ama ölümüm Bartosz'un kendini daha iyi hissetmesini sağlar belki. Bu kulağa saçma geliyor, ama kim bilir, belki de doğrudur. Tuhaf, sürekli aynı cümle ve ifadeleri tekrarlıyormuşum gibi geliyor bana. Her halükarda, yaşarken Bartosz'la özel bir yakınlık kurmadım, en azından ölümümün ona bir faydası dokunur belki. İntihar etmeye karar vermemin bir nedeni daha var, belki de en önemlisi – prensesimle Nangijala'da buluşmak için yıllarca beklemek istemiyorum. O kitabı sevmediğini biliyorum ve Nangijala'nın, Nangilima'nın, cennetin ve başka bir şeyin de kesinlikle olmadığını biliyorum. Ölümden sonra bir boşluk var. Ama bu boşluğu keder, acı ve suçluluk duygusuyla dolu yaşamıma yeğlerim. Etrafımda onca ölüm var – görünen o ki, çevrem için tehlikeliyim ben. Gitmem daha iyi olacak. Para konusunda endişe etme. Sana bundan söz etmedim, ama kendime yüksek meblalı bir hayat sigortası yaptırmıştım, Igor da benim yatırım fonlarımı idare ediyor. Vekaletin var, Igor'a bir telefon etmen yeterli. Hayat sigortamı nereye yaptırdığımı o da biliyor. Sigortadan gelecek para çocuklar içindi, şayet yurt dışında bir organ nakli olanağı ortaya çıkarsa, bu paranın Bartosz'un operasyonu için yararı olur. Bartosz'u benim için öp ve seni hayal edebileceğinden hep daha fazla sevdiğimi unutma. Şimdi şöyle demeliyim: Ardımdan ağlama Jadwiga, Nangijala'da görüşürüz. Ama ardımdan üzüleceğini sanmıyorum.

Ölümünden sonra beni görmek isteyeceğini de sanmıyorum. O yüzden sana sadece şöyle diyorum: Hoşça kal sevgilim.”

Kayıt Telak söyleyebileceği bir şeyi daha söylemekten korkmuş gibi aniden kesildi. Son sözcüğü bile “sevgilim” gibi değil, “sevgi” gibi duyulmuştu. Kuzniecowa kayıt cihazını masada döndürdü. Duydukları üzerinde düşüncelere dalmış halde, sessizce oturuyorlardı.

“İntihar ettiğine hâlâ inanmıyorum,” dedi Kuzniecowa. “Düşünebiliyor musun? Adam bir veda mektubu kaydediyor, sakinleştirici hapları yutuyor, ama çok geçmeden vazgeçip kusuyor. Üstünü giyinip eşyalarını topluyor ve odasından çıkıyor. Ama giderken fikrini değiştirip bir şiş kapıyor ve gözüne saplıyor. İnanılması güç.”

“Bence de.” Szacki kayıt cihazının arkasını çevirdi. “Ama cinayeti bir hırsızın işlediği olasılığını da eliyorum. Terapi sırasında ortaya çıkan öfke, Jarczyk ve onun sakinleştirici hapları, Telak’ın ölmüş kızının ruhu numarası yapan biri – belki de Kwiatkowska. O şişin tesadüfi olmadığını gösteren çok şey var. Sorun şu ki, nefreti kişiler arasında taşıyan, terapi-deki o morfogenetik alanlar teorisi dışında, elimizde cinayet nedeni olabilecek hiçbir şey yok.”

“Ya da nedeni biz bulamıyoruz.” Kuzniecowa Szacki’nin aklından geçeni yüksek sesle dile getirmişti, başını sallayarak onaylamaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı Szacki’ye.

“Ama sonunda bulacağız,” diye ekledi Szacki hemen sonra. “Ben yarın şu uzmanla görüşeceğim, sen de şu karşılaştırmalı ses analizi işini halledeceksin, Igor’un kim olduğunu öğrenip onu sorgulayacaksın. Cihazdaki kayıtların içeriğinin yazılı dökümünü çıkarmak ve veda mektubu kaydının dökümünü karısına vermek de gerekecek. Akşam telefonlaşalım. Ya da benim büroya uğra. Geç saate kadar büroda olacağım

kesin, yapacak bir sürü işim var. Bugün bir yığın zımba teli sipariş etmem gerekecek.”

“Yanıt bulamadığım bir soru daha var,” dedi Kuzniecowa, kalın parmağını kayıt cihazına vurarak.

“Nedir?”

“Kaseti nereye koyuluyor bunun?”

4

“Bu sabah korkunç derecede yorgun olduğumu hatırlıyorum.” – bunlar Mariola Nidziecka’nın, kocasını öldürdükten yedi saat sonra yapılan sorgulamasındaki ilk sözleriydi. Gecenin ikisiydi ve Szacki kendisinin de yorgun olduğunu söylemeye niyetlenmişti içgüdüsel olarak, ama kendini tutmuştu. İyi ki de tutmuştu. Yarım saat sonrasında anlamıştı ki, Mariola Nidziecka’nın o sabah olduğu kadar yorgun olmamıştı asla, hiçbir zaman da olmayacaktı.

Kadın otuz beş yaşındaydı, ama kırk beş yaşında gibi görünüyordu, çok zayıf ve sarışındı, yanaklarına düşen uzun perçemleri birbirine yapışmış kötü kesimli saçları seyrekti. Sağ elini dizlerinin üzerine koymuş, dirsekten tuhaf bir açıyla bükülmüş sol kolunu aşağı sarkıtmıştı. Szacki kocasının beş yıl önce kadının bu kolunu masanın üzerine koyup mutfak taburesiyle vurarak kırdığını öğrenmişti sonrasında. Koluna tabureyle beş kez vurduktan sonra kadının dirsek eklemi tuzla buz olmuştu. Gördüğü fizik tedavi bir işe yaramamıştı. Nidziecka’nın burnu hafif düzleşmiş ve sola doğru eğikti, kadın ağzından soluk alıp vermek zorunda kalıyordu. Szacki kocasının iki yıl önce kadının burnunu ekmek doğrama tahtasıyla kırdığını öğrenmişti sonrasında. Kadının seyrek saçları kula-

ğındaki deformasyonu gizleyemiyordu. Szacki kocasının bir yıl önce, gömleğini düzgün ütülemediğini söyleyerek kadının kulağına sıcak ütü bastığını öğrenmişti. Kadın canının acısından öyle bir bağırmıştı ki, komşuları polisi aramıştı bu kez. Kadının kulağı o günden beri az işitiyordu, bazen kulağında bir şey hışırdıyormuş gibi geliyordu kadına.

“Adli muayene yaptırdınız mı hiç?” diye sormuştu Szacki.

Her zaman değil, ama bazen yaptırmıştı. Szacki kadının yerel klinikteki dosyasının telefon rehberi kalınlığında olduğunu öğrenmişti sonrasında. Dosyasını okuyunca, toplama kamplarındaki tutsakların gördüğü işkencelere ilişkin tarihsel dokümanlara benzediği izlenimine kapılmıştı.

“Şiddet gördüğünüze dair neden şikayetçi olmadınız?”

Beş yıl önce olmuştu. Kocasını bunu öğrendiğinde, onu az kalsın öldürecek noktaya gelmişti. Kadını jiletle doğramıştı. Adamın sonraki beş yıl boyunca gözetim altında tutulması yönünde bir karar çıkmıştı mahkemeden. Adam üzgün bir halde mahkemeden eve dönmüş, kadına sadece tecavüz etmişti. Kadın durumun daha da kötüleşeceğinden korkmuştu. Çünkü adam “İşlediğim suçtan hapse girebilirim şimdi, o yüzden dikkat etsen iyi olur. Beni hapse tıkmalarından önce sen nalları dikmiş olursun,” diye uyarmıştı kadını. “Beni asla öldürmezsin. Döveceğin kimse kalmaz yoksa,” diye karşılık vermişti kadın. “Kızımız var, üstesinden gelirim, merak etme sen,” demişti adam. Kadın adamın söylediğine inanmıştı. Her ihtimale karşı o günden sonra adamın huyuna gitmişti.

“Ama bazen o olmasaydı nasıl olurdu acaba diye düşünüyordum. Hiç olmasa.”

“Yani cinayeti planladınız, öyle mi?” diye sormuştu Szacki.

“Hayır, planlamadım,” diye karşılık vermişti kadın, Szacki rahat bir nefes almıştı, çünkü kadın cinayeti planlamış olduğunu söyleseydi, ona ceza kanununun 148. madde birin-

ci paragrafında tanımlanan suçu isnat etmekten başka çaresi kalmamış olacaktı Szacki'nin. Ceza için öngörülen alt sınır sekiz yıl hapisti. "Olmasaydı nasıl olurdu diye düşünüyordum sadece."

Kadının o kadar yorgun uyandığı o gün kızları Zuzia okuldan ağlayarak dönmüştü. Bir erkek arkadaşıyla kavga etmişti. Oğlan onu tartaklamış, o da karşılık vermişti. Çantasının kayışı kopmuştu. "Demek oğlanlarla dalaşıyorsun," demişti adam, birlikte oturmuş, domates soslu kumru ve patates püresinden oluşan öğle yemeklerini, adamın en sevdiği yemeği yerlerken. Zuzia şiddetle karşı çıkmıştı. Kendisinin oğlanı değil, oğlanın kendisini tartakladığını söylemişti. "Hiçbir sebep yokken mi tartakladı yani seni?" diye sormuştu adam, papates püresiyle domates sosunu birbirine karıştırarak, karışımı pembemsi bir püreye çevirirken. Kız adamın dediğini hiddetle doğrulamıştı. Kadın kızının bunu oldukça hiddetli yaptığını görmüştü. Korkudan uyuşmuştu, ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Adamın kızı cezalandırmak isteyeceğini biliyordu. Kızını korumak zorunda kalacaktı ve adam da onu öldürecekti. Tıpkı kendisini koruyacak kimse olmadığı gibi, Zuzia'yı koruyacak hiç kimse kalmayacaktı böylelikle.

"Peki," demişti adam yemeğini bitirdikten sonra ağzını peçeteyle silerken. Tıpkı veremli bir hastanın öksürdükten sonra mendilde bıraktığı iz gibi pembe bir iz kalmıştı peçetenin üzerinde. "Oğlanları kavgaya kışkırtmayacağını anlamak zorundasın," demişti. "Anlıyorum," diye karşılık vermişti Zuzia, bu konuşmanın nereye varacağını başından beri belli olduğunu o anda anlamıştı, ama artık çok geçti. "Şimdi sana bir tokat atarsam, bunu yapmaman gerektiğini aklından çıkarmazsın," diye açıklamıştı adam. "Aksi halde, yarın unutursun, öbür gün aynı şeyi yine yaparsın, bir hafta sonra da kavgacı bir tip olup çıkarsın, bu etiketle yaşamak da hiç kolay değildir."

Kız gözyaşlarına boğulmuştu.

“Ağlama karşımda,” demişti adam sinirlenerek. “Bir an önce bitirelim şu işi. İnan bana, bu senin için olduğundan daha zor benim için.” Ayağa kalkıp kızı oturduğu sandalyeden kaldırmış ve onu çekiştirerek odasına doğru götürmüştü.

“Adeta felç olmuş gibi oturup kalmıştım yerimde. Zuzia’yı daha önce de dövdüğü olmuştu, ama ona yaptıkları bana yaptılarının yanında okşama gibi kalırdı. Zuzia’ya bu kadar yumuşak davrandığına seviniyordum. Bu kez daha fazlasını yapabileceğini hissediyordum, buna rağmen ona sadece birkaç kez vuracağını ümit ediyordum.”

“Neden polisi aramadınız?”

Kadın omuzlarını silkmişti.

“Polisi aradığımı duymasından korktum. Dışarı çıkarsam da, Zuzia’ya bir şey yapmasından korktum. Polisi arasam bile, benim korumam olmadıklarını söylemelerinden korktum. Bir keresinde öyle demişlerdi çünkü.”

“Ne yaptınız peki?”

“Hiçbir şey. Ne olacağını görmeyi bekledim. Vestiyerden örgü, deri tasmayı aldığını gördüm. Kurt kırması köpeğimizin tasmasıydı bu. Köpeğimize birkaç yıl önce otobüs çarpmıştı, öldükten sonra tasmasını atmaya kıyamamıştım. Severdim onu. Zuzia’yı derhal bırakmasını, aksi halde polis çağıracağımı ve onu hapse attıracağımı söyledim bağırarak.”

“Sonra ne oldu peki?”

“İşine karışmamamı, daha önce ne dediğini hatırlamamı söyledi. Bunun üstüne ben de kendisinin ölümsüz olmadığını söyledim. O anda küçük kızımızı bırakıp bana yöneldi ve tasmayı üzerime savurdu. Acıtmadı, çünkü tasmanın en güçlü darbesi saçlarıma gelmişti, tasmanın ucu başıma dolanıp dudagımı yarmıştı,” diyerek parmağıyla dudagının kenarındaki

kabuğa dokunmuştu kadın. “Zuzia yüksek sesle ağlamaya başladı tabii. O zaman kudurdu, ikimizin de bugünü unutmayacağını söyledi bağırarak. Doğrudum. Tasmayı savurdu, ama elimi kaldırdım, tasma koluma dolandı. Bu onu feci sınırlendirdi. Beni mutfak tezgahının üstüne itti, çünkü ikimiz de tasmayı tutmuş çekiştiriyorduk, üzerime atıldı. Beni öldüreceğinden korktum. Elim tezgahın üzerine uzatıp ekmek bıçağını kaptım ve ona doğru savurdum. Onu öldürmek istemiştim, sadece durdurmak istemiştim. O sırada üzerime atıldı, dengesini kaybetti.”

“Bıçağı tutan elinizi neden geri çekmediniz peki?”

Kadın dudaklarını yalayıp Szacki’ye bakmış, uzun bir süre öylece kalmıştı. Szacki yanıtı anlamıştı, ama bunu ifade tutanağına geçiremezdi. Ama bir şey yazmak zorundaydı tutanağa. Kadın Szacki’den gözlerini ayırmadan ağzını açtı ve o sırada başını hafifçe çevirdi. Szacki’yi anlamıştı. Söylemeye niyetlendiği şeyi yani “Çekmek istemedim” cümlesini söylemek yerine, “Çekmeye fırsatım olmadı. Her şey bir anda oldu,” dedi.

Ve böylece dünya bir pisilikten daha kurtulmuş oldu diye olayı özetlemek istemişti Szacki. Ama hiçbir şey söylememiş, kadının hikayeyi tamamlamasını beklemişti. Soruşturma kadının bir cehennem hayatı yaşadığını ortaya çıkarmıştı. Kurbanın anne ve babası bile oğullarını şiddetle eleştiriyorlardı. Nidziecka’nın kayınpederi gelininin değil de, oğlunun ölmüş olmasına şaşırılmıştı. “Ama iyi olmuş, çok iyi olmuş,” diye tekrarlayıp durmuştu adam.

Mesele basitti. En azından polis için. Kadını gözaltına alıp sorgulamışlar, suçu işlediğini itiraf ettirmişler ve soruşturmayı sonlandırmışlardı. Geriye kalan iş, savcının ve mahkemenindi. Polis ceza kanununun hangi maddesinin ihlal edilmiş olduğunu, eylemin hangi maddeye göre tanımlanacağını,

hangi cezanın talep edileceğini düşünmek zorunda değildi. Faili başka bir yöntemle yakalaması konusunda yazılı talepte bulunacak duruşma hazırlık birimi gibi bir idari mekanizma yoktu polisin üzerinde. Szacki bir savcı olmaktan ziyade, daha iyi bir polis olur muydu diye düşünüyordu sık sık. Arkadaşlarının sadece varlıklarından haberdar olduğu pek çok iş yapıyordu. Olay yerlerine, otopsilere gidiyordu, sorgulamayı olay yerinde yapmak için tanıgın yanına gittiği bile oluyordu. Bunu nadiren yapıyordu, çünkü bu nadiren oluyordu, ama hep oluyordu. Gerçi öte yandan, sıklıkla yeraltı dünyasının sınırında yaşayan, tavizler veren, herhangi bir şey için takasa her seferinde göz kırpan bir polis olsaydı, amacı adaleti sağlamak – düzene karşı gelenleri cezalandırmak – olan hukuk mekanizmasının bir parçası olmaktan kaynaklanan tatmini elde edemezdi.

Şimdi, suçun hukuki tanımı üzerinde düşünürken, acımasız mekanizmanın takılıp kaldığını hissediyordu. Kendisinden ne beklendiğini biliyordu – Nidziecka'yı ceza kanununun 148. madde birinci paragrafında “Bir insanı öldüren kişi sekiz yıldan az olmamak üzere hapis cezasıyla cezalandırılır” şeklinde tanımlanan eylem nedeniyle en sert şekilde suçlaması bekleniyordu ondan. Bu yasaya uygun olur muydu? Kesinlikle evet. Szacki Nidziecka'nın kocasını öldürmek istediğine inanıyordu. Szacki'yi sadece bu ilgilendirmeliydi. Mahkeme kadına muhtemelen düşük bir ceza verirdi, cezayı olağanüstü hafifletirdi vs, ama yine de bu, Nidziecka'nın “birinin sağlığında akıbeti ölüm olan ağır bir hasara yol açma”dan sorumlu tutulan acımasız magandalardan daha kötü bir katil olduğu anlamına gelirdi. Szacki 148. maddenin dördüncü paragrafında tanımlanan suçu isnat edebilirdi kadına: “Ağır tahrik koşulları altında bir insanı öldüren kişi bir yıldan on yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.” Sekiz yıldansa, bir yıl.

Szacki bilgisayarın klavyesini itti. İddianameyi tamamlamıştı, suçun tanımını yapmak ve kadının savunmasını birkaç cümleyle yazmak kalmıştı geriye. Meşru müdafaa – hukuksuz saldırıya karşı kendini savunma hakkı – hükümlerini göz önüne alarak, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar yazmaya niyetlendi gerçekten. Bu olayda kesinlikle meşru müdafaa vardı. Ama kurumun istatistiklerini aşikar şekilde düzelten bu kadar açık bir davada iddianameyi sunmazsa, yönetim Szacki’nin itibarını yerle bir ederdi.

Sonunda suçu 155. maddeye göre tanımladı: “Bir insanın ölümüne kazara yol açan kişi üç aydan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.”

“Bu rezil işimi bırakmak zorunda kalsam bile, bunu değiştirmeyeceğim,” dedi kendi kendine yüksek sesle.

Yarım saat sonra iddianame hazırды artık, mesaiyi bitirip bürosundan çıkmış olan Chorko’nun sekreteryasına bıraktı. Saat altı olmuştu. Bu güzel yeri terk etmek için en uygun saat olduğunu düşündü. Çabucak toparlanıp bilgisayarını kapattı. O sırada büro telefonu çaldı. Yüksek sesle küfretti. Bir an odadan çıkıp gitmek istedi, ama sorumluluk duygusu ağır bastı. Her zamanki gibi.

Arayan Nawrocki’ydi. Sylwia Boniczka’nın sınıfına denk sınıfta olan insanlarla, bunların arasında da şu medyumun sözünü etmiş olduğu, sınıfı ikinci kez tekrar edenle konuşmuştu. Bazıları konuşmanın neye dair olduğunu bile bilmiyordu, birkaçı epey bir korkmuştu, en çok korkan da sınıfı ikinci kez tekrar eden kişi olmuştu. Adam tir tir titremişti ve Nawrocki şayet onu daha fazla sıkıştırırsa, adamın patlayacağını düşünmüştü. Adam çabucak kendini toparlamış ve tüm suçlamaları reddetmişti. Szacki yüksek sesle söylememişti, ama adamı Nawrocki’nin sorgulamış olmasına hayıflanıyordu. Bu polis bilgisayar gibi bir beyni olmasına rağmen, fiziksel yönden bir beceriksiz

izlenimi veriyordu ve sorgulananları “sıkıştırma” konusunda çok iyi değildi. Ama Kuzniecowa farklıydı – kapıda bir görünmesi, o an herkesin bülbül kesilmesi için yeterliydi.

“Davayı tecavüz suçlamasıyla açabileceğimizi sanmıyorum,” dedi Nawrocki. “Mağdur yok, iz yok, delil yok, parmak izi yok, bir medyum ve suçlamaları inatla reddeden birkaç potansiyel şüpheli var sadece.”

“Ya kızın babası?”

“Evet, onu birlikte sorgulayalım diyorum.”

“Nasıl birlikte?”

“Adamın üzerine abanılırsa, gerçeği söyleyeceğini sanıyorum. Ama sadece tek bir şansımız var. İlk seferinde itiraf etmezse, bu iş yatar. Bu yüzden topyekün bir saldırı öneriyorum: Polis, savcı, en karanlık sorgu odası, oraya polis tarafından getirilmesi, iki saat bekletilmesi... Anlatabiliyor muyum, savcı bey?”

Oyun diye düşündü Szacki, lanet bir oyun oynamamızı öneriyor bana. Şimdi ne yapmalıyım? Bir kostüm kiralama dükkanına gidip bir kötü polis maskesi mi bulmalıyım?

“Saat kaçta?” diye sordu Szacki kısa bir sessizlikten sonra, sözü henüz Nawrocki’ye ulaşmadan buna hayıflanarak.

“Yarın akşam altıda olabilir,” diye önerdi polis.

“Mükemmel bir vakit,” dedi Szacki vurgulayarak. “Savcı beyin sadece, özellikle İtalya’nın Puglia bölgesinde üretilmişinden, hafif soğutulmuş kırmızı şarap içtiğini unutmayın lütfen. Masa da pencere ya da kapıya çok yakın olmasın.”

“Efendim?”

“Yok bir şey. Yarın akşam altıda orada olurum. Gelince, aşağıdan ararım sizi.”

Szacki Świętokrzyski köprüsünden hayvanat bahçesi yönündeki Szczecin Kıyısı’na dönüp trafikte sol şeride girdiği

sırada saat yedi olmuştu. Sağ şerit Praga Rıhtımı yanındaki küçük köprünün hemen ardında sona eriyordu – rıhtımdan sadece sağa dönülebiliyordu, ki bu, akli evvellerin köprünün sonuna kadar gidip sinyal vererek aptalca davranmalarına engel olmuyordu.

Szacki nehir karakolunun çirkin binasına bakıp Vistül Nehri'nde ceset sezonunun başlıyor olduğunu düşündü. Sarhoşların nehre girip yıkanmaları, çalılıklar ardında tecavüzler, kim daha uzağa yüzecek iddiaları. Sarımsı kahverengi nehrin şehir merkezinde kalan bölümünde nadiren bir şey buluyorlardı neyse ki. Szacki nehirde boğulanları, onların derisi yüzülmüş fokları andıran şişip morarmış cesetlerini görmeye tahammül edemiyordu. Bu kabusun bu sezon kendisine ilişmemesini ümit ediyordu. Geçen yıl Gdańsk Köprüsü'nün hemen yanında bir ceset bulduklarında, cesedi kendi elleriyle birkaç metre ileriye taşımaya niyetlenmişti – o zaman bu olayla Żoliborz'daki arkadaşlar ilgilenmek zorunda kalacaklardı. Neyse ki olay basitti, adamın Siekierkowski Köprüsü'nden atlayarak intihar ettiği ortaya çıkmıştı. Szacki adamın köprüden atlamadan önce neden çırılçıplak soyunmuş olduğunu, bunu karısına bıraktığı mektupta neden yazmamış olduğunu bir türlü anlayamamıştı. Adamın karısı kocasının hep çok utangaç biri olduğunu belirtmişti.

Bir adamla kızının karşıdan karşıya geçmesi için hayvanat bahçesinin ana girişi önündeki yaya geçidinde durmak zorunda kaldı. Adam kendisinden birkaç yaş büyüktü, korkunç derecede zayıftı, belki de hastaydı. Kızı, Helena yaşındaydı. Elinde çizgi karakter Piglet şeklinde bir balon vardı. Szacki son günlerde ilgilendiği tüm dosyalarda babalar ve kızlarının olmasının tuhaf olduğunu düşündü. Belki de, kızını utancından öldürüp cesedini gece yarısı anaokulunun oyun bahçesine gömmüş olan Boniczka. Kızını çekiştirerek odasına götürüp

bunun kendisi için daha zor olduğunu söylemiş olan Nidziecki. Kızının ardından ölmek için intihar etmek istemiş olan Telak. Ama aynı zamanda belki de kızının ölümünden çarpık bir şekilde mesul olan Telak. Ve kendisi. Hayatında umutsuzca değişiklik isteyen, genç bir gazeteci kızın peşinde koşan kendisi. Kızını feda etmeye hazır mıydı? Feda etmek de ne demekti? Bunları düşünmek için çok erkendi. Ama niçin erken olsun ki diye düşündü, Ratuszowa ve Jagiellońska caddelerinin kesiştiği köşede yeşil ışığın yanmasını beklerken. Berbat bir kavşaktı burası. Trafik yoğun olduğunda, sola en fazla iki araç dönebiliyordu. Bu da sadece, şoförler atak davranırlarsa mümkün oluyordu. Bunları düşünmek için niçin çok erken olsundu ki? Bu işi bir an evvel bitirip rahata kavuşsa daha iyi olmaz mıydı? Kızla buluştuklarında karısının aramasından korkup tir tir titremese. Her iki tarafı da aldatmasa.

Aracını apartmanın önüne park etti.

“Ne lanet olası bir iş yapıyorum ben böyle,” dedi kendi kendine yüksek sesle, araç radyosunun portatif panelini evrak çantasına koyarken. “Gittikçe batıyorsun Szacki, gittikçe batıyorsun.”

ALTINCI BÖLÜM

10 HAZİRAN 2005, CUMA

UEFA Liverpool'un Premier Lig'de ancak beşinci sırada olması nedeniyle korumak zorunda olmasa da, gelecek sezon Şampiyonlar Ligi'nde unvanını koruyabileceğine hükmetti. Moskova savcılığı "bir satanizm biçimi olarak Yahudi saldırısı" ifadesinde kötü bir şey olmadığına kanaat getirdi. Polonya Halk Partisi yönetimi partinin cumhurbaşkanı adayının Jarosław Kalinowski olmasına karar verdi. Aday, seçim kampanyasında Polonya'nın nasıl olması gerektiği yönünde bir tartışma yürütmek istiyor. Ancak, anketlerde Lech Kaczyński iki puan daha alarak Religa'yı sekiz puan geride bıraktı. Diğer anketlerden, Polonyalıların çoğunun Kaczyński'nin gaylara karşı yürüttüğü mücadeleyi desteklediği, ama Varşovalıların çoğunun bu mücadeleye destek vermediği sonucu ortaya çıkıyor. Başkentte bomba alarmı. Polis sarın gazı saldırısından korkup şehirdeki ana kavşağı öğleden sonra üç saatliğine trafiğe kapattı ve metro seferlerini durdurdu. Trafikte oluşan uzun araç kuyruğu, ihbarı yapan şakacının tüm beklentilerini aştı. Buba adlı dişî flin hortumunda muhtemelen bir virüsün neden olduğu şişlikler ortaya çıktı. Dişî fl tedaviye cesurca dayandı ve tedavi sürecinde uyuşturulmasına gerek kalmadı. Şehirdeki en yüksek hava sıcaklığı 18 °C, hava güneşli, yağış yok.

1

Doktor Jaremasz Wróbel bir kediye benziyordu. Seyrek, kısa ve kıvılcaklı, solgun, çilli ve pergelle çizilmiş gibi bir yüzü ve kirpi gibi traş edilmiş, seyrek, kıvılcaklı ve kıvırcık saçları vardı. Ayrıca, yüzünün profili de yoktu. Yüzüne cepheden bakıldığında bile, belirli bir derinlik izlenimi veriyordu, yandan bakıldığında neredeyse dümdüzdü. Szacki doktor çocukken hep yerde ve hep yüzüstü yatmış olsa gerek diye geçirdi içinden. Doktorun kulakları başına o kadar yapışık ki, kulakları hiç yokmuş gibiydi. Sıra dışı, ama – Szacki kabul etmeliydi ki – acayip sempatik görünüyordu. Sesi sevimli ve sıcaktı, Rudzki'nin terapi sırasındaki sesine benziyordu, ama daha kadifemsiydi. Szacki kişisel sorunlarını hangisine anlatacağı yönünde bir seçim yapmak durumunda kalsa, kesinlikle Wróbel'i seçerdi. Belki de, Wróbel bir cinayete karışmamış olduğu için.

Wróbel'in Sobieski Caddesi'nde bulunan Psikiyatri ve Nöroloji Enstitüsü'ndeki minnacık odasından çabucak çıkıp bir koridordan doktorun Łazienkowska'daki aile dizimi terapisinin kaydını izleyebildiği konferans salonuna geçtiler. Karşılıklı konuştular biraz. İlk Szacki konuştu, Wróbel'e soruşturmayla ilgisini açıkladı. Kendisinden yazılı bir bilirkişi görüşü talep etmek yerine, yüz yüze görüşme konusunda niçin ısrar ettiğini de açıkladı.

“Bu terapi kaydı Telak cinayetinin esrarını çözmek için bir anahtar niteliğinde olabilir,” dedi. “Bu yüzden dosyaya koymak üzere sizden yazılı görüşünüzü de alacağım, ama bu konuda ne düşündüğünüzü olabildiğince çabuk öğrenmem gerekiyor.”

“Meslektaşlarınız arasında, evliliklerinin ellinci yılını kutlayanlar kulübünde ereksiyon haline geçmiş biri gibi göze

çarpiyorsunuz, savcı bey,” dedi terapist, küçük konferans salonunun lambasını yakarken, hastanenin kötü kokusu kahve ve yeni yer döşemesinin kokusuna karışıyordu. Szacki Wróbel’le yapılan bir konuşmanın tutanağının niçin keyif yarattığını anlamaya başlıyordu. “Sizin kurumdan nadiren konuğumuz olur. Sizden her gelen bizimle görüşümüzü yazılı olarak bildirmeden önce ve bildirdikten sonra konuşmak zorunda galiba. Ama bu sadece benim, sizin bağınızda sebze ekimin-den sorumlu, mütevazı bir bahçıvanın görüşü.”

Psikiyatri hastanelerindeki hastaların gruplar halinde tutulmaları değil, bireysel olarak tedavi edilmeleri gerektiğini söylemek geldi dilinin ucuna, ama bunun yerine şayet dünden beri değişen bir şey olmadıysa, savcılığın fazla istihdama tahammülü olmadığını söyledi.

Terapist, kaydı odaklanmış bir halde izledi. Birkaç kez bir şeyler not aldı. Sonra Kwiatkowska ve Kaim’in Telak’ın anne ve babasını temsil eden sandalyelere yaklaştıkları, Jarczyk’ın histeri krizi geçirdiği, Telak’ın ise acıdan kıvranan bir yüz ifadesiyle bakışlarını boşluğa diktiği bölümü buldu. Görüntüyü dondurdu.

“Ne sormak istiyorsanız sorun lütfen,” dedi Szacki’ye dönerek.

“Kaydı niçin tam burada dondurdunuz?”

“Önce ön sevişme, sonra orgazm,” dedi terapist başını çevirerek.

Szacki az kalsın “Aynen karım gibi konuştunuz,” diyecekti gayriihtiyari, ama son anda kendini tuttu. O sırada işini yapıyordu.

“Bu terapinin bu alandaki kurallara uygun yürütülüp yürütülmediğini öğrenmek istiyorum öncelikle.”

Wróbel oturduğu sandalyede geriye kaykılıp ellerini başının arkasında kavuşturdu.

“Gördüğünüz gibi, terapi sanatı biraz aşk sanatı gibidir. Ne her bireyi üç dakikada orgazma ulaştıracak altın bir yöntem ne de herkese yanıt veren bir pozisyon vardır.”

“Şiirsel söyleminizden kaçınmaya çalışıyorum” dedi Szacki, sinirden kudurmaya başlamıştı. “ama yine de soracağım: Bu bir seks miymiş yoksa bir tecavüz mü?”

“Kesinlikle tecavüz değil,” dedi Wróbel. “Sert bir seks, ama daha doğrusu deri kıyafetler ve polis şapkaları olmadan yapılmış bir seks. Bakın, teorik olarak aile dizimi terapisinde terapiye daha fazla kişi katılmalıdır. Bizzat Hellinger’in yaptığı aile dizimi terapilerinin bir kaydını ödünç verebilirim size. Terapinin yapıldığı salon doludur, hastalar dışında pek çok izleyici vardır. Hastanın bir uzak akrabasını ya da karısının sevgilisini temsil edecek kişi asla eksik olmaz. Ama Bay Rudzki’nin yaptığı şey yani hastanın anne ve babasının, oynayacak bir rolleri olmadığı sırada sandalyelerle temsil edilmeleri de kabul edilebilir bir durumdur. Temsil edecek kişi sayısı yetersiz olduğunda gerçekten de böyle yapılır bazen.”

“Bu terapide başından itibaren sadece dört kişi var,” dedi Szacki. “Bu kişi sayısı çok az değil mi peki? Belli ki her birinin anne ve babası, kendi ailesi, büyükbabaları var. Bu kadar küçük bir grupta çalışmak zor olsa gerek, öyle değil mi?”

“Zor olabilir, ama Rudzki’yi biraz anlıyorum. Ben kalabalık seks partilerine düşkün değilimdir, bir tek hayvanların temsil edilmediği kalır bazen. Ben on kişilik gruplarla yapılan terapileri severim en çok. Rudzki biraz daha ileri gitmiş. Kabul ediyorum, bu ilginç bir deney. Gördüğüm şeyde elektromanyetik alan işliyor ve hiç de fena işlemiyor hani. Bunu inkar edemezsiniz.”

Szacki karşı çıkmadı.

“Ayrıca, doktor Cezary Rudzki’nin acemi olmadığını da anlamalısınız. Bir Eichelberger ya da o Adını-Anmanın-Ya-

sak-Olduğu kişi kadar ünlü değil belki, ama bu alanda önemli biridir. On altı yaşındaki bir gençte bulunan dürtüler kadar değişmez gibi görünen terapi deneyleri yapmıştır pek çok kez ve şaşırtıcı sonuçlar elde etmiştir sıklıkla.”

“Yani bu terapide hiçbir hata yapmamış sizce, öyle mi?”

Jaremysz Wróbel ağzını şapırdatıp kaşlarını çattı ve kulağının arkasını kaşdı. Szacki tam o sırada Wróbel’in fotoğrafını çekip cins kediler sergisi organizatörüne gönderse, adamın bir kedi cinsine mutlaka dahil edileceğini düşündü.

“Bence tek bir ciddi hata yapmış,” dedi Wróbel sonunda. “Yani ben olsam, bunu daha farklı yapardım. Ama muhtemel ki, Rudzki arkadaşın başka planları varmış. Her şeyi terapi sonuna bırakmayı düşünmüş.”

“Daha açık anlatır mısınız?”

“Ah evet, özür dilerim. Hastanın anne ve babasıyla olan meselesi açıklığa kavuştuğunda, terapiye hastanın kendi aile bireyleri yerine çözümleme cümlelerinin dahil edilmesi gerekir bence. Bunun askıda kalması terapinin sonrasını hasta için inanılmaz derecede güçleştirmiş olmalı. Hastanın doğduğu ailedeki düzen sağlanmış, hasta anne ve babasıyla uzlaşması sonucunda hemen rahatlamış, o andan itibaren onlara karşı suçlu olmadığını hissetmiş olsaydı, terapinin sonraki bölümüne daha güçlü bir şekilde devam ederdi. Sadece bu da değil – eminim ki, diğer katılımcılar kendilerini daha iyi hissederlerdi ve bu korkunç sahneler yaşanmamış olurdu.”

Szacki aniden kafasının içinde bir boşluk hissetti. Oturmuş, Wróbel’e bakıyor ve sadece tek bir şey düşünebiliyordu: Hiçbir şey elde edememişti yine, hiçbir ilerleme kaydedememişti. Her şey normal, her şey kitabına uygundu. Bu tabloya gözüne bir şiş saplanmış halde yerde yatan ceset uymuyordu bir tek.

“Terapi sırasında hissedilen duygular terapi bittikten sonra da hissedilmeye devam eder mi peki?” diye sordu Szacki sonunda.

“Nasıl yani?” Wróbel soruyu anlamamıştı.

“Bayan X terapi sırasında Bay Y’nin tutkulu sevgilisini temsil etse ve terapi bittikten sonra Bay Y’yi otelin lobisinde görse, onunla yatar mı?”

Doktor uzunca bir süre düşündü.

“İlginç bir soru bu. Sanırım, Bayan X’in hissettikleri kendi duyguları olmasa bile, bu duyguları kendi duygularıymış gibi yaşar. Bay Y’ye aşık olduğunu hatırlar, ona doğru bir çekim hisseder. Evet, Bay Y’nin ayaklarına kapanıp “becer beni” diye inlemeye başlamazdı tabii, ama flört etmeye başlamış olsalar, seks yapmaya karar vermeleri güç olmazdı onlar için. Öyle sanıyorum.”

Szacki Telak’ın ses kayıt cihazındaki “kızının” sesinden söz etti Wróbel’e.

“Bu sesin sahibinin terapide onun kızını temsil eden kadının sesi olduğuna eminsiniz yani, öyle mi?” diye sordu Wróbel.

“Yüzde doksan öyle. Emin olmak için ses analizi yapıyoruz.”

“İlginç. Rudzki’nin bu kayıttan haberi var mı?”

“Yok. Sizden öğrenmesini de istemem.”

“Evet, tabii. Gördüğünüz gibi, terapi oldukça vahşi şekilde kesintiye uğramış. Bizler terapiyi sonlandırmaya çalışırız genellikle, nadiren ara verilir, hastanın ailesine dair bilgilerini tamamlayabilmesi için birkaç günlük bir ara verdiğimiz bile olur bazen. Ama bu yumuşak bir şekilde yapılır daha çok. Oysa burada elektromanyetik alanın en güçlü şekilde işlediği bir anda katılımcılar terapiden aniden kopuyor. Terapide temsil ettikleri kişiler tarafından “deliye döndürülmüş halde” odalarına dönmeleri mümkün mü? Bilmiyorum. Böyle bir durumla şimdiye kadar hiç karşılaşmadım, ama yani evet...”

“Bu mantıklı mı sizce?” dedi Szacki.

“Evet. Bu durumu hipnoz durumundaki bir hastanın durumuna benzetiyorum. Hastayı hipnoz durumundan çıkarabilirim, ama onu o durumda da bırakabilirim. Nihayetinde hipnoz durumu uykuya geçiştir, sonrasında da hasta hiçbir şey olmamış gibi uyanır. Burada benzer bir şey olmuş olabilir. Terapi vahşice kesilmiş ve hastalar tümüyle kendilerine gelmek yerine bir süre daha sadece kendileri değil, aynı zamanda terapide temsil ettikleri kişiler de olmuşlardır. Belki.”

Wróbel televizyon ekranında dondurulmuş karedeki Telak gibi, gözlerini boşluğa dikti.

“Böyle bir hipnoz durumunun ne kadar sürebileceğini söyleyebilir misiniz peki?” diye sordu savcı.

“Hayır. Hiçbir fikrim yok. Ama nereye varmak istediğinizi anlıyorum ve sanırım bu bir çıkmaz sokak. Tıpkı bir travestinin genital organı gibi. Dış görünüş umut verici olabilir, ama daha derinlerde hiçbir şey yoktur.”

“Niçin?”

“Muhtemelen daha öncesinde ya da daha sonrasında aşılacak tıbbi sınırlamalar yüzünden. Bir vajinayı şekillendirip onu bedenin içine yerleştirmek kolay değildir. Bu yüzden travestiler...”

Szacki doktoru dinlemiyordu. Gözlerini kapatıp birkaç kez derin soluk aldı. Sakinleşmek istiyordu.

“Yürüttüğüm mantık niçin çıkmaz sokak?”

“Ah, özür dilerim.” Wróbel hiç de utanmış gibi görünmüyordu. Oturduğu sandalyeyi televizyona yaklaştırdı. “Nasıl durduklarına bir bakın lütfen,” dedi “Telak ailesi”ni işaret ederek. “Birbirlerinin karşısında duruyorlar. Bu bir düzensizlik anlamına gelir hep. Anlaşmazlık, özlem, halledilmemiş meseleler. Aile dizimi terapisinin sonunda hep bir yarım daire

oluşur: İnsanlar yan yana dururlar, birbirlerini fark ederler, ama önleri boştur, yerleri için kimseyle savaşmak zorunda kalmazlar. Bakın dikkat edin, hastanın çocukları yan yana duruyorlar, bu onların uzlaşmış olduğunu gösterir. Hastanın anne ve babası gibi tıpkı, burada onları sandalyeler temsil ediyor. Ama hastanın çocukları ve ebeveynleri dışındakiler boşluğa dağılmış haldeler, konumlanmada bir kaos var. Terapi devam etmiş olsaydı, bu kayıтта diğerlerinin de birbirleriyle uzlaştığını, sonrasında da bir yarım daire oluşturacak şekilde yan yana konumlandıklarını görecektik. Tüm bu terapi işlemeye devam eder, çünkü her biri kendini daha iyi hissetmek ister. Daha kötü değil. Ama bir suç işlenmiş olması aile sistemine korkunç bir şekilde yük bindirir. Olabilecek en korkunç, en kötü şekilde. Bu yüzden, terapide hastanın bir aile bireyini temsil etmenin bir cinayet nedeni olduğundan kuşkuluyum.”

“Emin misiniz?”

“İnsan psikolojisinden söz ediyoruz, savcı bey. Hiçbir şeyden emin değilim.”

“Telak’ı rahatlatmak için kızının intihar etmiş, oğlunun da hastalanmış olması hikayesine ne diyorsunuz peki? Bu bana muhtemel gelmiyor.”

Wróbel ayağa kalkıp ağır ağır gezinmeye başladı. Ellerini doktor önlüğünün ceplerine soktu. Hareketleri de bir kedinin hareketlerine benziyordu. Szacki’nin kendisini gergin hismesine neden olan, hiç beklenmedik bir şey yapmaya – örneğin miyavlamaya – hazır bir hali vardı. Szacki ensesindeki kasları gevşetmek için başını çevirdi. Her zamanki gibi bu bir işe yaramadı, sonunda kendine bir masaj yaptırmak zorunda kalacaktı. O kadar da pahalı olmasa gerek.

“Terapide kendimize iki temel soru sorarız. İlki: Terapide kim eksik, kim terapiye dahil olmalı? Bu bir soruşturmayı,

aile hikayesindeki pislikleri eşelemeyi andırır sıklıkla. İkinci-si: kim gitmeli, kimin gitmesine izin vermek gerekiyor? Me-kanizma hep aynıdır. Birinin gitmesine izin vermezsek – ki gitmek “uzaklaşmak” anlamında olduğu gibi, “ölmek” anla-mında aynı zamanda – o kişi yerine çocuklar giderler. Suçlu olanlar genellikle yetişkinlerdir, çocuklar da onlara yardım etmek, onların suçlarını üzerlerine almak, gitmesi gereken kişi yerine gitmek isterler. Sevginin düzeni budur. Bu yüzden terapist yetişkinlerden çok, çocuklarla ilgilenir.”

“İyi de, hemen intihar mı gelir?” Szacki Rudzki’yle ko-nuştuğu sırada hissettiği duyguyu hissetmişti yine. Anlıyor-du, ama inanmak istemiyordu.

“İntiharın nedeni sıklıkla, bir önceki partnerini bir kazada kaybetmiş, acı içindeki ebeveyni rahatlatma isteğidir. Rudz-ki’nin... şey... adı neydi?”

“Telak.”

“Telak’ın evini terk ederek telafi edilemez bir günah işle-diğine dair teorisi makul. Ama Telak’ın sevgilisi ya da eski aşkı bir araba kazasında ölmüş olsaydı ve Telak bunu asla kabullenememiş olsaydı, belki de kendini bir şekilde suçlu hissetmiş, kızının onun yerine kefaret ödemeye karar verece-ği kadar suçlu hissetmiş olsaydı, buna hiç şaşırırmazdım. Daha önceki partnerlerin, şayet gitmelerine izin verilmezse, genel-likle çocuklar tarafından temsil edildiklerini bilmelisiniz.”

Jeremiasz Wróbel sustu, Szacki ise soracak akıllıca bir soru bulamıyordu. Zihni boşalmıştı. Bu dosyada her gün yeni bilgiler ediniyordu, ama hiçbir ilerleme kaydedemiyordu. Bu anlamsızdı.

“Kaydı niçin tam bu noktada durdurduğunuzu söyleyebilir misiniz artık?” diye sordu sonunda.

“Olabildiğince açıklamaya çalışayım,” dedi psikiyatrist ve

Szacki'ye uygunsuz gelen bir şekilde güldü. "Telak aralarında onca yaşanmışlığa rağmen, terapi sırasında karısına ya da çocuklarına niçin bir kez olsun bakmıyor sizce?"

Szacki tahtaya kalkmış bir öğrenci gibi hissetti kendini.

"Bilmem, bunu hiç düşünmemiştim. Korkuyor mu? Kendini onlara karşı suçlu mu hissediyor? Utanıyor mu?"

"Söylediğiniz nedenlerden hiçbirisi değil," diyerek başını çevirdi Wróbel. "Tam karşısında duran ve bu terapide en önemli role sahip olan kişiden gözlerini ayıramıyor da ondan. Bu kişinin kim olduğunu bilmiyorum, ama aralarındaki bağ korkunç derecede güçlü. Bakın dikkat edin lütfen, Telak gözünü bile kırpmadan, sürekli olarak bu kişiye bakıyor."

"İyi de, orada kimse yok ki!" Szacki'nin siniri tepesine çıkmıştı birden. Bu psikopatla onca zaman harcamıştı. Ayağa kalktı. Wróbel de ayağa kalktı.

"Tabii ki var," dedi terapist sakince, burnunu bir kedi gibi oynatarak. "Terapide eksik olan kişi duruyor orada. Soruşturmada ilerleme kaydetmek mi istiyorsunuz? O halde bu eksik kişiyi bulun. Telak'ın böylesi bir panikle ve gözlerinde korkuyla kime baktığını öğrenin."

Savcı Teodor Szacki Telak'ın televizyon ekranında hafifçe titreyen, donuk ve kederli yüzüne bakarak başını salladı sessizce. Telak'ın bu bakışı onu daha önce de huzursuz etmişti, ama Telak'ın terapi nedeniyle tükenmiş olduğunu düşünerek, sezgilerini görmezden gelmişti. Telak'ın yüzündeki ifadenin keder olmadığını şimdi fark ediyordu. Bu ifade Szacki'yi huzursuz etmişti, çünkü sorgulanan bazı kişilerin gözlerinde bu ifadeyi görürdü – korku ve nefret karışımı bir ifadeydi bu.

CD oynatıcıyı kapatıp CD'yi çıkardı.

Enstitünün çıkış kapısına doğru yürürlerken "Bir aile dizi mi terapisine katılmak istemez misiniz?" diye sordu Wróbel,

Szacki'ye. "Terapinin nasıl olduğunu içeriden görmek istemez miydiniz?"

Szacki "büyük bir memnuniyetle" demek üzere ağzını açtı, ama havanın ciğerlerinden ses tellerine ulaşmak için ihtiyaç duyduğu o kısacık anda gözlerinin önüne ebeveynlerini, Weronika'yı ve Helena'yı konumlandırıran kendisinin ve ne hissettiğini soran terapistin görüntüsü geldi.

"Hayır, teşekkür ederim. Buna gerek yok sanırım."

Wróbel bir kedi gibi gülümsedi, ama bir yorum yapmadı. Kapıda Szacki'yle vedalaşırken "Şayet mesele aile sisteminde kimin iyi, kimin kötü olduğuyorsa, durum hemen her zaman tersidir. Bunu unutmayın lütfen," dedi.

2

Bu metropolün pek az bölümü cadde ve binaların yarattığı karmakarışık bir boşluk gibi değil de, gerçek bir şehir gibi görünüyordu. *Ama bu çöplükte bile güzel yerler var* diye düşündü Szacki, Belweder Caddesi'nden şehir merkezine doğru giderken. Trakt Królewski'nin bu bölümü – Gagarin Caddesi'nden Trzy Krzyże Meydanı'na kadar – bu şehrin bir zamanlar ne olduğuna ve aslında ne olabileceğine tanıklık eden pek az yerden biriydi. Önce Hyatt Otel'in modern binası, sonra Rusya büyükelçiliği, Belweder Sarayı, Łazienki Park, devlet daireleri binaları, Ujazdowski Park ve Kudüs Bulvarı'ndaki büyükelçilikler (Amerikalıların yaptığı blok dışında), nihayet büyük şehir meydanı Trzy Krzyże. Szacki Nowy Świat Caddesi'ni sevmiyordu ve yapıları Kielce şehrinden taşınıp getirilmiş gibi görünen bu caddeye neden bu kadar hayran olunduğunu anlamıyordu. Biri diğerine kesinlikle uymayan

çirkin, alçak yapılar. Szacki Nowy Świat'ın ve köhne Chmielna Caddesi'nin şehrin en güzel bölümünü oluşturduğuna inanmıyordu. Taşradan gelenlerin burada kendilerini evlerinde gibi hissediyor olmaları sırf bu yüzdendi herhalde.

Ama Nowy Świat artık Cava ve Grzelka yani Monika demekti Szacki için. Bundan böyle içinde şehrin bu bölümüne karşı kötü duygular beslemesi güçtü. Monika'nın orada kendisini bekliyor olmasını, Krucza Caddesi'ndeki işine gitmek yerine Monika'yla orada kahve içebilmeyi, iki dost ya da potansiyel sevgililer gibi sohbet etmeyi isterdi. Gerçekten planladığı bu muydu? Bir aşk macerası yaşamak mı? Nasıl olacaktı bu? Bir sevgiliye sahip olmak için bir garsoniyere sahip olmak gerekiyordu ya da otele verilebilecek kadar paraya ya da en azından evde sıklıkla olmayışını haklı çıkarabilecek, düzensiz iş saatleri olan bir işe. Oysa kendisi her gün işten eve en geç saat sekizde dönen zavallı bir devlet memuruydu.

Ne yapıyorum ben böyle diye düşündü savcılık binasının etrafında ikinci turunu atarak park yeri ararken, kurumun tek park alanı doluydu. Ne hayal ediyorum ki ben? Bir kadınla iki kez buluşunca, ondan başka hiçbir şey düşünemeyecek kadar çaresiz miyim gerçekten?

Żurawia Sokak'ta, Szpilka Kafe Bar'a yakın bir park yeri buldu nihayet. Saat bir olmuştu. Beş saat sonra burada Monika'yla oturmuş, bütçesine zarar verecek bir akşam yemeği yiyor olacaktı. Monika'nın nasıl giyineceğini merak ediyordu. Aracını kilitlerken nihayet kafasına dank etti.

Monika'yla Szpilka'da, saat altıda.

Nawrocki'yle Başkent Emniyet Müdürlüğü'nde, saat altıda.

Kahretsin.

Odasının kapısına şefle DERHAL görüşmesini belirten bir kart tutturulmuştu. Mesele elbette ki Nidziecka dosyasıydı.

Karttaki notu önemsemedi, odasına girip Nawrocki'yi aradı, ama Nawrocki Boniczka'nın babasını çoktan merkeze çağırmıştı bile, bunu iptal etmek mümkün değildi. Szacki Nawrocki'yi adamı çağırdıktan sonra koridorda biraz bekletip sonra da ertesi gün gelmesini söyleyerek salıvermek (ellili yıllarda Devlet Güvenlik Servisi büyükbabasına böyle yapmıştı) gibi bir taciz yöntemi uygulamaya ikna edebileceğini düşündü, ama bundan vazgeçti. Bu seçeneği aklından çıkarmayı tercih etti. Monika'yı aradı.

“Merhaba, bir şey mi oldu?” diye sordu Monika, Szacki daha bir şey söylemeden.

“Saat altıda Başkent Emniyet Müdürlüğü'nde olmam lazım, oradaki işimin ne kadar süreceğini bilmiyorum. Özür dilerim.”

“Kısa sürerse, ara. Sebepsiz yere de özür dileme. Gerçekten özür dilenecek bir şey yaptığında ne yapacaksın?”

Szacki yutkundu. Monika'nın bu yutkunma sesini duyduğuna emindi. Gerçeği, sorgudan sonra eve gitmek zorunda olduğunu söylemeli miydi ona? Eve gitmek zorunda mıydı gerçekten? Evin reisi miydi yoksa oyun oynadığı avludan eve daha geç dönmek için annesinden izin isteyen bir çocuk mıydı? Eve gitmek zorunda olduğunu Monika'ya niçin söyleyemiyordu ki? Nihayetinde kız evli ve çocuklu bir adamla flört etmek istiyorsa, neye karar verdiğini bilmeliydi. Ama ya Weronika'ya telefon edip de “o sadece bana ait” diye bağırmaya başlayacak bir kaçıkça bu kız? Szacki ürktü.

“Söz vermek istemiyorum, çünkü bugün görüşebileceğimizi sanmıyorum gerçekten,” dedi zaman kazanmak isteyerek. Kızın numarasını çevirmeden önce ne diye bir şey planlamamıştı ki?

“Hımm, yazık.”

“Yarın gün içinde şehirde takılıyor olacağım, istersen öğle

yemeğine çıkabiliriz, ne dersin?” şeklinde apar topar bir cümle kurdu Szacki, ertesi gün Telak’ın cenaze töreninde bulunmak zorunda olduğunu nihayet hatırladığında. Weronika’ya cenazeden sonra işyerine uğramak zorunda olduğunu söyleyebilirdi. Üstünü değiştirmek için yedek giysi almalı mıydı yanına? Herhalde almalıydı, nikah ya da cenaze gibi aile törenlerinde giyilen iyi bir takım elbiseyle bara gidemezdi ki. Hay aksi.

Saat kaçta görüşebilecekleri belli olduğunda Szacki’nin cep mesajı atacağı, Monika’nın da sadece hafif bir kahvaltı (mango, kahve, belki küçük bir sandviç) yapıp onu bekleyeceği yönünde sözleştiler. Szacki o sırada, Monika’nın sabah yatakta saçı başı dağınık halde uzanmış, gazete okuyup mango suyu bulaşmış parmağını yaladığını hayal etti. Bunu bir gün gerçekten görecekti miydi acaba?

Oleg Kuzniecowa Telak’ın çevresinden insanlara hep aynı soruları sormak zorunda olmaktan hoşnut değildi, bu kez Telak’ın sevgililerini, eski aşklarını, liseden kız arkadaşlarını soracaktı.

“Anormal misin sen?” diye sızlandı Kuzniecowa. “Bunu nasıl yapacağım sence? Ebeveynleri ölmüş, karısı bu konuda hiçbir şey bilmiyordur kesin, işyerinden erkek arkadaşlarına sordum bunu zaten.”

Szacki ısrarcıydı.

“Hangi liseden mezun olduğunu, nerede ve ne üzerine yükseköğrenim gördüğünü öğren, kız ve erkek arkadaşlarını bulup sorgula. Sonuçta bu polisin işi, insanları arayıp bulup sorgulamak. Benim işim kağıtları doldurup dosyalardaki belgeleri numaralandırmak.”

Oleg telefonda Szacki’ye birkaç küfür savurdu.

“Bir işimize yarayacağını bilsem anlarım bunu,” diye söylendi. “Ama hayaletlerin izini sürüp duruyoruz, belirli hiçbir

şey yok. Diyelim ki, arabayı Telak kullanırken geçirdikleri bir kazada ölmüş bir sevgilisi olduğunu saptadık. Diyelim ki, Telak bu yüzden kendini korkunç derecede suçlu hissediyordu ve bu yüzden kızı kendini öldürdü. Sonra ne olacak? Bunun soruşturmayı ne şekilde ilerleteceğini söyleyebilir misin bana?”

Szacki bunu söyleyemiyordu. Bunun muhtemelen, elde etmenin bir yığın işe mal olacağı önemsiz bir başka bilgi olacağını biliyordu. Hiç kimsenin işine yaramayacak epey bir işe mal olacağını. Ama başka çıkış yolları var mıydı ki?

Szacki bir şirket memuru gibi davrandığını homurdanan polise bunları söyledi.

“Elimizde hiçbir şey yok diye öfkелisin ve herhangi bir şey yaptığına dair bir bahanen olsun diye panik halinde hareket ediyorsun. Seni tanıyım, başka bir işle uğraşmak istemiyorsun resmen. En azından gelecek haftaya kadar ses analizi sonuçlarını bekleyemez misin? Kayıt cihazındaki sesin Telak’ın kızı rolü yapan Kwiatkowska’nın sesi olup olmadığından emin olacaksın. Sakinleştirici hap şişesinin üzerinde Jarczyk’ın parmak izleri olduğunu biliyorsun. Bunlar Kwiatkowska ve Jarczyk’ın evlerini arayıp Telak’la aralarında bir bağlantı kurabilecek daha fazla bir şey olup olmadığını araştırmak için yeterli. Kaim’i ve Rudzki’yi de sıkıştırmak lazım. Gerçi bunu, kendilerini çok güvende hissetmemeleri için yaparım. Rudzki’ye gelince, onunla Telak’ın geçmişine dair konuşamaz mısın? Bir şeyler biliyor olmalı, nihayetinde bu herif haftada bir sırlarını açmış Rudzki’ye.”

Kuzniecowa haklıydı. Ama aynı zamanda haksızdı. Rudzki az güvenilir bir bilgi kaynağı olarak da potansiyel şüpheliydi. Onun beyanlarını da doğrulamak gerekecekti.

Nitekim Kuzniecowa’un söylediklerini kabul etmedi. Ama onunla konuştuktan sonra Cezary Rudzki’yi arayıp pazartesi

için bürosuna davet etti. Bu vesileyle ertesi günkü cenaze töreninde terapistin de bulunacağını öğrendi.

Janino Chorko makyaj yapmıştı. Korkunç görünüyordu. Makyajsız düpedüz çirkindi, makyajla da bir cenaze levazımatçısının çocuklarının annelerinin kozmetik ürünleriyle eğlence olsun diye boyadıkları bir cesedi andırıyordu. Ve bu iyileştirmelerin etkisiyle canlanıp işyerine gelmiş bir cesedi. Üzerinde ince bir bluz vardı ve galiba altında hiçbir şey yoktu. Szacki bunu fark edene kadar kendisini hiçbir şeyin kadınların göğüsleri kadar etkilemediğinden emindi. Ve bu durum hatırlaması çok güç olan geçmişte, tarih öncesinde, silüryen, devoniyen, kambriyen dönemde kalmıştı artık. Szacki Chorko'nun olduğu tarafa bakmaya korkuyordu, Chorko'nun kendisini fırçalamaya başladığı açıktı, o yüzden rahat bir soluk alıp azarlanan savcı rolü yaparak bakışlarını ondan kaçırabiliyordu.

Cinayet cinayetmişmiş, savcılık savunma makamı değilmişmiş, bir önceki gün ne konuştuklarını galiba unutmuşmuş, tüm amirlerini çileden çıkarmadan suçun mahkeme salonunda belirteceği hukuki tanımını her zaman değiştirebilirmişmiş vs.

“Hayır,” dedi Szacki kısaca, Chorko'nun konuşması bittiğinde başını kaldırıp kadının gözlerine bakarak. Sadece gözlerine. Ceketinin cebinden sigara paketini çıkarıp günün ilk sigarasını yaktı. Öğle vakti çoktan geçmişti, ilk sigarasını şimdi yakıyor olması hiç fena değildi.

“Bu binada sigara içilmiyor,” dedi Chorko soğuk bir şekilde, kendisi de bir sigara yakmaya kalktığında. Szacki Chorko'nun sigarasını yakması gerektiğini biliyordu, ama bu jestini yanlış yorumlamasından korkuyordu. Chorko çekmecesinden izmarit dolu küllüğünü çıkarıp masanın üzerine, Szacki ile arasına koydu. “Bu ‘hayır’ ne anlama geliyor?”

“Mariola Nidziecka’yı cinayetle suçlamıyorum anlamına geliyor,” dedi Szacki çok yavaşça ve çok sakince. “Doğrusunu söylemek gerekirse, bu kadar bariz bir meşru müdafa davasında bir iddianame yazmış olduğuma şaşıyorum. Gözle görülür bir baskıya boyun eğmiş olmaktan utanıyorum. Görünen o ki, önsezilerim beni yanıltmadı. Otosansürden daha kötü bir sansür de yoktur ama. Amirim ve kararlarımdan sorumlu kişi olarak sizden özür diliyorum.”

Chorko sigarasının dumanını tavana doğru üfleyip Szacki’ye doğru eğildi. Soluğunu doğrudan küllüğe doğru vererek külleri havalandırdı. Szacki bunu fark etmemiş gibi yaptı.

“Siz ne demek istiyorsunuz, savcı bey?” diye fısıldadı Chorko.

“Neyin kimin hoşuna gideceği...” Szacki seksi çağrıştıran bir fiil kullanamazdı. “Neyin kimin hoşuna gitmeyeceği konusunda tahmin yürütmekten bıktığımı söylüyorum. Doğru olduğunu düşündüğümüz şekilde çalışmamız gerektiğini, biri bizimle uğraşmaya başladığında ancak o zaman endişelenmemiz gerektiğini söylüyorum. Sizden amirlerin düşüncelerini okumak zorunda olduğumu duyunca endişelendiğimi söylüyorum, çünkü sizin farklı olduğunuzu düşünmüşümdür hep. Bu yüzden, ifade edilemez derecede üzgün olduğumu söylüyorum. Ve soruyorum size: suçun hukuki tanımının kötü olduğunu mu düşünüyorsunuz?”

Şehir merkez ilçe savcılığının şefi sigarasını aşırı sigara içen birinin kararlı hareketiyle söndürüp küllüğü Szacki’ye yaklaştırdı. Kendini suni deri koltuğuna bıraktı, Szacki o an onda yaşlı, yorgun bir kadın gördü.

“Savcı bey,” dedi “Ben böylesi hikayeleri gereğinden fazla görmüş yaşlı ve yorgun bir kadını. Meşru müdafa hükümleri açısından kefarete kararının altına ilk ben imza atarım. Neyse. Bu lanet olası pisliğin mezarını açıp onu mezarından

çıkararak geri getirmeli ve uzun yıllar hapse mahkûm etmeliyiz. Adam sorgulamak yerine deri koltukta ne kadar uzun süre oturursam, “onlar ne diyecekler”i o kadar çok düşüneceğim konusunda da haklısınız. Kahretsin ki, bu iş böyle. Size dün ne söylediğimi de düşünüyordum: dedim ki, hayatta kalmak için bazen boyun eğmek gerekir. Kötünün iyisi. Buna katılıyor musunuz?”

“Biraz evet, biraz hayır,” dedi Szacki diplomatik bir şekilde. Polonya’daki hiçbir savcının temiz bir vicdanla kati surette yanıt veremeyeceği bir soruydu bu.

“Evet, bunu kapıdaki kartal simgesinin* altına bizim resmi sloganımız olarak yazmalılar. Biraz evet, biraz hayır. Ama daha çok hayır mı?”

“Daha çok öyle.”

“Haklısınız,” dedi Chorko tekrar soluk verip “İddianame-nizi imzalayacağım, Krakowskie Przedmieście’ye gönderip ne olacağını görelim. Tahammül edilemez bir durum hasıl olursa, ne yapacağımızı düşünmemiz gerekecek. Wola’dan bir hanım arkadaşım hukuk müşavirliği sertifikası almış, Beskidy’daki maden suyu üreticisinin hukuk biriminde işe girdi. Dağda küçük bir evi var, günde sekiz saat çalışıyor, ayda on iki bin kazanıyor. Ve hiç kimse ne onun yüzüne kezzap atıyor ne de kötü niyetle arabasını çiziyor, çünkü o, savcılıktaki “o sürtük”.

Szacki bir şey söylemeden onaylar biçimde başını salladı. Chorko haklıydı, ama onun söylediklerine başını fazla sallamaya başlarsa, Chorko’nun, kendisinde kardeşçe bir ruh bulacağından ve bir kadeh şarap içip ülkenin savcısının acıklı kaderine dair sohbet etmek için evine gelmesini teklif edece-

* Polonya devletinin resmi arması kırmızı fon üzerindeki beyaz kartaldır. (Çev.N.)

ğinden korktu. Kısa bir süre nezaketle bekledi, şefe teşekkür etti, bir yığın kağıt işi olduğunu geveleyerek, Janina Chorko'yu tatsız düşünceler, sigaraların o kötü kokusu ve suni deri koltuğun kokusuyla başbaşa bırakıp odadan çıktı.

3

Mostowski Sarayı'na yürüyerek gitti, çünkü tüm şehir merkezinde devasa bir araç kuyruğu vardı. Hiçbir araç şehrin kalbinden, Rotunda Kavşağı'ndan geçemiyordu. Aslında bu kavşağa "Rotunda Kavşağı" değil, iki otobanın her türlü güzellikten yoksun keşismesiyle ünlü Dmowski Kavşağı deniliyordu artık. Bankalar meydanına metroyla kolayca gidebilirdi, ama yeraltı hattı da kapalıydı. Nitekim şehirdeki trafiğin sorgulamanın biteceği saate kadar sona ereceği ve savcılığa otobüsle geri dönebileceği ümidiyle Bracka Caddesi'nden Piłsudski Meydanı'na doğru keyifle yürüdü.

Güzel bir gezintiydi bu ve Szacki bir yabancı gözleri bağlı bir şekilde havaalanından bu caddenin başına getirilip gözleri açılarak burada dolaştırılrsa, sonunda da tekrar gözleri bağlanıp havaalanına götürülse, o turistin Varşova'nın büsbütün güzel bir şehir olduğu izlenimine kapılabileceğini düşündü. Kaotik, ama güzel bir şehir olduğu izlenimine. Bu güzergahta bir yığın bulunan kafe, meyhane ve kulüple dolu bir şehirde olduğu izlenimine.

Özellikle Świątokrzyski Caddesi'nden itibaren olan bölümü – güzel binaları, plastik sanatlar malzemeleri satan dükkanlarıyla (Varşova sanki bir sanatçılar kentiymiş gibi) Mazowiecki Caddesi ve Kredytowy Caddesi, Małachowski meydanındaki şapel, Ulusal Sanat Galerisi binası (sanki bir

sanat kentiymiş gibi) ve Piłsudski meydanının Büyük Tiyatro'yu (sanki bir tiyatro kentiymiş gibi) ve mimar Foster'ın Metropolitan'ını (iyi bir mimariye sahip bir kentmiş gibi, ha, ha, ha) da içeren, insanın aklını başından alan panoraması.

Son olarak da, banklarda oturmuş ısınan Polonyalı kadınların kaçınılmaz hayranlığını kazanan Ogród Saski'den geçtiği bir gezintiydi bu. Szacki yıllardır bu parka katlanamıyordu, lisedeyken aşık olduğu bir kız onu bu banklardan birinde sepetlemişti. Kısa bir süre önce o kızı bir markette görmüştü. Kel kocası aldıklarının içinden düştüğü bir market arabasını itekliyordu, kadın yüzü asık bir halde iki çocuğun elinden tutmuş çekiştiriyordu. Birini elinden tutmuş çekiştiriyordu da, diğeri kucağında mıydı yoksa? Aslında Szacki'nin tüm o görüntüden en iyi hatırladığı şey, kadının saçlarının yağlı olduğu ve dip boya yaptırma vaktinin gelmiş olduğu gerçeğiydi. Kadını tanımamış gibi davranmıştı.

Bankalar meydanında adımlarını hızlandırdı, saat altıyı biraz geçiyordu. Alt geçitten koşar adım geçip Muranów sinemasının önündeki küçük yeşillik alana çıkar çıkmaz kendini suçlu hissetti. Kendisini aydın sınıfın bir temsilcisi, Hollywood saçmalıkları yerine daha az ya da daha çok iddialı Avrupa filmlerinin gösterildiği Muranów sinemasındaki hiçbir prömiyeri kaçırmaması gereken bir temsilcisi olarak görüyordu. Buna rağmen, bu sinemaya nadiren geliyordu. Gösterilen filmi daha sonra DVD'den izleyeceği konusunda kendine her seferinde söz veriyordu, ama sonrasında hiçbir iddialı Avrupa filminin DVD'sini kiralamamıştı kesinlikle. O sıkıcı filmleri televizyonda bile izlemek istememişti. Galiba yaşamın anlamı üzerine bir Danimarka yorumu olan *Yeniden Sev Beni**

* 2003 yapım, orijinal adı *Reconstruction* olan film Türkiye'de bu adla gösterime girmiştir. (Çev.N.)

gösterimdeydi şimdi. Gösterimdeki filmlerin afişlerindeki suçlayıcı derecede büyük harflerden çekti bakışlarını. Otuz saniye sonra, bir zamanlar çarlık yönetiminin, sonrasında Polonya ordusunun, ardından Kent Milisi'nin, şimdi de Başkent Emniyet Müdürlüğü'nün kullandığı Mostowskiler sarayının klasik stildeki holündeydi artık. Nawrocki her şeyi ayarlamıştı. Sözüünü tutmuş ve Olgierd Boniczka'yı Başkent Emniyet Müdürlüğü'ndeki en küçük ve en kasvetli sorgu odasına oturtmuştu. Szacki bunun sorgu odası olduğundan bile emin değildi – belki de Nawrocki sırf, Boniczka'nın üzerinde sanki gestapoda bir sorgulama yapılmış gibi bir izlenim yaratmak için, unutulup gitmiş bir kilere bir masa ve üç sandalye koymuştu. Oda birkaç metrekareydi, duvarları ve kapısı pisti, hiç penceresi yoktu. Tek ışık kaynağı tavandan sarkan kablunun ucundaki ampüldü. Nawrocki ayaklı masa lambasını, totaliter sorgularda kullanılan bu temel gereci getirmemişti neyse ki.

“Beklemek zorunda kaldığınız için özür dilerim,” dedi Nawrocki suntadan yapılmış masada ürkmüş halde oturan adama. Masanın doğada nesli tükenmiş bir ağaç türünün taklidi olan ahşap kaplamasının kenarları yıpranmıştı, birkaç yerinde sigara yanıkları vardı. “Bu bey merkez ilçe savcılığından savcı Teodor Szacki. Dosyayı çok önemli gördüğümüzden, sizinle ikimiz birlikte görüşeceğiz.”

Boniczka aniden ayağa kalktı. Szacki ona oturabileceğini işaret etti. Sandalyelerden birini alıp Nawrocki'yi ve sorgulayacakları adamı masada bırakarak kapının yanında oturdu. Hiçbir şey söylemedi, çünkü bir şey söylemek zorunda değildi. Boniczka Szacki'ye ürkmüş gözlerle bakıyordu. İnsanlar savcının ortamdaki varlığına genellikle böyle tepki veriyorlardı. Polis onlar için kabul gören biriydi. Semtlerde üniformasıyla devriye geziyor, kabadayılara ceza yazıyor, arabayla

sarhoş halde hız yapan şoförden rüşvet alıyordu. Yaşamın kesinlikle kolay olmadığını ve hiçbir şeyin siyah ya da beyaz olmadığını bilen, içlerinden biriydi polis. Savcı onlarla hiçbir şeyin kesinlikle halledilemediği, hiçbir halden anlamayan, anlaşılmaz bir dille konuşan ve her zaman aleyhte olan memurları ifade ediyordu. Nitekim Szacki takım elbisesinin ve ciddi görünümünün meseleyi halledeceğini bilerek susuyordu. Ona kıyasla Nawrocki bir taşralı gibi görünüyordu. Şişman ve pejmürdeydi, toplu ve yağlı bir yüzü, seyrek saçları vardı, üzerinde kravat takmadığı, düğmesi açık, sarımtırak bir gömlek ve buruşuk, haki yeşil bir ceket vardı. Alenen bir tür alerjiden mustarip halde burnunu çekip duruyordu.

Boniczka Nawrocki'ye tek bir noktada benziyordu, her ikisi de üniversiteye giriş yeterlik sınavını sadece duymuş gibi görünüyordu (Nawrocki görünüşünün aksine iki fakülte bitirmişti – hukuk ve psikoloji öğrenimi görmüştü). Boniczka çok zayıf, alenen sıskaydı, fiziksel olarak çalışan ve uyuturucunun tadını henüz ilkokuldayken tatmış bir insanın sıskalığına sahipti. Onda hademelere özgü bir şey vardı gerçekten de. Adamdan bir ter, temizlik maddeleri, bodrum, çürümüş yaprak kokusu alıyor gibi gelmişti Szacki'ye. Çok gür, çok siyah bıyıkları ve başının tepesinde belirgin bir kellik olan çok siyah saçları vardı. Birbirine geçirdiği ellerini dizlerinin üzerine koymuştu. Kah savcıya, kah sessizce soruşturma dosyasına göz atan polise bakıyordu kuşkuyla.

Sonunda “Mesele nedir?” diye cızırdayıp boğazını temizledi Boniczka. “Benimle niçin konuşmak istiyorsunuz?”

“Kızınızın cinayetine ilişkin yeni gelişmeler ortaya çıktı,” dedi Nawrocki. Elindeki dosyayı kenara koyup ses kayıt cihazını açtı, dirseklerini masaya koyup ellerini dua eder gibi birleştirdi.

“Sonra?”

Nawrocki yanıt vermedi, Boniczka'ya sitemle baktı sadece.
“Yakaladınız mı katilleri peki?”

Nawrocki iç çekip ağzını şapırdattı.

“Kızınızın cinayetten hemen önce tecavüze uğradığını biliyor muydunuz?”

Szacki bu soruyu bekliyordu. Hafifçe kapattığı gözkapaklarının altından Boniczka'yı yüzündeki duygu ifadelerini anlamaya çalışarak dikkatle izliyordu şimdi. Boniczka kaşlarını kaldırmakla yetindi.

“Nasıl yani? Anlamadım. Ve siz bunu bana şimdi mi söylüyorsunuz?”

“Biz de yeni öğrendik bunu,” dedi polis ve şiddetle hapşırıldı, sonraki bir iki dakika Nawrocki'nin burnunu temizlemesiyle geçti.

“Özür dilerim, toza alerjim var da. Tamamen tesadüfen öğrendik, başka bir soruşturma sırasında tecavüzcülerin izine rastladık.”

“Ne oldu peki? Sylwia'yı öldürdüklerini itiraf ettiler mi?”

“Hayır.”

Boniczka kısa bir süre bir polise, bir savcıya baktı.

“Herhalde onlara inanmıyorsunuz, değil mi?”

“İnanıyoruz ya da inanmıyoruz, o bizim sorunumuz. Biz öncelikle sizinle konuşmak istedik. O akşam neler olduğunu tümüyle anlattılar bize.”

Nawrocki anlatmaya başladı. Boniczka Nawrocki'den anlatmayı kesmesini rica etti iki kez, ama nafile. İkinci kez rica ettiğinde, Szacki şüphelinin ricasına neredeyse müdahale edecekti. Komiser Nawrocki kızın Hoza Caddesi'nde yürürken, birinin onun arkasından “Sylwia, bekle, benim!” diye seslendiği ilk andan başlayıp kız “kısa bir süreliğine” içeri girmek istemeyince apartman girişindeki cebelleşmeye, tecavüzcünün onu süper olacağına dair ikna etmesinden ve ona

“bir kadın ‘hayır’ diyorsa, bunun ‘evet’, ‘evet’ diyorsa, bunun ‘çok isterim’ demek olduğunu herkesin bildiğini söyleyip kırdamasına ve ikinci kattaki dairede yaşananlara kadar her şeyi hiçbir ayrıntıyı atlamadan anlattı.

Savcı Szacki Nawrocki’nin bunları tecavüzcülerden öğrenmediğini biliyordu – her şeyi inkar etmişlerdi ne de olsa. Şayet Nawrocki blöf yaptıysa, bu bir çıkmaz sokaktı. Sylwia Boniczka o akşam neler olduğunu babasına anlatmış olabildi ve bu yüzden şüpheli, savcı ve polisin aslında hiçbir şey bilmiyor olduğunu hemen fark edecekti. Şayet blöf yapmamışsa, anlattıkları muhtemelen medyumun kendisine anlattıklarıydı. Szacki içinden küfretti. Medyumlar ve hileli terapiler – yaptığı iş paranormal olayların izini süren bir savcıyı anlatan ucuz bir diziyi hatırlatıyordu gitgide. Nawrocki Szacki’nin aklını çelebilmmişti.

“Kızınız o daireden çıktığında, özellikle de kızınızı bu – tecavüzcülerin ifadesiyle – “alem”den herhangi birine bahsettiği takdirde olacaklar konusunda tam çıkarken tehdit edip onu daireden attıklarında, ilkin nerede olduğunu bilmiyormuş. Tek bildiği çok üşüdüğüymüş. Kendinden geçmiş bir halde, şuursuzca eve doğru yürümüş. Ama okulun oradan geçerken aklına siz gelmişsiniz. Merdivenin dibinde bir an durmuş, sonra kapıya yanaşıp zili çalmış. Üzerinde yeşil bir bluz, ışıltılı işlemeli bir blucin, hayatında ilk kez giydiği topuklu ayakkabılar olan, ağlayan, ergenlik çağında bir kız; ayakkabılarından birinin topuğu kırılmış.”

Nawrocki sustu. Boniczka öne arkaya sallanıyordu. Szacki cinayete eşdeğer bir ceza verilmesi gereken bir suç kabul ettiği tecavüzün zihninde beliren sahnelerini kovmak için üç basamaklı sayıları çarpıyordu içinden. Tecavüz bir cinayetti. cesetleri sonrasında yıllarca sokaklarda dolaşmaya devam et-seler bile.

“Ayakkabısının topuğu kırık değildi,” diye fısıldadı sonunda Boniczka, öne arkaya sallanmaya devam ederek.

“Efendim?”

“Ayakkabısının topuğu kırık değildi, eve yalınayak gelmişti.”

“Madem eve dönmemişti, bunu nereden bilebiliyorsunuz peki?”

“Döndü, döndü,” diye mırıldandı Boniczka. “Ayakkabılarını yolda gelirken kendisinin attığını biliyor muydunuz? Komik, ama onları attığına çok üzölmüştü. O ayakkabıların ne kadar güzel olduğunu, onları ne çok sevdiğini tekrarlayıp duruyordu. Hoza Caddesi’nde yürürken birinin topuğu kırılınca, ayakkabıları çıkarmanın daha iyi olacağını düşünmüş, ama onları çıkarıp orada bıraktıktan hemen sonra da bunu yaptığına üzölmeye başlamış. Gidip ayakkabılarını ona geri getirip getiremeyeceğimi sordu bana, çünkü kendisi dışarı çıkmaya korkuyordu. Başka hiçbir şeyden söz etmiyor, sadece ayakkabılarından söz ediyordu. Ayakkabılarım, ayakkabılarım, onları bana getir babacığım, ayakkabılarım, kesin oradadırlar hâlâ.”

Szacki dinlememeye çalışıyordu. Belki de ailesini, en azından kızını alıp bu şehirden olabildiğince uzaklara gitmesi gerektiğini düşünüyordu sürekli. Nasıl da nefret ediyordu bu şehirden.

“Gidip aldınız mı ayakkabıları?” diye sordu Nawrocki.

Olgierd Boniczka başıyla onayladı. Ayakkabıların bileklerinde küçük kemerler olan, sıradan, siyah ayakkabılar olduğunu, birinin topuğu kırılmamış olsa sanki kutusundan yeni çıkmış gibi göründüklerini, kızının bu ayakkabıları dışarıda ilk kez o gün giydiğini, öncesinde sadece evde yürüme alıştırmaları yaptığını anlattı.

“Sonra ne oldu peki?”

“Eve döndüğümde, fırın kablosuyla kendini asmaya çalıştığını gördüm. Kabloyu elinden alırken, karşı koymadı. Ayakkabılarını getirdiğime sevinmişti. Onları giydi ve yürürken dengesini kaybedip düşmekten nasıl korkmuş olduğunu, bu yüzden koşamayıp tramvayı kaçırdığını, oraya da kız arkadaşının koluna girerek yürüdüğünü anlatmaya başladı tekrar. Sürekli bunları anlatıyordu. Başka hiçbir şeyden söz etmiyordu. Sonra kendisini öldürmemi rica etti benden.”

Boniczka sustu. Szacki ve Nawrocki soluklarını tutmuş dinliyorlardı. Ses kayıt cihazının motorundan çıkan cızırtılı ses çok iyi duyulur hale gelmişti birden.

“Çocukların ebeveynlerine hiç benzemiyor olabilmeleri şaşırtıcı,” dedi Boniczka, Szacki bunu duyunca ürperdi. Bu sözü kendisine son günlerde bir başkası daha söylemişti sanki. Ama kim? Hatırlayamıyordu.

“Herkes Sylwia’nın bana benzediğini söyleyip dururdu. Aynı kaşlar, aynı gözler, aynı saçlar. Babasının kopyası. Ama o benim kızım değildi. Damarlarında benim kanım akıyordu.”

“Nasıl yani?” diye sordu Nawrocki.

“Karım Iza nikahımızdan bir ay sonra tecavüze uğramıştı. Sylwia tecavüzcünün kızıydı. Karım o akşam istasyondaki işinden ailemin birlikte oturduğumuz evine dönünce, sadece leylaklardan söz edip durdu. Mayıs sonuydu, her yer leylak kokuyordu gerçekten de, en çok leylak da istasyonun oradaydı. İnsan oradan geçerken, yoğun leylak kokusundan bayılacak gibi olurdu. Iza leylaklardan söz ediyordu sürekli. Sonra sustu. Bir daha hiç söz etmedik bunlardan. Ne tecavüzden ne de leylaklardan, Sylwia’yı kızımız belledik. Küçük bir kasabada yaşıyorduk, durumu polise bildirmeyi aklımdan bile geçirmedi. Ama Iza bir daha asla o evlendiğim kadın olmadı. Ruhsuzlaştı. İşe gidiyor, çocuğa bakıyor, yemek yapıyor, evi temizliyor, cumartesileri çörek pişiriyordu, kiliseye git-

meyi bırakmıştı, Sylwia'yı vaftiz ettirmeye zor ikna etmiştim onu. Sylwia'nın ilk komünyonuna gelmedi, çünkü tüm kilise leylaklarla süslenmişti. Bunu uzaktan görüp gerisin geri eve döndü. Sylwia ağlıyordu. Ama o zaman bile konuşmadık."

Boniczka sustu yine. Uzunca bir süre. Szacki ve Nawrocki'yi en çok ilgilendiren konuya döneceğine dair hiçbir işaret yoktu.

"Siz de o zaman okulda düşündünüz ki..." diyerek adamı konuşmaya teşvik etti Nawrocki.

"Kızımın karımın düştüğü duruma düşmesini istemediğimi düşündüm. Ruhsuzlaşsın istemedim. Ölümün bazen çözüm olabileceğini düşündüm. Onun yerinde olsam, ben de bu hayatta kalmak istemezdim diye düşündüm." Boniczka avuçlarına baktı. "Ama onu öldüremezdim. Tavana ip bağlayıp evden çıktım. On dakika sonra eve geri dönmeye ve şayet Sylwia o zamana kadar kendini asmamış olursa, onun yaptığı gibi, sanki hiçbir şey olmamış gibi davranmaya karar verdim. Boyu uzun olmamasına rağmen, niçin topuklu ayakkabı giymek istemediğini bilmezden gelmeye karar verdim."

Kaset sona geldi ve ses kayıt cihazı yüksek sesli bir tı-kırtıyla durdu. Nawrocki kasetin öbür yüzünü çevirip kırmızı kayıt tuşuna bastı.

"Eve döndüğümde, ölmüştü. Kendini asmadan önce, ayakkabılarını çıkarıp duvarın dibine, benim ayakkabılarımın yanına düzgünce koymuştu. Biri düzgün duruyordu, topuğu kırık olan diğeri yan yatmıştı. Onları hatıra olarak sakladım."

"Sylwia'nın cesedini ne yaptınız peki?"

"Anaokulunda ana su borusu onarımının bitmek üzere olduğunu, ertesi gün boruya su basıp kazılan yeri kapatacaklarını biliyordum. Cesedini kazılan yere koyup üzerine biraz

toprak attım. Hiç kimse fark etmedi. Sonrasında sık sık oraya gidip bir mum yaktım.”

Bir şeyi akli almıyordu Szacki’nin.

“Onu niçin bir mezarlığa gömmediniz de bu şekilde ortadan yok ettiniz?” diye sordu ilk sorusunu.

“Karım için,” diye yanıtladı Boniczka. “Şayet kızım evde kendini asmış bir halde bulunsaydı, soruşturma başlatılırdı, sorguya çekilirdik, tartışmalar başlar ve gazetelerde tecavüze ilişkin haberler çıkardı. Beni hapse atarlardı kesin. Karım tüm bunlara dayanamazdı.”

“Ama onu intihara cesaretlendirmemiş olsaydınız, kızı yaşıyor olurdu. Böylesi daha iyi olmaz mıydı karınız için?”

“Ölüm temiz bir çözümdür. Yaşamaktan genellikle çok daha iyidir. En azından ben böyle düşünüyorum,” diyerek omuzlarını silkti Boniczka. “Beni hapse atacak mısınız?” diye sordu kısa bir süre sonra.

Nawrocki Szacki’ye baktı. Dışarı çıkıp koridorda konuşmaya başladılar. Medyumun anlattıklarını Boniczka’nın ayrıntılı ifadesi olarak kayda geçip Boniczka’ya imzalatmaları gerektiği konusunda hemfikirdiler. Tecavüz davasını bu temelde başlatıp suçluları hapse atmak ve gazetelerde bu davaya ilişkin haber çıkmaması için her şeyi olabildiğince saklamak gerektiği konusunda da uzlaşmışlardı.

“Boniczka’yı ne yapacağız peki?” diye sordu Nawrocki Szacki’ye.

“Onu gözaltına alıp cesede saygısızlık etmekle suçlayacağım.”

Koridorda haddinden fazla toz olmalıydı, çünkü Nawrocki deli gibi hapsirmeye başlamıştı. Sonunda sakinleşip burnunu temizleyince, yaşarmış gözlerle Szacki’ye baktı.

“Onu salın gitsin lütfen, savcı bey,” dedi. “Onun hiçbir

suçu yok. O bir kurban, tıpkı karısı ve kızı gibi. Davayı zora sokarsınız sadece.”

Teodor Szacki kravatının düğümünü düzeltti. Söylemeye niyetlendiği şeyden utanıyordu, ama başka çıkış yolu yoktu. İşi buydu.

“Her davada hep aynı insani trajediler, hasarlar, bir yığın ayrıntı, belirsizlik ve kuşku olduğunu iyi bilirsiniz, komiser bey. Devlet benim gibi aşağılık adamlara bu yüzden maaş veriyor. Haklı olduğunuzu biliyorum, ama beni ceza kanunun-daki paragraflardan birinin ihlal edilmiş olması ilgilendiriyor sadece. Üzgünüm.”

4

Neyse ki Szacki eve döndüğünde, kızı Helena uyuyordu. Onu alnından öpüp yatağının kenarından uzaklaştı. Szacki Helena'nın yatağının kenarları sanki yüksek değilmiş gibi, kızının yatağından düşmesinden korkuyordu hep. Helena uykusunda mırıldanıp tüylü oyuncağı karıncayiyene daha sıkı sarıldı. Oyuncak hayvanın uzun ağzı bu beklenmedik şefkatten eğilip bükülmüştü. Szacki yatağın kenarında çömelip kızına baktı. Kızı açık ağzından soluk alıp veriyordu, alnı hafifçe terlemişti, küçük bedeninden hoş bir şekilde taze ekmek kokan bir sıcaklık yayılıyordu.

İnsan pis kokmaya başlayınca, çocuk olmaktan çıkıyor diye düşündü Szacki. Ağzı kokmaya, yatağı ekşi, çorapları ise çürümüş gibi kokmaya başlayınca. Her gün gömlek, gün aşırı da pijama değiştirmek gerektiğinde. Weronika'nın aynı tişörtle bir hafta boyunca yatmak gibi bir alışkanlığı vardı. Szacki buna tahammül edemiyordu, ama bunu ona söylemeye utanıyordu. Tıpkı bluzlerinin koltuk altlarının terden

sararmış olduğunu görmezden gelmeye çalıştığında olduğu gibi. Ne diyecekti ki ona? Kendine yeni tişörtler alması gerektiğini mi söyleyecekti? O zaman da Weronika kendisine para vermesini isteyecekti Szacki'den. Üstelik kendisi de jilet gibi ütülü, çizgili pantolonlarının altına sararmış iç çamaşırları giyyordu. Bu Weronika'nın hoşuna gidiyor olabilir miydi? Monika'nın hoşuna gidecek miydi? Ya herhangi bir sevgilinin? Saçmalık. Bu tür düşüncelerin bir tuzak olduğunu biliyordu, ama kendisine teklif edilen o iki yüz bin zloty'nin tüm sorunlarını çözeceğini gittikçe daha sık düşünür olmuştu. Borçlarını öder, yıllık izin kullanır, dinlenir, karısı ve kızıyla dünyanın bir kısmını gezip görürdü. Evin en acil masrafları için para ayıracak olduğundan, mali açıdan suçluluk duygusuna kapılmadan Monika'ya kahve ısmarlayabilirdi de.

Helena'nın uyumuş olduğuna sevinliyordu. Helena babasının gözlerinde, eve gelmeden önce dinlemek zorunda kaldığı hikayenin gölgesini görebilirdi yoksa. İşinde karşılaştığı her şey Szacki'nin içinde kalıyor muydu acaba? Tüm o cinayetler ve tecavüzler arıların oğul vermesine benzer bir şekilde Szacki'nin etrafını sararak, ona yaklaşan herkesin canını yakıyor muydu? Szacki bundan korkuyordu. O nefretin taşıyıcısı olmaktan, saldırganlık mikrobi yaymaktan, karısına ve kızına dünyadaki en kötü şeyi bulaştırmaktan korkuyordu. Bu o sırada görünmüyordu, ama sonunda ortaya çıkacaktı hastalık.

Bu düşünce Szacki için o kadar üzüntü vericiydi ki, kızının yatağından daha çabuk uzaklaştı. Weronika banyoya girdiğinde, Szacki duş alıyordu. Weronika'nın üzerinde sadece külotu vardı, ama bedeninden süzülen soğuk suya rağmen Szacki'nin gözleri kapanıyordu. Seksi düşünmeye bile mecali yoktu.

“Niçin duş alıyorsun sen? Biriyle mi görüştün?” diye sordu Weronika dişlerini fırçalarken. Dişlerini çok enerjik bir

şekilde fırçalıyor, göğüsleri komik bir şekilde sallanıyordu. Szacki'yi bu da uyarmamıştı.

“Şehirde bir seksoloji uzmanıyla görüştüm. İnsanın bu kadar esnek olabileceğini düşünmemiştim. Bugünden itibaren ‘pozisyon değiştirelim’ sloganı bana artistik jimnastiği hatırlatacak. Ata atlamak ister miydin?”

“Seni aptal. Yıkan da yanıma gel bakalım.”

Yorganın altında tembelce, sessizce ve keyifle seviştiler, on dört yılın ardından nereye ve nasıl dokunmaları gerektiğini çok iyi bilen sevgililerin sükuneti vardı üzerlerinde. “Her zamanki gibi”nin üzerine vurgu yaparak her zamanki gibi süperdi diye düşündü Szacki yan yana uzandıklarında.

Elektronik saat 23:45:34'ü gösteriyordu. Saniyeleri gösteren rakamlar ritmik bir şekilde değişiyordu. Bu Szacki'yi sinirlendiriyordu, ama onlardan da alamıyordu gözlerini. Ne diye saniye göstergesi olan bir saat almışlardı ki? Uçuş kontrol kulesinde mi çalışıyordu sanki? Üstelik saatin göstergesi neon lambası gibi parlıyor, duvarda bile kırmızı bir parlıltı belirliyordu. Yeni bir saat alması gerekecekti. Ama hangi parayla satın alacağı konusunda bir fikri yoktu.

Weronika Szacki'ye sarıldı.

“Ne düşünüyorsun?” diye sordu ağızındaki diş macunu ve ekşi tükürük kokusunu Szacki'nin yüzüne doğru üfleyerek.

“Seni.”

“Gerçekte ne düşünüyorsun peki?”

“Loto oynasam iyi olur diye düşünüyorum.”

“Talihe bir şans ver o halde,” diye mırıldandı Weronika neredeyse uyur gibi.

“Tamam. Yarın cumartesi, rastgele birkaç kolon oynayalım bari.”

Weronika bir gözünü açtı.

“On haziran iki bin beş, saat yirmi üç elli bir on üçte karar

verildi,” dedi. “Kupona bu rakamları yazmalısın belki de, ne dersin? Biraz çaba göster.”

Teodor Szacki aniden doğrulup yatakta oturdu. Birden uykusu kaçmıştı. Gri beyin hücreleri hızlı bir devirde çalışmaya başlamıştı. Çok önemli bir şey duymuştu, ama ne? Tüm konuşmayı zihninde tekrarladı. Mevzu neydi? Tanrı aşkına, neydi mevzu?

“Aklını mı kaçırdın yoksa kalp krizi mi geçiriyorsun?” dedi Weronika doğrulup yatakta oturarak.

“Sen uyu, uyu,” diye karşılık verdi Szacki gayriihtiyari. “Aklıma bir şey geldi, notlarıma bir göz atmam lazım.”

“Çok tuhafısın,” dedi Weronika, Szacki gece lambasını açınca başını yorganın altına gömdü.

Szacki aradığı şeyi, ajandasının 7 Haziran tarihli sayfasına yazdıklarını, Telak’ın şanslı numaralarını buldu çok geçmeden. 7, 8, 9, 17, 19, 22. Neden özellikle bu rakamlardı ve birkaç dakikadır kafasında neden alarm zilleri, sirenler çalıyordu? Rakamları çabucak topladı: 82. Sekiz artı iki eşittir on. Bir artı sıfır eşittir bir. Saçmalık, mevzu bu değil, kafanı topla diye düşünüyordu parmaklarıyla şakaklarına masaj yaparken.

Kafanı topla, odaklan, düşünmeye başla. Ne belirmişti kafanda? Weronika on haziran iki bin beş tarihini söylediğinde ne belirmişti kafanda?

Aniden doğruldu ve birden üşüdüğünü hissetti. Boğazı da kurumuştu. Mutfığa gidip buzdolabından bir kutu bira aldı, bir yudumda yarısını içti. Artık bulmuştu. Bayan Telak kızının intihar mektubunda yazanları tekrarlamıştı. “Nangijala’da görüşürüz. Varşova, 17 Eylül 2003, saat 22:00.” 17, 9, 22 – bu üç rakam Telak’ın üç rakamıyla tutuyordu. Bu mümkün olabilir miydi? Biri kızının ölüm tarihini lotoda şanslı rakamlar olarak yazacak kadar çılgın olabilir miydi? Öyle olsa bile,

diğer rakamlar 7, 8, 19 neydi peki? Belki bunlar da kızının doğum tarihiydi: 1987. Doğum tarihi çok daha önceydi belki de. Ayrıca, bu mantıklı değildi. Doğum tarihi sadece yıldan, ölüm tarihiyse gün, ay ve saatten oluşuyor olurdu. Mantıklı olacak olan, şifrelenmiş tam bir tarih olmasıydı. Szacki gözlerini rakamlara dikip onları bir düzene sokmaya çalıştı. Sonunda iki tarih yazdı:

17.09.1978, saat 22:00

17.09.1987, saat 22:00

Ve bir de soru: Kasia Telak neyin tam olarak yirmi beşinci ya da on altıncı yıldönümünde yaşamını sonlandırmaya karar verdi?

YEDİNCİ BÖLÜM

11 HAZİRAN 2005, CUMARTESİ

Opole'deki festival her zamanki gibi sönük geçti. Kabare Gecesi olağanüstü derecede sıkıcıydı. Płock Wisła'nın birinci ligin son sırasındaki Legia ile berabere kalışını kutluyor. Varşova'lılar sezonu üçüncü, Płock'lular dördüncü sırada kapatıyorlar. Krakov Sławomir Mrożek'in yetmiş beşinci doğum yıldönümünü sanatçının çizimlerinden oluşan büyük bir sergi ve "Planty'daki bir dizi absürd olay"la kutladı. Bu sırada Varşova'da on talih-siz olay meydana geldi: 1. Pedofili suçundan ceza almış olanların cezalarının artırılması için 'ahlaksızlığa son' sloganıyla isyan başlatıldı. 2. Öğrenciler katılım yasağına karşı gelip Eşitlik Gösterisi'ne katıldılar. 3. Yasaklara karşı yasadışı sivil itaatsizlik. 4. Homoseksüel ilişkilerin propagandasına karşı Hukuk ve Adalet Gençlik Forumu. 5. Yurttaş Özgürlükleri Derneği homoseksüel ilişkiler yasa taslağı üzerindeki çalışmalarına karşı. 6. Hristiyan değerlerine göre yetiştirme yöntemleri toplumsal ve ahlaki yönden sağlıklı bir toplumun garantisidir. - Katolik Eğitimci Derneği Varşova Şubesi 7. İlahi yasalara yani doğa yasalarına riayet eden Hristiyanlar birinci kategorideki yurttaşlardır. - Katolik Eğitimci Derneği Varşova Şubesi 8. Yurttaş Özgürlükleri Derneği homoseksüel çiftlerin evlat edinme eğilimine karşı. 9. Toplumdaki kadın ayrımcılığıyla savaş yararına yapılan etkinlikleri desteklemek için 10. Kadın Birlikleri Bilgi Merkezi "Ośka" - "Varşova

- nefretsiz şehir" aile pikniği düzenledi. Herkes neredeyse bulutsuz bir gökyüzü altında kadın ayrımcılığını protesto etti; yine serin bir gün olmasına rağmen hava neredeyse yağışsız - başkentte en yüksek hava sıcaklığı ancak 16 °C.

1

Teodor Szacki her bir hoparlöründen başka bir lanet pop hit parçanın duyulduğu, burunlarından soluyan, asık suratlarıyla müşterilere adeta ne işiniz var burada diyen tezgahtarlar ve hoşnutsuz kadın garsonlar mabedinin, bu suni tapınağın, Głębocka'daki Carrefour'un otoparkının en üst katında bulunan Citroen'inin neyseki oldukça derin bagajına belki ellinci alışveriş torbasını koyarken, bu yerden nasıl da nefret ediyorum diye düşündü.

O güne kadar süpermarket ziyaretleri umduğu gibi geçmemişti hiç. Şimdi de ilkin yirmi dakika boyunca aracıyla hareket etmeyi beklemişti, çünkü iki moron hasarsız bir kaza yapmıştı ve tutanak tutup çekip gitmek ya da en azından araçlarını kenara çekmek yerine, Lanos model araçlarının içinde polis beklemişlerdi haliyle. Polonya'daki her şoför, aracının sinyal lambasını kırsalar bile polis çağırması gerektiğini bilirdi, çünkü aksi halde ya çarpan kişi ya da sigortacı seni kandırırdı. O yüzden beklemek zorunda kalmıştı Szacki.

Dolu otoparkın park yasağı olan bir köşesinde nihayet bir park yeri bulduğunda, aracına göz kulak olma teklifiyle bir berduş bitivermişti sanki yerden. Szacki çileden çıkmıştı.

"Ne göz kulak olması ya?! Aracımı çalmak için buraya üç serseri gelse ne yapacaksınız? Tekerlerin önüne mi yatacaksınız? Üzerlerine mi atılacaksınız?"

Adama vermek üzere cebinden bir złoty çıkarmıştı, çünkü adamın, aracının lastiklerinin havasını indireceğinden, kapısını çizeceğinden, sileceklerini çalacağından ya da her ne yapıyorlarsa onu yapacağından korkmuştu. Aracının yanından ayrılırken her ihtimale karşı savcı olduğunu söylemiş, adam bunu duyunca yerlere kadar eğilerek selam verip oradan sıvışmıştı. Araca göz kulak olma meselesi de bu kadardı işte.

Alışveriş arabası için iki złoty'sı yoktu, o yüzden büfede – pardon, gazete bayiiinde bir onluk bozdurmak istemişti – ama bayiiideki satıcı kadının bozuğu yoktu. O yüzden Helena için bir buçuk złoty'ya bir meyve suyu almak zorunda kalmıştı. Satıcı kadın paranın üzerini bozukluk olarak vermişti. Szacki hiçbir şey söylememişti kadına. Madeni parayı yuvasına yerleştirmiş, alışveriş arabasını bulunduğu sıradan güçlkle çekerek çıkarmıştı. Yan tarafta kan ter içinde bir adam durmuş, Szacki'ye nefretle bakar olmuştu. Szacki adamın aynı arabayı almaya niyetlenmiş olduğunu anlamıştı. Adam şimdi de – yan tarafta yanında hiç kimse olmayan on araba sırası daha olmasına rağmen – KENDİ alışveriş arabasına bir suikast düzenlenmiş ve KENDİ ayrıntılı planının bozulmuş olduğunu düşünmüştü.

Szacki adama inadına “Elinizi çabuk tutmalıydınız” deyip süpermarket alanına girmişti. Elinde alışveriş listesi vardı. En uygun güzergahı tespit etmek ve raflar arasında gidip gelmekle vakit kaybetmemek için ilkin alışveriş listesini birkaç kez okurdu hep. Aldığı her bir ürünün üzerini çizip gereksiz bir şey almamaya özen gösterirdi. “WH 25058 plakalı Citroen marka araç sahibinin aracının yanına gitmesi rica olunur” anonsunu duyduğu sırada ekmek reyonuna henüz gelmişti.

Alışveriş arabasını bırakıp Helena'nın elinden tutmuş ve sevgili limonunun, daima arızalı gaz tesisatı yüzünden de-

posu patladığı için alevler içinde olduğundan emin bir halde otoparka koşmuştu.

Aracını engelliler için ayrılmış yere park etmişti.

Üzerinde Securitas yazan ve kendisine çok büyük gelen siyah bir mont giymiş ufak tefek ve sıska bir adam aracın kaputuna dayanmış duruyordu. Yazık ki, montunun üzerinde Securitate yazmıyordu. *Yerli faşistler* diye düşünmüştü Szacki, sivillerin herhangi bir üniforma giymelerinin yasaklanması gerektiğini düşünüyordu.

“Bir yorum yapmayayım isterseniz,” dedi adam istifini bozmadan.

“Tamam tamam, yapmayın,” demişti Szacki kızının yanında olduğunu umursamadan.

Aracını başka bir yere park edip alışveriş arabasının artık yerinde olmadığı süpermarkete geri dönmüştü. Bunun önce davranıp arabayı elinden aldığı şu şişko adamın intikamı olduğundan kuşkulanmıştı.

Yeni bir alışveriş arabası alıp elektrikli ızgarada kızarmış pierogi* ikram eden ısrarcı hosteslerden uzak durmaya çalışarak, aldığı ürünleri arabaya atmış ve Varşova’da yaşayan insanlar için ortak paydanın, doğum yeri olmak şöyle dursun, ikamet ve işyeri bile olmadığını düşünmüştü. Bu insanlar için ortak payda daha iyi ya da daha kötü kamufle edilmiş bir saldırganlıktı. Nefret değildi, çünkü nefret – en absürdü bile olsa – nefret objesinin varlığı sayesinde belirli bir şekilde mantıklı olacaktı hep.

Tüm Polonyalılar gay’lerden nefret ediyordu, ama şayet insan hasbelkader heteroseksüelse, kendini Giertych** gibi

* Polonya mutfağına ait bir tür mantı. (Çev.N.)

** Roman Giertych: Başbakan yardımcılığı ve milli eğitim bakanlığı yapmış Polonyalı siyasetçi. Homoseksüalizm karşıtı görüşleri nedeniyle homofobik olmakla suçlanmıştır. (Çev.N.)

düşünen insanlar arasında nispeten güvende hissedebilirdi. Gay'ler Lech Kaczyński'den nefret ediyorlardı, ama Lech Kaczyński Lech Kaczynski olduğu sürece, sorun safi akademikti. Saldırganlık ise herkese yönelikti.

Savcı Szacki'nin ilgilendiği davaların çoğu anlamsız bir saldırganlığın sonucuydu. Belirli bir anda bir saldırı, tecavüz, cinayet, darp biçiminde gerçekleşmiş bir kötülüğün sonucu. Nereden kaynaklanıyordu bu? Yaşamın ağır, sıkıcı olması ve kişiyi tatmin etmemesinden kaynaklanan bir hayal kırıklığından mı? Kısa bir süre sonra biraz daha ağırlaşacağı korkusundan mı? Başkalarının daha iyi şartlara sahip olmasından kaynaklanan bir kıskançlıktan mı? Szacki bu konuyu sık sık düşünüyordu, ama Polonyalıların hiddetinin nereden kaynaklandığı sorusuna ikna edici bir yanıt bulamıyordu.

Alışveriş iki saatini almıştı, yorgunluktan ölüyordu. Alışveriş arabasına dayanmasa yere yığılacağını düşünmüştü. Peynirlerine, sabunlarına, etlerine, klozet koku gidericilerine ve Dan Brown'un kitaplarına bir gayret hücum eden tüm o zombiler gibi görünmekten utanıyordu. Onlardan farklı olmayı, kendini sıradışı biri gibi hissetmeyi, kaybolup gitmeyi, unutmayı, değişmeyi, aşık olmayı ne çok isterdi.

Önce kendine daha önce hiç yemediği tatta, mango ve snickers'lı dondurma almıştı. İkisi de iğrençti, sevdiği limonlu ve çilekli dondurmadan almadığına hayıflanmıştı.

Kendi dondurmasını, neyse ki çilekli dondurma almış olan Helena'nınkiyle değiştirip çocuk sahibi olmanın iyi bir şey olduğunu düşünmüştü.

2

Bir kenarda durmuş, törene katılanları dikkatle gözlemleyen Teodor Szacki'ye bakıyordu. Szacki yakışıklı adamdı, ama kendisi onun yaşındayken daha iyi görünüyordu. Çünkü parası vardı. Para bir rahatlık ve kendine güven veriyordu insana. Güzellikten ya da iyi bir karakterden asla kaynaklanmayacak olan bir güç veriyordu.

Savcı gibi o da Henryk Telak'la vedalaşmak için şapele – daha doğrusu, Wólka'daki mezarlığın “definöncesi ev”inin bulunduğu bölüme girmemişti. Törene katılanları, öncelikle de Szacki'yi izlemek istemişti. Szacki'yi daha iyi görebilmek için çirkin beton duvar boyunca birkaç adım atmıştı. Szacki korkulması gereken bir rakip miydi, yoksa aynı zamanda, hukuk müşavirliği ya da avukatlık yapmak için oldukça güçsüz olan bir başka memur muydu?

Hiç de güçsüz görünmüyordu. Dimdik duruyordu, sanki çok maaş alıyormuş gibi şaşılacak derecede iyi giyimliydi. Siyah, klasik takım elbisesi onun ölçülerine göre dikilmiş olmalıydı. Ya da ölçüleri elbiseye tam uymuştu. Açıkçası bundan kuşkuluydu, zira savcının kıyafeti Boss ve Zegna değil, Wólcanka ve Intermod markaydı kesin. Ölçüleri Polonya firmalarının fason ürünlerine tam uyan biri henüz dünyaya gelmemişti, televizyondaki ikinci sınıf siyasetçileri görmek yeterliydi bunu anlamak için. Üstelik Szacki oldukça uzun boyluydu – boyunun bir seksen beş olduğunu düşündü – çok da zayıftı. Öncelikle tıknaz tipler için üretilmiş ürünlerden bir takım elbise seçmek şöyle dursun, böyle birinin, ölçülerine uygun blucin bulması bile güçtü. Kendisi takım elbiselerini Berlin'de diktiriyordu, seksenli yıllarda tanıştığı bir terzisi vardı orada.

Szacki takım elbisesinin içine çok ince, gri çizgili bir gömlek giymiş ve düz, parlak siyah bir kravat takmıştı. Bu kravatı ona karısı seçmemiştir herhalde diye düşündü, Szacki'nin karısının nasıl giyindiğini fotoğraflarda görmüş olduğu için özellikle, belediyede çalışan bir hukukçunun fazla zevkli olmasını beklemiyordu. Karısı hoş kadındı, ama biri bu kadına vücut biçime uygun, aşağıya doğru gittikçe daralan pantolonlar giymesini tavsiye etmeliydi.

“O iyi bir koca, sevecen bir baba, dürüst bir yurttaştı,” dedi genç rahip yüksek sesle ve hissizce. Bu sözler az kalsın bir kahkaha patlatmasına yol açacaktı, gaf yapmamak için kahkahasını bastırmak zorunda kaldı. Birkaç baş onun bulunduğu yöne döndü, Szacki de o yöne çevirmişti başını.

Gözlerini Szacki'nin gözlerine dikti.

Bir delikanlı güzelliğine sahip olduğunu söylemek mümkün değilse de, savcının genç bir yüzü vardı. Daha doğrusu kibar bir erkek yüzü. Hafif çatık kaşları ve nahoş derecede soğuk gri gözleri yüz hatlarının yumuşaklığını siliyordu. Sık sık gülümseyen bir insanın yüzü değildi bu yüz. Temmuz ayında otuz altı yaşını dolduracaktı, ama tümüyle kırılaşmış, gür saçları olmasaydı, pek çok kişi onun daha küçük olduğunu düşünürdü. Saçları ona sert ve hafif huzursuz edici bir görünüm vererek siyah kaşlarıyla kontrast oluşturuyordu. Tam bir tek renkli tipti. Sadece siyahlık, grilik ve beyazlık vardı, başka hiçbir renk bu kompozisyonu bozmuyordu. Sonunda savcı gözlerini başka yöne çevirdi, o ise bu memurun uzlaşmadan hoşlanmadığını düşündü.

Cenaze lavazımatçısı firmanın, takım elbiseleri ve eldivenlerine rağmen tehlikeli sabıkalılar gibi görünen çalışanları tabutu enerjik bir şekilde kaldırıp definöncesi evden çıkardılar. Kim severdi ki burayı. İnsanların girmediği, buz gibi, modern mimarının o karakteristik çirkinliğine sahip iğrenç

bir yerdi burası. Onun hoşuna gidiyordu, çünkü burada hiçbir dinin pis kokusu hissedilmiyordu. Müşterek bir ölüm vardı sadece, hiçbir vaat yoktu. Bu tam ona göre idi. Herkes gibi, yaşlanınca inançlı biri olacağını düşünüyordu bir zamanlar. Yanılmıştı. Her şeye inanabilirdi, gündelik yaşam onu şaşırtıyordu. Ama Tanrı'ya – asla.

Cenaze törenine katılanlar – kırk kişiden fazla değildi – ailesi definöncesi evden çıkıncaya dek bekleyip çıkışa açılan geçide yöneldiler. Jadwiga Telak ve oğlu tabutun arkasında ciddi, ama acıdan yıkılmış izlenimi vermeden yürüyorlardı. Onların ardında da tanımadığı bazı akrabaları yürüyordu. Uzak akrabalardı bunlar, Henryk Telak tek çocuktur. Birkaç arkadaşı, içlerinde de Polgrafeks'in çalışanları ve kendisine bakıp başını hafifçe sallayan Igor vardı.

Cenaze alayının sonunda kendisi için en ilginç olan kişiler vardı. Telak'ın ölümünün tanıkları, sadece tanık da değildiler, çünkü içlerinden birinin Telak'ın katili olduğundan emindi. Terapist Cezary Rudzki Barbara Jarczyk'ın yanında yürüyordu, onları Hanna Kwiatkowska ve Euzebiusz Kaim takip ediyordu. Geçidin diğer tarafında Teodor Szacki tüm o dörtlüyü dikkatle gözlemliyordu. Dörtlü Szacki'nin önünden geçtikten sonra savcı cenaze alayına katıldı. Onun yanında dikildi ve oradan omuz omuza çıktılar. Gülümsedi. Hepimizin Henryk Telak'ın cenazesinde buluşacağını kim düşünebilirdi ki. Ama kader şakacı olabiliyordu. Savcı Teodor Szacki'nin törene katılanlara dair kendi öğrendiklerini öğrenip öğrenemeyeceğini merak ediyordu. Öğrenemeyeceğini düşünüyordu. Öğrenemeyeceğini ümit ediyordu.

3

Zamanını boşa harcamıştı. Bu cenaze töreninden sonra ne beklemişti ki? Törene katılanlardan birinin, üzerinde “KATİL BENİM!” yazan kırmızı bir tişörtle çıkagelmesini mi? Szacki yaptığı şeyin pek de nazik bir davranış olmadığını biliyordu, ama şapelden çıkıldıktan sonra Telak’ın dul eşiyle çabucak vedalaştı, şüpheli dörtlüye soğuk bir bakış atıp otoparka kaçtı. Beton yolda yürürken, kendisini tüm tören boyunca göz hapsinde tutmuş olan o yaşlı adamın bakışlarını üzerinde hissediyordu hâlâ. Telak’ın kim olduğunu düşünen bir akraba-sıydı kesin diye düşündü.

Arabasına binip anahtarı kontağa taktı, ama motoru çalıştırmadı. Bir şeyi gözden kaçırmış gibi hissediyordu yine. Orada, şapel girişindeyken kısacık bir an içinde önemli bir şey görmüş gibi gelmişti ona. Çok belirsiz bir şey, başının arkasında hafif bir gıdıklanma hissediyordu. Hangi anda olmuştu bu? Törenin sonunda, tabutun şapelden taşınarak çıkarılmasından hemen sonra mıydı? Orada dikilmişti ve sanki kahkahalarla gülmemek için kendisiyle mücadele ediyormuş gibi bir izlenim veren, kendisini gözleyen o adam nedeniyle huzursuz olmuştu. Adam yetmiş yaşlarında olmalıydı, ama Szacki onun yaşında aynen onun gibi – Robert Redford’un daha yakışıklı erkek kardeşi gibi – görünmek ve öyle takım elbiseler giyebilmek isterdi. Adama göz ucuyla bakmıştı, insanlar şapelde oturdukları sıralardan kalkıp sıralar arasında ağır ağır yürümeye başlamışlardı. Ve tam o sırada Szacki bir şey görmüştü. Önemli bir şey.

Gözlerini kapattı, alnını direksiyona dayayıp o anı gözlerinin önüne getirmeye çalıştı. Soğuk bir salon, hiçbir zaman bir anlam veremediği klasik müzik, dip dibe yürüyen insanlar.

Rudzki Jarczyk'ın yanında yürüyordu, arkalarında da Kwiatkowska ve Kaim. Déjà vu gibi tuhaf bir duygu, nöronlarda ani bir boşalmaydı bu hissettiği. İyi ama niçin?

Hiç. Hiçbir fikri yoktu.

Büyüklüğü süpermarketin önündeki otoparkı anımsatan park yerinden çıkıp Wóycicki Caddesi'ne saptı, ama hemen sonra Lasek Młociński'nin yanında durdu. Takım elbisesini çıkarıp blucin ve keten bir gömlek giydi, avucuna maden suyu döküp saçlarını biraz dalgalandırdı. Yan aynaya bakıp çapkınca gülümsemeyi denedi. Sonuç feciydi. Bir Polonya şakasına gülüyormuş gibi rol yapan bir Alman gibi görünüyordu. Kısa bir süre düşündükten sonra Helena'nın arka koltuktaki araç koltuğunu bagaja koydu, bir yığın ekmek kırıntısını, karton meyve suyu kutusunun pipetini ve Milky Way çikolatasının kağıdını topladı. Tüm bunları belki Monika'yı sonrasında eve bırakmak zorunda kalacağı düşüncesiyle yapmıştı.

Bu kez ilk gelen o olmuştu. Szpilka'nın asma katında, duvar dibindeki bir masaya oturdu. Trzech Krzyży Meydanı'nı izlemenin mümkün olduğu pencerelerin kenarlarındaki küçük kanepelerde daha iyi yerler vardı, ama Monika'nın kanepede yanına oturmasından ve kendisinin ona nasıl davranacağını bilemeyecek olamasından korkmuştu. Weronika'nın Helena ile Ujazdowski Parkı'na gelecek olduğunu da hatırlamıştı. Karısı ve kızının, kendisini orada görmemesini tercih ederdi. Monika kısa bir süre sonra geldi. Kulağında minik kehribar küpeler, üzerinde askılı, dar, siyah bir bluz ve çiçekli, uzun bir etek vardı. Ayaklarında da baldırlarına fantezi bir şekilde dolanmış ipleri olan topuklu ayakkabılar vardı. Kafenin kapısında dikilip güneş gözlüğünü çıkardı ve gözlerini kısarak içeriye baktı. Szacki'nin asma katta olduğunu fark edince, gülümseyip neşeyle elini salladı. Szacki'ye güzel ve taze

görünmüştü. Szacki kendini arabasının yan aynası karşısında çalıştığı o tebessümden çok daha az zorladığı bir tebessümle karşılık verdi gayriihtiyari ve yıllardır kendisini görünce bu kadar sevinen tek kadının kızı olduğunu düşündü. Başka hiç kimse bu kadar sevinmiyordu.

Monika masaya gelince, ayağa kalktı. Tokalaşıp onu yanağından öptü.

“Şimdi de yüksek mahkemeye açıklamanı rica ediyorum,” dedi Monika kaşlarını çatarak. “Sanık üstelik haziran güneşinin ışıklarıyla aydınlanmış bu kafenin en karanlık köşesindeki en depresif masayı neden seçmiş, hım?”

Szacki güldü.

“Bir dürtüydü, ne yaptığımı bilmiyordum. Kendime geldiğimde, burada oturuyordum. Yemin ederim ki, bu benim suçum değil. Polis beni kandırdı.”

Aziz Aleksander Kilisesi’ne bakan güzel manzaralı pencerenin yanındaki kanepeye oturdular. Üzerinde “İbnelik Yasak” yazan ve üstü çizilmiş haldeki, ters ilişkiye giren iki adam figürü olan siyah tişörtler giymiş on beş yirmi delikanlı kaldırımında yürüyordu. Mevzu eşcinsellerdi kesin. Aniden slogan atmaya başladılar:

“Delikanlı ve genç kız birlikte, işte normal aile!”

Szacki onların kendilerinin bir eşcinsel çetesi gibi göründüğünü düşündü – birbirlerini saçma laflarla gaza getiren, dar tişörtler giymiş bir grup adam – ama bu gözlemini kendine sakladı.

Kabarık bir hesap geleceği korkusuyla, mükellef bir kahvaltı yapmış olduğu yalanını söyledi. Sonunda Szacki peynirli bir sandviç, Monika ise ıspanaklı pierogi sipariş etti, sonra da iki kahve söylediler. İşten güçten ve işlerinin neden o kadar umutsuz olduğundan söz ettiler biraz, Szacki savcılıktaki erkek ar-

kadaşlarına dair birkaç komik hikayeyle Monika'yı eğlendirdi. Ardından kıza iltifat etmeye zorladı kendini. Kızın ayağındaki ayakkabıları övdü ve lanet bir fetişist gibi görüldüğü için içten içe payladı kendini. *Beynimi kendi fantezileriyle sürekli dolduran şu Rus yüzünden bu* diye geçirdi içinden.

“Hoşuna gitti mi?” diye sordu Monika, Szacki'nin, ayak-kabısını tam olarak görebilmesi için eteğini kaldırıp ayağını her yöne çevirerek. Szacki kızın ayaklarının çok biçimli ve tüm bu sahnenin çılgıncasına seksi olduğunu düşündü.

“Ne yazık ki, bir çırpıda çıkarmak güç oluyor,” diye iç çekti Monika. “Şu iplerini bir erkek tasarlamış olmalı.”

“Akıllı adammış. Neyin etkileyici olduğunu biliyormuş.”

“Teşekkürler. İstenen etkiyi yarattığıma sevindim.”

O sırada kafeye Krzysztof Ibisz* girdi. Hızla asma kata çıkıp gergin bir şekilde etrafına bakındı. Szacki – bir Jerzy Pilch'i** ya da bir Tadeusz Mazowiecki'yi*** değil de – Ibisz'i tanımanın bir utanç olduğunu düşündü ve bu yüzden onu fark etmemiş gibi davrandı. Monika'ya işlerinin nasıl gittiğini sordu. Szacki Monika'nın dekoltesine bakmak için her fırsatı değerlendiren, bu yüzden Monika'nın, yazdığı makaleyi birkaç kez düzeltmek ve metnin eksenine dair tiradını dinlemek zorunda kaldığı, Gorzów'lu redaktör hakkındaki hikayelerle o kadar da ilgilenmiyordu aslında. Monika'yı dinlemekten hoşlandığına kanaat getirdi. Monika'nın yaptığı jestlere, saçlarını düzeltişine, dudaklarını yalayışına, elindeki çay kaşığıyla oynayışına bakıyordu. Kız her bir kasıyla konuşuyor gibi görünüyordu. Bir erkeğin bir kadının dudaklarına baktığında, bunun o kadını öpmek istediği anlamına geldiğini

* Polonyalı gazeteci, televizyon sunucusu, aktör, yapım şirketi sahibi. (Çev.N.)

** Polonyalı yazar. (Çev.N.)

*** Polonyalı gazeteci, siyasetçi ve devlet adamı. Komünizm dönemi sonrasında kurulan Polonya Cumhuriyeti'nin ilk başbakanı. (Çev.N.)

hatırladı, bu yüzden bakışlarını Monika'nın gözlerine çevirdi çabucak. Gözlere bakmanın da bir adabı olduğunu düşündü hemen. Gözlere çok ısrarcı bir şekilde değil, sadece, dikkatini o insana verdiğini gösterecek kadar bir süre bakmak gerekiyordu. Bu saçmalıklar da nereden geliyordu aklına?

Monika konuşmasına aniden ara verdi.

“Sana bir şey söyleyeceğim,” dedi, latte kaşığıyla Szacki'yi işaret edip kaşığa uzun bardaktan kahve köpüğü alarak. “Ama gülme. Yok, söylemeyeyim, sonuçta seni tanımıyorum. Ya da söyleyeyim, nihayetinde bu bir ölçüde seni ilgilendiriyor. Bilmiyorum.”

“Seni sorgulayıp sıkıştırmamı mı istiyorsun yoksa?”

Szacki utançtan neredeyse kıpkırmızı kesildi yine, Monika ise güldü.

“Bir kitap yazmak istiyorum. Bir roman.”

“Olur böyle şeyler.”

“Ha, ha. Polonya dili ve edebiyatı bölümünden her mezun olana ve her mezun olmak üzere olana olur bu. Ama neyse. Savcıyı anlatan bir kitap yazmak istiyorum.”

“Bir polisiye mi?”

“Hayır, geleneksel bir roman. Yalnız, kahramanı savcı olacak. Bu bir zamanlar aklıma gelmiş bir fikirdi, ama son günlerde seninle görüşünce, bunun hiç de fena bir fikir olmadığını düşündüm? Sen ne dersin?”

Szacki ne söyleyeceğini bilmiyordu.

“Ve bu savcı...”

“Ah,” diyerek elini salladı Monika. “Bu uzun hikaye.”

Szacki cep telefonuna gizlice göz attı. Lanet olsun! Bir buçuk saattir burada oturuyordu. Monika'yla ilişkileri ilerleyecek olursa, bu ortadan kayboluşlarını Weronika'nın gözünde bir şekilde aklamak için üç günde bir birini öldürmek zorunda kalacaktı. Monika'ya romanın olay örgüsünü seve seve din-

leyeceğine ve kendisinden yararlanmasına memnuniyetle izin vereceğine söz verdi. Monika'nın bilmek isteyeceği her şeyi anlatacaktı ona. Ama bugün değil.

Garson kız hesabı getirince, Szacki cüzdanını çıkarmaya yeltendi, ama Monika ona engel oldu.

“Dur bakalım. Hesabı ödemek istemen hoş, ama son görüşmemizde sen ödemiştin, bense bir feministim, epey para kazanıyorum, seni benimle işbirliği yapmaya teşvik etmek için sana biraz rüşvet vermem lazım hem.”

Szacki aklında tam olarak ne tür bir işbirliği olduğunu sormak istedi Monika'ya, ama vazgeçti.

Cüretkar bir flörtün ustası olmadığı apaçıktı.

“Bu utanç verici,” dedi Szacki.

Monika hesabı masaya bıraktı.

“Senin haydutları Tanrı bilir ne kadarcık maaşa kovalayan, yüksek öğrenim görmüş bir insan olman, benimse okulumu yarım bırakmış, berbat metinler yazıyor ve senden daha fazla para kazanıyor olmam utanç verici asıl. Bu kadar maço olma, çünkü bunun bir anlamı yok.”

“Çok büyük anlamı var.”

“Ne gibi?”

“Hesabı senin ödeyeceğini bilseydim, kendime çorba ve tatlı da söyledim.”

Monika Żoliborz'da oturduğunu söyledi, ama Szacki'nin kendisini eve bırakmasını istemedi. Empik'te biraz dolaşp ilginç bir şeyler aramaya niyetliydi. Monika çok konuşuyordu, bu da Szacki'nin tam istediği şeydi. Szacki ilişkinin başında insanın en hoşuna giden şeylerin, sonrasında en rahatsız eden şeyler olduğunu okumuştı bir zamanlar. Yalın gerçektir bu. Weronika'nın tüm küçük saksıları – eşit ederecede ışık alsınlar diye –

her akşam biraz çevirmesini izlemeye bayılıyordu bir zamanlar, şimdi ise mutfaktaki kalebodur üzerinde çevrilen saksının sinir bozucu sesini her gün duyduğunda, sinirleri tepesine çıkıyordu.

Szacki'nin cep telefonu çaldığında, Monika Nowy Świat'ın köşesini henüz dönüp gözden kaybolmuştu. Arayan Kedici'kti.

“Neredesin?”

“Arabadayım,” diye yalan söyledi Szacki. “Wólka'dan Koszykowa'ya doğru gidiyorum, kütüphanede bir şeye bakmam lazım.”

“Şu cenaze töreni ne kadar sürdü böyle? Üç saat mi?”

“Daha geç başladı, daha uzun sürdü, her şeyi tam olarak görmek istedim, nasıl olduğunu bilirsin.”

“Biliyorum tabii. Bunu haftada üç kez yaşıyorum ben. Cenaze töreni, cenaze töreni, başka da bir şey yok zaten. Bizi iki saat sonra Ujazdowski'den alır mısınız?”

“Alabilir miyim, bilmiyorum.”

“Almaya çalış. Kızın, babasının tipinin nasıl olduğunu hatırlamak istediğini söyledi.”

“Pekala,” dedi Szacki, kütüphaneye gitme fikrinin aklına nereden geldiğini düşünürken.

4

Burayı seviyordu. Üniversitede okuduğu yıllarda, her daim kalabalık olan Varşova Üniversitesi Kütüphanesi'nde yer aramaktansa, buraya gelmeyi tercih ederdi hep. Klasik stilde bir sarayın balo salonunu andıran ana okuma salonu olağanüstüydü. İki kat yüksekliğinde ve pilaster ve stükkolarla süslüydü, ışık Koszykowa Caddesi tarafındaki iki sıra pencereden

giriyordu içeri. Mabet havasında bir şey vardı burada. Yalnız, taş duvarlardan gelen serinlik ve tütü kokusu yerine, meşe kaplama zeminin hoş kokusu ve fındık kokusuna benzer eski kağıt kokusu hissediliyordu. Salonu dolduran küçük masalar kilise sıralarını anımsatıyordu Szacki'ye. Yanlarındaki küçük sandalyeler de kiliselerin rahatsız oturakları gibiydi. Ancak, bu mekana bu eşsiz atmosferini her masanın üzerinde bulunan yeşil cam abajurlu pirinçten masa lambaları veriyordu. Şehrin ana kütüphanesinin okuma salonu bir kasım akşamı için başkentteki en büyüğü yerdı kuşkusuz.

Arabasını aşağıda park ettiğinde, bu ruh haliyle keyiflenmişti, ama sürekli yayınlar okuma salonunun dördüncü kattaki hiç okuyucu bulunmayan mekanda, küçük lamine masalar, floresan lambalar ve kahverengi kumaşla kaplı sandalyeler krallığında bulunduğunu anlamıştı.

Bilgisayarda “Varşova Yaşamı”nın ve “Akşam Ekspresi”nin dizinlerini buldu, 1978 ve 1987 yıllarının eylül aylarına ait ciltlerine ulaşmak için ödünç kitap istek formunu doldurup bekledi. Dönüp bazı kağıtları dolduran kütüphane görevlisi kadına baktı kısa bir süre. Kadının arketipik bir görünümü vardı. Ortadan ayrılmış uzun siyah saçlar, modası geçmiş büyük gözlükler, uzun kollu yeşil bir bluz ve ince vücudunda karikatür gibi duran büyük göğüsler. Kadın Szacki'nin bakışlarını hissetmiş olmalı ki, yaptığı işi bırakıp Szacki'ye baktı. Szacki önüne döndü.

Monika'yla Szpilka'daki konuşmalarını düşünmekten alamıyordu kendini. Her bir sözcüğü hatırlayıp Monika'nın ne kastettiğini ve söylediklerinden onun ne anlamış olabileceğini düşündü. Onun yanlış anlamış olabileceği bir şey söylemiş miydi acaba? İşyerinden erkek arkadaşlarını anlatıp onlarla çok mu dalga geçmişti? Monika onun bir mizantrop ve aynı zamanda bir soytarı olduğunu düşünebilirdi. Peki Monika genel anlamda güzel miydi? Tatlıydı, bu bir gerçektir, hatta çok tatlıydı, ama

güzel miydi? Omuzları biraz fazla geniş, göğüsleri çok ufak, poposu yere yakın, üstelik bacakları da biraz ayıktı galiba.

Monika'nın vücudunda kusurlar bulmuş olsa da, onun vücudunu düşünmekten dolayı muazzam bir seks yapma isteği duymuştu. Monika'nın hafifçe eğilerek uyluklarının yarısına dek kaldırdığı eteğinin altından yeni ayakkabılarını gösterdiği sahne gözlerinin önünden gitmiyordu. Kızın, eteğini daha da yukarı kaldırdığını hayal etti. Szacki'nin başını döndürecek noktaya kadar. Gözlerini kapatıp bu sahneyi daha bir ayrıntılı hayal etti. Ama sahne kafede değil, Monika'nın evindeki kanepeye geçiyordu.

Yapamam diye düşünüyordu, bunu yapamam. Otuz beş, neredeyse otuz altı yaşındayım. Çarpık bacaklı yeniyetme bir kızı hayal ederek kütüphanenin okuma salonundaki tuvalete gidemem.

Ama gitti.

Geri döndüğünde, bulmak istediği gazeteler onu bekliyordu.

Meselenin o kadar da uzun bir zaman öncesine uzanmadığını düşünse de, 1978 yılına ait "Varşova Yaşamı"ndan başladı. Henryk Telak o yıl on dokuz yaşındaydı, anne ve babası ölmüştü. Eylülün on yedisi pazara denk gelmişti. Gazete sayfalarını çevirerek göz attı. Son on yılın en serin yazını yaşıyoruz, hasat zamanının son evresi verimli oldu, Polonya Halk Ordusu'nun otuz beşinci kuruluş yıldönümü münasebetiyle Zafer meydanında yapılan havacılık sergisi. Sıkıcı haberler vardı. Yazar Zenon Kosidowski ve ünlü göz doktoru Witold Starkiewicz yaşamını kaybetti, Tatra Sıradağları'nda bir turist kalp krizi geçirdi, bir dağcı da Mnich'ten* düştü. Meselenin bu kişiler-

* Tatra Sıradağları'nın Polonya tarafında kalan bölümünde, 2068 m. yüksekliğinde bir zirve. (Çev.N.)

den biri olması mümkün müydü? Hayır. İlginç olan, “Varşova Yaşamı”nın bağımsızlığın kazanılmasının altmışıncı yıl dönümü* öncesinde bir yazı dizisi yayımlamasıydı. Bu tuhaftı, Szacki Polonya Halk Cumhuriyeti’nde Bağımsızlık Günü’nün 22 Temmuz’da kutlandığından emindi. Aslında bu o kadar da kötü bir fikir değildi, çünkü herhangi bir şeyin kasım ayının ortasıyla kutlanması saçmaydı. Hava hep soğuk ve yağışlı olurdu ve hiç kimse geçit törenini izlemek bile istemiydi. İşlenmiş ufak suçlara, özellikle başkenttekilere dair tüm haberleri dikkatle okuyarak, bir trafik kazası ya da bir cinayet haberi aradı. Bunlar yerine, “Bilgisayarlar başarılı bir kariyer yaptı. Bilgisayarların gelişimi bazen huzursuzluk bile yaratıyor” şeklinde bir habere rastladı. İçgüdüsel olarak, 17 Eylül akşamı televizyonda hangi programlar olduğuna baktı. Başrollerini Kamas ve Braunek’in paylaştığı *Taş Bebek* adlı dizinin** ilk bölümü, ardından da Yugoslav yapımı bir film olan *Asker Aşk*ı vardı.

Ochota’da bir araç iki kişiye çarptı, biri öldü. Szacki tüm merhumların adını titizlikle not etti. Bunlar içinde bilim, yüksek ve teknik öğrenim bakanı, Polonya Birleşik İşçi Partisi üyesi, Polonya Halk Cumhuriyeti meclisi milletvekili profesör Sylwester Kaliski de vardı.

Spor. Suni zeminli pistte kayakla atlama yarışmasında Tadeusz Tajner altıncı oldu. Apoloniusz’un akrabası mıydı acaba? Jacek Gmoch’un oyuncularını Avrupa futbol şampiyonası elemelerindeki bir sonraki maça hazırlanıyorlar. İzlanda’yla

* Polonya, topraklarının 1795 yılında Avusturya, Prusya ve Rusya arasında paylaşılması sonucunda Avrupa haritasından silinmiş ve bağımsız bir devlet olarak ancak 123 yıllık bir aradan sonra, 1918 tarihinde tekrar kurulmuştur. 11 Kasım 1918’de bağımsızlık ilan edilmiştir ve o tarihten bu yana 11 Kasım Polonya’da Ulusal Bağımsızlık Bayramıdır. (Çev.N.)

** Polonyalı yazar Bolesław Prus’un (1847-1912) 1890 yılında yayımlanmış “Lalka” (Taş Bebek) adlı romanından uyarlanmış ve ilk bölümü 17 Eylül 1978’de Telewizja Polska’da (Polonya Televizyonu) yayımlanmıştır. (Çev.N.)

yaptıkları maçı kazandılar, şimdi İsviçre ile yapacakları maçı kazanmayı hedefliyorlar, ardından sırada Hollanda ve Doğu Almanya var. Metnin redaktörü Szacki'nin 2005 yılında bildiği şeyi – Polonya'nın bunda da, sonraki hiçbir şampiyonada da oynamadığını – bilemezdi.

Szacki on yedi eylülde ölmüş tüm kişilere ait ölüm ilanlarının içeriğini kaydederek, araştırmasına devam etti. Bu ilanların birçoğunda yaşamının baharında ya doğrudan “aramızdan ayrıldı” ya da “geçirdiği ağır hastalık nedeniyle” ifadesi vardı. Szacki kazalarda o kadar da çok kişi ölmediği için bunun rahatlatıcı olduğunu düşündü. Bu durum istatistiksel olarak Szacki'nin de yetmiş yaşına rahat rahat ulaşma şansı olduğunu gösteriyordu. Gazetenin yirmi eylül tarihli sayısında ilginç bir şey bulmuştu nihayet: “52 yaşındaki Marian Kruk ve 26 yaşındaki Zdzisław Kruk 17 Eylül günü trajik bir şekilde hayatını kaybetti.” Eşit uzunlukta ve içerik olarak aynı olan bu iki ölüm ilanının, ilanı verenleri farklıydı sadece. İlkinde “çok sevgili kocaya ve oğula” veda edenler “karısı, annesi ve ailesi”, ikincisinde “çok sevgili kocaya ve kayınpedere” veda edenler “karısı, gelini ve ailesi” idi. Yani baba oğul birlikte ölmüştü. Tek bir olay, iki ölüm, büyük bir aile trajedisi. Aile sisteminde bir deprem. Szacki kırmızı kalemle bu iki kişinin adının altını çizdi. Bu olayın detaylarını araştırması gerekecekti.

Ağır polisiye vakalar ve trajik olaylara ilişkin kanlı betimler bulma beklentisiyle “Akşam Ekspresi”ne yöneldi bir ümit, ama hayal kırıklığına uğradı. Bu gazetede korkunç sıkıcı haberler vardı, Szacki bu gazetenin efsanesinin onca yıl niçin sürdüğünü anlamıyordu. Belki de Szacki'nin şansı yaver gitmemiş ve gazetenin yanlış sayılarına denk gelmişti. Dikkatini çeken tek haber, Wajda'nın *Wilko 'lu Kızlar'*ı çekmeye başlamış ve başrolü Daniel Olbrychski'ye vermiş olmasıydı. Bir zamanlar böyle filmler yapılıyordu diye düşündü Szacki.

“Varşova Yaşamı”nın bu kez perşembe gününe denk gelen 17 Eylül 1987 tarihli sayısında Sovyetler’in Polonya’yı işgalinin yıl dönümü konusunda hız kesilmemişti. Dokuz yıl önce ve her yıl olduğu gibi. Bu yazının yanında, Kraliyet Sarayı’nın Naziler tarafından bombalanmasının yıldönümüne ilişkin uzun bir metin vardı. Ve Doğu Almanya’ya yaptığı ziyaret sırasında Honecker’le görüşen Wojciech Jaruzelski’ye dair bir metin. *Bu çok sürmeyecek diye düşündü Szacki kin duyarak. Bir uçuk yıl sonra hepiniz defolup gideceksiniz.*

Televizyonda “Kadının Yüzünü Ört” adlı bir İngiliz polisiye dizisi, dünya artistik jimnastik şampiyonası, “Votka, Yaşamama İzin Ver” adlı bir program ve İkinci Bahar Üniversitesi* Yoldaşlık Uluslararası Kongresi vardı. 17 Eylül 1987 tarihinde birkaç saat televizyona takılmak, insanın bu sıkıcı programlar yüzünden bileklerini kesmesi için yeterli görünüyordu. Śródmieście’nin bir bölümüne gaz verilemiyor. Termik ağ arızası. Szacki haber başlıklarına kayıtsızca göz gezdirdi. Sonbaharda Gorbaczow-Reagan zirvesi. Olağanüstü güç hasat koşullarına rağmen tahıl rezervi yirmi beş milyon tona ulaştı. Katil suçunu itiraf etmedi. Szacki duraksadı. Varşova’da işlenmiş bir cinayetti bu. 17 Eylül’de işlenmişti.

“Tüm Varşova dün başkentinde göbeğinde meydana gelen trajediyi konuşuyor. Olayın on tanığı var. Kırk sekiz yaşındaki Danuta M. saat 16:15’te Kudüs Bulvarı 125 numarada yayaların ve durakta bekleyenlerin gözleri önünde öldürüldü. Katili elli üç yaşındaki Ryszard W. kurbanı bıçakla boynundan yaraladı. Kadın olay yerinde hayatını kaybetti, çevrede bulunanlar katili yakaladılar. Soruşturmayı Ochota İçişleri Bölge Komiserliği yürütüyor.”

* İng. University of the Third Age - bazı ülkelerde bulunan, esasen emekli insanların katıldığı eğitim kurumu. (Çev.N.)

İçişleri Bölge Komiserliği mi? *Lanet olsun, bu da ne böyle* diye düşündü Szacki defterine not alırken. Milis mi? Savcılık mı? Güvenlik Servisi'nde kamufle edilmiş biri mi bu acaba? Konu dikkat çekiciydi, ama bir kilometre öteden pis kokular yayıyordu. Szacki daha sonra failin de, kurbanın da alkollü olduğunu, failin kurbanı kendisine büfeden sigara almak istemediği için bıçakladığını okudu.

Araştırmasına devam etti.

Kralların Anası Gdynia film festivalinde Altın Aslanlar ödülünü kazandı. Szacki ödül kazanan diğer filmlerin listesini okuyunca neredeyse bir ıslık çaldı, bu filmlerden her biri bugün yarışmaktan çekinmeden Gdynia ödülleri silip süpürdü. *Kodaman, Niemen Kıyısında, Tesadüf, Vefalı Nehir, İçsel Yaşam, Hollywood Treni*. Hepsi klasik olmuş filmlerdi ve hepsi aynı yıl vizyona girmişti. Bu garipti.

“Akşam Ekspresi”nin 21 Eylül tarihli sayısında birkaç cümlelik bir yazı buldu: “22 yaşındaki Kamil S.’nin cesedini Mokotowska Sokak’ta bulunan dairelerinde kendisinden dört yaş küçük kız kardeşi buldu. Kent Milisi bölge komutanlığından yüzbaşı Stefan Mamcarz “Ailesi tatildeymiş. Delikanlı ailesiyle gitmemiş ve bu onun sonu olmuş, saldırganlar dairenin boş olduğunu sanmışlar, ama haneye tecavüz edip delikanlının evde olduğunu görünce, paniğe kapılıp onu öldürmüşler.” şeklinde bir açıklama yaptı. Kent Milisi bu trajedinin 17 Eylül akşamı gerçekleştiğini ve failleri bulmaya yönelik yoğun araştırmaların sürdüğünü bildirdi.”

Szacki not alıp tek kullanımlık tükenmez kalemin ucunu tarihi gazeteye vurarak gazetenin üzerinde siyah noktalar bıraktı. Beyninde bir gıdıklanma hissetti yine. Ya kanserdi ya da önsezileri ona bu olayın Telak davasıyla bir ilgisi olabileceğini söylüyordu. Yalnız, Szacki ölmüş bir genç kız arıyordu, ama bu olayda bir delikanlı vardı. Belki de mesele,

delikanlının cesedini bulan şu kız kardeşti. Mesele Telak'ın eski sevgilisi olabilir miydi? Ya da şu öldürülen Kamil Telak'ın sevgilisi olabilir miydi? Hayır... Tüm bu düşünceler şu homofobik panikten kaynaklanıyordu, şimdi her yerde gay görüyormuş gibi geliyordu Szacki'ye de. Ama bu olayı araştırmak gerekecekti. Delikanlının soyadını öğrense iyi olurdu.

Üç gün sonrası tarihli sayıda iki ölüm ilanı buldu. İlki: “Sevgili oğlumuz ve kardeşim Kamil Sosnowski” 17 Eylül 1987 tarihinde bizden koparıldı. Kamil, seni daima seveceğiz, annen, baban ve kız kardeşin.” Ve alışılmadık olan ikincisi: “En iyi ahabamız ve dostumuz Kamil 17 Eylül’de katledildi. Ahbap, seni asla unutmayacağız. Zibi ve diğerleri.”

Szacki bundan bir şey çıkacağına inanmıyordu, ama Oleg’den bu soruşturmanın dosyasını arşivden bulmasını rica etmesi gerektiğine karar verdi.

Kısa bir süre önce tükenmez kalemle karaladığı makaleyi okudu içgüdüsel olarak. “Genel Kültür Ansiklopedisi’nin II. cildi alıcılarını bekliyor. Dağıtımı şu şartlar yerine getirildiğinde yapılmaktadır: Kullanılmış kağıt satın alma noktasında, geri dönüşümlü malzemeler satın alma karnesini, kupon aboneliğini, nüfus cüzdanını ibraz etmek ve 5100 złoty ödemek.”

Bu ne saçmalık böyle. Szacki Polonya Halk Cumhuriyeti dünyasını pek hatırlamıyordu, ama Bereja bu dünyaya ilişkin tüm gerçeği anlatmış gibi görünüyordu. Gerçi, öte yandan, o dönemde her şey daha basit olmalıydı. Ve daha komik.

Zımbalanmış gazeteleri geri verip iri göğüslü kütüphaneye görevlisini nazikçe selamladı ve Michael Jackson’ın hit parçası *Librarian Girl*’ü mırıldanarak merdivenlerden koşar adım indi. Cep telefonunu ancak giriş katında açtı ve üç saatir kütüphanede olduğunu fark etti. Kahretsin, yine sözünü tutamamıştı. Yüksek sesle küfredip Weronika’yı aradı.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

13 HAZİRAN 2005, PAZARTESİ

Amerika'da mahkeme jürisi Michael Jackson'ı pedofli suçlamasından akladı. Buna rağmen Kral, mahkeme binasını üzgün ve morali bozuk halde terk etti. Beyaz Rusya'da milis güçleri bir tecavüzcü-gerontofli yakaladı. Kurbanlardan en genci 6I, en yaşlısı 87 yaşında. Ukrayna'da Lviv belediye meclisi üyeleri Orlat Mezarlığı'nın açılması yönünde nihai karar aldı. Andrzej Seweryn'a Fransa'da Légion d'honneur nişanı verildi. Polonya'da sıkıcı gelişmeler var: Roman Giertych İçişleri ve Yönetim bakanına illegal Eşitlik Gösterisi'ni önlemediği gerekçesiyle dava açmak istiyor. Jan Rokita inceleme konusunda Jarosław Kaczyński'yle uzlaştı ve "Koalisyon için bir şans var" şeklinde bir açıklama yaptı. Leszek Miller Demokratik Sol İttifakı'nın Łódź'daki önseçimlerini tümüyle kaybetti, ama listede ilk sırada olacak. Varşova'da polis "lastik delme" yöntemiyle lüks otomobiller çalan çeteyi yakaladı. Araştırmalar sırasında bir susturuculu tabanca, 2,5 kilo amfetamin ve antika bir samuray zırhı ele geçirildi. Başkentte güzel, güneşli, yağışsız bir hava var, sıcaklık 22°C.

1

Szacki sabah Wilcza'ya, Oleg'e gitti. Ne yazık ki, hafta sonunda öldürülen hiç kimse olmamıştı ve Szacki şayet polis kendisine Telak cinayetine ilişkin yeni bilgiler vermezse, narkotik dosyasıyla ilgilenmek zorunda kalacağından endişe duyuyordu.

Karakolun kantininde plastik bardaklarda kahve içtiler, Kuzniecowa yeşilimsi tişörtünün üzerine geçirdiği siyah deri ceketıyla stadyumdaki bir karaborsacı gibi görünüyordu. Szacki'nin üzerinde – Kuzniecowa'la ciddi ciddi iş görüşmek isteyen bir mafya muhasebecisinininki gibi – gri bir takım elbise vardı.

“Ses analizi sonucu elimizde,” dedi Kuzniecowa. “Ne yazık ki, ekspertiz değil, gayriresmi görüş. Leszek torpil geçti bana, normalde karşılaştırma materyalini onların özel ses analizi stüdyosunda incelemek lazım. Bu stüdyo için anormal para ödediler – elektrik kablolarındaki elektronların cızırtıları için bile ses yalıtımı yapılmış – şimdi de başka kayıt duymak istemiyorlar. Kendilerini bir şey sanıyorlar. Ama Leszek onlar gibi değildir. Sürekli olarak piyano akort ettiğini biliyor muydun? Müthiş bir kulağı var, bizim için çalışıyor olmasına şaşıyorum.”

Szacki kahvenin ağzında bıraktığı ıslak bez tadını gidermek için bir şişe su aldı. İçtikleri ya kavrulmuş tahıldan yapılmış kahveydi ya da kahve makinesini birkaç yıldır yıkamamışlardı. Belki de her ikisi de geçerliydi.

“Bay Leszek'in gayriresmi görüşü ne peki?”

“Şu Leszek nasıl kaçık bir herif, bilemezsin, ne için olduğunu hatırlamıyorum, ama bir keresinde evine gitmiştim. Ursynowa'daki bir apartmanda iki odalı bir daire, ama ço-

cuğu onlarla birlikte yatıyor, çünkü evin ikinci odası dinleme odası. Odada küçük bir tabureden başka hiçbir şey yok, tüm duvarları ve tavanı yumurta kartonlarıyla, şu büyük kare olanlarla kaplı.”

“Oleg, insaf et, yığınla işim var ve daha da artabilir. Söyle artık şu Leszek’in görüşünü.”

Kuzniecowa bir kahve daha sipariş etti.

“Az sabret, pişman olmayacaksın.”

“Olacağım,” dedi Szacki pes ederek.

“O odada ne dinliyor sence?”

“Sorduğuna göre, müzik değildir herhalde.”

“Karisını dinliyormuş.”

“İnce iş. Anlatacakların bitti mi?”

“Hayır. Karısının nasıl orgazm olduğunu dinliyormuş.”

Kuzniecowa susup zafer kazanmış bir edayla Szacki’ye baktı. Szacki şimdi Kuzniecowa’u haklı bir kinle bıçaklayıp konuyu kapatması gerektiğini biliyordu, ama merakına da engel olamıyordu.

“Tamam, kazandın. Şu yumurta kartonları üzerinde düzütüklerini mi söylemek istiyorsun?”

“Hemen hemen. Karısına o odada mastürbasyon yapmasını söyleyip onun inlemelerini kaydediyormuş. Arka fonda gürültü olmamalıymış.”

Szacki konuyu kapatmamış olduğuna hayıflandı.

“Son bir soru: Bunu niçin yapsın ki?”

“Para kazanmak için. Kadınların orgazma ulaştıkları sırada duyma eşiğinin kısmen dışında kalan çok özel bir ses çıkardıkları yönünde bir teorisi var. Bu sesi sentezlemek, patentini alıp reklamcılara satmak istiyor. Anlıyor musun? Düşünsene, televizyonda Żywiec’in* reklamı oynuyor, adeta şunun gibi,

* Polonya’da çok popüler bir bira markası. (Çev.N.)

adeta filanca gibi,* ama sen heyecandan çıldırıyorsun aniden, çünkü reklama bu kayıt monte edilmiş. Sonra markete gidip bu birayı görüyorsun ve azıveriyorsun. Ya sonra? Tutup Warka mı alırsın? Belki güleceksin, ama böyle bir reklamı sen de izlesen, sen de aynı şekilde davranırsın.”

“Ben ne olduğunu biliyorum bile. Anne ve babasıyla uymak zorunda olan bir çocuğun dramı.”

Kuzniecowa başıyla onaylayıp kendisinin de şu boşalma sağlayan reklamlarda bir iş kapıp kapamayacağını düşündü kesin ve ceketinin cebinden not defterini çıkardı.

“Leszek ses kaydında “babacığım” diyen sesin Kwiatkowska’ya ait olduğundan yüzde doksan emin. Sesteki Varşovalılara özgü aksan, biraz Fransız tonlamasına yakın bir karakteristik tonlama – kız belki de bir ara Fransa’da yaşamıştır – ve hafif sessiz çıkan bir “r”. Leszek’in yüzde doksan oranında emin olmasının nedeni, sadece, karşılaştırma materyalinin gelişigüzel toplanmış olması. Sesin sahibinin Bayan Telak olması ihtimalini kesinlikle reddetti, kayıta Kwiatkowska ve Jarczyk’in sesleri arasında daha fazla ortak özellik bulmuş olsa da, Jarczyk olmadığına da emin. Her ikisinin de – Kwiatkowska ve Jarczyk – en azından ikinci kuşak Varşovalı olduğu, Varşova’nın Śródmieście bölgesinden olduğu görüşünde. Aynı zamanda, oldukça yüksek oranda benzer bir ses rengine sahiplermiş.”

Szacki kaşlarını kaldırdı.

“Dalga geçme. Birinin şehir merkezinden mi yoksa Praga bölgesinden mi olduğunu aksanından anlamanın mümkün olduğuna inandırmaya çalışmayacaksın herhalde beni.”

“Ben de şaşırdım. Söz konusu yerde birkaç yıl yaşamakla

* Söz konusu biranın reklamında geçen, çeşitli kişi ve nesneler gösterilerek, her bir kişi ve nesne gösterildiği anda kullanılan slogandır. (Çev.N.)

mümkün olmuyor bu tabii, ama dedelerin de orada yaşamışsa, o zaman evet, mümkün. Hiç fena değil, değil mi?”

Szacki doğduğundan beri Varşova'nın Praga bölgesinde yaşayan kızının Vistül Nehri'nin sağ tarafına özgü proleter söylemle yetişmiş olup olmadığını düşünerek başıyla onayladı gayriihtiyari.

Kısa bir süre daha soruşturmadan söz ettiler, ama Kuzniecowa'un söyleyecek pek bir şeyi yoktu. Telak'ın finans danışmanı ile ancak bugün görüşebilecekti, maktulün teknik lise ve teknik üniversiteden tanıdıklarını bulmak ve eski aşklarını soruşturmak üzere de bir memur gönderecekti. Görüşmenin sonunda Szacki Kuzniecowa'dan 1987 tarihli soruşturma dosyalarını olabildiğince çabuk bulmasını rica edince tartıştılar.

“Söz konusu bile değil,” diye homurdandı Kuzniecowa kremalı çörek yerken. “Söz konusu bile değil yani.”

“Oleg, lütfen.”

“Emniyet amirine yazı yaz. Bana hep musallat olmuşsundur, ama bu soruşturmada kendini iyice aştın artık. Bugüne dek benden istediğin her şeyi bir kağıda yaz, sen de göreceksin bunu. Bu istediğini yapmam söz konusu bile değil. Ya da Başkent Emniyet Müdürlüğü arşiv birimine bir dilekçe ver. Üç hafta sonra istediğin her şey hazır olur. Ben bununla uğraşamam.”

Szacki gömleğinin manşetlerini düzeltti. Kuzniecowa'un haklı olduğunu fark etti. Ama önsezileri ona o dosyayı olabildiğince çabuk incelemek gerektiğini söylüyordu.

“Söz veriyorum, bu son,” dedi.

Kuzniecowa omuzlarını silkti sadece.

“Hadi yine şanslısın, bir ahababım arşivde çalışıyor,” diye mırıldandı sonunda.

Bu beni neden şaşırtmadı acaba diye düşündü Szacki.

2

Janina Chorko – neyse ki – her zamanki gibi çirkin görünüyordu. Güzellikten nasibini hiç almamışlığını çizgi vererek ütülenmiş siyah bir pantolon ve devasa büyüklükte deri bir broşla süslü, gri, örme bir bluz yardımıyla ustaca vurgulamıştı bu kez. Szacki rahatlayabilmişti ve konuşma sırasında Chorko’nun gözlerine bakabiliyordu.

“Savcı bey, sizin benim bazı özel tavırlarımdan hoşlandığınız yönünde bir izlenime kapıldığınız izlenimine kapılıyorum bazen,” diyerek, Szacki’ye tıpkı yerinden kalkmış bir duvar kağıdı parçasına bakar gibi bakıp vurdumduymazca gerildi. “İşte bu yanlış bir izlenim.”

Szacki mutlu olmuştu. Şayet Chorko yine flörtöz olamaya karar vermiş olsaydı ve kendisine manalı manalı baksaydı, Szacki işini değiştirmek zorunda kalırdı. Nasıl da rahatlamıştı.

“Çarşamba,” dedi Szacki.

“Nedenmiş o?” diye sordu Chorko.

“Birkaç nedenden ötürü...” diye başladı söze Szacki, ama duraksadı, çünkü bir SMS geldiğini işaret eden bir sinyal çınladı odada. Szacki cep telefonunu sessize almayı unutmuştu.

“Lütfen bakın mesaja. Biri suçunu itiraf ediyordur belki de,” diyerek pis pis sırttı Chorko.

Szacki mesajı okudu: “Bunun aptalca olduğunu biliyorum, ama dünden beri yeni ayakkabılarımı çok seviyorum. Tahmin et neden. Bir kahve içmeye ne dersin? Mo”

“Özel bir mesaj,” dedi Szacki Chorko’nun mimiklerini fark etmemiş gibi davranarak. “Nedenlerimden ilki, Telak soruşturmasını eşelemek için iki güne daha ihtiyacım var, ikin-

cisi, Gliński davasına hazırlanmalıyım ve üçüncüsü, üzerinde kafa yormam gereken bir yığın belge var.”

“Herkesin var, güldürmeyin beni.”

“Dördüncüsü, o davada onca kişinin çalışmak zorunda olmadığını düşünüyorum,” dedi Szacki, düşüncesini mümkün olan en nazik şekilde söylemeye gayret ederek.

Chorko gözlüğünün ardından bakıp üst dudağını şişirerek sessizce pufladı.

“Bunu duymamış gibi yapacağım,” dedi Szacki’ye bakmadan. “Aksi halde, sizin, savcılığın işlerini yönetim şeklimi sorguladığınızı kabul etmem gerekecek. Arkadaşlarınızın yetenekli olduklarından şüpheniz mi var yoksa? Kastettiğiniz bu mu?”

Szacki bir yanıt vermedi.

Chorko gülümsedi.

“Çarşamba olsun bakalım. Ama bir saat fazlasını vermem.”

Barbara Jarczyk Szacki’nin odasına saat tam on birde geldi. Szacki gözlerini kırptırdı, başında bir gıdıklanma vardı yine. Déjà vu. Barbara Jarczyk bir hafta önce görüldüğü gibi görünüyordu aynen. Özellikle küpeleriyle. Szacki kadının belki de her gün başka türlü giyindiğini, ama yine de haftalık bir giyinme planı olduğunu düşündü.

Jarczyk’a birkaç rutin soru yöneltti. Olay günü daha önce söylemediği bir şey olmuş muydu, hatırladığı ayrıntılar olmuş muydu, Kaim, Kwiatkowska ya da terapist Rudzki ile görüşmüş müydü? Jarczyk tüm sorulara kısaca “hayır” şeklinde karşılık vermişti. Yalnız, perşembe günü bir polis memurunun kendisini önemsiz bir konuda ziyaret ettiğini söylemişti. Bu ziyarete bir anlam verememişti Jarczyk.

“Polis tüm ipuçlarını dikkate alır, tipik, rutin bir araştırma yapmıştır kesin,” diye yalan söyledi Szacki, Jarczyk’ın

ses analizi arařtırmalarını bilmesi gerekmediđini dűřűnerek. “Ne yazık ki, soruřturma bitene kadar bu tűr ziyaretlerin yapılabilceđini, hatta oldukça sık yapılabilceđini kabul etmelisiniz.”

Jarczyk başıyla onayladı. Duygusuzca, ama anladığını gűsterir şekilde.

“Sakinleştirici hap kullanır mısınız?” diye sordu Szacki.

Jarczyk Szacki’nin bunu niçin űğrenmek istediđini dűřűnerek kařlarını çattı.

“Bazen,” diye yanıt verdi çok geçmeden. “şu sıralar oldukça nadir kullanıyorum, ama bir ara pratikte bağımlısıydım, her gece bir hap almak zorunda kalıyordum.”

“Bağımlısı mıydınız?”

“Uyuřturucu madde bağımlılığı gibi değil. Sorunlarım vardı, uyuyamıyordum, doktorlar bu haplardan verdiler bana. Sonunda, bu hapları almak yatmadan űnce diř fırçalamak kadar doğal hale gelmişti benim için. Bunu fark ettiğimde dehşete kapılmıştım. Terapi seanslarına biraz da bu yűzden katıldım.”

“Hâlâ kullanıyor musunuz?”

“Birkaç gűnde birden fazla deđil, haftada bir. Bazen daha bile seyrek.”

“Son gűnlerde hangi hapi kullanıyorsunuz?”

“Trankiloxil. Fransız.”

“Gűclű mű bu hap?”

“Oldukça. Reçete ile satılıyor. Epey uzun bir sűre hap kullandığım için, rastgele bir hap artık iře yaramıyor bende.”

“En son ne zaman aldınız Trankiloxil’i?”

Jarczyk kızardı.

“Dűn,” diye karřılık verdi. “Son gűnlerde pek iyi uyuyamıyorum da.”

“Bunu neden sorduğumu biliyor musunuz?”

“Doğrusunu söylemek gerekirse, hayır.”

Szacki bu soruyla zaman kazanıyordu. Telak'ın Jarczyk'ın haplarını çalmış olması mümkün müydü? Böyle bir durumda Jarczyk haplarının kaybolduğunu fark ederdi.

“Bay Telak'ın Łazienkowska'daki manastırda kaldığı odada boş bir Trankiloxil şişesi bulundu. Patolog, Bay Telak'ın – öldürülmeden önce – bu haptan büyük miktarda aldığını, sonrasında da kustuğunu söylüyor. Şişenin üzerinde Bay Telak'ın ve sizin parmak iziniz bulundu. Bunu açıklayabilir misiniz?”

Jarczyk kızarıp bozardı. Szacki'ye dehşet dolu gözlerle bakıyordu. Yanıt da vermedi.

“Sizi dinliyorum,” diye baskı yaptı Szacki.

“Ben, ben, aman Tanrım, ben şimdi hatırladım,” dedi. “Bunu benim yaptığımı düşünmüyorsunuz herhalde, aman Tanrım...”

Gözyaşlarına boğuldu.

“Sizden çok özür dilerim,” dedi çantasında mendil ararken. Szacki ona kendi mendilini vermek istedi, ama aksi gibi yanında mendil yoktu. Jarczyk sonunda mendilini buldu, gözlerini silip burnunu temizledi.

“Sizden çok özür dilerim,” diye tekrarladı sessizce, Szacki'ye hiç bakmadan. “Ama şu terapi, cinayet, ceset, şu olan bitenler ortadayken, her şeyi hatırlamak nasıl mümkün olsun ki. Polisti, savcılıktı derken. Ben bunlar yüzden kendimi sürekli suçlu hissediyorum ve uyuyamıyorum. Terapistime telefon etmeye bile korkuyorum, çünkü onun bu cinayete bir şekilde karışmamış olduğunu kim bilebilir ki. Unutmuşum işte.”

“Neyi unutmuş olduğunuzu söyler misiniz lütfen,” dedi Szacki nazikçe.

“Cuma akşamı, akşam yemeğinden sonra Bay Henryk ile koridorda karşılaşmıştık. Tesadüfen, o tuvaletten dönüyordu,

bense tuvalete gidiyordum. O mekanın biraz kasvetli olduğunu, tüylerini ürperttiğini söyledi galiba. Pek iyi hatırlamıyorum, terapi üzerinde, nasıl geçeceğini düşünüp duruyordum, biraz kendimden geçmiş haldeydim. Bay Telak çok gergin olduğunu söyleyip ona uyuması için verebilecek ilacım olup olmadığını sordu. Ona hap verebileceğimi söyledim.”

Szacki bir el hareketiyle Jarczyk’ın konuşmasını kesti.

“Ve ona bir ya da iki hap vermek yerine, bağımlısı olduğunuz ilacın tamamını mı verdiniz yani? Anlamıyorum. Niçin?”

“İlaçtan iki tane vardı bende.”

“İki hap mı?”

“İki şişe. Birini evden çıkarken valizime atmıştım, diğeri makyaj çantamdaydı. En son, iş gereği bulunduğum Hannover’den, oyuncak fuarından döndükten sonra onu makyaj çantamdan çıkarmamıştım. Tüm şişeyi verebilecekken, tek bir hap vermenin aptalca olduğunu düşündüm. Bay Henryk şişeyi bana oradan ayrılmamızdan önce iade edeceğini söylemişti.”

“Şişenin içinde çok hap var mıydı?”

“Şişenin yarısı kadar, belki biraz daha az. Yaklaşık yirmi tane vardı sanırım.”

Szacki cebindeki telefonunun titrediğini hissetti. Yine bir SMS gelmişti. Daha önce Monika’nın mesajına, kıyafetlerini övmesine izin vermesi koşuluyla, saat dörtte memnuniyetle çabucak bir kahve içebileceği yönünde bir yanıt vermişti. Monika ne yanıt yazmıştı acaba?

“Bay Telak’ın kendi canına kıymak için sizin haplarınızdan faydalanabileceğinden korkmadınız mı o gün?”

Jarczyk dudağını ısırdı.

“Bu hiç aklıma gelmedi.”

Szacki önünde açık duran soruşturma dosyasına uzanıp okudu: “Belki de birinin ona iyilik yapmış olduğunu düşün-

düm, çünkü galiba Bay Henryk'in burada olduğundan daha kötü durumda olabileceği başka bir dünya yok gerçekten."

"Bunlar sizin sözleriniz," dedi Szacki.

"Ama bu sözlerimin tutanağa geçtiğini hatırlamıyorum," deyip Szacki'nin gözlerine bakarak bir sigara yaktı.

Szacki gülümsedi.

"Haklısınız, bunları kendi notlarımdan okudum. Ama bu, bunların sizin sözleriniz olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Sizin anlattığınız tüm bu durumun cumartesi günü gerçekleşip gerçekleşmediği sorusunu gündeme getiriyor. Ve ona bir seçenek sunmak için – diyelim buna kibarca – Bay Telak'a yanlışlıkla gereğinden fazla hap verip vermediğiniz sorusunu."

"Elbette hayır!" diye sesini yükseltti Jarczyk. "Bu iğrenç bir ima."

Szacki tepki vermedi.

"Bay Telak'la o gece yaptığınız bu görüşmeden, bir önceki ifadenizde neden söz etmediğiniz sorusunu gündeme getiriyor. Ben olsam, böyle bir ayrıntıyı unutmazdım."

Jarczyk başını eğip parmak uçlarını alnına dayadı.

"Bilmiyorum. Bunu açıklayamıyorum," dedi sessizce. "Gerçekten açıklayamıyorum."

Szacki Jarczyk'ın yere bakıyor olmasını fırsat bilip cep telefonunun ekranına gizlice göz attı. "O halde üstümü değiştirmek için fırlayıp eve gidiyorum. Saat 4'te szp.'da gör. üzere. Mo".

"Lütfen inanın bana, şu an doğruyu söylüyorum size," diye fısıldadı Jarczyk. "Neden yalan söyleyeyim ki?"

Bunu bilmek isterdim diye düşündü Szacki.

"Bu soru size tuhaf gelebilir, ama nerede büyüdünüz?"

Jarczyk başını kaldırıp Szacki'ye şaşkın şaşkın baktı.

"Burada, Varşova'da, ama annem ve babam Łódź'lu."

"Varşova'nın hangi bölgesinde?"

“Śródmieście’de, Wilcza’daki emniyetin yakınında. Ama yirmili yaşlarımda Grodzisk bölgesine taşındım. Fi tarihinde yani.”

Szacki başını Jarczyk’a doğru hafifçe eğdi. Sonraki sorusunu sorduğunda, Jarczyk’ın gözlerini kaçırmasını istemiyordu.

“Kamil Sosnowski adı size bir şey ifade ediyor mu?”

Jarczyk gözlerini kaçırmadı. Kırpmadı. Kaşlarını çatmadı.

“Hayır,” diye yanıt verdi kısaca. “O kim?”

“Talihsiz bir adam. Önemli değil.”

Hanna Kwiatkowska bir hafta öncekinden çok daha iyi görünüyordu, o günkü kadar ürkek de değildi. O günkü kötü hali nevrozdan değil, Henryk Telak’ın cesedinin bulunmasıyla son bulan hafta sonu terapisinden kaynaklanmıştı belki de. Enerjik ve yaşamdan hoşnut biri gibi görünüyordu şimdi. Bu sayede bir cazibeye kavuşmuştu. Szacki Kwiatkowska’nın, Monika’dan sekiz yaş büyük olmasına rağmen, ondan objektif olarak çok daha güzel olduğunu düşündü. Kwiatkowska Szacki’nin konuşmaya giriş mahiyetinde sorduğu önemsiz sorulara kısa ve net yanıtlar verdi. Yanıtlarından birinde espri bile yaptı, ama Szacki bir tepki vermedi. Kwiatkowska espri yapmaya yeltenmedi bir daha. Leszek’in haklı olduğu ve Kwiatkowska’nın, son yıllarda Grochów’da, Szembek meydanı yakınında yaşıyor olsa da, Anayasa meydanının bulunduğu yerde büyümüş olduğu ortaya çıkmıştı. Szacki Kwiatkowska’nın da kendini, tıpkı kendisi gibi bir sürgün olarak hissedip hissetmediğini sormaya niyetlendi, ama vazgeçti. Bunun yerine Kwiatkowska’ya Kamil Sosnowski’yi sordu. Kwiatkowska bir an düşündükten sonra olumsuz yanıt verdi. Bunun Szacki’yi neden ilgilendirdiğini sormadı.

“Ses analizinin ne olduğunu biliyor musunuz?” diye sordu Szacki.

Kwiatkowska yanağını kaşıdı.

“Bilmiyorum,” dedi. “Ama adından bunun parmak izi inceleme gibi bir şey, ama sesle ilgili bir inceleme olduğu anlaşılıyor. Sesi tanımaya yönelik kriminal bir teknik olmalı. Yanılıyor muyum?”

“Yüzde yüz doğru. Peki bunu neden soruyorum size? Soruşturma sırasında Bay Henryk Telak’ın ses kayıt cihazını güvenlik altına aldık.” Szacki yeni bir söylem kullandığı için kendini payladı içinden. “Bu cihazın Bay Telak’ın bir tür not defteri ve aynı zamanda günlüğü olduğu bilgisini paylaşabilirim sizinle. Bu cihaza iş görüşmelerini ve kişisel düşüncelerini kaydetmiş. Bizim için en ilginç olanı, cumartesi günkü terapi sonrasında kaydettiği bölüm.”

Kwiatkowska başını çevirdi.

“Ne kaydettiğini duymak istemem. O terapi bizim için korkunçtu, onun için de öyleydi.”

“Size kısaca anlatayım. Bay Henryk çok kötü durumdaymış, sesler duyduğunu sanıyormuş, ilüzyonlar yaşadığını, halüsinasyonlar gördüğünü düşünüyormuş. Gerçek olup olmadıklarını anlamak için bunları kaydetmeye karar vermiş.”

Szacki konuşmasını kesip Kwiatkowska’nın tepkilerini dikkatle gözlemledi. Kwiatkowska hiçbir şey söylemedi, ama rahatlığı kaybolmuştu. Birkaç kez sağ gözünü kırpıstırdı. Szacki buna bir yorum yapmak isteyip istemediğini sordu. Kwiatkowska başını olumsuz anlamda sallayıp gözlüğünü düzeltti. Szacki beyninin serebral korteksinde bir gıdıklanma hissetti yine. *Ya gerçekleri artık değerlendiremiyorum ya da bir nöroloğa gitmeliyim* diye düşündü.

“Bay Telak’ın bu kaydını dinlerken ilk anda şok geçirdik, çünkü Telak iki yıl önce ölmüş kızıyla yaptığı konuşmayı kaydetmişti. Materyal ses analizine gönderildi ve çıkan sonuç

açık. Telak'ın odasının kapısında dikilip onun ölmüş kızı rolü yapan kişi sizsiniz. Buna bir yorum yapabilir misiniz?"

Kwiatkowska bozardı.

"Bir şaka bu," diyerek yutkundu. "Buna inanmıyorum."

Savcı Teodor Szacki kendini yorgun hissetti. Bu saçmalık-tan usanmıştı artık.

"Bakın hanımefendi," dedi niyetlendiğinden daha sert bir şekilde. "Ben kendi varsayımlarımı değil, sadece gerçekleri söylüyorum size. Gerçekler de, Henryk Telak için olağanüstü derecede ağır geçen bir terapi sonrasında odasının kapısında dikilip onun ölmüş kızı rolü yaparak Telak'a sizin – yani kızının – yanına gitmesi gerektiğini ima ettiğiniz yönünde, kısa bir süre sonra da Bay Telak karısına bir intihar mektubu kaydı yapıp bir şişe uyku ilacı içiyor! Bana neye inanıp inanmadığınızı söylemeyin lütfen, sadece gerçekleri anlatın Tanrı aşkına. Telak'ı intihara ikna etmeyi başaramadığınıza göre, şiş kullanmaya karar vermiş olduğunuzu düşünüp sizi doğal olarak hapse atmadan önce."

Szacki blöf yapmıyordu. Ses kaydı bulunduktan ve kayıttaki sesin Kwiatkowska'ya ait olduğu tespit edildikten sonra lise öğretmeni olan bu kadın baş şüpheli konumuna gelmişti. Her ihtimale karşı, Szacki'nin çekmecesinde Chorko tarafından imzalanmış, suçu Kwiatkowska'ya isnat eden bir karar yazısı vardı. Szacki Kwiatkowska'yı resmi olarak soruşturmadaki şüpheli yapmaya, evinde detaylı bir arama yaptırmaya, onu gözaltına almaya ve psikiyatrik incelemeye göndermeye hazırdı. Szacki'yi iki şey durduruyordu. Önsezileri ve mahkemede daha ilk celsede tümüyle kaybetme korkusu. Elinde delil materyali yerine, belirsiz ipuçları ve ezoterizm sınırında aptalca teoriler vardı sadece.

Kadın ayağa fırlayıp hızlı adımlarla odada dolaşmaya başladı.

“Bu bir kabus olmalı,” dedi kendi kendine. “Bu gerçek olamaz, olamaz.”

Durup Szacki’ye baktı.

“Yalan söylemiyor olduğunuza inanmam güç. Ama inanıyorum, çünkü sonuçta bundan ne gibi bir çıkarınız olabilir ki. Tüm cezai sorumluluklarımın bilincinde olduğumu yazın ya da tutanakta her nasıl yazılıyorsa o şekilde geçirin tutanağa lütfen, yemin ederim ve üzerine basa basa beyan ederim ki, Henryk Telak’ın odasının kapısında dikilip onun kızı rolü yaptığımı hatırlamıyorum. Yemin ederim. Beni yalan makinesine sokabilirsiniz, psikiyatrik incelemeye gönderebilirsiniz, hepsini kabul ediyorum.”

Şayet şimdi bana kapısında dikilip Telak’a ne söylemiş olduğunu sormazsan, sana suç isnadında bulunacağım diye düşündü Szacki ve çekmecesini açtı.

“Ama önce” dedi Kwiatkowska parmağını savcıya doğrultup “o kaydı bana dinletmenizi istiyorum. Neyle suçlandığımı bilmek istiyorum.”

Szacki çekmecedan bir CD çıkarıp pencerenin pervazında duran eski “daksund” a yerleştirdi. Kwiatkowska’ya “ruhla konuşma”yı dinletmeye başladı. Ama daha ilk sözcüklerde CD’yi durdurmak zorunda kaldı, çünkü kadın bir histeri krizi geçirdi. Kwiatkowska’ya su verip onu yere yatırdı, ceketini katlayıp başının altına koydu, kadının yüksek sesle ağlamasını duyarak endişelenip gelen arkadaşlarını odadan dışarı çıkardı ve numara yapıyor olmasının mümkün olup olmadığını düşündü. On beş dakika sonra Kwiatkowska kendini daha iyi hissettiğini ve kaydı sonuna kadar dinlemek istediğini söyledi.

Beti benzi atmış, ellerini sımsıkı yumruk yapmıştı, ama artık ağlamıyordu.

“Evet, sizi dinliyorum,” dedi Szacki CD çaları kapatıp.

“Kendi sesimi tanıdım, ama şimdi biri dolaptan fırlayıp

“ceee!” diye bağıracak ve siz de bana masanızın altında duran çiçek buketini verecekmişsiniz gibi geliyor bana. Bunu açıklayamam, bunun nasıl mümkün olabileceğini bilmiyorum, o akşamdan tek hatırladığım, diş fırçamı evde unutmuş olduğum için dişlerimi parmağımla yıkayıp gidip yattığım. Bana inanmayabilirsiniz, bunu anlarım, ama bu benim hayatımda karşılaştığım en tuhaf şey. Asla söylemediğim sözlerimi dinliyorum.”

Szacki Kwiatkowska'nın söylediklerini tutanağa geçirip tutanağı kadına uzattı. Kwiatkowska tutanağı imzalamadan önce iki kez çok dikkatli okudu.

“Yapabilecek olmama ve hiç kimsenin de beni bu konuda suçlamayacak olmasına rağmen, size suç isnadında bulunmayacağım,” dedi Szacki. “Ama soruşturmanın bu aşamasında sizin en dikkatli gözlemlenen kişi olduğunuzu bilmenizi isterim. Bu yüzden bu konu hakkında hiç kimseyle konuşmanızı ve Varşova'dan ayrılmamanızı rica ediyorum. Şayet soruşturmayı zora soktuğunuza ilişkin en ufak bir kuşku duyarsam, sizi o gün tutuklatırım. Anlıyor musunuz?”

Hanna Kwiatkowska çıkar çıkmaz Teodor Szacki verdiği karara hayıflanmıştı. Önsezilerine güvenmek seni yok edecek şeklinde bir tespitte bulundu kendisi için. Kwiatkowska'yı hapse atıp sonrasında neler olacağını görmek gerekiyordu.

3

Sekreterine hiçbir telefon bağlamaması yönünde talimat verdi, cep telefonunu kapatıp yan odada yapılan konuşmayı açık haldeki dahili hattan dinlemek üzere rahatça koltuğuna yerleşti. Büroda bir kamera sistemi olmadığına hayıflandı,

o iriyarı komiserin Igor'un ifadesini alışını görmek isterdi. Aynasız, Igor'un bildiği şeyden, neye bulaşmış olduğundan yüzde bir bile kuşkulanmış olsaydı, buraya bir ordu antite-rörist olmadan gelmezdi kesinlikle. Komiser böyle bir fikre kapılmış olsaydı bile, kendisinin buna zaten izin vermeyeceği düşüncesine gülmek geldi içinden. Bunun için tek bir telefon yeterdi.

“Güzel kılıçmış. Samuray kılıcı mı bu?”

“Müşterilerimizden birinin hediyesi. On sekizinci yüzyıl otantik Japon antikası. Yerinizde olsam, ondan uzak dururdum komiserim. İnsan kendini kolayca yaralayabilir onunla.”

“Ben alışığım. Dün balık yaparken elimi kestim. Preslenip kalıp haline getirilmemiş bir ürün almam bir daha. Bir zamanlar Amerika'daki bir anaokulunda çocuklardan balık resmi çizmeleri istendiğini ve bazı çocukların bir dikdörtgen çizdiğini biliyor muydunuz? Hiç fena değil, değil mi?”

“Gerçekten de etkileyici. Yalnız, bununla yaralanmak parmaklarınızı, en iyi ihtimalle ellerinizdeki tendonların yarısını kaybetmeniz anlamına gelebilir. Buyurun oturun. Daha rahat edeceksiniz.”

“Gün boyunca oturuyorum zaten. Bir süre odada dolaşsam, sizin için bir sakıncası olur mu? Polonya'daki pek çok hapislinin avlusundan daha büyük bir odanız var.”

“Bunu objektif olarak değerlendirmek güç benim için, hiç hapse girmedim.”

“Güneş batmadan günü övme diye bir Çin atasözü vardır. Yoksa Romalılar mı demişti bunu, emin değilim. Neyse, konumuza gelelim.”

“Buna memnun olurum. Randevu defterimin çoğunlukla dolu olduğunu gizleyemem.”

“Lütfen Bay Henryk Telak'ın finansal durumundan söz

eder misiniz bana. Anladığım kadarıyla, onun muhasebecisiymişsiniz.”

“Yatırım danışmanıydım. Biz bir danışmanlık firmasıyız, gelir vergisi beyannamesi doldurma işiyle uğraşmıyoruz.”

“Yazık, kârlı bir işe benziyor oysa. Daha çok mektup açacağı alabilirdiniz, kılıçla takım olurdu.”

“Bay Telak’ın yatırım hesabını yönetiyorduk, kendisi hayat sigortasını da bize yaptırmıştı.”

“Yatırım hesabı. Yani?”

“Bay Telak’ın hesabında birikmiş parayı yüzde olarak belirlenmiş tutara ulaştırmak için yetkimiz vardı. Son iki yılın ortalamasından daha fazla olmamak üzere, her defasında bir önceki altı aylık dönem sonuna dek birikmiş tutarın yüzde ellisi. Yani Bay Telak için ne kadar çok para kazanırsak, o kadar çok yatırım yapabiliyorduk, ama isabet kaydedemeyip Bay Telak’ı kayba uğratmış olsaydık, bu kaybı onun hesabına, garanti altındaki tutara – diyelim buna – yansıtamayacaktık.”

“Sık sık para kaybettiniz mi bu hesapta?”

“Bay Telak’ın yıllık kazancı, asla birikmiş kaynaklarının yüzde yirmisi tutarından daha az olmadı. Tabii, ölümünden sonra yeni yatırımlar yapmayı kestik. Birikiminin ne olacağı dul eşine bağlı. Hesabı tümüyle kapatabilir, paranın bir kısmını çekebilir, birikimin bundan sonraki işletimini mevcut ya da yeni ilkeler doğrultusunda yine bize emanet edebilir.”

“Bay Telak’ın hesabında şu an ne kadar var?”

“Nakit olarak yaklaşık beş yüz bin ve aktif varlık olarak altı yüz bin złoty.”

“Efendim?”

“Toplamda yaklaşık bir milyon yüz bin złoty. Tabii, bu tutar hisse senedi, döviz vs. kurlarına göre her gün değişiyor. Bazı yatırımları uzun vadeli, o yüzden Bayan Telak her şeyi

olabildiğince çabuk nakte çevirip bu nakdi çekmek isterse, çekeceği tutar yaklaşık bir milyon zloty olur kesinlikle.”

“Peki ya hayat sigortasının tutarı?”

“Yarım milyon.”

“Görünen o ki, Telak’ın dul eşi eczanede ilaçların Polonya malı muadilini istemek zorunda kalmayacak.”

“Bay Henryk Telak müşterimizdi, ama aynı zamanda benim eski dostumdu. Tıpkı karısı gibi. Sözcüklerinizi daha dikkatli seçmenizi rica ederim.”

“Bayan Telak’ın şu hayat sigortasından ve yatırım hesabından haberi var mı peki?”

“Hayır.”

“Emin misiniz?”

“Henryk’ten öğrenmiştir herhalde.”

“Buraya geldi mi?”

“Kendisiyle cenaze töreninde görüştük, ama para konusunu konuşmadık. Önümüzdeki hafta uğrayacağına söz verdi sadece.”

“Bu biraz tuhaf değil mi sizce de?”

“Hayır. Bildiğim kadarıyla, Jadwiga mevcut giderleri için para sıkıntısı çekmiyor.”

“Anlıyorum. Henryk Telak’ı uzun süredir mi tanıyordunuz?”

“Teknik üniversitedeyken tanışmıştık, yetmişli yılların sonuydu galiba, sıkıyönetim ilan edilmeden hemen önce. Sonra yollarımız bir süreliğine ayrıldı. Ben yurtdışı ticaret merkezlerinden birinde torpille işe girdim, ekonomiyle ilgilendim, o ise matbaacılığa sadık kaldı. Seksen dokuz yılından sonra tesadüfen karşılaştık.”

“Yani bu firmanın sahibi siz misiniz?”

“Ortaklarından biriyim ve başkan yardımcısıyım.”

“Bay Telak’ın finansal işleriyle uzun süredir mi ilgileniyorsunuz?”

“On yıldan fazla bir süredir, doksan dört yılından bu yana.”

“Fırmanıza öyle elimizi kolumuzu sallayarak girmek mümkün mü?”

“Size, hizmet verileceği yönünde bir teminat verilmemiş olsa da, mümkün. Biz küçük, ama elit bir firmayız. Müşteri sayımız fazla değil ve hiçbirisi kazanç sağlama amacı gütmüyor. Hepsi bize referansla gelmiş kişiler. Onlar için çok para kazanmaya çalışıyoruz, ama danışmanlık ücretlerimiz düşük sayılmaz. Buna rağmen, hizmetlerimizden memnun kalmayan kimse olmadı.”

“Herhangi gizli bir tarikata mensup musunuz?”

“Ne gibi?”

“Sekse bulanmış kabul töreni ritüelleri, sadece iki yüz dolarcığa giyinmiş hostesler, ritmik bir şekilde davullara vurmalar ve davul çalmalar...”

“Bunları hiç bilmem.”

“Belki biliyorsunuzdur, Bay Telak’ın düşmanı, onun pozisyonunu ve parasını kıskanan insanlar var mıydı?”

“Bu konuda hiçbir bilgim yok.”

“Cezary Rudzki, Euzebiusz Kaim, Barbara Jarczyk, Hanna Kwiatkowska adları size bir şey ifade ediyor mu?”

“Rudzki’yi iki kez televizyonda görmüştüm, bir talk-show’a uzman olarak katılmıştı galiba. Ailevi sorunların çözümüne ilişkin bir kitabı da var karımda. Diğer adlar benim için hiçbir şey ifade etmiyor.”

“Peki Kamil Sosnowski adı?”

“O da bir şey ifade etmiyor.”

“Yazık. Şimdi soracağım soruya şaşırmayın lütfen, espri yapmıyorum, soruşturmada önemli bir ipucunu araştırıyorum.”

“Yazık. Esprilerinizden hoşlanmıştım oysaki.”

“Tanıdığım bir savcı bunu duysa, esprilerimden hoşlanan ilk kişi olduğunuzu söylerdi.

“Henryk Telak’ın üniversitede okuduğunuz dönemde görüştüğü – ya da belki Telak yaşamının üniversite öncesi dönemlerinden söz etmiştir size – kadınları hatırlıyor musunuz? Büyük bir aşk yaşamış mı? Kendisinin ve aşık olduğu kızın dahil olduğu bir trajedi, şaşırtıcı travmatik bir deneyim hasıl olmuş mu acaba?”

“Bu konuda hiçbir fikrim yok. Teknik üniversitede nadiren kız tavlardı zaten, okulda az sayıda kız vardı, ama Henryk’in bize hemen hiç takılmadığını hatırlıyorum – tabirimi mazur görün – “hatun düşürmezdi”. Ciddi ilişkiler olduğunu söyleyemeyecek olsam da, iki kızla birkaç aylığına çıkmıştı. Henryk oldukça cesaretsizdi. Okulun son yılında, seksen dört yılıydı galiba, Jadwiga’ya ölesiye aşık oldu. Jadwiga onu istemedi. Henryk şuurunu yitirmiş gibi dolaşıyordu ortalıkta. Bitirme tezini savunup okulu bitirmesi bir mucizeydi. Ama hemen sonrasında bizim yollarımız ayrıldı, tekrar görüştüğümüzde evlilerdi artık. Seksen sekiz ya da seksen dokuz yılında evlenmişler.”

“Mutlu bir evlilik miydi?”

“Bu tespiti yapabilecek kadar sık görüşmezdik.”

Kuzniecowa firma binasından ayrılır ayrılmaz, Igor onun odasına girdi. Üzerinde ceketi yoktu.

“Ne küstah bir adam bu böyle, kan ter içinde kaldım. Ağzını her açtığında ürperdim. Bu tip insanlardan nefret ediyorum. Her şeyi duydun mu?”

Başıyla onayladı.

“Daha fazla rol yapamayız gibi görünüyor. Adamlar bazı bilgilere ulaşmışlar. Bana onu sorduğunda kanım dondu. Bu bilgiye ulaşacaklarını sanmıyordum.”

Başkan ayağa kalkıp pencereye gitti. Bu gerçekten de tümüyle rahatsızlık vericiydi, ama son yıllarda göğüs germek

zorunda kaldıkları diğer tehditlerle kıyaslandığında, endişelenmeye değer bir şey değildi. Aşağıda uzanan beton lunaparka baktı ve şayet tanrısal bir gücü olsa, Varşova denen bu hüznü küçük şehrin duvarlarına gizlenmiş tüm sırları bir anda ifşa edeceğini düşündü. Tümünü. Devletin güvenliğinin onların korunmasına bağlı olduğu şu en büyük sırları – ki, kendisi de bunların emanetçisiydi – değil sadece. Tüm ticari dolandırıcılıkları, hainlikleri, evliliklerdeki ihanetleri, çapkınlık yalanlarını, ebeveynlere ilişkin yalanları, çocuklara ilişkin örtbas etmeleri. Evet, parmağını bir şıklatmasıyla her şey ifşa olurdu. Kör bir inançla tapındıkları şu tanrıların “gerçek sizi kurtaracak” sözünü tekrar etmeye cesaret edecek bir kişi bile çıkar mıydı o zaman acaba? Bundan kuşkuluydu.

“Haklısın,” dedi pencereye sırtını dönerek. “Harekete geçme zamanı geldi. Kuzniecowa zararsız bence, ama savcı Szacki hakkında mümkün olan en fazla bilgiyi edinmek zorundayız. Karısı nerede çalışıyor, kızı hangi okula gidiyor, karısını kiminle aldatıyor, kiminle bira içmeye gidiyor ve işyerinde kimi sevmiyor. Hafta bitmeden onu ziyaret etmemiz gerekcek sanırım.”

“Ne kadar zamanımız var?”

“Çarşamba sabahına kadar. Daha sonra çok geç olabilir.”

4

Cezary Rudzki iyileşip Hemingway tarzı imajına geri dönmüştü. Üzerindeki balıkçı yaka ince kazak, beyazın yoğunlukta olduğu ve tüy gibi yumuşak izlenimi veren kır saçlar

* Hz. İsa'nın sözü. “Gerçeği bulun, gerçek sizi kurtaracak.” (Çev.N.)

ve sakal, soluk mavi gözler ve delici bakışlar ve terapistlere özgü, aynı zamanda içten ve alaycı küçük bir tebessüm. Tüm görünüşü, bu adamın insanı kesinlikle bir ilgi ve anlayışla dinleyeceğini, ama dinledikleriyle arasına sağlıklı bir mesafe koyup mahrem alanlara saldırmaktan sakınacağını söylüyordu. Evet, Cezary Rudzki psikanaliz reklamı yapan reklam panolarında boy gösterebilirdi.

Szacki hipnoz hakkında bir konuşma başlattı, terapist uzun ve bitmek bilmez bir yanıt vermeye koyuldu, ta ki sonunda savcı teoriyi kendisine o kadar da ayrıntılı açıklamamasını, sadece sorularına yanıt vermesini rica etmek zorunda kalıncaya dek.

“Hastanızı hipnotize edebilir misiniz?”

“Elbette. Hipnozdan nadiren yararlanırım, çünkü terapi sürecinde hastanın şuurunun tamamen yerinde olması gerektiğine inanırım. Ama hastalığın kaynağı bir anıya o kadar güçlü bir şekilde dayanır ki sıklıkla, bu kaynağa hastanın geri döndürülmesinden başka bir yolla ulaşmak mümkün olmaz. İşte o zaman bunu bir zorunluluk olarak görürüm.”

“Hastanın geri döndürülmesi mi?” Szacki Rudzki’nin kendisiyle aynı şeyi düşündüğünden emin olmak istedi.

“Hastanın geçmişe götürülmesi. Bu dikkat ve titizlik isteyen hassas bir işlemdir. Ve cesaret isteyen, çünkü hasta, belleğinde en güçlü şekilde yer etmiş ya da en güçlü şekilde bastırılmış anıları arasında dolaşır çoğunlukla. Bu şok edici olabilir. Çocukluğunda çocuk esirgeme yurdundaki bakıcıları tarafından taciz edilmiş bir kadın hastam vardı bir zamanlar, korkunç derecede hırpalanmış bir kadındı. Ama ben bunu bilmiyordum. Bir şekilde o da bilmiyordu. Geri döndürme sırasında, dahil olmak zorunda kaldığı seks aleminin ayrıntılarını küçük bir kızın sesi ve sözcükleriyle anlatmaya başladı

bana aniden – düşünsenize, duyduklarımdan sonra kustum resmen.”

“Bazı şeyleri hatırlamıyor oluşumuz daha iyidir belki de.”

“Pek çok terapist farklı düşünüyor olsa da, ben de sizinle aynı fikirdeyim. Beynimizin bize bir şeyi unutmamızı söylediğinde, ne yaptığını bildiğini düşünürüm. Gerçi bellekten atmanın yasak olduğu eylemler var tabii. Bunu en iyi bilen sizsiniz.”

Szacki kaşlarını çattı.

“Neyi kastediyorsunuz?”

“Faillerinin ceza almak zorunda oldukları eylemleri. Suçları. Cinayetleri.”

“O çocuk esirgeme yurdundaki bakıcıları polise ya da savcılığa ihbar ettiniz mi?”

“Hastam neredeyse altmış yaşındaydı.”

“Peki hipnoz sırasında, kısa bir süre önce işlenmiş bir suçla dair bir bilgi edinmiş olsaydınız ve bunu örtbas etmenin hastanız için daha iyi olacağını bilseydiniz, ne yapardınız?”

“Örtbas ederdim. Ben hastamın yararını gözetirim, toplumun değil.”

“Bu noktada ayrılıyoruz işte.”

“Öyle görünüyor.”

Szacki çaktırmadan saatine baktı; saat üç buçuktu. Monika’yla randevusuna gecikmek istemiyorsa, konuşmanın temposunu hızlandırmak zorundaydı.

“Birini normalde yapamayacağı bir şeyi – iradesi dışında – yapması için hipnotize edebilir misiniz peki?”

Bu her şeye rağmen, kendisine cinayetin Hanna Kwiatkowska tarafından işlendiğinden daha inandırıcı gelen teorilerinden biriymi Szacki’nin. Karizmatik terapist kendi hesaplarını hastalarının eliyle görmek için insanlar üzerindeki doğal etkisini ve hipnozu kullanıyordu. Bunun bir polisiye

dizideki gibi tuhaf bir teori olduğu doğrudu, ama kim demişti ki böyle bir şey olmaz? Szacki'nin muhakemesinin birçok zayıf noktası vardı, öncelikle Rudzki'nin cinayet nedeni eksikti, ayrıca Telak'ın, kendisiyle görülecek bir hesabı olan birine terapi görmeye niçin gittiği sorusuna yanıt vermek güçtü. Ama önsezileri Szacki'ye bu meselenin öyle bariz bir çözümü olmayacağını ve ilk bakışta en aptalca görüneni bile olsa, her bir teorinin üzerinde kafa yormak gerektiğini söylüyordu.

“Bilmiyorum, bunu hiç denemedim, ben bir doktorum, ilüzyonist değil, sayın savcım.” Rudzki bu soruya gücenmişti besbelli. “Ama Dean Koontz'un ucuz romanlarında yazdıklarına inanmayın lütfen. Birini iradesi ve vicdanı dışında bir şey yapmaya programlamak hipnoz değil, düzenli bir beyin yıkama gerektirir. Kendisine dayatılan program doğrultusunda davranabilmesi için hastanın tüm kişiliğinin bu şekilde yeniden yapılandırılmasını amaçlayan ve kesinlikle farmakolojik desteğe bağlı olan pekçok hipnoz seansı var. Ama başarı o zaman da kesin değildir. Birini kendi ahlak anlayışı dışında davranmaya zorlamanın neredeyse imkansız olduğu yönünde bir bilgiye hipnoza dair yazılmış her kitapta rastlarsınız. En azından şöyle bildik bir örnek var: Akademideki dersler sırasında hoca hipnoz durumundaki bir kadın hastayı kısa bir süreliğine sınıfa sokmak zorunda kalıp hastayı bir öğrenciye emanet etmiş. Tabii, öğrenci hastaya soyunmasını söylemiş hemen, bunun üzerine hasta hipnoz durumundan çıkıp öğrencinin suratına bir tane patlatmış. Görüyorsunuz ya, bu iş o kadar kolay olsaydı, çalışanları sigara içmek için dışarı çıkmak, dedikodu yapmak ve soliter oynamak istemesinler diye her firmada hipnozdan yararlanılırdı.”

Teodor Szacki Kwiatkowska'nın Telak'ın ölmüş kızı rolü yapmış olduğunu Rudzki'ye söylemesi gerekip gerekmediğini düşünürken, gayriihtiyari başıyla onayladı Rudzki'yi. Bu

konuyu Wróbel ile konuşmuştu çoktan, psikolog Rudzki'nin görüşüne ihtiyacı yoktu. Ama başka bir şeyi araştırabilirdi. Rudzki'den tümüyle sessiz olmasını rica edip Telak'ın kaydını dinletti.

“Kesinlikle acayip bir şey bu.” Terapist şok olmuş ya da korkmuş gibi görünmüyordu. Aksine, heyecandan kızarmıştı. “Bunun ne anlama geldiğini biliyor musunuz? Morfogenetik alan herhangi birinin tahmin edebileceğinden daha güçlü olabilir demek bu. Şayet bu kayıt saat yirmi üçte, terapi seansının bitiminden dört saat sonra yapılmışsa, bu sıra dışı bir şey.”

Rudzki ayağa kalkıp odada dolaşmaya başladı. Daha doğrusu, odada daireler çizmeye ve bacakları üzerinde sallanmaya başlamıştı, odanın boyutu dolaşmaya ya da en azından iki enerjik adım atmaya izin vermiyordu.

“Seanstan dört saat sonra böylesine güçlü bir kimliklenme, o kadar ki, buna inanması güç. Bayan Hanna'nın kişiliğinin Bay Henryk'ın kızının kişiliğine bir ölçüde benzediğini, ki böylelikle bu kadar güçlü bir bağ kurulduğunu varsaymak mümkün, ama böylesi! Bunun ne kadar etkili bir gücü ortaya koyduğunu biliyor musunuz? Alan teorisi psikoloji sınırlarını aşıp yeni bir dinin başlangıç noktası haline gelirse, buna şaşırırmam!”

Rudzki gittikçe daha fazla heyecanlanıyordu, saat dörde çeyrek vardı.

“Numara yapılmıyor olması koşuluyla,” dedi soğuk bir şekilde Szacki lafa girerek.

“Efendim? Anlamadım. *Numara yapmak* da ne demek?” Doktor bacakları üzerinde hafifçe sallanmayı kesip savcıya baktı şaşkınlıkla.

“Terapi deneyiminizin can alıcı noktasını bir gözü yanığının üstüne akmış, yerde yatan bir cesedin oluşturduğunu unutmayın lütfen. Biri onu öldürdü ve Bayan Hanna Kwiat-

kowska'nın benim için baş şüpheli olduğunu – gerçi bunun aramızda kalmasını ümit ediyorum – saklamıyorum. Bakın lütfen, her şey birbirine uyuyor. Babası yüzünden intihar etmiş kızı rolünü oynuyor, kimliklenme devam ediyor, Telak'tan kendisinin yanına gelmesini rica ediyor, ama Telak kaçıyor. Buna tahammül edemeyip bir kebab şişi kapıyor... Her şey uyuyor.”

Rudzki sandalyeye oturdu.

“Siz çıldırmışsınız,” diye kekeledi. “Bayan Hanna'nın bununla hiçbir ilgisi yoktur. Bunun için kellemini veririm. Bu saçma.”

Szacki omuzlarını silkip sandalyesinde arkasına yaslandı teklifsizce.

“Neden böyle düşünüyorsunuz? Benim bilmediğim bir şey mi biliyorsunuz yoksa? Söyleyin lütfen.”

“Hayır, ne bilebilirim ki, bakın anlamıyorsunuz. Cinayet aile sistemine korkunç derecede yük bindirir, sistemin daima aleyhindedir, sistem lehinde işlemez kesinlikle. Aile dizimi terapisi intiharın kaynağı olabilir, ama cinayetin – asla.”

“Bayan Hanna'nın sistemden farklı bir cinayet nedeni vardı belki de.”

Terapist sustu.

“Buna inanmıyorum,” dedi çok geçmeden.

“Kesinlikle inanmıyor musunuz? Size terapi görmeye gelmiş, size kendisinden, yaşamından, çocukluğundan, aşklarından, nefretlerinden söz etmiş. Cinayet nedeni olabilecek hiçbir şey hatırlamıyor musunuz?”

Terapist sustu.

“Evet, evet, evet,” deyip iç çekti Szacki. “Bunu bana söylemeyeceksiniz, çünkü siz hastanın yararını gözetiyorsunuz, toplumun değil. Bunu konuşmuştuk. Zararı yok, insanlar polislere ve savcılara analistlere inandıkları kadar memnuniyet-

le inanmayacak olsalar da, bir şeyler öğrenmeyi başardığımız oluyor bazen. Bayan Kwiatkowska'yla şu günlerde iletişime geçmenizin tutuklanmanıza neden olacağının bilincindesinizdir umarım, değil mi? Mahkeme cinayet şüphelisi şahsa yardım etmenin hasta-doktor gizliliğine ilişkin bir unsur olduğunu genellikle kabul etmez.”

Rudzki sessizce gülüp başını çevirdi.

“Tanrım, ne kadar yanıldığınızdan habeleniz bile yok.”

“Anlatın, memnuniyetle dinlerim.”

“Her şeyi söyledim size.”

“Peki. Kamil Sosnowski adında birini tanıdınız mı?”

“Özür dilerim, adı ne dediniz?” Rudzki adı anlamamış gibi görünmeye çalışıyordu, ama Szacki birinin bu şekilde zaman kazanmak istediğini anlayacak kadar çok insan sorgulamıştı o güne kadar. Kişiye, gerçeği söylemekle yalan uydurmak arasında bir karar vermek için birkaç saniye daha kazandıran eski, basit bir hileydi bu.

“Kamil Sosnowski” diye tekrarladı Szacki bir çırpıda.

“Hayır, üzgünüm. İlk anda Kosowski dediniz gibi geldi bana. Bir zamanlar böyle bir hastam olmuştu.”

Külliyen yalan diye düşündü Szacki. *Yarattığın kötü intibayı silmek istiyorsun, seni yalancı.*

“Kosowski mi? İşte bu ilginç. Koca bir sezonu Kaiserslautern’de yedek kulübesinde geçirdikten sonra depresyon tedavisi mi gördü yani?”

“Özür dilerim, ama anlayamadım.”

“Ben özür dilerim, espri yapasım tuttu,” deyip saatine baktı Szacki. Gecikmişti. “Sizden bir ricam daha var: Henryk Telak’ın bireysel terapilerinin kayıtlı olduğu kasetleri dinlemek istiyorum. Bunları bana yarın öğleden önce ulaştırabilir misiniz?”

“Terapilerini kaydetmediğimi daha önce söylemiştim size sanırım.”

“Ama ben yalan söylüyor olduğunuzu bilmiyordum o zaman. O kasetleri bana verecek misiniz yoksa polisi arayıp polisle beraber evinizi mi arayayım?”

“Buyurun lütfen. Döşemeyi bile sökebilirsiniz. Üzerinde Telak’ın terapisi yazan tek bir kaset bile bulursanız, bir yıllık kazancımı size vereceğim.”

“Ne yazık ki, sizden on kuruş bile almam yasak. Savcılık yasası.”

Bu bilgi Rudzki’yi endişelendirdiyse de, bunu belli etmedi.

“O halde tek bir soruya yanıt verin lütfen. Bu arada, bunun tutanağa geçirilecek bir sorgulama olduğunu ve gerçeği söylemekle yükümlü olduğunuzu da belirtiyim. Aksi halde, yalan beyanda bulunmakla suçlanabilirsiniz ileride.”

“Bunu daha önce belirtmiştiniz zaten.”

“Biliyorum, ama ne dediğimi bazen iyi duymadığınızı fark ettim. Henryk Telak yıllar öncesinde, okuduğu dönemde yaşadığı bir aşktan, belki de evli olduğu dönemde sahip olduğu bir sevgiliden hiç söz etti mi size? Belki de – boş yere – trajik bir şekilde ölmüş çok önemli birinden? Ya da dramatik olaylar sonucunda ayrıldığı birinden?”

Rudzki masanın diğer tarafında gözlüğünü çıkarıp ceketinin cebinden çıkardığı güderi kumaş parçasıyla sildi ve burnunun üzerine titizlikle yerleştirdi. Szacki son günlerde hep dörtgözleri sorguladığını düşündü. Jarczyk ve Kwiatkowska’nın da görme sorunu vardı.

“Hayır, böyle bir kadından hiç söz etmedi,” dedi Szacki’nin gözlerine bakarak, savcı ise şaşırılmıştı, çünkü tanığın bakışları keder doluydu.

“Böyle bir kadının var olmuş olduğuna da inanmıyorum. Henryk Telak bir başkasını değil, sadece Jadwiga’sını sevi-

yordu. Kızını bile karısını sevdiği kadar sevmiyordu. Karısını o kadar çok seviyordu ki, muhtemelen ne siz ne de ben böyle bir aşk yaşayacağız. Ve bunun için Tanrı'ya şükretmeliyiz belki de.”

5

Saat dördü on geçiyordu. Savcı Teodor Szacki Żurawia'da, jeodezi kurumu tarafındaki, ağaçların gölgesinde kalmış kaldırımında hızlı adımlarla yürüyordu. Diğer taraftaki binanın gölgeliğinde insanlar burada son yıllarda açılmış restoranların masalarında oturuyorlardı. Bu restoranlardan biri, İtalyan Compagnia del Sole, şayet Szacki yılda bir kereden daha sık gidebilseydi, en sevdiği restoranlardan olurdu. Şehirde o kadar nadir yemek yiyordu ki, Wilcza'daki kebabçıları hesaba katmazsa, sevdiği herhangi bir restorandan söz etmesi güçtü. Civardaki tüm Türk fast food dükkanlarını biliyordu ve bu alanda bir eksperdi. Emil Bar, Szacki'ye göre, Śródmieście'deki en iyi kebab restoranıydı. Ama bu bilgiyle, kırk złoty'ya öğle yemeği yiyenlerden hangisi üzerinde bir etki yaratabileceğinden kuşkuluydu.

Yavaşladı, Szpilka'ya vardığında nefes nefese kalmış olmak istemiyordu. Kuzniecowa aradığında, Varşova Üniversitesi Etnografya Fakültesi binasının önünden caddenin karşı tarafına geçiyordu koşarak.

“Ne diyeceksen çabuk söyle, bir randevuma yetişmeye çalışıyorum.”

“Karının haberi var mı bu randevundan?”

Szacki Kuzniecowa başkent emniyetinde çalıştığı sürece, kendisinin suç işlemeye asla cesaret edemeyeceğini düşündü.

“Gerçekten acelem var.”

“Telak’ın oğlunun ve oğlunun annesinin yurtdışında bir ameliyatın masrafları için endişelenmesi gerekmiyor. Dulumuz nakit olarak yaklaşık bir milyon złoty tutarında bir mirasa konacak ve Telak’ın hayat sigortasından yarım milyon alacak. Ne o, bayılmadın mı sen daha?”

“Yok, kaldırımda kıvrılıp yumak oldum. Herif büyük bir firmayı yönetiyormuş, yıllarca para biriktirmiş, biri onun adına iyi bir yatırım yapmış. Bunların hepsi normal. Hayat sigortasına gelince, benim gibi bir sefil yüz bin złoty’ya sigortalıysa, o bu tutara haydi haydi sigortalı olur. Diyelim ki, ayda beş yüz złoty prim ödemiş olsun. Bu yüzden Mercedes’inin benzin deposunu dolduracak parasının kalmadığını mı sanıyorsun? Boşversene. Başka bir şey var mı?”

“Başkent Emniyet Müdürlüğü’nün arşivinde Kamil Sosnowski ve cinayetine ilişkin bir şey yok, ihbar ve denetleme defterindeki not dışında. Dosya yok olmuş.”

“Senin şu ahbabın bulmayı mı beceremedi yoksa?”

“Ahababım yedi yıldır orada çalışıyor, yarım saat içinde bulamadığı tek bir dosya olmadı bugüne kadar.”

“Peki bu ne anlama geliyor olabilir?”

“Hiç. Bir ara biri dosyayı ‘kısa süreliğine’ ödünç almıştır kesin, o kadar kısa süreliğine almıştır ki, dosyayı aldığı not edilmemiştir bile, sonra da teslim etmeyi unutmuştur, dosya Mostowskiler sarayındaki bir çekmecedeki unutulmuştur. Dosyanın klasörü arşivde mevcut. Ama bu akşam müsait olduğun bir ara bu dosyayla ilgilenmiş olan milis askerini ziyaret edebilirsin, ona komşusun.”

“Nerede oturuyor şu milis?”

“Młota Sokak’ta.”

“Tamam. Tam adresi SMS’le gönder bana, belki uğrarım. Ama uğrayamazsam, yarın sen git ya da sizden birini gönder.

Bu işlerle gerçekten uğraşamam. Özür dilerim Oleg, şimdi kapatmak zorundayım. Seni ararım.”

“Buluşacağın hanıma benden selam söyle.”

“Rüyada görürsün.”

Saat dördü yirmi geçiyordu. Telefonu tekrar çaldığı sırada Szacki Monika’nın asık bir suratla kafeden çıkmaya hazırlandığını hayal ederek kafeye giriyordu. Bu kez arayan Kedici’kti. Szacki derin bir nefes aldı, dönüp Bracka Sokağı tarafına geri çekildi.

“Neredesin?”

“Dışarıda,” diye homurdandı, “bir şeyler yedim, işyerine dönüyorum şimdi.”

Güzel bir cümle kurmuştu. Üçte biri gerçek, üçte biri yarı gerçek – daha önce yemek yemişti gerçekten de – üçte biri de kuyruklu yalandı. Bir ahlak bekçisinin incileriydi bunlar.

“Helena’yı okuldan alır mısın lütfen? Ben işyerinden çıkamam, bir toplantımız var, yarınki çok önemli bir dava hakkında, milyonlar söz konusu. İşyerinden çıkarsam, toplantıya yetişemeyebilirim.”

Szacki telefonu kulağından çekip eliyle kapatarak yüksek sesle bir küfür savurdu. O sırada ikizlerinin pusetini iterek yanından geçmekte olan etine dolgun, sarışın, hoş bir kadın Szacki’ye acıyarak baktı.

“Annen alamaz mı?”

“Onları aradım, bu sabah Wyszaków’a, bir tanıdıklara gitmişler ve hâlâ oradalar. Onların alma şansı yok. Yalvarırım Teo, bir seri katili sorgulayacağını söyleme bana...”

“Tamam, tamam, saat kaç kadar almak lazım?”

“Okul saat beş buçuğa kadar açık, ama almaya çalış lütfen...”

“Çalışacağım,” diye sözünü kesti Weronika’nın. “Merak etme. Şimdi kapatmam lazım. Öptüm.”

“Hoşçakal, teşekkürler.”

Saat dördü yirmi beş geçiyordu. Tarzını korumayı bir kenara bırakıp panik halinde Szpilka'ya koştu. Monika alt katta yoktu. Asma kata baktı – orada da yoktu. Gitmişti. Harika. Mesele Szacki'nin genç ve etkileyici kadınlarla flörtü ise, hepsi bu kadardı işte. Kendine yaşlı kocasından sıkılmış, yaşamdan artık çok şey beklemeyen, kırk yaşında ve evli bir kadın bulmalı ve kadının kocası klimalı bürosuna, çocukları da okullarına gidince evine gitmeliydi. Alan memnun veren memnun, sorunsuz durum. Ama en azından Helena anaokulundan alınan son çocuk olmayacaktı. Bunun çocuk açısından nasıl olduğunu çok iyi biliyordu Szacki. Yerde oturup gönülsüzce oyun oynarsın, giriş kapısı her açıldığında yerinden sıçrarsın. Anaokulundaki öfkeli hanım masasında oturmuş gazete okumakta ve ikide bir saatine bakmaktadır. Şu baban ne zaman gelecek ha, ne zaman? Ah, şu babamız bizi bugün hayal kırıklığına uğrattı.

Geri döndü ve Monika'yla çarpıştı.

“Kendini kaybetmişsin sen, Teodor,” dedi gülerek. “Bir aşağı bir yukarı koşuyorsun, beni fark etmiyorsun. Böyle bir günde içeride oturacağımı düşünmedin herhalde, değil mi? Beni içeride çok az insan görürdü,” diyerek, bir önceki gün Szacki'nin iltifat ettiği pabuçlarının topukları üzerinde döndü hızla.

Monika'nın vücuduna dair söylediği her şeyi geri almak zorunda olduğunu düşündü Szacki. Bacakları çarpık, omuzları çok geniş, göğüsleri de çok küçük değildi. Monika'nın her şeyi Szacki'nin gözüne kesinlikle mükemmel görünmüştü ve bu sadece, kızın yırtık olması gereken her yerinden yırtılmış, ince, keten elbisesinin marifeti olamazdı. Kadın kahramanın zekasının, ona kaleye aynı zamanda hem giyinik hem de çıplak gelmesi söylenerek ölçüldüğü bir Sovyet masalını

anımsatmıştı Szacki'ye. Masalda, zeki kız üzerine sadece bir balık ağı giyip gelir kaleye. Monika güneşin altında dururken, masaldaki kızıdan sadece bir parça daha fazla çıplak görünüyordu. Masaya geçip oturduklarında, Szacki Monika'nın vücudunun ve beyaz sutyeninin hatlarını ayırt edebiliyordu.

“Üstünü değiştirmişsin gerçekten,” diye aptalca bir sözle başladı konuşmaya Szacki.

“Kötü mü olmuşum?”

“Fotoğraf makinesini yanıma almadığıma hayıflanıyorum sadece.”

“Bu bir kayıp değil, bunu bir ara tekrar giyerim senin için.”

“Ama sutyensiz,” dedi Szacki gayriihtiyari ve az kalsın kalkıp kaçacaktı. *Karşıdaki Weronika değil, seni aptal, bir haftadır tanıdığın bir kız sadece. Kendine gel* diye geçirdi içinden.

“Hımm, bu kadar samimi olduğumuzu bilmiyordum,” dedi Monika gülerek, apaçık memnun olmuştu, ki bu tıpkı kendi söylediği şeyin ettiği kadar şok etmişti Szacki'yi. Szacki özür dilemeye başladı, ama Monika daha da yüksek sesle gülüp parmağını susması için Szacki'nin dudaklarına koydu.

“Tamam, anlaştık,” dedi Monika ve oturduğu sandalyede geriye yaslandı.

“Hangi konuda?” diye sordu Szacki bilinçsizce, Monika'nın parmağının dokunuşunu dudaklarında sürekli hissederek.

“Sutyensiz giyeceğim konusunda.”

*Tu l'as voulu, George Dandin** diye düşündü Szacki.

* (fr.) Bunu sen istedin, George Dandin. Molier'in *George Dandin* adlı yapıtından. (Çev.N.)

6

Szacki saat altıya çeyrek kala anaokulunun kapısından içeri girdi. Helena babasının boynuna öyle bir sevinçle sarıldı ki, sanki on saattir değil, on aydır görüşmüyorlardı. Okulda kalan son çocuktü. Bayan Marta neyse ki hiçbir şey söylemedi, Szacki'ye manidarca baktı sadece.

Szacki evde Helena'nın televizyonu açmasına izin verdi. Helena'ya herhangi bir şeyi yasaklayamayacak kadar suçlu ve Szpilka'daki randevu sonrasında onunla oyun oynayamayacak kadar kafası karışık hissediyordu kendini. Monika'yla genellikle işten güçten konuşmuşlardı yine, Monika yazacağı roman için ihtiyaç duyduğunu söyleyerek, işinin en farklı ayrıntılarını sormuştu Szacki'ye. Ama savcının işinin teknik ayrıntılarıyla daha az, buna eşlik eden duygularla daha fazla ilgileniyordu Monika ve yaşamlarına ilişkin birbirlerinin ağzından ısrarla laf alma çabaları nedeniyle, görüşmeleri Szacki'nin dilediğinden daha bir samimi hale gelmişti. Ayrıca sürekli bir flört eder havada geçmişti.

“Anlamadığım bir şey var,” demişti Monika masadan kalkarken. “Sen bir devlet memurusun, otuz beş yaşındasın, bir karın ve bir çocuğun var ve kır saçlısın. Neden sadece ve bilhassa seni düşünüyor olduğumu açıklayabilir misin bana?”

Szacki bunun kendisini de, bu durumun her iki taraf için de çok bariz şekilde geçerli olduğu gerçeği kadar şaşırttığını söyledi. Ve kaçtı.

Evde eski Kent Milisi'nden emekli yüzbaşı Stefan Mamcarz'a ulaşmayı denedi, ama Mamcarz'ın telefonu bozuk ya da kapalı olmalıydı, çünkü her arayışında bağlantının sağlanamadığı bildirimiyle karşılaştı Szacki. Weronika eve geldiğinde saat yediye geliyordu ve Szacki Mamcarz'ın evden

çıkınmak için mükemmel bir bahane olduğunu düşündü. We-ronika'nın o gün öğleden sonra olan biten her şeyi, işitilip söylenen her bir sözcüğü gözlerinden okuyacağından korkuyordu.

Oleg haklıydı. Mamcarz'la komşuydular. Szacki Młota Sokak'taki o on katlı iğrenç apartmanı – ne yazık ki – her gün evinin pencerelerinden görüyordu, oraya gitmesi iki dakikasını almıştı. Kapı zil panelinde “46” numaraya bastı, ama yanıt veren olmadı. Szacki tam vazgeçmek üzereydi ki, apartmanın giriş kapısında biraz sivilceli de olsa, zeki ve yakışıklı görünümlü bir yüze sahip, saçlı sakalı birbirine karışmış yeni-yetme bir oğlan ve sekiz dokuz yaşlarında, gözleri cin gibi bakan sarışın bir kız belirdi. Helena bu küçük kıızı ilk görüşte severdi kesin.

“Onun zili çalışmıyor, ben alayım sizi içeri,” dedi oğlan ve panelde bir daire numarasına bastı sertçe.

Szacki oğlana teşekkür etmeliydi, ama kaskatı kesilmişti. Engellilerle karşılaştığında hep böyle tepki verirdi. Sevimli oğlan sesli harfleri inanılmaz derecede uzatarak son derece yavaş söylemişti cümlesini. Bu cümle onun söyleyiş biçimine göre o kadar uzundu ki, aralarda soluk alarak üç aşamada söylemişti cümleyi. “Onun zili çalışmıyor” – soluk – “ben alayım” – soluk – “sizi içeri”. Zavallı çocukcağız, konuşma merkezi zarar görmüş olmalıydı, başka da bir engeli yoktu aslında. Şayet ciddi derecede engelli olsaydı, anne ve babası küçük kız kardeşini emanet etmezdi ona.

Szacki kendini toparlayıp çok yavaş ve açık konuşmaya çalışarak teşekkür etti, ama oğlan Szacki'ye bir deliye bakar gibi baktı, küçük kız ise açık kapıdan koşarak ara kata çıktı.

“Yarışa var mısın?” diye sordu oğlana sürekli hoplayıp zıplayarak. Kızda dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozuklu-

ğu rahatsızlığı vardı galiba. Szacki kaderin bu aileyi onlara güzel, ama hasta çocuklar bahşederek sınamış olduğunu düşündü. Oğlan yanıt vermek yerine, kardeşine acıyarak baktı.

“Yarışmak istemiyorsun, çünkü sen bir şişkosun,” dedi küçük kız, üçü asansörü beklerken.

Oğlan gülümseyip Szacki’ye döndü.

“Lütfen siz – soluk – ona bakmayın – soluk. O daha – soluk – küçük.”

“Küçük değilim ben!” diye bağırdı kız.

Üçü asansöre bindi. Oğlan Szacki’ye soru soran gözlerle baktı.

“Kırk altı numara kaçınıcı katta?” diye sordu Szacki.

“Dördüncü,” diyerek düğmeye bastı oğlan. Asansör eski ve haraptı, içinde bir idrar kokusu vardı. Szacki bu kokunun büyük bir ihtimalle yüzbaşı Mamcarz ya da onun evine gelen tanıdıklarının idrar kokusu olduğunu çok geçmeden anlayacaktı ne yazık ki.

“Küçük değilim ben!” diye öfkeyle fısıldadı sarışın kız bir kez daha ve ağabeyini tekmeledi.

“Sen – soluk – küçük – soluk – bir cücesin,” dedi oğlan, yüzünde küçük kızın kızdıran bir gülümseme vardı sürekli ve kızın okşamaya çalıştı.

“Bırak beni!” diyerek oğlanın eline vurdu kız, oğlanı elbette etkilememişti bu. “Ceza alacaksın, gör bak! Yağlı şeyler yemene izin vermeyecekler, ufaklık.”

Bu tartışma Teodor Szacki’yi inanılmaz derecede eğlendiriyordu, ama ne yazık ki asansör durdu. Sempatik kardeşler Szacki’yle birlikte inip kattaki üç daireden birinin kapısı ardında kayboldular. Oğlan içeri girmeden önce Szacki’ye, sonra da Szacki’nin önünde dikildiği kapıya bakmıştı şaşkınlıkla. Savcı, oğlanın bakışının ne anlama geldiğini anlamıştı.

Kapı kapalı değil, hafif aralıktı ve kapının ardından yine bir idrar kokusu geliyordu. Kapının eşiğinde iki hamamböceği duruyordu öylece. Yüzbaşı Mamcarz hiç kuşku yok ki komşularının sevdiği biri değildi.

Kapı zili çalışmıyordu. Szacki kapıyı sertçe çaldı. Kimse yanıt vermeyecek sanmıştı, ama kapıda perişan halde bir adam... perişan halde bir kadın dikiliverdi hemen. Szacki kapıda belirenin bir kadın olduğunu ancak küpelerinden anlayabilmişti. Kadın *Zaman Makinası*'nın film uyarlamasında kadın Morlock'lardan birini makyajsız oynayabilirdi. Yaklaşık altmış yaşında görünüyordu, ama kırk yaşında da olabilirdi pekala. Kare biçiminde bir endam, kare biçiminde kırsal bir yüz, kuvvetle muhtemel kendisinin kesmiş olduğu gür siyah saçlar. Kötü bakışlar.

“Buyurun?” dedi kadın. Temiz, tatlı, sahtelik içeren, buyur etmeye alışık, hoş bir sesi vardı.

“Stefan Mamcarz'ı arıyorum,” dedi Szacki. Kadın geri çekilip kapıyı açarak Szacki'yi içeri aldı. Midesini bulandıran pis bir koku çarptı Szacki'nin yüzüne, ama yine de girdi içeri. Bu kokuya birkaç dakika sonra alışacağını biliyordu, tıpkı otopsi odasındaki ceset kokusuna alıştığı gibi. Ama bu zayıf bir teselliydi.

Kullanılmayan ocağın yanında bir tüpgazın durduğu bir mutfak eklentisi olan karanlık, küçük bir stüdyo daireydi burası. Ev sahibinin doğalgazı uzun süre önce kesilmişti belli ki. Elektriği de. İçerisi hâlâ aydınlıktı, ama stearin birikintisi içinde sıkış tıkış halde duran mumlar, sadece, gece lambası yanında bir şarap içme atmosferi yaratmaya yarıyor olamazdı kesinlikle. Pencerenin altına şişeler, pencere pervazına kırmızı plastik kapaklar dizilmişti.

“Misafirin var, yüzbaşı,” diye bağırdı kadın içeriye. Bu ini

kimin yönettiği konusunda bir kuşkuya yer bırakmayan bir ses tonuyla bağırmıştı kadın.

Kanepeden ufak yüzlü, ufak tefek bir adam doğruldu. Üzerinde çizgili bir gömlek ve eski bir ceket vardı. Şaşırtıcı derecede güzel, kederli bakışlara sahipti. Szacki'ye yaklaştı.

“Sizi tanımıyorum,” dedi huzursuzca.

Szacki kendini tanıttı – ki bu yüzden, görüşeceği bu adamın huzursuzluğu belirgin ölçüde artmıştı – ve kendisiyle neden görüşmek istediğini kısaca anlattı. Emekli yüzbaşı başıyla onaylayıp kanepeye oturdu ve Szacki'ye oturması için koltuğu işaret etti. Szacki duyduğu tiksintiyi titizlikle gizleyerek ve hızlı hızlı yürüyen bir hamamböceği gördüğü yerlere bakmamaya çalışarak oturdu. Bu böceklerle tahammül edemiyordu. Örümcekler, yılanlar, sümüklü böcekler, kabuklu su canlıları – hiçbirini ezildiğinde nahoş bir çıtırtı sesi çıkaran, sonrasında da beyaz, sümüksü bir yapışkan içinde geberen, bu beklenmedik derecede hızlı hareket eden küçük, kahverengi hamamböceği kadar tiksinti uyandırmıyordu Szacki'de. Dairedeki pis kokuyu hissetmemek için üstünkörü soluk alıp veriyordu, ama aynı zamanda böcek fobisinin üstesinden gelmek için derin derin soluk almak istiyordu. Kısa bir süre kendisiyle savaş verdi, sonunda ciğerlerine bir parça hava çekip ağır ağır dışarı bıraktı. Böyle daha iyi oluyordu. Çok bir fark olmamıştı belki, ama böylesi daha iyiydi.

Mamcarz etraflıca düşünmeye başladı. Mamcarz'ın kadını – Szacki karısı olduğundan şüpheliydi – Szacki'ye kahve ikram etme teklifinde bulundu, ama Szacki reddetti. Evden çıkarken, kadının kendisinden para isteyeceğinden emindi. Herhangi bir şey için ödeme yapmaktansa, sadaka vermeyi tercih ederdi ve zaten herhangi bir şey içebilecek durumda da değildi kesinlikle.

“Bu olayı hatırlıyor musunuz?” diye sıkıştırdı Szacki.

“Hatırlıyorum, savcı bey. Biliyorsunuz, cinayetler unutulmaz.”

Szacki başıyla onayladı. Bu doğrudu.

“Olabildiğince fazla ayrıntı hatırlamaya çalışıyorum sadece. Bu olay neredeyse yirmi yıl önce olmuştu çünkü. Hangi yıldır emin değilim, ama kesinlikle 17 Eylül’de olmuştu. S.S. C.B.’den büyük bir kodaman gelmişti bize, Ruslar gelse gelse 17 Eylül’de gelirler zaten.”

“Bin dokuz yüz seksen yedide olmuş.”

“Olabilir. Bin dokuz yüz seksen dokuzdan önce olduğu kesin. Bir saniye. Düşünmem lazım.”

“Acele et, Stefan,” diye homurdandı kadın, ardından da tatlı ekledi: “Savcı bey sonsuza dek oturmayacak burada.”

Szacki en soğuk yüz ifadesini takındı.

“Yüzbaşını rahatsız etmeyin lütfen,” dedi. “Tavsiyeme kulak verin.”

Szacki’nin tehdidi belli belirsizdi, bu sayede kadın bu tehdidi anlamak istediği gibi anlayabilmişti. İtaatkar bir özür mırıldanıp dairenin diğer tarafına çekildi. Buna rağmen Mamcarz keyiflenmiş, dairenin karanlık bir köşesine saklanan odalığının – belki de karısıydı – olduğu yere gizlice bakarak anlatmaya başlamıştı. Szacki Mamcarz’ın sözünü kesti.

“Çok özür dilerim,” dedi kadına dönerek. “Ama bizi bir on beş dakika yalnız bırakabilir misiniz acaba? Bağışlayın lütfen, ama bu soruşturma savcılık birimi ve polis için inanılmaz derecede önemli.”

“Soruşturma”, “savcılık birimi” ve “polis” sözcüklerinin aynı cümle içinde kullanılması işe yaramıştı. On beş saniye geçmemişti ki, kadın ardından kapıyı kapatıp çıkmıştı daire-

* 17 Eylül 1939 Sovyetler Birliği’nin Polonya’yı işgal tarihi. (Çev.N.)

den. Mamcarz bir tepki vermemişti buna. Düşünmeye devam ediyordu.

Teodor Szacki dikkatini halının üzerinde oynayan hamamböceklerine vermemek için pencereden dışarı baktı. İçten içe güldü, çünkü dış yüzeydeki girinti başka bir daireden getirilip yapıştırılmış gibi görünüyordu. Tertemizdi, trabzan ve trabzan parmaklığı maviye yeni boyanmıştı, yeşil sandıklar içinde sık ve bir boyda petunyalar bitmişti. Tel kaidelerin kenarlarında içlerinde çiçekler olan küçük saksılar vardı. Bu nasıl olabilirdi? Bu Mamcarz'ın mı yoksa kadının mı meziyetiydi acaba? Szacki merak etmişti, ama bunu sormayacağını biliyordu.

“Üzgünüm, ama pek fazla bir şey gelmiyor aklıma,” dedi sonunda Mamcarz. “Ben olay yerine varan ilk subaydım, Mokotowska’daki daireye gittiğimde, orada sadece, bozulmaya başlamış bir ceset, maktulün katatonik* durumdaki kız kardeşi ve kıza endişelenmemesini tekrarlayıp duran iki polis vardı. Ceset korkunç görünüyordu. Delikanlı küvette, boğazı kesilmiş haldeydi. Çırılçıplak ve iki büklümdü – elleri arkadan bağlanmış ve yine bağlı bacaklarına tutturulmuştu. Dairenin altı üstüne getirilmişti ve – sonradan, maktulün anne ve babası geldiğinde öğrendiğimize göre – tümüyle, şaşırtıcı derecede tümüyle talan edilmiş haldeydi. Tüm değerli eşyalar kaybolmuştu.”

“Neden şaşırtıcı derecede dediniz?”

“Hırsızlar genellikle acele ederler. Ortalıkta gördüklerini ve ellerindeki torbaya sığabilecek şeyleri alırlar. Hiç kimse kalması gerektiğinden daha uzun bir süre kalarak riske girmek istemez. Bu olayda hırsızların evde biriyle karşılaşmış olmaları sayesinde daha fazla zamanları olmuş.”

* Basit hareketlerde, davranışlarda, konuşmada bozukluklar, donup kalma gibi belirtileri olan klinik bir tablo. (Çev.N.)

Szacki bunu açıklamasını rica etti.

“Sanırım, hırsızlık amacıyla eve girip şu delikanlıyla, Kamil’le karşılaşınca ilkin şaşırılmışlar, ama sonra onun hemen hakkından gelip bağlamışlar. Eğlence olsun diye işkence etmişler belki de. Gerçi ben, başlangıçta onu öldürmek istemediklerini düşünüyorum. Ailenin diğer bireylerinin iki günden önce eve dönmeyeceğini öğrenmişler. Zamanları varmış. Belki de evde uzun bir süre oturmuşlardır, çünkü kendilerini tam olarak görmüş olan tutsaklarına ne yapacaklarını düşünmüşlerdir. Bu süre zarfında her çekmeceye bakmış, her yüzüğü almışlar.”

“Ta ki sonunda delikanlıyı öldürünceye dek mi?”

“Ta ki sonunda delikanlıyı öldürünceye dek.”

“Hırsızlık olasılığı dışında başka bir olasılık üzerinde durmadınız mı peki?”

“Hayır. Belki işin başında duruldu, ama çok geçmeden öğrendik ki, şehrin Gocław bölgesinden bir velet kafaları çekip de safin tekini nasıl bağlayıp kestiklerini böbürlene böbürlene anlatıyormuş. Ama izini kaybettik, herhalde buralı değildi. Gocław’da ikamet ediyordu sadece. Elimizdeki bilgiler hiçbir sonuca ulaştırmadı bizi, soruşturmayı dayandırabileceğimiz ufacak bir şey bile yoktu. Hiçbir haber, hiçbir iz, hiçbir parmak izi yoktu. Bir ay geçmeden dosya rafa kaldırıldı. Kendimden geçip sinirden kudurmuş olduğumu hatırlıyorum. Belki bir hafta uyuyamamıştım.”

Szacki Mamcarz’ın yürüttüğü soruşturmaya ilişkin hikayenin tuhaf bir şekilde kendi soruşturmasını anımsattığını düşündü. İki olay arasında epey bir çakışma vardı.

“Daire nasıldı?”

“Küçük bir daireydi, ama kitapla doluydu. Benim için göz korkutucuydu. Ben kaba saba herifin tekiyimdir, aileyi ziyaret ettiğimde ve bana ince, zarif bir fincanda kahve ikram ettikle-

rinde, elim ayağım birbirine dolanmıştı. Karıştırırken fincanı kıracağımdan korkmuştum, o yüzden kahveye süt ve şeker koymamıştım. Kitap dolu o odayı, Sosnowski'nin anne ve babasını (kız kardeşini köye, ailelerinin yanına göndermişlerdi) ve ikram ettikleri kahvenin o acı tadını hatırlıyorum. Soruşturmayı “geçici olarak askıya aldığımızı” ve failleri bulacak durumda olmadığımızı söylemek dışında söyleyecek hiçbir şeyim yoktu. Sanki katillerden biriymişim gibi bakmışlardı bana. Kahvemi içer içmez çıkmıştım evlerinden. Bir daha da görmedim onları.”

“Neyle iştigal ettiklerini biliyor musunuz?”

“Mesleklerini mi? Hayır. O sırada öğrenmişimdir kesin, ifade tutanaklarında gerekli yerleri doldurmak zorunda kalmıştım çünkü. Ama demek ki bunun dava açısından bir önemi yokmuş ki, unutmuşum, aksi halde hatırlardım.”

“Daha sonra tekrar gördünüz mü onları?”

“Kesinlikle hayır.” Mamcarz ayağa kalkıp kambur bir halde odanın köşesine gitti ve oradan Altın Kadeh marka, tatlı bir meyve şarabı şişesi getirdi. İki bardağa şarap koyup birini Szacki'ye verdi. Savcı neredeyse otuz altı yaşında olmasına rağmen ilk kez bir ucuz meyve şarabı içtiğine şaşırarak bir yudum aldı. Domestos tadında bir şey olduğunu sanmıştı, ama şarap hiç de fena değildi. Daha tatlı olan köpüksüz Rus şampanyasına benziyordu biraz. Ama bu şarapla sarhoş olmak da istemezdi.

“Yani Sosnowski'yi televizyonda gördüm gibi gelmişti bana bir keresinde,” dedi Mamcarz. “Bir tanıdığımızın evinde televizyon izlerken,” diye ekledi, Szacki'nin gözleriyle odada televizyon aradığını fark edip.

Szacki Mamcarz'ın bir “tanıdıklarını” ziyaret etmek üzere kadın arkadaşıyla kol kola ve elinde ucuz bir şarap şişesiyle Praga sokaklarında yürüdüğünü hayal etti. Ne incelik ama.

İnsanı böyle bir acuze ve bir hamamböceği sürüsü eşliğinde, mum ışığında ucuz şarap içmeye sevk eden o patikaya sapılan anı kolayca fark etmenin mümkün olup olmadığını düşündü. Kesinlikle mümkündü. Erkeğin karısını aldatmasıyla başlıyordu bu süreç.

“Televizyonda ne yapıyordu?” diye sordu Szacki, bu kez de somut bir şey öğrenemeyeceğinden tuhaf bir şekilde emindi.

“Hiçbir filmim yok. Onu bir an gördüm sadece. Eğer oyduysa, çok yaşlanmıştı. Ama o olduğundan emin değilim.”

Szacki Mamcarz’a ufak tefek bir iki şey daha, Sosnowski’leri tanıyabilecek insanları da sordu, soruşturma dosyasına ne olmuş olabileceğini araştırıyordu. Ama nafile. Emekli milis yüzbaşı pek bir şey hatırlamıyordu aslında. Szacki yanıt alamadığı bir dizi soru sorduktan sonra, kişisel bilgi kaynağını refakatçileriyle birlikte yıllar içinde beyni yapı olarak bir sünger taşıyı anımsatan birine dönüştürmüş olan ucuz şarap şişesine nefretle baktı. Beyninin görünümü – tıpkı bir sünger taşı gibi – sertti, ama aslında delik deşikti. Szacki üzerindeki giysileri eve girmeden önce arka bahçelerindeki çöp tenekesinde yakmak zorunda kalabileceğini düşünerek Mamcarz’ın dairesinden çıkmak üzereyken, Mamcarz Szacki’nin daha önce aklına gelmiş olması gereken bir şey söyledi.

“Sosnowski’yi Devlet Güvenlik Servisi’nin dosyalarında işi ağırdan alan arkadaşlarınıza bir sorun.”

“Neden?”

“Sosnowski aydın evinden bir öğrenciydi. Hakkında bir dosya açmış olmaları muhtemel. Çok bir bilgi toplamamış olsalar bile, bazı ad ya da adreslere ulaşmanız mümkün olabilir her zaman. Soruşturmanın dayandırılabilceği ufacık bir ipucunun bile olmadığı durumları iyi bilirim.”

Mamcarz’ın sevdiği klişe bir söz olmalıydı bu.

Szacki'nin tam tahmin ettiği gibi, Mamcarz'ın, sahte sahte gülümseyen odalığı kapının önünde kendisini bekliyordu. Szaki bu kadının, sonunda Szacki'ye sempatik ve yitip gitmiş bir adam gibi görünmüş olan yüzbaşıya geri döneceğini düşünüp endişelendi. Ama “şayet mesele aile sisteminde kimin iyi, kimin kötü olduğuyorsa, durum hemen her zaman tersidir.” Çiçekleri eken ve trabzan parmaklığını boyayan bu kadın mıydı yoksa?

Elbette ki kadın Szacki'den küçük bir iyilik rica etti. İhtiyaçlarını Szacki'ye uzun uzun anlatmaya hazırdı, ama Szacki bir el hareketiyle kadını susturup bozuk para çıkarmak için elini cebine attı. Kadına bir onluk banknot verdi. Szacki'nin apartmanın girişinde karşılaştığı kardeşlerin girdiği dairenin kapısı açıldığı sırada, kadın Szacki'ye coşkuyla teşekkür ediyordu. Daireden genç bir çift çıktı. Çiftin komşuları olan kadın çabucak inine kaçtı. Mamcarz'ın evinde uyuyan insanların yüzlerinde hamamböceklerinin dolaştığı şeklinde iğrenç bir düşünce geçti Szacki'nin aklından. Ürperdi.

“Cücenin lambası saat onda sönmüş olacak, sen de sürekli oyun oynama. Biz gecikiriz, gerek duyarsan, cebim yanımda,” dedi genç adam saç sakalına karışmış yeniyetme oğlana, elini açık kapının koluna koyarak.

“Üçü asansöre bindi. Genç çift, Szacki'nin de yüzbaşı Mamcarz'ın her misafirine yapacağı gibi, Szacki'ye acıyarak baktı. Szacki ekşi bir gülümsemeyle karşılık verdi. Her ikisi de yirmili yaşlarında görünüyordu ve Szacki çiftin o kadar büyük çocukları olmasının mümkün olmadığını düşündü. Mutlu oldukları için mi genç görünüyordlardı yoksa? Birbirlerine aşık oldukları için mi? Sık sık seks yapıp çok mu öpüşüyorlardı acaba? Weronika'nın ezik pofuduk terlikleri ve koltuk altları sararmış pijaması olmasaydı, Szacki de daha genç görünürdü belki. Öte yandan, Szacki de aynı pofuduk terlik-

lerden giyiyordu. Bir zamanlar, pofuduk terlik giymenin bir erkeğin sonu demek olduğunu söylediğini düşündü. Szacki bu espriyi çok seviyordu. Komiklik olsun diye Weronika ile kendisine Krupówki'den bu pofuduk terliklerden getirmişti bir keresinde. Her gün de giyiyorlardı bunları. Üstelik çok rahattılar.

Szacki yol arkadaşlarından çevirdi gözlerini. İstemeye istemeye. Kadın çok seksiydi, tam idealindeki tipti. Çok zayıf değildi, ama şişman da değildi, güzel kadınsı vücut hatları, dolgun dudakları vardı, hayal gücünü harekete geçiren, ama bayağı olmayan bir dekoltesi ve küçük beyaz çiçekleri olan kırmızı bir elbise giymişti. Sık sık gülen bir insan izlenimi veriyordu.

Asansör durdu ve Szacki genç çifte harika çocukları olduğunu söylemeye niyetlendi, ama tuttu kendini. Bu tür ifadeler uzun zamadır ve kendi lügatında uygun kaçmıyordu.

Szacki eve dönerken, birbirleriyle şakalaşan şu kardeşleri düşünüyordu. Bir çocuk daha yapmaya çalışmayarak Helena'ya haksızlık ettiklerini düşünürdü sık sık. Ama bunun için çok da geç değil miydi yoksa? Konuşma engelli oğlanla, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan kız kardeşi arasında altı yedi yaş fark olmalıydı. Weronika ile şimdi çocuk yapmaya karar verseler, Helena ile erkek ya da kız kardeşi arasında sekiz yaş fark olurdu.

Belki de her şey basit olurdu o zaman. Değişikliğe ihtiyaç duymazdı belki. Belki, belki, belki.

Karar vermek yeterliydi. Böyle bir düşünce Teodor Szacki için, her şeyin kendi kararlarının bir sonucu olmasındansa, kendiliğinden olmasını tercih eden bir insan için hafta sonunda Aconcagua'nın zirvesine tırmanma kararı anlamına geliyordu.

Oturdukları apartmana varıp ikinci kattaki, ışığı yanan

mutfak pencresine baktı. Eve girmek istemiyordu, bu hazi-
ran akşamının tadını çıkarmak için avludaki banka oturdu.
Saat dokuz olmuştu, ama hava hâlâ sıcak ve aydınlıktı, se-
rinlemeye başlayan şehir kokusu vardı havada. Böyle anlarda
Tuwim'in şiirindeki o bülbül gibi hissediyordu kendini.

“Bağışla kıymetlim, ama akşam o kadar güzel ki, yürüye-
rek geldim,” dedi yüksek sesle ve güldü.

Yüzbaşı Mamcarz'ın söylediklerini düşünüyordu. Aslın-
da, soruşturmada kendisine bir ilerleme sağlamayacak bilgi-
ler edinmişti bir kez daha. Ama başındaki gıdıklanma hissi
gittikçe daha rahatsız edici bir hale gelmişti. Tüm bunlarda
meselenin ne olduğunu çözmek üzereydi artık, bundan emin-
di. Gereken her bilgiye sahip olduğunu, sadece, bu bilgileri
mantıklı bir bütün oluşturacak şekilde birbirine bağlamak ye-
rine, Rubik küpünü* düzeltmeye çalışan bir şempanze gibi,
anlamsızca evirip çevirdiğini düşünüyordu.

Tuhaf bir ziyarette, asansörde yolculuk ettiği aile ayrıntısı
nedeniyle biraz sürrealistti. Genç – en azından genç görünen
– çifti düşündü ve birden ayağa fırladı. Başındaki o gıdıklan-
ma hissi geçmişti, bu hissin yerini alan fikir o kadar berrak ve
keskindi ki, acı veriyordu.

Teodor Szacki yeşil bankın ve beton çöp kutusunun et-
rafında sürekli dönüp durarak ve tek bir soruyu kendine bin
kez sorarak enerjik bir şekilde apartmanının önünde dolanıp
duruyordu: “Bu mümkün mü? Gerçekten mümkün mü bu?”

* Hareketli yüzeylerden oluşan ve çoğunlukla plastikten yapılmış bir zeka
küpü. (Çev.N.)

DOKUZUNCU BÖLÜM

14 HAZİRAN 2005, SALI

100 metrede yeni dünya rekoru. Jamaikalı Asafa Powell Atina'da Anayasa meydaniyla eşit uzunluktaki mesafeyi 9,77 saniyede koştu. Polonya'da - on iki Avrupa ülkesinde olduğu gibi - internet forumlarının denetimiyle başlamış olan, pedofillere karşı yapılan "Buzkıran" adlı polis operasyonunda büyük final. 150 müstakıl ev ve daire arandı, 20 kişi yakalandı. Gazetelerde pedofili suçundan hüküm giymiş mahkumların yerel ilahiyat öğrencileriyle maç yapmış olan, Łowicz'deki hapisshane takımında yer alıp almamış olduklarına dair bir haber yer almadı. Başlangıçta maçı galip götüren in spe* rahipler sonunda mahkumlara 2:1 yenildiler. Ayrıca, Rawicz'deki ok atıcı kardeşler ve Demoktarik Sol İttifakı partisinden belediye başkanı, üzerinde II. John Paul'un resmi bulunan bir kalkana ok atışı yaptılar. Bunu Papa'ya duydukları hürmet nedeniyle yapmış olduklarını açıkladılar, muhalefet ise belediye başkanının kellesini istiyor. Ekonomi Yüksekokulu hoca-sı, Białyystok'taki siyasi dengenin korunması adına işini kaybetti. Öğrencileri cumhurbaşkanlığı seçiminde aday olabilmesi için Maciej Giertych'a destek mektubunu imzalamaya zorladığı için. Varşova'da Powiśle'deki parklarda patenle devriye gezen kent zabıtalari peydah oldu. Başkentte en yüksek hava sıcaklığı 27 °C, bulutsuz, yağışsız bir hava var. Mükemmel bir haziran günü.

* (Alm.) müstakbel, ilerideki (Çev.N.)

1

Savcı Teodor Szacki, Leszno'daki adliye binasından koşar adım nihayet çıktığında sinirden kuduruyordu. Hiçbir şeyin düşündüğü gibi gitmediği böyle bir gün geçirmemişti uzun zamandır. Sabah Weronika'yla kavga edip onu ve kavgaya tanık olan Helena'yı ağlatmıştı. En kötüsü de, kavgaya neden olan konuyu şimdi hatırlamıyor olmasıydı. Üstelik, bunu Weronika'yla birbirlerine bağırıp çağırdıkları sırada da hatırlamıyor olduğundan emindi. Szacki pek uyuyamadığı gecenin ardından, havuza gitme niyetiyle sabah oldukça erken kalkmıştı. Kendini iyice bir yorup Telak dosyasına ilişkin düşünceleri kısa bir süreliğine de olsa kafasından atması gerektiğini hissediyordu. Karısını öperek uyandırıp kahve yapmış, yüzme gözlüğünü, son kez kullandıktan sonra iç çamaşır çekmecesine koyduğundan emin olmasına rağmen bir türlü bulamamıştı. Tüm çekmeceleri didik didik arayıp homurdanmıştı, Weronika ise yatakta kahvesini içiyordu ve belki de çok uzun süredir havuza gitmediğinden yüzme gözlüğünün susuz kalmaktan kuruyup toza dönüştüğünü söyleyerek dalga geçmişti onunla. Szacki parlayıp şayet mesele kendine özen göstermese, bundan vazgeçmeyeceğini söylemişti. Sonrası çorap sökücü gibi gelmişti. Kim ne yapıyor, kim ne yapmıyor, kim kimin yüzünden bir şeyden vazgeçiyor, kim kendini adıyor, kimin işi daha önemli, kim çocukla daha fazla ilgileniyor. Sonuncusu Szacki'ye dokunmuştu, bir babanın temel görevinin küçük kızını eğitmek olmadığını ve – ne yazık ki – kızı için her şeyi yapamayacağını söylemişti bağırarak, Weronika muhtemelen bu yüzden üzülmüştü. Szacki de evden çıkmıştı. Havuza gitmek için vakit çok geç olmuştu artık, üstelik yüz-

me isteği de kalmamıştı. Öyle ya, yüzme gözlüğü yoktu ve o olmadan gözleri klorlu suda yanıyordu. Işın iyi tarafı, kavgaları sırasında Telak dosyasını düşünmemişti.

İşyerinde üniversiteden bir arkadaşına telefon etti. Marek'in bir banliyö savcılığında, galiba Nowy Dwór Mazowiecki savcılığında bir süre çalıştığını, sonrasında da özel rica üzerine Ulusal Bellek Enstitüsü soruşturma biriminde görevlendirildiğini biliyordu. Ne yazık ki, Marek Nidzica yakınlarındaki bir göl kenarında tatilde olduğu için Szacki'nin ricasını oldukça soğuk karşıladı ve Szacki'ye resmi prosedürü uygulamasını önerdi.

“Affet dostum,” dedi Marek, sesinde hiçbir üzüntü belirtisi olmadan. “Ama Wildstein döneminden bu yana her şey değişti. Kıyıda köşede kalmış herhangi bir şeyi araştırmaya korkuyoruz, sonrasında problemler çıkabiliyor. Elimizde ne iş olduğuna bakıyorlar, arşivde bir şeyin araştırılmasını istemekten korkar olduk. Sen bir dilekçe yaz, sonra da beni ara, yanıt için çok uzun süre beklememen için elimden geleni yaparım.”

“Çok uzun olmayan süre” bir haftadan kısa değildi anlaşılan. Szacki soğuk bir şekilde teşekkür edip konuşmanın sonunda, herhangi bir sorunu olduğunda kendisini aramaya çekinmemesini söyledi Marek'e. Bir ara Marek'in buluşup bir bira içerek eski günleri yad etme yönündeki klasik vaatlerini dinlerken, *ben bunun acısını çıkarırım senden* diye düşünüyordu Szacki.

Oleg'e ulaşmaya çalıştı, ama Oleg'in cep telefonu yanıt vermedi, emniyetten de kendisine komiserin önemli aile meseleleriyle ilgilendiğini ve saat ancak on ikiden sonra emniyette olacağı bilgisini verebilmişlerdi sadece.

Saat henüz dokuz olmamış olsa da, günün ilk sigarasını yaktı.

Dürtüsünün etkisiyle Monika'yı aradı. Szacki kızın yeni uyanmış olduğunu sesinden anlamış olsa da, kız mest olmuş haldeydi ve çoktan uyandığını söylemişti hararetle. Szacki Telak cinayetiyle o kadar meşguldü ki, Monika'yla flört etmeye bile çalışmadı. Szacki'nin sonrasında içinden geçirdiği üzere oldukça resmi bir ses tonuyla Monika'ya Ulusal Bellek Enstitüsü arşivinde çalışan bir tanıdığı ya da gazeteci olması nedeniyle irtibat kurabileceği biri olup olmadığını sordu. İnanılmazdı, ama vardı. Monika'nın lise döneminden eski sevgilisi tarih bölümünden mezun olmuş, sonra da Devlet Güvenlik Servisi arşivinin kilometrelerce uzunluktaki dosyaları arasında bulmuştu kendini. Monika bu arkadaşının son dönemde down sendromlu bir çocuğunun doğmuş olduğunu ve maaşı daha iyi olan bir işe geçmesinin muhtemel olduğunu söylemediği sürece şansına inanmıyordu Szacki. Ama Monika arkadaşını arayacağına söz vermişti. Szacki saat dokuz buçukta başlayacak olan Gliński davasının ilk duruşmasına yetişmek üzere mahkemeye gitmek için işyerinden çıkmak zorundaydı, o yüzden Monika'yla konuşmasını üzümlere bitirdi.

Saat dokuzu çeyrek geçe duruşma salonundaydı. Saat onda zabıt katibi kadın gelip tutukluyu taşıyan polis aracının Modlińska'da trafiğe takıldığı ve duruşmanın öğlene kadar ertelendiği bilgisini verdi. Szacki tatar soslu yumurta yiyip kahve içti, ikinci sigarasını içti, gazeteyi ekonomi haberlerine varıncaya kadar okudu. Bir yığın sıkıcı haber vardı, Szacki'nin dikkatini sadece, Polonya Halk Cumhuriyeti döneminin mimari incilerine ilişkin tartışma çekmişti. Mimarlar bu yapıların anıt olarak değerlendirilmesi ve bunların koruma altına alınıp konservasyonlarının yapılması gerektiği görüşündeydiler. Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi binasının ve Kültür ve Bilim Sarayı'nın mal sahipleri paniğe

kapılmışlardı – duvarlarda açılacak her bir deliğe izin verme konusunda mücadele etmek zorunda kaldıklarında, hiç kimse onlardan stüdyo daire bile kiralamayacaktı kesinlikle ve bu binalar insandan arındırılmış hayalet yapılara dönüşecekti. Szacki Kültür ve Bilim Sarayı seksen dokuz yılından hemen sonra yıkılmış olsaydı hiç problem olmazdı, Varşova’da da şimdi gerçek bir etkinlik merkezi ya da daha büyük bir Ticari Mağazalar dikiliyor olurdu belki de, lanet olsun, Üçüncü Dünya ülkelerindeki şehirlerden biri olan bu şehirde hiçbir şeyden emin olmak mümkün değil diye düşündü yüzünü ekşiterek.

Öğlen duruşmanın saat bire ertelendiği bildirildi. Oleg iş-yerine dönmüştü, ama Szacki hangi sonuçlara ulaştığını telefonda söylemek istemedi ona. Rudzki’nin ve terapiye katılanların üstüne gitmemesini ve tüm soruşturma için büyük bir ihtimalle anahtar niteliğinde olduğu için Telak’ın geçmişini irdelemeye devam etmesini rica etti sadece. Kuzniecowa’nın soruşturmadan söz etmeye niyeti yoktu, Natalia ile her ayın ikinci salı gününde “oynaşmalı bir sabah” geçirmeyi bir gelenek haline getirmiş oldukları için işe geç geldiğini itiraf etti Szacki’ye.

Duruşma saat birde neredeyse başlamıştı, sanık nihayet getirilmişti, ama “kısacık bir süre için” bürosuna uçmuş ve trafiğe takılıp kalmış, bu yüzden de içtenlikle özür dilemiş olan sanık avukatı ortalarda yoktu. Hakim duruşmayı stoacı bir sükunetle saat ikiye erteledi. Öfkeden neredeyse ölmek üzere olan Szacki bir şeyle ilgilenmiş olmak için kendini *Newsweek*’e verdi. Haftalık gazeteyi bir kenara fırlatıp çekici, eğitilmiş, çalışkan “Çağdaş Polonya Fahişesinin Portresi” başlıklı haber için vermiş olduğu dört buçuk zloty’sının iadesi için yayıncıyı aramaya niyetlendi.

Saat ikide nihayet iddianameyi okudu. Gliński suçu ka-

bul etmedi. Duruşmada başka da bir şey olmadı, çünkü vakit Varşova mahkemeleri için oldukça geç olmuştu artık, sanık avukatı ise Szacki'nin söylendikten hemen sonra unuttuğu bir ton resmi sonuç kusmuştu, ama bunlar duruşma için bir buçuk ay sonraya gün verilmesine yetmişti. Szacki yerinden kalkıp yüksek mahkemenin salonu terk etmesini beklemeden çıktı salondan. Kapıyı gıcırdatmamak için güçlkle durabildi.

Citroen'inin sileceğinde ödenmemiş park ücretini gösteren kağıdı bulduğunda omuzlarını silkmekle yetindi. Üçüncü sigarasını yakıp özgür bir insan olduğunu ve canı ne kadar içmek isterse o kadar sigara içeceğini düşündü, prensiplerinin canı cehennemeydi.

İşlere odaklanacak durumda değildi. Telak cinayetini ya da – daha çok – Monika'yı düşünüyordu. Sadece bir sesini duymak üzere Monika'yı aramamak için zor tutuyordu kendini. Monika'ya dair herhangi bir bilgi bulmak için Google'ı kullandı, ama *Cumhuriyet*'te yayımlanmış metinlerden ve Polonya dili ve edebiyatı öğrencileri birliğine ait, Monika'nın adının geçtiği eski bir sayfadan başka bir şey yoktu. Hiç fotoğrafı yoktu ne yazık ki. Monika'dan kendine maille bir fotoğrafını göndermesini rica etse, bu kaba bir davranış mı olurdu acaba? Böyle bir şeyi düşünmüş olmasının utanç verici olduğunu hissetti, ama kendine engel olamıyordu. Bu utanç anı Monika'nın özellikle, bir önceki gün giydiği elbiseyle çekilmiş bir fotoğrafı için küçük bir bedel gibi geldi Szacki'ye. Bu fotoğrafı bilgisayarına duvar kağıdı olarak koyabilirdi, nihayetinde kendisi dışında hiç kimse kullanmıyordu bu bilgisayar, Weronika da savcılığa asla gelmezdi.

Tahminleri yanlış da çıkabilirdi ve Szacki şayet şimdi ilçe savcılığının tuvaletine mastürbasyon yapmaya gidecek olsa, bunun bir uzmana danışmak zorunda olduğu anlamına gelip

gelmeyeceğini düşünmeye başladı. Tereddüdü birkaç saniye-den fazla sürmedi. Kalktı ve ereksiyon halini gizlemek için ceketini giydi.

Tam o sırada Monika aradı.

“Merhaba, ne yapıyorsun?” diye sordu Monika.

“Seni düşünüyorum,” diye yanıt verdi Szacki gerçeği söyleyerek.

“Yalan söylüyorsun, ama bu hoş. Orada mailin var mı, yoksa savcılığın bütçesi internet masraflarını karşılamaya yetmiyor mu?”

Szacki Monika’ya elektronik posta adresini verdi ve ne göndereceğini sordu.

“Hepinizi isyan faaliyetinde bulunmakla suçlayan korkunç bir virüs ve Łódź’daki beş günlük bir seminer için bir posta göndereceğim. Miller, Jaskiernia ve Kalisz’le her gün sekiz saatlik mecburi ders, bitiminde de Pęczak striptiz yapacak. Ne göndereceğimi göreceksin. Sürprizlerle karşılaşarak istemez misin?”

Szacki sürprizlerden hoşlanmadığını kaçırdı ağzından.

“Herkes hoşlanır,” dedi Monika, “ama ben bunun için aramadım seni. Sabah Grzesio ile konuştum – düşünsene, benden hâlâ hoşlanıyor demek ki – memnuniyetle yardım edeceğini söyledi. Biraz önce arayıp bir şey bulduğunu ve seninle yüz yüze görüşmeyi tercih ettiğini söyledi. Ona cep numaranı vermek istemedim, o yüzden onunkini vereceğim sana. Sen ara, yapacağın telefon görüşmesinin parası benden.”

Szacki teşekkür etmeye yeltendi, ama Monika katılması gereken redaksiyon toplantısının başlamış olduğunu söyleyip Szacki yine bir kahve içme teklifinde bulunamadan telefonu kapattı.

Szacki “Grzesio” ile çabucak randevulaşıp tuvalete gitti.

2

“Grzesio”nun tam adı Grzegorz Podolski’ydi ve biyolojik olarak ergenlik çağından çıkamamış biri izlenimi verse de, sempatik bir adamdı. Uzun boylu, orantısız derecede zayıf, kambur, oldukça uzun kollu ve bacaklı, ayrıca yüzü hafif sivilceli ve sinekkaydı traşlıydı. Tıpkı yetmişli yılların Demokratik Almanya gençlik filmlerindeki kahraman gibi, inanılmaz derecede eski moda giyinmişti. Üzerinde ne idüğü belirsiz kahverengi bir pantolon, kısa kollu yeşilimsi bir gömlek ve pantolon askısı vardı. Szacki bu “old school” tarzın Podolski’ye arşivci maaşının büyük bir bölümüne mal olduğunu bilmiyordu.

“C birimi neydi biliyor musunuz?” diye sordu Podolski, birbirlerine hal hatır sorduktan sonra.

Szacki bunun ne olduğunu bilmiyordu.

“Bu, Güvenlik Servisi’nin sinir sistemiymiş, her bir memurunu, bölümünü ve şubesini birbirine bağlayan nöronlar denebilir buna. Bir mega bilgi ağı. Resmi belgelerde “İçişleri Bakanlığı Merkez Arşivi” olarak geçiyormuş, ama kurum içinde herkes “C” birimi diyormuş buraya. Bu konuyla yıllardır ilgileniyorum ve siz şunu söylemeliyim ki, kızılar bizim bugün sahip olduğumuz bilgisayarlara sahip olmuş olsalardı, bizi tek bir tıklamayla duman edebilirlerdi. O dönemin kağıt üzerindeki eklemeler yapılabilir kayıt ve bilgi giriş sistemi şu meşhur ultramodern bilgisayar sistemi ZUS’tan çok daha iyiymiş sanırım.”

Szacki kayıtsızca omuzlarını silkti.

“Etkileyici, ama bürokrasinin her totaliter düzenin bir özelliği olduğu çoktandır biliniyor zaten.”

“Kesinlikle.” Podolski için gerçekten de büyüleyici bir konu olmalıydı bu. “Bürokrasi olmadan, bilgi kaydı olmadan, kağıt üzerinde yapılan düzenlemeler olmadan bu tür hiçbir sistem tutunamazdı. Almanlar bu yüzden o kadar başarılı oldular, çünkü tertipli düzenliydiler, her şeyi kayda geçiriyorlardı. Ama madalyonun iki yüzü vardır. Totaliter sistem bir yandan bürokrasi sayesinde işleyebilirken, öte yandan bu sistemi kayıtları inceleyerek analiz edecek olanlar için, bu durumda bizler için bir yığın kağıt bırakır ardında. Bir örnek vereyim size...”

Szacki Podolski’yi kibar bir el hareketiyle susturmak istediye de, Podolski Szacki’nin jestini fark etmedi bile.

“Maleszka’nın* hikayesini biliyor musunuz? Kesinlikle biliyorsunuzdur, herkes bilir bunu. Maleszka ünlü bir muhalifti, gözetim altında tuttukları, hakkında operasyonel soruşturma dosyası vs. oluşturdukları herkes gibi o da gözaltında tutulanlar listesindeydi tabii. Herhangi bir gese memuru ya da bir milis Gİ** “Zbyszek”in yani Maleszka’nın kayıtlarına kolay kolay bakamazdı öyle, her şey gizliydi ve her şeyin özel bir anlamı vardı. Ama bir düşünün lütfen, operasyonel birimin gizlenmemiş bazı raporlarında kuruma bilgi aktardığı için Gİ “Zbyszek”e ne kadar ödeme yapıldığına*** ilişkin bir not ve bu notta Maleszka’nın numarası var. Anlamsız mı bu? Hiç de değil. Açıkçası, kağıtlar üzerinde bir düzenleme yapılmış olmalıydı. Bir şahıs – bu şahsa verilmiş bir kayıt numarası. Bu yüzden bir muhbir kötü kızıkların, kendisini bitirmek üzere dosyasında tahrifat yaptığını söyleyerek ağlamaya baş-

* Lesław Maleszka: Polonyalı gazeteci. (Çev.N.)

** Gizli İşbirlikçi: Polonya Halk Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı terminolojisinde. Güvenlik Servisi için çalışan işbirlikçi. (Çev.N.)

*** Söz konusu kurumdan düzenli ücret almıştır, en yüksek ücret almış ajanlardan biridir. (Çev.N.)

ladığında, bu beni o kadar çileden çıkarıyor ki... Tüm memurların bir yığın form doldurma işi vardı. Aslında sadece, bu konuda hiçbir fikri olmayan biri akşamları sahte kayıtlar üretildiğini iddia edebilir. Gese'liler kötü, bazen aptal adamlardı, ama geri zekalı değildiler. Bir düşünsenize, ilgilenilen her bir şahıs – önemsiz derecede bile olsa – derhal GBK'ya, genel bilgi kartoteğine kaydedilirdi. Şayet oraya daha önce kaydedilmemişse tabii. Kayıtlı olup olmadığı özel tarama kartları yardımıyla kontrol edilmeliydi. Kişi buraya bir kez kaydoldu mu, sonrasında her onunla ilgili bir şey olduğunda, ayrıntılı kartoteklere ve dizinlere geçen tamamlayıcı kartlar doldurmak gerekiyordu.”

“Neden?” diye sordu Szacki gayriihtiyari, arşivci soluk almak için bir anlığına duraksadığında. Gerçi Szacki bu sorunun yanıtını o kadar da bilmek istemiyordu aslında.

“Ne demek neden? Leba'ya tatile gidecek olduğunuzda ve orada yerel “düşman”ı gözetim altında tutan gese memurları sizin o yerel düşmanla kağıt tepside dilbalığı yediğinizi haber aldıklarında, sizin kim olduğunuzu hemen öğrenmek isteyecekleri için. “C” birimine soracaklardır. Birimdeki biri sizin GBK'da kayıtlı olup olmadığını, kayıt numaranızın ne olduğunu ve dosyanızın “açık” olup olmadığını ve örneğin bölge komiserliklerinden birinin yetkisinde bulunup bulunmadığını ya da arşivde de olup olmadığını kontrol edecektir. Gerekli bilgileri elinden geldiğince paylaşacaktır – çünkü belki de siz dosyası elbette ki mevcut olan çok kıymetli bir Gİ'sinizdir ya da geçmişte öyleydiniz, ama dosya içindeki bilgilere güvenli erişim birçok...”

Bunlar Szacki'yi hiç ilgilendirmiyordu. Kendi düşüncelerine dalıp erotik fantezilere gömüldü.

Bir saattir konuşuyorlardı. Szacki konuşma sırasında baş-

ka şeyler dışında EO-4 ile EO-13-S kodlu kayıt formları arasındaki farkı öğrenmişti, son kodu da sadece, EOS Canon fotoğraf makinalarını çağrıştırdığı için hatırlamıştı. Kendine böyle bir makina almak istiyordu. Taksitle alabilir miydi acaba? Bunu Weronika'yla konuşması gerekecekti, nihayetinde dijital bir fotoğraf makinası almalıydılar. Bunlardan herkeste vardı artık. Gese bilgi kartları ve formlarına ilişkin bu tartışma Szacki'yi sıkıyordu. Muhatabını sarsıp “Oğlum, benim katili hapse tıkmam lazım, sen tutmuş kartlardan bahsediyorsun bana burada,” diye bağırarak geçti içinden.

Szacki “Çok özür dilerim, Bay Grzegorz,” diyerek, Podolski'nin pratikle teorinin birbirine her zaman uymadığına, dosyanın oradan oraya dolaşmış, bir yerde tutulmuş, “kısa bir süreliğine” başka dosyalarla ilişkilendirilmiş olduğuna ve bazen kendisinin, arşivci Grzegorz Podolski'nin günün birinde Ahit Sandığı'nın ve Kutsal Kase'nin şu lanet olası gese dosyasından daha kolay bulunacağı izlenimine kapıldığına ilişkin çıkarımını yarıda kesti kibarca.

“Ama dosyaları her zaman buluruz,” dedi Podolski parmağını kaldırarak. “O yüzden, kendilerini kandırmasınlar.”

Szacki Podolski'nin kastettiği kişilerin kim olduğunu düşünmeye bile yeltenmedi.

“Çok özür dilerim,” dedi Szacki daha kararlı bir şekilde, “ve tüm bunları bana anlattığınız için çok teşekkür ederim, ama şu Kamil Sosnowski'nin dosyasına gelelim. Dosyası var mı, yok mu? Ne oldu da bunu bana telefonda söyleyemediniz?”

Grzegorz Podolski suratına aniden yumruk yemiş biri gibi davrandı. Başını omuzlarının arasına gömüp kollarını göğsünde kavuşturdu ve dudağını büktü. Ama en azından susmuştu artık.

“O dosya yok,” dedi çok geçmeden.

Szacki içini çekip sol elinin baş ve işaret parmağıyla şaka-

ğına masaj yapmaya başladı. Başının ağrımaya başlayacağını hissediyordu.

“Zahmete girdiğiniz için teşekkür ederim. Bu konudaki bilginiz etkileyici ve bu konuda memnuniyetle biraz daha konuşmak isterdim sizinle, ama bir yığın işim var, beni anlayışla karşılayacağınızı umuyorum.” Szacki şu sıkıcı Podolski’yi tekmeleyerek büyük bir memnuniyetle atardı odasından, ama kendini tuttu, çünkü UBE’de arşivleme ustası olan bu arkadaş işi düşebilirdi yine.

“Dosya yok.” Belli ki Podolski bu bilgiyle işkence etmek istiyordu Szacki’ye. “Ama bu, ona dair bilgi yok anlamına gelmiyor. Sıkılmış olmanızı anlıyorum, ama öncelikle, hangi envanterde arama yapılacağını bilmek gerektiğini söylüyorum. Monika aradığınız adamın genç olduğunu, yirmi yaşının çok üzerinde olmadığını söyledi bana, bu yüzden adamınızın Gİ ya da Gİ adayı olduğunu varsaymak oldukça güç – o durumda adamınız KBK’yı, KBK adaylarını, İM ve GK sahiplerini işaret eden “I” simgesiyle kaydedilmiş olurdu...”

“Efendim?” Bu kısaltmalar Szacki’ye hiçbir şey ifade etmiyordu.

“Kişisel Bilgi Kaynakları, İrtibat Mekanları ve Gizli Konutlar. Bunları bildiğinizi sanıyordum.” Podolski üstünlük taslayarak baktı Szacki’ye. “Her halükarda operasyonel planlama dosyalarının kayıtlı olduğu envanter “II”de araştırma yapmaya başladım hemen.”

Szacki Podolski’yi odadan dışarı atma yönünde erkekçe bir karar verdi. Ayağa kalktı.

“Ve buldum. Adamınız, Kamil Sosnowski Varşova GS tarafından bilgi aktarımı için kullanılmış. GBK’ya 17875/II numarasıyla kaydedilmiş. Dosyası 1985’te, ölümünden iki yıl önce oluşturulmuş. O sırada yirmi yaşındaymış. Öğrenci örgütlerinde oldukça aktif rol oynamış olmalı ya da ebeveynleri

muhalifti – bu kadar genç yaştaki insanlar için nadiren dosya oluşturulmuş.”

Szacki yerine oturdu.

“Başka bir şey öğrenebildiniz mi peki?”

“Envanterden sadece, dosyanın nasıl yer değiştirdiği, dosyayı kimin ne zaman aldığı, ne zaman geri verdiği öğrenilebiliyor. Bunlar dışında bir şey öğrenmek mümkün değil.”

“Dosya yer değiştirmiş mi peki?”

Grzegorz Podolski modası geçmiş pantolonunun sardığı zayıf bacaklarından birini diğerinin üzerine atıp oturduğu sandalyede eğildi.

“Yer değiştirmiş mi?” diye baskı yaptı Szacki.

“Tekrar yaptığım araştırmalardan çıkan sonuç, dosyanın 1988 yılı Temmuz ayında “D” bölümü tarafından alınmış olduğu yönünde.”

“Yani? Başka bir arşiv türü mü bu?”

“Hayır, sanmıyorum. Bu adamlara dair hiçbir şey bilmiyorum. Yani biraz biliyorum, biraz tahmin ediyorum. Bundan söz etmek istemiyorum.”

“Neden?”

“Çünkü bundan konuşmak istemiyorum. Bilmiyorum, bir malumatım yok, ben bir arşivciyim sadece. Bu konuyla ilgilenen birinin bilgilerini verebilirim size. Adam gese memurlarının izini süren gerçek bir av köpeği, hiçbir şeyden korkmuyor. Bekar, çocuğu yok, ebeveynleri ölmüş, bazıları kanser hastası olduğunu söylüyor. Ancak böyle biri kendini riske atabilir.”

Podolski son cümlesini Sszacki’ye tuhaf gelen aşık bir kıskançlıkla söylemişti.

“Gese memurlarının izini sürebilmek için ölmekte olan ve yalnız biri olmayı mı tercih ederdiniz?” diyerek sözünü kesti Podolski’nin.

“Hayır, tabii ki hayır. Ama o dosyalarda neler olduğunu bir

görseniz... Benim bildiklerim kadarını bile bir bilseniz, fotoğrafları bir görseniz, yapılan ihbarları bir okusanız, belgeleri bir gözden geçerseniz. Ve bu işler kesinlikle hiç kimsenin bunları asla görmeyeceği, gerçeğin açığa çıkmayacağı, her türlü kaynağın establishment'inin* rahat bir uyku çekebilmesi adına her şeyin sümenaltı edileceği bilinciyle yapılmış her zaman... Saniyorsunuz Wildstein çıkarmış bu listeyi", listeyi çıkardı da bir şey mi değişti sanki? *Fight Club* filmi izlemiş miydiniz? Ya da belki Palahniuk'un kitabını okumuşsunuzdur, ha?"

Szacki ne filmi izlemiş ne de kitabını okumuştı. Bundan utanmıştı, çünkü başlığın oldukça ses getirdiğini hatırlıyordu.

"Orada sıradan insanlar bu riya, yalan ve para dünyasını havaya uçurmak için bir araya gelirler. İnsanları böyle bir organizasyon altında toplamanın, UBE arşivine hakim olmanın, bir hafta içinde tüm kayıtları tarayıp gerçekten demokratik bir ülkedeki bir server'a yüklemenin nasıl güzel bir şey olacağını hayal ederim bazen. Ah, neler olacağını tahmin etmek bile istemiyorum."

"Hayır. Bazı sırlar açığa çıkmamalı. Verecekleri zararın bedeli çok ağır olur bazen," dedi Szacki sert bir şekilde.

Podolski poflayarak güldü ve ayağa kalkıp kapıya yöneldi. Savcıya üzerinde "gese memurlarının izini süren av köpeği"-nin ad ve soyadının yazılı olduğu bir kart uzattı. Adamın adı Karol Wenzel'di.

"Kahretsin," dedi kapıda dikilerek. "Bu sözleri Cumhuriyet'in savcısı mı söyledi şimdi? Ben erkek kardeşimin yanına, Londra'ya göç edeyim o halde. Kahretsin. Bunu nasıl söyleyebildiniz? Piotr Stasiński'nin yorumlarını okumak bile

* ing. kurum, kuruluş (Çev.N.)

** Gazeteci Bronisław Wildsteina'nın 2005 yılında yayımladığı, Polonya Halk Cumhuriyeti döneminde Güvenlik Servisi'yle işbirliği yapmış şahısların adlarının yer aldığı ve yayımlanmasıyla Polonya toplumunda şok yaratan liste. (Çev.N.)

bir savcının içindeki, gerçeğe ne pahasına olursa olsun ulaşma arzusunu öldürmemeli. Siz bunun için varsınız - kayıp ve zarar bilançosuna bakmamak, sadece gerçeğe ulaşmak için. Gerçekten inanamıyorum.”

Başını çevirip Szacki herhangi bir yanıt vermeye fırsat bulamadan çıktı odadan. Szacki hemen Karol Wenzel'i aramalıydı, ama bunu yapmak yerine elektronik postasına baktı, Monika'nın sürprizini gönderip göndermediğini merak ediyordu.

Göndermişti. Üzerinde bir gün önce giydiği elbisesiyle deniz kenarında çekilmiş bir fotoğraftı bu. Bir yıl önce çekilmiş olmalıydı - Monika fotoğrafta daha bir yanık tenliydi, saçları daha kısaydı. Çıplak ayaklarıyla kıyıda, sığ suyun içinde duruyordu, elbisesinin etekleri ıslaktı. Objektife cilveli cilveli gülmüştü. Bir adama mı gülmüştü acaba? Szacki bir kıskançlık krizi geçirdi. Bir çocuğu ve son dönemde sıra dışı derecede düzenli seviştiği bir eşi olanın Monika değil, kendisi olduğu gerçeği göz önüne alınırsa, irrasyonel bir kıskançlık kriziydi bu.

Fotoğrafa bir süre daha bakıp Monika'nın elbiseninin altında galiba bikini olmadığı sonucuna vardı ve tuvalete gitti. Fena değil, fena değil. Son dönemde ne zaman günde iki kez seks yaptığını hatırlamıyordu.

3

Karol Wenzel'le yaptığı konuşma düşündüğünden tümüyle farklı geçti. İhtiyar bir adama savcılığa olabildiğince çabuk gelmesini emredeceğini sanmıştı, ama ahizenin diğer ucundaki ses gençti, sesin sahibinin de savcılık binasına gelmek gibi bir niyeti yoktu.

“Güldürmeyin beni lütfen,” dedi Wenzel, “r” sesini titreşimli ve çok düzgün şekilde telaffuz ederek. “Sizinle görüşmek istemeyeceğim yerler listesinde büronuz ilk beşte yer alıyor. Ya da belki de ilk onda.”

Szacki bunun nedenini sordu.

“Siz ne olduğunu düşünüyorsunuz?”

“Dinleme cihazı olmasından korktuğunuzu söyleyecekse-
niz, gese dosyalarıyla uğraştığınız yılların sizi bir tür para-
noyaya sokmuş olduğunu düşünürüm.” Szacki muhatabının
psikolojik durumunu bizzat tespit edemediğine hayıflandı.

“Size belirtileri açıklamak gibi bir niyetim yok,” diye ho-
murdandı Wenzel. “Ama madem soruşturmanızda – her neye
ilişkinse artık – benimle görüşmek isteme noktasına gelmişsi-
niz, size temkini elden bırakmamanızı öneririm samimiyetle.
Savcılıkta hiçbir sorgulama yapmayın, konuşmalarınızı sade-
ce şahsi telefonunuzla yapın, arkadaşlarınıza, amirlerinize ve
polise karşı maksimum tedbir alın.”

Teodor Szacki ahizenin çok ağır olduğunu hissetti aniden.
Neden? Bu soruşturma neden onu bulmuştu? Neden bu so-
ruşmada tek bir sıradan unsur olamıyordu? Düzgün bir ceset,
yeraltı dünyasından şüpheliler, içlerinde korkuyla savcı beye
ifade vermeye gelen normal tanıklar. Neden bu soruşturma
bir sirk gibiydi? Neden her bir tanık bir öncekinden daha tu-
haftı? Şu kediye benzeyen doktor Jeremiasz Wróbel’den son-
ra kendisini hiçbir şeyin şaşırtmayacağını düşünüyordu, ama
şu hale bak: Önce kaçık bir müfettiş, şimdi de takip edildiği
paranoyası olan bir çatlak.

“Alo? Orada mısınız?”

“Evet, özür dilerim, zor bir gün geçirdim de. Çok yorgu-
num, özür dilerim,” dedi Szacki bir şey söylemiş olmak için.

“Sizi biri sorup soruşturmuş mu hiç?”

“Efendim?”

“Biri ailenize ya da tanıdıklarınıza gidip önemsiz nedenler ileri sürerek sizi soruşturmuş mu? Polisten, İGA’dan,* DGK’dan** olabilir bu kişi. Böyle bir şey hasıl olmuş mu?”

Szacki olumsuz yanıt verdi.

“Durum henüz o kadar da kötü değil belki de. Ama yarın anlarız. Sabah saat ondan sonra bana mutlaka uğrayın. Sizi bekleyeceğim.”

Savcı Teodor Szacki gayriihtiyari başıyla onayladı. Tartışmak istemiyordu. Monika’dan gelen yeni mesajı okumak istiyordu.

“Geçen yıl bizim deniz kenarında çekilmiş bir fotoğraf. Yunanistan’daki gibi muhteşem bir güneş vardı. Dün bu elbisemin hoşuna gittiğini fark ettim, o yüzden *voilà*: Elbiseyi hep görebilirsin artık. Başka giysilerimi de üzerimde görmek istersen (itiraf ediyorum, bugün üzerimde pek fazla parça yok), öğleden sonra şehirde buluşalım.”

4

Kısa bir süreliğine Ujazdowski parkında buluştular. Burası Szacki’nin aklına gelen ilk yerdi, nedenini kendisi de bilmiyordu. Şehrin bu bölgesinde büyümüştü ve şayet çocukluk fotoğraflarına bakılacak olursa, bu parkta önce derin bir puset içinde, sonra bebek arabasında, sonra annesinin elinden tutmuş haldeydi, nihayetinde de buraya kızlarla gelir olmuştu. Szacki ne kadar çok yaşlanırsa, şehrin bu güzel parkı da o kadar çok minyatürleşiyordu gözünde. Bir zamanlar bu park hiçbir yere çıkmayan patikalarla, gizli geçitlerle ve keşfe-

* İç Güvenlik Teşkilatı (Çev.N.)

** Devlet Güvenlik Kurumu (Çev.N.)

dilmemiş yerlerle dolu gelirdi Szacki'ye, bugün kapısından girerken parkın tüm kuytu köşelerini avucunun içi gibi biliyordu.

Parkın küçük bir bölümünde dolaşmak için Monika'dan daha erken gelmişti. Eğilmiş, boyası dökülmüş, çelik merdivenleri olan eski oyun alanının yerini modern oyuncaklar almıştı. Bir halat piramidi, küçük köprüleri ve kaydırakları olan karmaşık bir macera parkı, salıncaklar. Tüm zemin, düşüldüğünde incinmeyi en aza indirmek için tuhaf, yumuşak bir materyalden yapılmıştı. Sadece kum havuzu her zamanki yerinde duruyordu.

Buraya annesiyle her gelişinde, elinde oyuncaklarıyla bir kenarda tereddütle dikilip birbirleriyle oynayan çocuklara baktığını hatırlıyordu. Titrirdi, çünkü az sonra ne olacağını bilirdi. Annesi “Git oyna arkadaşlarınla. Seninle arkadaş olmak isteyip istemediklerini sor bakalım,” diyerek çocuklara doğru hafifçe iterdi onu. Çok geçmeden kendisine sırt çevirip üstüne güleceklerinden emin bir halde adeta gönülsüzce giderdi yanlarına. Böyle bir şey asla olmamış olsa da, annesiyle bu parkın kapısından her girdiklerinde o aynı korkuya kapılırdı. Bugüne dek ne zaman bir davette tanımadığı bir grup insanın yanına yaklaşırsa, kafasında beliren ilk cümle “Merhaba, ben Teodor. Sizinle arkadaş olabilir miyim?” olmuştu.

Biri Szacki'nin gözlerini kapattı.

“Kukumav kuşu gibi ne düşünüyorsun, bakalım savcı bey?”

“Önemli bir şey değil, kum havuzundaki şu çocukları izliyordum.”

Monika güldü ve ellerini çekti. Szacki ona bakıp kendini tümüyle savunmasız hissetti. Bir adım geri çekildi. Monika onun bu hareketini fark etmişti.

“Ne o, benden korkuyor musun?”

“Her ölümcül kadından korktuğum kadar. Bugün nasıl göründüğünü görmek istedim,” diye yalan söyledi Szacki.

“Nasıl görünüyorsun peki?” diye sordu Monika kontrapost pozisyonunda durarak. Üzerinde kolları sıvanmış turuncu bir gömlek, beyaz bir etek ve ayaklarında parmak arası terlikler vardı. Yılların alegorisi gibi görünüyordu. Tazeliği ve enerjisi düpedüz tahammül edilmezdi ve Szacki oradan kaçması gerektiğini, aksi halde buna karşı koyamayacağını ve onca yıl güç bela inşa ettiği yaşamını yakıp küle çevireceğini düşündü.

“Sıra dışı,” dedi sonunda Szacki samimiyetle. “Benim için galiba oldukça sıra dışı hatta.”

Önemsiz konulardan konuşarak parkta dolaştılar. Monika’nın sesini dinlemek Szacki’nin hoşuna gidiyordu, nitekim olabildiğince fazla konuşması için Monika’ya meydan okuyordu. Onun Pabianice’de doğmuş olduğunu öğrenince, kendi büyük kentli oluşuyla üstünlük taslayarak biraz kızdırmıştı onu. Monika ailesinden, babasının kısa bir süre önce öldüğünden, erkek kardeşinden, kangren olmuş bir ilişkiye saplanıp kalmış çocuksuz ablasından ve yaşlılık yılları için Pabianice’ye geri dönmeye karar vermiş olan annesinden söz etti Szacki’ye. Daldan dala atlayarak anlatıyordu, anlattıklarında can alıcı bir şey yoktu, Szacki Monika’nın anlattıklarını sürekli takip edemiyordu. Ama bu Szacki’yi rahatsız etmiyordu.

Çocukların beslenmekten gına gelmiş kazlara ekmek parçaları attığı göletin etrafını dolaşıp kaynağı paslı metal bir boruda olan suni bir akıntının aktığı taşların üstünden atladılar ve üzerinde ne olduğu belli olmayan bir heykelin bulunduğu küçük bir tepeye vardılar. Üzerine aşk itirafları yazılmıştı ve Szacki bir zamanlar kendisinin de bunun üzerine kendi adının ve ilkokulun sekizinci sınıfından “sempati” duyduğu kızın adının baş harflerini kazıdığını hatırladı.

Szacki heykele yaslandı, Monika heykeldeki çukurluğa

oturdu. Aşağıda Trasa Łazienkowska kendi yatağında akıp gürlüyordu, diğer tarafta Ujazdowski Şatosu vardı, birkaç gün önce Henryk Telak'ın cesedinin yanı başında çömeldiği kilise-şato sol tarafta caka satıyordu.

Hiç konuşmuyorlardı, ama Szacki şayet Monika'yı şimdi öpmezse, sonrasında yapılacak tüm açıklamalara ve gerçekleştirme girişimlerine rağmen, bunu yapmadığına hayıflanıp duracağını biliyordu. Utancını ve kendisiyle dalga geçileceği korkusunu yendi. Eğilip Monika'yı beceriksizce öptü. Monika'nın dudakları Weronika'ninkilerden daha ince ve daha sertti, öpüşürken ağzını Weronika'dan daha az açıyordu ve bir öpüşme ustası değildi. Ya kıpırdamadan duruyor ya da başını çevirip dilini Szacki'nin ağzına şiddetle dayıyordu. Szacki az kalsın poflayarak gülecekti. Monika'nın ağzındaki tat güzeldi – biraz sigara, biraz mango biraz karpuzu andırıyordu.

Monika çabucak çekti kendini.

“Özür dilerim,” dedi.

“Efendim?”

“Bir ailen olduğunu biliyorum. Kalbimi kıracağını biliyorum. Bunu yapmamam gerektiğini biliyorum, ama kendime engel olamadım işte. Özür dilerim.”

Szacki onun haklı olduğunu düşündü. Bunun doğru olmadığını söylemek istediye de, yapamadı. En azından bu kadarını.

“Gel hadi,” dedi Monika biraz daha keyifli bir şekilde ve Szacki'nin elinden tuttu. “Beni durağa bırakacaksın.”

Tepecikten indiler – bu tepecik bir zamanlar nasıl da büyük görünürdü Szacki'nin gözüne – ve geçici çözümün en kalıcı çözüm olduğuna bir kanıt teşkil eden, çitler ardında dikilen Fin evleri* boyunca uzanan küçük bulvardan yürüdüler.

* II. Dünya Savaşı sonrasında Polonya'ya geçici konut olarak genellikle Finlandiya'dan getirilmiş olduğu için bu adla anılan küçük, ahşap ev. (Çev.N.)

İlkin hiç konuşmadılar, Monika Szacki'nin yan tarafını sertçe çimdikledi aniden. Öyle ki, Szacki iz kalacağından korktu.

“Hey, savcı bey, romantik bir sahnede öpüştük sadece, bu yüzden üzölmek için bir neden yok herhalde, değil mi? Benim hoşuma gitti, ya senin?”

“Olağanüstüydü,” diye yalan söyledi Szacki.

“Dur, ben daha fazlasını söyleyeyim sana: Benim gerçekten hoşuma gitti. Her ne kadar bugüne dek, öpüşmenin seks-ten önceki o sıkıcı an olduğunu düşünmüş olsam da, buna bayılabilirdim bile,” diyerek yüksek sesle güldü. Gülüşü yapmacıktı. “Bunu sana söylememem lazım, ama madem artık sevgili sayılırız, söyleyebilirim herhalde.” Yine güldü. “Yakında terfi edeceksin galiba.”

“Neden böyle düşünüyorsun?” diye sordu Szacki, sevgili sayılma ifadesine takılmış bir halde.

“IGT bugün bana seni sordu. Bu arada, görüştüğümüzü bildiklerine göre, bir süredir seni araştırıyor olmalılar. Embesiller öyle zırva şeyler sordular ki, az kalsın gülmekten ölecektim. Bunun devletin güvenliği açısından ne gibi bir önemi olabilir bilmiyorum, ama...”

Szacki Monika'yı dinlemiyordu. Wenzel haklı olabilir miydi? Dokunulmaz meselelere mi dokunmuştu acaba? Ama bu bir saçmalıktı, bir rastlantıydı. Silkinip Monika'ya ayrıntıları sormaya başladı hararetle. Monika şaşırmıştı, ama sorularına yanıt verdi. Szacki iki kişi olduklarını, oldukça genç – otuz yaşın altında – olduklarını, dizilerdeki FBI ajanları gibi giyinmiş olduklarını öğrenmişti çok geçmeden. Kimlik göstermişlerdi. Çok dikkatliydiler, kısa ve net sorular sormuşlardı. Bazı sorular, örneğin para israf edip etmediği, yeraltı dünyasından söz edip etmediği mantıklı gibi gelmişti. Diğer sorular – politik görüşleri, alışkanlıkları, bağımlılıkları – pek mantıklı değildi. Szacki kendine hakim olmaya çalışmasına

rağmen gittikçe daha fazla sinirleniyordu. Bir türlü sakinleşemiyordu. Monika'ya ulaşırlarsa, ailesine çok daha kolay ulaşırlardı.

Monika'yla flört ettiği birden uçup gitmişti aklından. Szacki bunun bir randevu olduğunu hatırladığında, parktan çıkıyorlardı artık – Monika Szacki'nin ısrarlı soruları karşısında gittikçe daha fazla şaşıırıyordu. Monika'ya girişteki tarihi tartıda tartılmayı önerdi.

Bu bir eğlenceydi. Szacki'nin çocukluğundaki en büyük eğlencelerinden biriydi. Tartıyı işleten ihtiyar adam önce Szacki'nin boyunu ölçtü, sonra koltuğuna oturdu, kısa bir süre farklı ağırlıkları kurcaladı, sonunda yıpranmış manivelayı hızla çekip üzerinde tarihin ve ağırlığın damgalanmış –mürekkepsiz– sadece damgalanmış olduğu bir kart uzattı Szacki'ye. Komikti, Szacki'nin böyle onca kartı vardı ve hepsi kaybolmuştu. Anne ve babasının evinde miydiler yoksa?

“Dalga geçme,” dedi Monika. “Ne kadar kısa boylu ve üstelik şişman olduğumu anlaman için mi? Söz konusu bile değil.”

Szacki güldü, ama üzölmüştü.

5

Szacki evde yine müthiş bir seks yaptı. Monika'yla ne kadar sık görüşürse, onu ne kadar çok hayal ederse, Weronika'yla o kadar iyi seks yapıyordu. Neden böyle olduğuna dair hiçbir fikri yoktu.

Uyumakta olan karısının yanında uzanmış düşünüyordu.

Birincisi: Kendisini Monika'ya soranın IGT olmadığını kabul etmesi ve Wenzel'den kendisini kimin ve neden takip

ettiğini öğrenmesi gerekiyordu. Bunu IGT içinden araştırması ve muhtemelen suç işlendiği yönünde bir ihbarda bulunması gerekiyordu. Sonuncuyu yapması Weronika açısından sakıncalıydı. Her zamanki gibi bazı sızıntılar olacaktı, ama aşk kaçamağını – şimdilik güya aşk kaçamağını karısı basından öğrenebilirdi.

İkincisi: Kamil Sosnowski, sonrasında her türlü izin yok olup gittiği, seksenli yılların sonundan gelen şu gizemli ceset soruşturmada eksik olan kişi miydi? Jeremiasz Wróbel'in, kendisine bulmasını söylediği kişi miydi? Henryk Telak'ın bütün bir terapi boyunca o derece korkuyla gözünü dikip baktığı o hayalet miydi? Bunun ne anlama gelmesi gerektiğine dair hiçbir fikri yoktu Szacki'nin. Aile dizimi terapisi teorisinden, kayıp kişinin bir kadın olması, Telak'ın – kaybını asla kabullenmediği ve ölümünden kendini sorumlu tuttuğu – ilk ve büyük aşkı olması gerektiği sonucu çıkmıştı. Suçluluk ve kaybetme duygusu o zaman bir neden teşkil ederdi, ki kızı bu nedenden ötürü – ölmüş olan kadınla kimliklenerek ve aynı zamanda babasını acı çekmekten kurtarmayı isteyerek – intihar etmişti. Ama ya şimdi? Sosnowski'ye dair sadece, bir hırsızlık sırasında öldürülmüş olduğunu bildiğine göre, başka bir şey düşünmek bile güçtü. Başka bir şey düşünemiyordu. Telak o olaydaki katil, o hırsızlardan biri olabilir miydi acaba? Bu çok kuşkuluydu. Hiç olası değildi. Sorular, sorular, hep aynı sorular.

Üçüncüsü: Şu küçük göğüslü kıza aşık mı olmuştu yoksa? Galiba hayır. Peki madem aşık değildi, kızın hayali ne diye gözünün önünden hiç gitmiyordu? Uykuya dalmadan önceki son, uyandıktan sonraki ilk düşüncesi neden Monika'ydı? Poflayarak güldü. Mniszkówna'nın* kaleminden çıkmış bir

* Helena Mniszkówna (1878-1943): Aşk romanlarıyla tanınan Polonyalı yazar. (Çev.N.)

metin gibiydi bu. Yüce Tanrım! Ya her aşk macerası berbat, duygusal bir çiziktirmeydi ya da Szacki bunu çocuksu bir şekilde yaşıyordu. Madem henüz bir tıfilken en son karısına aşık olmuştu, bunda şaşılacak bir şey yoktu. Zaman bir erkek olarak aşık olma zamanı mıydı yoksa? Böylesine yeni bir tutkuyu belki de karısı üzerinde test etmesi gerektiğine dair bir düşünce çaktı zihninde, ama bu düşünceyi çabucak attı kafasından. Dünya büyüktü. Ama yaşayacak tek bir hayatı vardı.

Uyumadan önce yatağın yanındaki komodinin üzerinde duran cep telefonunu dikkatle alıp işlemeye gitti, telefonu kısa bir süredir evde sessiz konumda oluyordu, “bu kez kim” sorusundan ve kendi yalanlarından korkuyordu Szacki.

Bir mesaj gelmişti: “Bana ne yaptın sen böyle? Yakında aklımı yitireceğim. M” “Ben mi ne yaptım? Asıl sen kahveme uyuşturucu hap atmayı kes.” şeklinde temkinli bir yanıt yazdı Szacki ve mutlu bir şekilde yatağına döndü.

Weronika’ya sarılıp hemen uykuya daldı.

ONUNCU BÖLÜM

15 HAZİRAN 2005, ÇARŞAMBA

Japonlar yerkabuğunu baştan aşağı deiecek makine yaptılar. İspanyollar İslami terör şüphelisi I6 kişiyi tutukladılar. Hollandalılar bir cami yaktılar. Cimoszewicz "Gerek Polonya'daki gerekse Polonya'nın çevresindeki olayların gelişimi de, kulağıma gelen değişik iddialar da beni etkiliyor," dedi; ama seçimlerde aday olacağını inkar etmedi. Hükümetten arkadaşı Magdalena Środa ise tipik bir aileyi bir annenin elinde el beziyle evin içinde koşturup yemek pişirdiği ve babanın da öğle yemeğine lutfedip gelen bir iş adamı olduğu şeklinde yansıtan, Polonya'daki ders kitaplarına tepki gösterdi. Środa feminist mücadeleyi ilan etti. Seksüel oryantasyonun bir toplumsal manifesto konusu olamayacağını henüz kısa bir süre önce belirten Lech Kaczyński ise Tüm Polonya Gençliği'nin homofobik mücadelesini - Normallik Geçit Töreni'ni onayladı. Grodzisk Wielkopolski'de I20 dakika boyunca üstün oynayan Legia, Groclin'le I-I berabere kaldı ve Polonya Kupası finaline çıkma şansını penaltı atışları sonucunda utanç verici bir şekilde kaybetti. Varşova'da ya güneş ve neredeyse otuz derece sıcaklık oluyor ya da hava o kadar kapalı oluyor ki, şiddetli bir fırtına çıkıyor ve sokak lambaları yanıyor. Otuz beş yaşında bir kadın yıldırım çarpması sonucu hayatını kaybetti.

1

Szacki Bielany'daki Żeromski ve Makuszyński sokakalarının köşesinde bulunan eczanenin önüne aracını park ederken yüzünü buruşturdu. Bu kentteki kaldırımlar şu Fransız malı kruvazörün hidrolik süspansiyonu için bile oldukça yüksekti. Wenzel'in oturduğu alçak binayı çabucak bulup koşarak ikinci katına çıktı. Şaşırtıcı derecede zırhlı kapının yanındaki zile basmadan önce, başını yukarı çevirip içinden dua etti. Şayet şimdi Telak meselesini çözmesine yarayacak bir şey öğrenemezse, bu iş biterdi.

Kapıyı Karol Wenzel açtı, açar açmaz da iki şey Szacki'yi şaşırttı: Kapının ardında daireyi koridordan ayıran ayrı sağlam bir parmaklıklı kapı vardı. Wenzel ise Ulusal Bellek Enstitüsü'nde çalıştığından hiç kimsenin şüphelenmeyeceği biri gibi görünüyordu. Olsa olsa, çok başarılı bir reklam ajansında menejerlik sözleşmesi yaptığından şüphelenilebilirdi ancak. Oldukça kısa boyluydu, – şayet denebilirse – Tom Cruise'dan bir parça uzundu galiba, ama Wenzel'de başka bir kusur bulmak mümkün değildi. Ayakları çıplaktı, üzerinde şort ve beyaz bir polo tişört vardı, sadece ve özellikle kastan oluşmuş gibi görünüyordu. Vücudunu abartılı derecede geliştirmiş bir vücut geliştirmeciye değil de, her boş vaktini spor yapmakla geçiren birine benziyordu. Yanık tenli, sinekkaydı tıraşlıydı, gür siyah saçları asker tıraşı yapılmıştı. Szacki'nin yaşında olmalıydı, ama savcı bu tarihçinin yanında onun amcası gibi duruyordu.

“Buraya gelirken birinin beni izleyip izlemediğini sormayacak mısınız bana?” diye sordu Szacki, aynı zamanda, parmaklarının ucunda dursa Wenzel'in koltukaltından geçebileceğini düşünürken niyetlendiğinden daha bir alaycı şekilde.

“Nerede oturduğumu biliyorlar,” diye yanıtladı Wenzel kısaca.

Dairenin içindeki her bir ayrıntı “burada bekar bir adam yaşıyor” diye bağıırıyordu adeta. Dairenin tamamı otuz metrekareden fazla olamazdı ve bir zamanlar muhtemelen bir oda ve mutfaktan oluşuyordu. Şimdi ise tüm mekan birleştirilmişti. İki penceresi batı tarafına bakıyordu. Pencere arasındaki duvarda, üzerinde bir pencere ve pencerenin ardında dağlar olan bir tablo vardı. Szacki emin değildi, ama Yüce Tatra Dağları’nın, Tırtıl Göleti tarafından görünen sırtıydı bu galiba. Bu manzarayı uzun süredir görmemişti. Yaşam akıp gidiyordu, ama Szacki’nin derdi sadece iş, eş, iş, çocuk, eş, işti. Ama bu durum değişecekti. Değişmeye başlamıştı artık.

Kitap ve dosyalardan oluşan bir kitaplık dairenin bir duvarını tümüyle kaplıyordu – ev sahibinin uzmanlık alanını gösteren tek şey buydu. Diğer şeyler – bir koltuk ve yanındaki çalışma masası, televizyon, bilgisayar ve hi-fi ses sistemi, her köşede bir hoparlör, duvarlarda *Yıldız Savaşları*’nın tüm bölümlerinin afişi ve mutfağın baş köşesinde bir espresso makinesi – yalnız yaşayan büyük bir oğlan çocuğunun oyuncaklarıydı.

“Kahve ister misin?” diye sordu Wenzel espresso makinesini göstererek. Szacki olumlu anlamda başını salladı. Aşağı yukarı aynı yaşta ve hemen hemen aynı mesleği yapıyor olsalar da, ev sahibinin “sen” hitabına geçmeyi en azından usulen önerebileceğini düşündü Szacki. Wenzel espresso makinesinin yanında koşuşturduğu sırada, savcı bu tarihçiye önce soruşturmadan mı yoksa kendisini bulmuş olduklarından mı söz edeceğini düşünüyordu. İlkinin seçti.

Terapinin seyrini tam olarak anlatıp potansiyel katilleri – Rudzki’yi, Jarczyk’ı, Kaim’i, Kwiatkowska’yı saydı, aile siste-

mindeki eksik kişiyi bulmasını söyleyen Wróbel’le yaptığı konuşmayı özetledi. Telak’ın şanslı numaralarından, gazetelerden ve ardında polis arşivlerinde her türlü izin kaybolup gittiği şu tuhaf Kamil Sosnowski cinayetinden söz etti. Yüzbaşı Mamcarz’la yaptığı görüşmeden ve Podolski’nin konuşmak istemediği “D” bölümü tarafından temizlenmiş kartotekten.

Wenzel kısa bir süre hiç konuşmadı, sonra kahkahayla güldü.

“Bence sen her şeyi biliyorsun zaten,” dedi. “Geriye bir tek gerçekleri birleştirmek kalıyor.”

“Ama yalvarırım, bilmece gibi olmasın.”

“Şu Sosnowski, boğazı kesilmiş, el ve ayakları bağlanmış halde küvette bulunmuş. Seksenli yıllarda, bu olayın sadece birkaç yıl öncesinde kimin aynı şekilde bağlanmış halde bulunduğunu biliyorsundur kesin. Bunu herkes bilir.”

“Tanrım.”

“Evet.”

“Rahip Jerzy.”

“Aynen.”

“Sosnowski’yi gese’nin öldürdüğünü mü söylemek istiyorsun? İyi ama neden?”

Wenzel omuzlarını silktili.

“Ya anne ve babasına gözdağı vermek için ya da bir hata yaptılar. Böyle hatalar yapılmış. Neden söz ettiğimizi anlamak için, kimin nasırına basmış olduğunu kısaca anlatayım sana. Bu adamların işleyiş şemasını – rejim muhaliflerinden sorumlu III. Şube’yi, Kilise’den sorumlu IV. Şube’yi, piyonların gözetim altında tutulmasını, kişisel bilgi kaynakları oluşturulmasını, merkezi kartoteği, dosyalama sistemini ve saire – iyi kötü biliyorsundur mutlaka, değil mi?”

Szacki onayladı.

“İnsanlar bunun öyle sıradan bir milis bürokrasisi, tüm

gese memurlarının da, *Denetimli Konuşmalar*'da* Kowalewski'nin oynadığı teğmen gibi, gereksiz bilgiler toplayan kalın kafalı memurlar olduğunu düşünüyorlar. Bu arada: Bareja'ya** tahammül edemem. Chęciński'yi de şu konuşmalar filmi yüzünden sevmem."

"Neden?"

"Çünkü yansıttıkları şey bir yalan. Bu aşağılık pisliklerin lehine bir yalan. Sürekli bunların lehine çalışan bir yalan. İnsanların, PHC'nin*** evet belki bazı zorlukları olan, ama hepimizin aynı zamanda en azından komik bir şekilde eğlendiği tuhaf bir ülke olduğuna sayesinde inanmış olduğu bir yalan."

"Biraz da öyle değil miydi ama?" Szacki Bareja'nın filmlerine şahsen bayılıyordu.

Tarihçi iç çekip yalvarmaya niyetliymiş gibi baktı Szacki'ye.

"Kamil Sosnowski'yi bir soruştur bakalım. Onun tek kurban olduğunu mu sanıyorsun gerçekten? Kahretsin, neden hiç kimse PHC'nin ne olduğunu anlamak istemiyor! Yurttaşı her türlü araç yardımıyla – ki bu noktada en çok söz edilmesi gereken unsur, kulağa acıklı gelecek olsa da, her yerde mevcut olan, hemen herkesi gözetim altında tutan ve hizmete her an hazır olan terör aygıtıydı– baskı altına almaya ve ona zulmetmeye dayanan totaliter bir sistem değil miydi bu yahu? Lanet olsun" Wenzel sinirden köpürmüştü alenen. "Onların hep *Oyuncak Ayı*'da**** ve *Akşam Vaktinde Siyah Saçlı Bir*

* Rozmowy kontrolowane: yapım yılı 1991 olan, rejisörlüğünü Sylwester Chęciński'nin yaptığı Polonya filmi. (Çev.N.)

** Stanisław Bareja (1929-1987): Polonyalı rejisör, senaryo yazarı ve aktör. (Çev.N.)

*** Polonya Halk Cumhuriyeti (Çev.N.)

**** Miś: Yapım yılı 1980 olan, rejisörlüğünü Bareja'nın yaptığı Polonya filmi. (Çev.N.)

Adam'da* anlatılanlara inanmanı istediklerini anlamıyor musun? Bunda tuhaf bir şey de yok. Bu filmlerde hapishanelere, başa gelen kazalara ve ortadan kaybolmalara dair hiçbir şey yok. III. Şube, şantajlar, ispiyoncular yok. "D" bölümü yok."

"Özür dilerim" dedi Szacki sinerek. "ama seksen dokuz yılında on yedi yaşındaydım ben."

"Ben de on sekiz. Ne olmuş yani? Bu sana tarih bilmeme hakkı mı verir? Çocukluğundan ve anne ve babanın geçmişteki yaşamından hatırladığın, bildiğin tek şey o "son sosis"*** mi? Tebrik ederim. Gityarımkiloberlinki*** al, götürüp Kuroń'un**** mezarına koy. Mutlu olsunlar."

"Çok özür dilerim" diye kekeledi Szacki "ama ben UBE'de çalışmıyorum. Gese suçlarına dair her gün bilgi edinmiyorum. Bilgi edinmek üzere gelince bir ton fırça yiyorum. Gitmemi istiyorsan, söyle. Yok istemiyorsan, bildiklerini anlat. Gerisini kendine sakla."

Wenzel kaşlarını çatıp saçlarını karıştırdı.

"'D' yani dezenformasyon ve dezentegrasyon. İçişleri Bakanlığı'ndaki en kamufle edilmiş yapıydı bu, kendileri buna 'derin devlet içinde derin devlet' diyorlardı. 'D' Bölümü olarak merkezde olduğu kadar bölgelerde de varlık göstermişlerdi. Bunlar pis işler yapan adamlardı. Etkinlikleri dedikodu yaymaya, muhalefeti kırmaya, karalama yapmaya dayanıyordu. Şantajlar, adam kaçırmalar, adam dövmelemler ve cinayetler.

* Brunet wieczorową porą: Yapım yılı 1976 olan, rejisörlüğünü Bareja'nın yaptığı Polonya filmi. (Çev.N.)

** Komünist dönemde, bulunmadığı için insanların hayallerini süsleyen sosisin ironik olarak ele alındığı, *Oyuncak Ayı* (Miś) filminde geçen bir sahnedir. Söz konusu sahnede, bir film setinde setin açısı filmin oyuncularını için sosis pişirir, sıra sosislerin oyunculara servisine geldiğinde, sosislerin ortadan kaybolduğu ortaya çıkar. Bunun sonucunda film setinde yapılan toplantıda sosisleri çalanlara karşı birlik olma çağrısı ve vurgusu yapılır. (Çev.N.)

*** Bir sosis markası. (Çev.N.)

**** Jacek Kuroń: Polonya Halk Cumhuriyeti döneminde siyasetçi. (Çev.N.)

Şimdi söyleyeceğimi daha önce duymamış olduğunu biliyorum, ama onların mevcudiyeti gayet mantıklı. İşbirlikçilerin ihbar ve ifadeleriyle sınırlı bir terör aygıtı olabileceğine inanıyor musun sen? Olmaz tabii ya.”

Teodor Szacki bunu hiç düşünmemişti. Bunu dikkate alacak birini de duymamıştı. Ama tüm bunların kulağa mantıklı geldiğini itiraf etmeliydi. Her şeye rağmen, muhtemelen bunu son çare olarak görmüş kiralık katil gese memurlarının genç bir öğrenciden ne istemiş olabileceklerini sordu.

“Dediğim gibi: Mesele ya anne ve babasına gözdağı vermekti ya da bir hata yaptılar. Anne ve babası ne yapmış ki?”

“Bu da tuhaf ya,” diye mırıldandı Szacki. “Hiçbir fikrim yok. Entelektüel bir evmiş, hukukçu ya da doktor olabilirler. Onları henüz bulamadım, ortadan kaybolmuşlar. Bu konuya ilişkin bazı müthiş kuşkularım var, ama büyük bir olasılıkla kızlarını da alıp yurtdışına taşınmışlar. Böyle bir durumda yapabilecekleri en iyi şey de bu.”

“Kesinlikle öyle. Her halükarda, kızıkların içinde moronların çalışmadığını bilmelisin. Tıpkı rahip Jerzy Popiełuszki olayında olduğu gibi doğrudan bir saldırı Batı’da rezalet, skandal, yargılama, bir fırtına kopması anlamına geliyordu. Ama şayet birinin annesi beklenmedik bir şekilde bir soygun sırasında öldürülmüşse – Aniela Piesiewiczowa böyle ölmüştü – öyle ya, insanların başına türlü kazalar gelebilir. Birinin çocuğu kaybolmuştur ya da çocuğunun başına talihsiz bir kaza gelmiştir, öbürünün karısı evde çıkan yangında yanarak ölmüştür. Ama mesajı okumak durumunda olanlar kesinlikle anlamışlardır. Piesiewicz’in annesinin ne zaman öldürüldüğünü biliyor musun?”

“Ne zaman?”

“22 Temmuz’da. Bunun bir tesadüf olduğunu mu sanıyorsun? Bu cinayetlerin bazı yönleri – özellikle kurbanların bağ-

lanış biçimi, önemli tarihleri – kızıl katillerin imzası gibiydi. Şu senin Sosnowski ne zaman öldürülmüştü?”

“17 Eylül’de.”

“Gördün mü bak, başka sorun var mı?”

Szacki’nin dili damağı kurumuştu. Bir bardak su rica etti.

“Hata yapmış olabileceklerini söyledin iki kez. Gerçekten öyle olmuş olabilir mi?”

“Evet. Ne yazık ki. Subayların ‘işe’ bizzat gitmediklerini unutma. Kendi ellerini kirletmemek için farklı araçlar kanalıyla adi suçlular kiralamışlar bazen. Ama işte haydut hayduttur. Ya adresi yanlış anlamıştır ya yanlış daireye girmiştir ya subaylar meseleyi yanlış aktarıp haydutu gitmesi gereken yere değil, yanlış yere göndermişlerdir. Belgelenmiş böyle olaylar var elimizde. Şaşırtıcı. Rejimle mücadele edenlerin ve ailelerinin kendilerini riske attıklarını biliyor olmaları daha da şaşırtıcı. Ama mücadele etmeyenlerin bu işlerle bir ilgileri yoktu, rahat rahat yaşıyorlardı. Ama bu işlerde hatalar yapılabilmiş olması da totaliter dönemlerde hiç kimsenin öyle rahat yaşayamadığı anlamına geliyor. Mücadele etmeyi bırakmanın, başını kuma gömmenin ne bir bahane ne de bir önlem olabildiği anlamına da.”

Teodor Szacki edindiği bilgileri zihninde bir düzene koydu. Sosnowski’nin gese tarafından öldürülmüş olduğunu kabul etmek mümkündü. Ebeveynlerinin, Szacki’nin hiçbir fikrinin olmadığı etkinlikleri yüzünden öldürülmüştü belki de. Öldürüldüğü tarih Telak için uğurlu muydu? İyi ama neden? Telak bir şekilde bu cinayete karışmış mıydı? Yoksa onun ölümünden faydalanmış mıydı?

Szacki Wenzel’e sordu bunu.

“Şu Telak nerede çalışıyormuş?”

“Polgrafeks adlı ünlü bir poligrafi firmasının yöneticisiymiş. Başarılı bir firma bu, edindiğimiz bilgiye göre, Telak’ın

epey bir birikimi varmış ve hiç de azımsanmayacak bir tutara hayat sigortası yaptırmış kendine.”

Wenzel gülmeye başladı.

“Polgrafeks’in sahibinin kim olduğunu biliyor musun?”

Szacki olumsuz yanıt verdi.

“Polonya Kumar Oyunları İşletmeleri’nin. Polonya’da ki casinoların yönetimini pratikte tekelinde bulundurduğunu biliyorsundur herhalde. Ve hiçbir savcının ya da hazine vergi müfettişinin bu işletmeyi hiçbir şekilde alt edemeyeceğini de biliyorsundur. Geçmişte bu işlere bulaşmış bir yığın adam çalıştırdıklarını da. Şayet Telak’ın PHC’de bir göreve karışıp karışmamış olduğunu düşünüyorduksan, hiç düşünme. Kesin karışmıştır. Şimdi soru şu: Bu delikanlının cinayetine de karıştı mı karışmadı mı ve bugün bu yüzden mi öldürüldü? İşte bu noktada sana yardımcı olamayacağım. Telak’ın seksenli yıllarda GS subayı olup olmadığını bulmaya çalışırım, ama şayet “D”de çalışıyorduksa, tüm belgeler bir güzel temizlenmiştir kesin.”

“İmha edilmiş midir peki?”

“Dalga mı geçiyorsun? Bu tür belgeler imha edilmez. Konstancin’deki bir villanın kasasında yatıyordur.”

Szacki sigara içip içemeyeceğini sordu. İçebilirdi, ama dışarıda. Küçük, dar balkona çıktı. Hava nemli ve boğucuydu, her şey nemden yapış yapış gibiydi. Gökyüzünde mürekkep renkli bulutlar uzanıyordu, Szacki sonunda adamakıllı bir fırtına çıkacağını ümit ediyordu. Herkes bunu bekliyordu özlemle. Bir huzur hissetti. Düşündükçe her bir unsur yerine oturuyordu zihninde, Rubik küpünde iki renk grubu yerine oturmuştu artık. Aslında delilleri ve gerçekleri hesaba katmazsa, zihnindeki karmaşık unsurların çoğunu ipuçları değil, kendi varsayımları oluşturuyordu, ama bunun rafa kaldırılmış bir Faili Meçhul dosya olmayacağını hissediyordu yine de. Wenzel’le konuşacağı bir konu daha vardı.

“Beni soruşturmuşlar,” dedi içeri girip kanepeye oturduktan sonra.

Wenzel ağzını şapırdattı.

“Bu öngörülebilir bir şeydi zaten. Soruşturmayı senin yürüteceğini öğrendikleri andan itibaren seni izlediklerini düşünüyorum. Gerek görmeleri halinde derhal harekete geçmek için sana yakın olmak istiyorlar şimdi de.”

“Ne kadarını biliyorlardır?”

“En iyisi her şeyi bildiklerini var saymak. Yanılacak olsan bile, bunun bir önemi yok.”

Szacki başıyla onayladı. Yüce Tanrım, bunun gerçekten olduğuna hâlâ inanamıyordu.

“Peki kim bu *onlar*?” diye sordu.

“Güzel soru. Onlar hakkında çok şey biliyorum, ama bildiklerim hâlâ çok değil. Forsyth’ın *Odessa Dosyası* adlı romanını okumuş muydun?”

Szacki başını olumsuz anlamda salladı.

“*Odessa*’nın savaştan sonra eski silah arkadaşlarına destek olmak için gizli bir örgüt kurmuş olan SS subayları birliği olduğunu biliyorsundur ama. Arkadaşlarına para, mevki, iş temin etmek, saklanmalarına yardım etmek, delilleri karartmak, sahte belgeler düzenlemek, onlara yeni kimlikler çıkarmak, bazen de kendilerinden çok fazla kuşkulananları ya da gerçeği ortaya çıkarmak için yanıp tutuşanları tasfiye etmekle uğraşıyorlardı. Bu benzerliğin pek çok insana kozmik gelebileceğini bilsem de, bizim de – şöyle diyelim – *Odesba*’mız* var. Hatta belki de *Odessa*’dan çok daha iyi çalışan bir *Odes-*

* Orijinal metinde bir tür sözcük oyunu yapılmıştır. *Odessa* sözcüğü temel alınmış ve *Służba Bezpieczeństwa*’nın (Güvenlik Servisi) kısaltması olan ve çeviride *gese* olarak yer verilen orijinal sözcük *esbescjadaki* *sb* harfleri kullanılarak (*Odesba*) oluşturulmuş ve iki sözcük arasında bir benzerlik kurulmuştur. (Çev.N.)

*ba'*ımız var. Bizim subaylarımız Arjantin'e kaçmak zorunda kalmadılar, onları asla öyle avlamadık biz, haklarındaki çeşitli ürkek soruşturmalar daha tomurcuklanma aşamasındayken kapatıldı. Rahip Popiełuszko cinayetinin azmettiricilerini bile hapse tıkamadık, böyle daha küçük yüzlerce – kim bilir, belki de binlerce – olayı da saymıyorum artık. Şöyle düşün sadece: Müthiş organize edilmiş bir ağ, neredeyse herkesi köşeye sıkıştıran bir yığın bilgi, uygun zamanda ortaya çıkarılan dosyalar, büyük paralar – hem geçmişten kalan para, hem devletin üzerine yatılmış parası, hem de on altı yıl boyunca başarıyla yürütülen işlerden gelen para. Böyle bir örgütün hangi sözcükle adlandırıldığını biliyorsundur.”

“Mafya.”

“Aynen. İtalya'daki en iyi örnekleriyle kıyaslanabilecek belki de tek mafya bu. *Onlar* bunlar işte. Bu adamlara bir şekilde bulaşmak istiyorsan, hemen vazgeç bundan. Bunlara bulaşmayı sabah aklından geçirirsin, daha akşamına kızının cesedi başında ağlarken bulursun kendini. Madem meseleyi bu adamlara dair bilgiler olmadan çözemeyeceksin, dosyayı rafa kaldır. Hayatına yazık.”

“O halde sen niye uğraşıyorsun bu adamlarla?”

“Ben gese suçlarıyla ilgilenen birkaç kişiden biriyim, bu çevre beni deli, kafayı yemiş bir gese'li avcısı olarak görüyor. Beni kimse desteklemiyor, araştırmalarım gözardı ediliyor. Buna şaşırıyorum. UBE “Odesba”nın sızdığı kurumlar listesinde ilk sırada. Savcılık kurumuna – hürmetlerimle – sızdığından daha fazla sızdığı kurum kesinlikle. Yaptığım her şeyden haberleri var tabii, ama beni tehlikeli bulmuyorlar. Ayrıca – şu an görünüşümden bunu anlamak güç olsa da – ölümcül derecede hastayım ben, en fazla iki yılım var. Çok şey biliyorum, ama bu bilgileri sağlığımda yayımlayamayacağımın da

farkındayım. Tüm bu adamlar teker teker ölüp gittiğinde, bir tarihçi topladığım bilgilerden faydalanır belki.”

“Abartıyorsun,” dedi Szacki. “Burası Sicilya değil. Kartotekten birkaç dosya çıkardıkları için, Varşova’da bir paravan olarak bir büro kiralayıp bu büroda büyük ve korkunç gese’li rolü oynayan birkaç adamdan söz ediyoruz kesin. Ben bildiğimi yapacağım.”

Wenzel yüzünü buruşturdu.

“Abartıyor muyum? Eğer yanılıyorsam beni düzelt, ama parti bürokratları olan tüm o kahrolası kızıkların, sovyet tasmalı andavalların, gese’lilerin, kişisel bilgi kaynaklarının, gizli işbirlikçilerin ve genel olarak tüm o totaliter güruhun bir anda buhar olup uçmasına neden olan bir “K” bombası patlamış mıydı seksen dokuz yılında? Şu kadarını söyleyeyim: Sana ya rüşvet teklif edecekler ya da gözdağı verecekler. Hatta belki de bugün, benimle konuştuğunu öğrenir öğrenmez. Her ihtimale karşı.”

“Beni tanıımıyorsun.”

“Senden önce buraya benimle görüşmeye gelmiş olanları tanıyorum. Hepsi aynen senin gibi azimliydi. Hepsi kendilerini tanımadığımı söyledi. O gün bugündür ne onlara ne de yürüttükleri soruşturmalara dair bir şey duydum. Bana göre hava hoş. Hayat böyle, özel hayatında kazanacak ya da kaybedecek ne kadar çok şeyin varsa, fikrini o kadar kolay değiştirirsin.”

2

Szacki işyerinde, ertesi gün görüşmek üzere doktor Jeremiasz Wróbel’le sözleşmekle işe başladı. Keşif nitelikli bir terapi denemesi yapmak gibi çılgın bir fikir oluşmuştu kafasında.

ama bu terapiyi yönetebilmesi için doktorla ayrıntıları yerli yerine oturtması gerekiyordu önce. Komikti, ama üstünlük taslaması ve erkek öğrencilere özgü esprileriyle ilk görüşmeleri sırasında kendisini o kadar uyuz etmiş olan Wróbel sempatik ve güvenmeye değer bir insan olarak kazanmıştı zihnine. Szacki doktorla tekrar memnuniyetle görüşecekti.

Ardından Kuzniecowa'ı aradı. Polis, telefonu sıra dışı şekilde açmıştı, ama konuşmaya her zamanki gibi isteksizdi.

“Elimizde teoride biraz bir şey, pratikte ise o kadar büyük bir sıfır var ki, bu sıfırın içine Piskorski'nin çaldığı paralar on złotych banknotlar halinde doldurulabilir hani,” dedi Kuzniecowa, Szacki Telak'ın geçmişinin araştırılmasında bir gelişme olup olmadığını sorunca. “Telak'ın, sadece öyle birinin var olduğunu hatırlamış olan lise arkadaşlarını bulduk. Yine sadece aynı şeyi hatırlamış olan üniversite arkadaşlarını bulduk. Telak'ın üniversiteyi bitirdikten sonra gittiği Varşova Grafik Kurumu'ndan arkadaşlarını bulduk. Çoğu onu hiç hatırlamadı, sadece tek bir usta, Telak'ın çabuk öğrendiğini ve yeni teknolojileri denemek istediğini hatırladı. Sözünü ettiği yeni teknolojiler o dönemde mürekkep yazıcılarıdır muhtemelen, pek de fikrim yok aslında.”

“Telak'ı boş ver,” dedi Szacki bir an tereddüt ettikten sonra. “Oradan bir şey çıkmayacak. Asıl deşmemiz gerekenlerin geçmişlerini deşmedik gibi görünüyor.”

“Mükemmel.” Oleg gücenmişliğini gizlemiyordu. “Ama şimdi de bir başkasının lise arkadaşlarını aramamızı isteyeceksen, bu iş için kendine başka bir bölge karakolu bul ya da BEM'den destek rica et.”

“Merak etme. Bu isteyeceklerim küçük şeyler olacak. Ve

* Paweł Piskorski: Varşova belediye başkanlığı döneminde yolsuzluk yapmak ve haksız çıkar elde etmekle suçlanmıştır. (Çev.N.)

belki de bu soruşturmada bildiklerimizi teyit edecek son şeyler. Dinle...” diyip duraksadı Szacki ve odasına göz gezdirdi; Podolski ve Wenzel’in anlattığı hikayeleri hatırlamıştı, “ya da dur, bunu telefonda konuşmayalım. Yüz yüze görüşmemiz lazım.”

“Tamam, ben de kısa bir süreliğine dışarı çıkacaktım zaten, sana uğrayabilirim.”

“Hayır, hayır, bu iyi bir fikir değil. Tarım Bakanlığı’nın önündeki merdivenlerde buluşalım. On beş dakika sonra.”

Kuzniecowa teatral bir şekilde iç çekip keyifsiz bir sesle “Tamam,” dedi ve telefonu kapattı.

Szacki Wenzel’den duyduklarını not edip kendi varsayımlarını kaleme almaya on beş dakikasını ayırdı. Kuzniecowa’dan tam olarak ne isteyeceğini ve öğrendiklerinin ne kadarını ona söylemesi gerektiğini düşündü. Acaba bir paranoyak gibi mi düşünüyordu artık? Öyle gibiydi. Elbette ki Kuzniecowa’a her şeyi söyleyecekti ve nasıl hareket edeceklerine beraber karar vereceklerdi. Her zaman böyle yaparlardı çünkü. Not defterinden bir sayfa koparıp ikiye böldü. Birine soruşturmadaki şahısların adlarını, diğerine 1987 yılındaki cinayetle bağlantısı olan insanlara karşılık gelen ifadeleri yazdı. Bu insanları bir şekilde birbirine bağlamak mümkün müydü? Telak dışında – büyük bir ihtimalle onunla ortak noktaları vardı çünkü – ortak noktaları var mıydı acaba? Szacki en azından tek bir ortak noktaları olduğuna inanıyordu şimdi. Ama bunun yanlış bir ipucu olduğunu da göz ardı etmiyordu. Ya da her iki hikayeyi birbirine bağlayan kişinin şu an düşündüğü kişi olmayacağına inanıyordu. Neyse ki, bunu nasıl öğreneceğine dair bir fikri vardı.

Tam odadan çıkmak üzereyken hep olduğu gibi telefonu kaldı yine.

“Savcı Teodor Szacki’yle mi görüşüyorum?” diye sordu yaşlı bir adam nazikçe. Szacki adamın sesini tanımamıştı.

“Benim. Siz kimsiniz?”

“Ben Henryk Telak’ın eski bir tanıdığım, bir zamanlar aynı firmada çalışmıştık onunla. Sanırım konuşmamız lazım. Yarım saat sonra sizi Krucza ile Bracka caddeleri arasında bulunan Żurawa Sokak’taki şu İtalyan restoranında bekliyor olacağım. Umarım henüz bir şey yememişsinizdir, öğle yemeğine davet ediyorum sizi.”

Wenzel haklıydı. Hemen o gün harekete geçmişlerdi.

3

Su sipariş edip beklemeye koyuldu. Kahve içmeye niyetlenmişti, ama iki tane içmişti zaten, o günse hissettiği – gerek havadan gerekse kendi stresinden kaynaklanan – baskı artmıştı. Yemekten sonra küçük bir espressoyu reddetmeyecekti, ama şimdi bir kahve daha içmek aptallık olurdu. Bunu biliyordu, ama yine de dayanamıyordu. Küçük alışkanlıkların takıntılara dönüşebilmesi komikti.

Savcı Teodor Szacki tam zamanında geldi. Üzerinde uçuk gümüş renkli bir takım elbise ve dik, kendinden emin bir duruşu vardı. Tereddüt etmeden ve restoran salonuna göz gezdirmeden doğrudan onun masasına gelip masanın diğer tarafına oturdu. Ona elini uzatmadı. Szacki’den iyi bir subay olurdu. Savcı hiçbir şey söylemedi, o da konuşmadı. Nihayet bu suskunluğa bir son vermeye karar verdi, akşama kadar bu kurtla eğlenecek zamanı yoktu.

“Burayı biliyor musunuz bilmem, ama aşçının yanına gitmek garsonu beklemekten daha iyi sonuç verir. Aşçının ne yapıyor, ne söylüyor, ne seçiyor olduğuna bakmak mümkün. Öncelikle de salatayı malzemelerini bizzat seçerek hazırlamak mümkün.”

Szacaki başıyla onayladı. Kalktılar. O – takıntıya dönüşmüş bir diğer alışkanlığıyla – küçük bir parça rucola ve mozzarella, savcı ızgarada pişmiş enginar ve patlıcan, Roma salatası, biraz da kurtulmuş domates aldı. Ana yemek olarak – birbirleriyle konuşmadan – ricotta’lı ve mantarlı tortellini ve gorgonzola soslu ıspanaklı canelloni seçtiler. Buradakilerden daha iyi makarnalar herhalde sadece Krakov Bulvarı’nda vardı.

“Bana rüşvet ya da gözdağı vermeye mi kalkacaksınız?” diye sordu Szacki masaya döndüklerinde.

Şimdi sıra ona gelmişti. Savcı şayet söze nasıl gireceğini düşünmek için bu kadar uzun bir süre konuşmadıysa, buna değmişti. Savcının söze böyle gireceğini tahmin etmemiştir. Şimdi biraz geri çekilmeliydi, ama bu da onu daha kötü bir pozisyona sokuyordu hemen. Rucola her zamankinden daha acı gelmişti ona.

“Görüyorum ki, düzgün giyinmeyi seviyorsunuz,” dedi Szacki’nin takım elbisesini işaret ederek.

“Şık giyinmeyi ifadesini tercih ederim.”

Güldü.

“Şık giyinmek on binden başlar. Siz düzgün giyimlisiniz.”

“Bana rüşvet teklif edeceksiniz demek ki. Doğrusunu söylemek gerekirse, bana ne kadar teklif edeceğinizi merak ediyorum bir süredir. O yüzden bu girizgahları bir kenara bırakıp tutarı söylemenizi rica ediyorum. Makarna siparişlerimiz gelmeden önce durumun ne olduğunu bilelim.”

Sıra yine ondaydı. Savcı ya kendisiyle oyun oynuyordu ya da derdi gerçekten paraydı. Bu kadar basit mi çözülecekti bu iş? Savcıya dair o kadar çok şey biliyordu ki, onun düşük maaşlı ve diğer herkes gibi paraya aç bir devlet memuru olduğunu unutmuştu. Hayal kırıklığına uğramıştı, ama tüm meseleyi makarnalar gelmeden halledebilecekti gerçekten. Birkaç masa ötede oturan adama baktı. Adam savcının üzerinde din-

leme cihazı ya da başka herhangi bir kayıt cihazı olmadığını işaret eder şekilde başını salladı.

“İki yüz bin. Elli biniyle ailenizle bir dünya turuna çıkarsınız. Belki de sevgilinizle çıkmayı tercih edersiniz, doğrusunu söylemek gerekirse, çünkü o sıcak öpüşmenizden sonra ilişkinizin nasıl gelişeceğini bilmiyorum. Paranın geri kalanıyla kızınız büyüyünceye kadar bekleyip bu arada değer kazancak küçük bir daire alırsınız kızınıza.”

Szacki peçeteyle ağzını sildi.

“Verdiğiniz yatırım tavsiyesinin ücretini bu tutardan düşecek misiniz peki?” dedi Szacki dalga geçerek. “Yoksa bu bağışı harcama şeklinin de birtakım şartları mı var?”

Sıra üçüncü kez ona gelmişti. Çok şey söylemiş ve savcıdan küçük bir azar işitmişti. Konuşmada kontrolü ele almak için en uygun andı bu.

“İki yüz bin ve bu geliri belgelendirmenize yardım edeceğiz tabii. Bu ciddi bir teklif, o yüzden şu küçük şakalarınızı kendinize saklayın.”

“Size haftaya perşembe günü bir yanıt veririm.”

Szacki hata yapmıştı.

“Hayır, bana şimdi bir yanıt vereceksiniz. Bu bir iş görüşmesi değil, devasa tutarda bir rüşvet teklifi. Arkadaşlarınızla, karınızla, sevgilinizle, ebeveynlerinizle ya da daha başka kiminiz varsa onunla konuşmadan karar vermelisiniz. Yemeğimizin sonunda içeceğimiz veya espressolarımızı bitirinceye kadar – diyelim – vaktiniz var.”

Szacki başıyla onayladı. Garson makarnaları getirdi ve yemeğe koyuldular. Bir şişe daha su sipariş ettiler, içeride klima olmasına rağmen gömlekleri sırtlarına yapışmıştı. Gökyüzü kararmıştı, uzaklarda bir yerde şimşekler çakıyor ve gök gür-lüyordu, ama tek bir damla yağmur düşmemişti henüz.

“Ya kabul etmezsem?” diye sordu Szacki.

“Üzülürüm. Öncelikle mükemmel bir savcı olduğunuz ve çok sempatik bir insana benzediğiniz için, ama dokunulmaz bir dünyaya kazara dokundunuz. Bence bu para işinize yarar, hayatınızı kolaylaştırır. Ayrıca gerçekle de yüzleşelim, bu dosya rafa kalkacak nasıl olsa.”

“O halde neden oturup rafa kalkmasını rahat rahat beklemiyorsunuz?”

“Kabaca söylemek gerekirse, benim önceliğim hem kendimin hem de arkadaşlarımin huzurudur. Kendimizi tehdit altında hissetmiyoruz, öyle böbürlenmeyin lütfen. İstemeyerek bu işi kurcalayacak olursanız, bunun bize – gidişata rağmen – hep kötünün iyisi olarak gördüğümüz daha fazla zahmete, daha fazla paraya, daha fazla işe mal olmasından korkuyoruz.”

“İyi de bunlar size kendinizi tehdit altında hissettiren şeyler işte zaten. Bu ne saçmalık böyle.”

“Lütfen inanın bana, bu konuyu sizden daha iyi biliyorum. Ailenize, dostlarınıza, tanıdıklarınıza, işyerinden arkadaşlarınıza, soruşturmadaki tanıklarınıza, şüphelilerinize vesaire dair neler bildiğimizi, neler yapabileceğimizi anlatabilecek kadar çok saygı duyuyorum size. Güçsüz olduğumuza dair yanlış bir fikre kapılmanızı istemem. Çünkü kendinizi bu fikre kaptırıp çözölemeyecek, sevimli bir restorandaki bir masada oturup konuşulamayacak bir şey yapabilirsiniz.”

Teodor Szacki bir yanıt vermedi, tek söz etmeden yemeğini bitirdi.

“Şu an bu konuşmayı kaydediyor olmamdan korkmuyormusunuz peki?” dedi sonunda.

Ağızındakini tabağa geri çıkaracaktı az kalsın. Her şeyi beklerdi, ama bir grup amatör ilkokul talebesinin çektiği bir casus filminden çıkmışçasına böylesi çocukça bir teşebbüs beklemiyordu. Böyle bir şeye yanıt vermek zorunda kaldığı için kendini kötü hissetti.

“Kaydetmiyor olduğunuzu biliyorum. Bu kesin. Asıl soru şu: Ben kaydediyor muyum acaba? BEM Kriminal Laboratuvarı’ndan bir arkadaşım bu konuşmayı o kadar mükemmel bir şekilde montajlar ki, bu kaydı bölge savcılığının emriyle analiz edecek olan bir başka arkadaş kaydın montaj olduğunu anlayabilir mi acaba? Krakowskie Przedmieście’den arkadaşlarınız beni size yarım milyonluk bir rüşvet vermeye zorlamak için nasıl o kadar arsızlaşabildiğinize kafa yorarlardı.”

“Blöf yapıyorsunuz.”

“O halde beni bir araştırın lütfen.”

“Bu da başka bir blöf.”

İçini çekip boş tabağını kendinden uzaklaştırdı. Sos o kadar güzeldi ki, tabağı parmaklarıyla sıyırmak geldi içinden. Şiir gibiydi. Güç gösterisi yapma zamanının gelip gelmediğini düşündü. Garson geldi, iki küçük kahve ve bir porsiyon tiramisu söyledi. Szacki tatlı istemedi. Savcı bir hata daha yapmıştı işte; korktuğunu göstermişti böylece. Yani Szacki’ye biraz daha baskı yaptıktan sonra meseleyi halletmiş olacağını.

Szacki etrafına bakındı. Öğle yemeği saati olmasına rağmen restoran epey boştu, müşterilerin çoğu oturdukları yerden neredeyse görünmeyen dışarıdaki masaları işgal etmişti. Salonun oturdukları bölümünde kendilerinden başka, çirkin olsa da pahalı takım elbiseler giymiş, laptop ekranında gördükleri bir şeyden söz eden iki işadamı vardı. Otuz yaşlarında bir çift pizza yiyordu, galiba yabancıydılar, seslerini yükseltince İngilizce sözler ayırt ediliyordu. Üzerinde keten bir gömlek olan yalnız bir adam gazetesine gömülmüştü.

Garson kahveleri getirdi. Küçük fincanına iki çay kaşığı esmer şeker katıp iyice karıştırdı. Sıcak bir günde arabanın içinde bırakılmış bir şekerleme gibi yoğun kıvamda bir şerbet olmuştu kahve. Küçük bir yudum aldı.

“Blöf diyorsunuz. Dinleyin lütfen. Şu an üzerimdeki si-

lahı çıkarıp sizi vurabilirdim. Bunu tereddüt etmeden yapabilirdim. Bu bize biraz zahmet verirdi, bir kargaşa yaşanırdı, basında ses getiren bir soruşturma. İşin içinde mafya olduğu, bunun bir hesaplaşma olduğu, sizin birilerinin nasırına basmış olduğunuz söylenirdi. Herkesin sandığı kadar temiz pak olmadığınız görülürdü. Tuhaf bir kayıt ortaya çıkardı. Sonunda yukarıdakiler bu konuyu eşelememenin daha iyi olacağı sonucuna varırlardı. Elbette ki asla böyle bir şey yapmam – bu aşırı aptallık olurdu. Ama teorik olarak yapabilirdim.”

Szacki kahvesini bir yudumda içip dizlerinin üzerindeki peçeteyi aldı, katlayıp masanın kenarına koydu.

“Hayatımda duyduğum en aptalca blöf bu,” dedi bitkin bir halde. “Üzgünüm, ama siz kahrolası bir çatlaksınız, bir uzman bulmanız konusunda size seve seve yardımcı olurum, son günlerde psikologlarla sık sık görüşüyorum. Benim her halükarda gitmem lazım artık. Yemek için teşekkür ederim, umarım bir daha görüşmeyiz.”

Teodor Szacki sandalyesini geri itti. Koltukaltındaki kılıftan susturucu takılmış küçük silahını çıkarıp Szacki’nin kalbine doğrulttu.

“Otur,” diye fısıldadı.

Szacki’nin beti benzi attı, ama tarzını bozmadı. Sandalyesini yavaşça masaya yaklaştırdı.

“Ne kadar çılgın olduğunuzu bilmiyorum,” dedi sakince. “Ama beni tanıkların gözleri önünde temizleyecek kadar çılgın değilsinizdir herhalde.”

“Peki ya burada hiç tanık yoksa? Burada olanlar sadece benim adamlarımsa ne olacak?”

Bu işaret üzerine yabancı çift, keten gömlekli adam ve iki işadama başlarını kaldırıp Szacki’ye keyifle el salladılar. Szacki bar tarafına baktı. Garson tıpkı diğerleri gibi el salladı Szacki’ye.

Silahın emniyetini açıp namlunun ucunu savcının göğsüne bastırdı iyice. Savcının beyaz gömleğinde bir iz ve makine yağı kokusu kalacağını biliyordu. İyi ya işte, bu anı hiç unutmazdı.

“Başka sorunuz var mı? Blöf yaptığımı bir daha söylemek ister misiniz? Ne kahrolası bir çatlak olduğumu vurgulamak?”

“Hayır,” dedi Szacki.

“Mükemmel,” dedi, silahını kılıfına sokup masadan kalktı. Bir karar bildirmenizi beklemiyorum. Bunun sizin için onur kırıcı olacağını biliyorum. Ama bunun son konuşmamız olduğuna inanıyorum.”

Keten gömlekli adama hesabı ödemesini işaret ederek restorandan çıktı. Arabaya doğru yürürken, sert bir rüzgar esmeye ve tozlu şehrin üzerine şiddetli bir sağanağın habercisi iri damlalar düşmeye başladı. Çok yakında bir şimşek çaktı.

4

Varşova-Śródmieście İlçe Savcılığı’nın tuvaletinde dizlerinin üzerine çökmüş kusarken, terden ve yağmurdan sıırılsıklam haldeydi. Mide bulantısına engel olamıyordu. İçtiği kahveyi, yediği canelloni’yi ve közlenmiş enginarları çıkarmıştı, kahvaltıda yediklerini de aynı şekilde. Boğazından acı bir safra geliyordu sürekli, ama mide bulantısına engel olamıyordu. Baş dönüyor, gözlerinin önünde siyah noktacıklar belirliyordu. Nihayet soluk almayı, sifonu çekip yere oturmayı becerebildi. Alnını soğuk fayansa dayayıp ağır ağır soluk almaya çalıştı. Berbat durumdaydı, midesinden iğrenç bir öğürtü geldi, ama bu kez kusmadı. Kusmuk bulaşmış kravatını çıkarıp klozetin yanındaki çöp sepetine attı. Birkaç soluk daha aldı.

Kalktı, dermansız bacaklarıyla odasına dönüp kapıyı içeriden kilitledi. Düşünmesi gereken şeyler vardı.

Oleg'i aramak için ahizeyi kaldırdı, ama daha numarayı bile çevirmeden yerine koydu. Öncelikle: Bu konudan hiç kimseye söz edemezdi. Hiç kimseye. O İtalyan restoranında öyle bir konuşma asla geçmemişti. "Odesba" diye bir şey yoktu asla, üzerinde soluk kahverengi bir izin hâlâ görülebiri olduğu gömleğine hiç kimse namlunun ucunu dayamamıştı kesinlikle. Bu lanet olası pislikleri nasıl alt edeceğini düşünecek, onları toz duman edecekti elbet, ama şimdi hiç kimseye tek söz etmeyecekti bundan. Kendisiyle irtibat halinde olan herkes şu an tehlikede sayılırdı. Herhangi bir şey öğrenecek kişinin başına talihsiz bir kaza gelebilirdi. Yakınlarının yeşil ışıktaki yaya geçidinden geçerken her defasında tehlikede olacakları sözü pek çok anlama gelebilirdi. Weronika, Helena ve Monika. Evet ya, Monika, bu adamların elindeki şantaj aracını ellerinden çekip almak için, kendini zor duruma sokan bu aşk macerasına bir son vermeliydi derhal.

Monika'yı aradı. Kısa bir süreliğine görüşmek istediğini söyledi. En resmi ses tonuyla konuştu onunla. Monika kendini soykırımla suçlanıyormuş gibi hissettiğini söyleyerek güldü. Szacki konuşmak istediği konuyu söylemedi. Monika'nın kent merkezinde olmadığını, evde bir metin yazdığını ve bitirene kadar da hiçbir yere çıkmayacağını öğrendi.

"Bir kahve içmeye uğrarım belki," dedi Szacki bunu yapacağına inanmayarak. İlişkilerini bitirmenin olası tüm yolları arasında bu –bir kahve içmeye uğrama – kuşkusuz en kötüsüydü.

Monika buna memnun olmuştu tabii. Nasıl olmasındı ki? Szacki ona evinin adresini sordu, Monika oturduğu caddenin adını söylediğinde ise poflayarak gülmesine engel olamadı.

"Neden gülüyorsun?"

“Andersen Caddesi mi? Varşovalı olmadığın nasıl da belli oluyor hemen.”

“Nedenmiş o?”

“Żoliborz’da oturduğunu söylemiştin de ondan.”

“Tamam, Bielany’da diyelim o zaman.”

“Bielany mı? Kızım, Andersen ta şehrin dışında, şu yüksek apartman bloklarının olduğu Chomiczówka’da.”

“Bielany belediyesine bağlı ama. Hiç de nazik olmadığını söylemek zorundayım bu arada.”

“Kahvenin yanına ponçiki getirsem de mi?”

“Belki o zaman affederim seni. Bunu bir düşüneyim.”

Saat altıya geliyordu. Bankalar meydanında trafiğe takılmış, arabada radyo dinliyordu. Silecekleri en yüksek devirde çalışıyor, kent merkezinde şimşekler çakıyordu, çakan her iki şimşekten biri citroen’in antenine düşüyormuş gibi geliyordu Szacki’ye. Yan yolcu koltuğunda bir paket çörek vardı. Kusalı çok olmamıştı, şimdi de tüm o çörekleri yiyip bir tuzlanmış domuz paçasını dişleyebilecek kadar aç hissediyordu kendini. Çörek paketinin yanında, arabaya yürürken aldığı mentollü gargara suyu vardı. Ağızındaki kustumuk tadını gidermek için park yerindeyken bir kez gargara yapmıştı bununla. Bir kez daha gargara yapıp aracının kapısını açtı ve ağızındaki gargara suyunu ıslak asfalta tükürdü. Durakta bekleyen insanlar ona şaşkınlıkla bakakaldılar.

Saat altı olmuştu. Radyonun sesini açıp haberleri dinlemek için Antiradyo’dan Radyo Zet’e geçti.

“Varşova’da meydana gelen trajik bir olayla başlıyoruz haberlerimize,” dedi spiker neşeli bir şekilde, Szacki bünyesinde engellileri çalıştırdığına göre, bu Radyo Zet daha düşük mü vergi ödüyor yoksa vergiden muaf bir kuruluş statüsünde mi acaba diye düşündü. “Şehir merkezinde, yüksek blokla-

rın ve ağaçların olduğu bir bölgeye yıldırım düşmesi sonucu, yedi yaşındaki kızını anaokulundan almaya gitmekte olan bir kadın hayatını kaybetti. Muhabirimiz Praga semti kuzeyinden bildiriyor.”

Teodor Szacki az kalsın ölecekti. Kulak kesilmiş halde, acıyla ve ölen kadının Weronika olmadığı umuduyla dinliyordu. Aracını otobüs durağına çekip kontağı kapattı.

“Devasa bir gümbürtü koptu. Hayatımda hiç böyle bir şey duymamıştım,” diye heyecanla anlatıyordu yaşlı bir adam. “Karımla evde pencerenin önünde durmuş çakan şimşekleri izliyorduk, ikimiz de severiz bunu. O kadının olabildiğince az ıslanmak için adeta bir ağacın altından diğerine sıçrayarak koştuğunu gördük, ama yine de sıırıslıklam olmuştu.”

Szacki bu sahneyi gözünün önüne getirdi. Altında blucini, üzerinde bedenine yapışmış ıslak tişörtü, ayağında parmak arası terlikleri, yağmurdan ıslanıp koyulaşmış saçları, gözlüğünün camlarındaki yağmur damlalarıyla Weronika’yı görüyordu hayalinde.

“Aniden bir şimşek çaktı ve aynı anda gök gürledi, ölüyorum sandım, bütün ortalık aydınlandı, gözlerim çıkan ışıktan körleşmişti, kadın çığlık bile atmadı galiba. Gözlerim tekrar görmeye başladığında, kadının yerde yattığını gördüm.”

Muhabir: “Bize bunları anlatan kişi Szymanowski Sokağı sakini Bay Władysław’dı. Ambulans olay yerine hemen gelmiş, ancak ne yazık ki, kadın tüm müdahalelere rağmen kurtarılamamış. Kızı şu anda polis psikologlarının gözetimi altında. Ben Radyo Zet’ten Marek Kartaszewski, Varşova Praga’dan bildiriyorum.”

Spiker: “On dokuz haberlerinde konuya tekrar döneceğiz. Varşova Teknik Okulu’ndan atmosferik deşarj uzmanı bir profesör Radyo Zet’in konuğu olacak. Mareşal Włodzimierz Cimoszewicz bugün bir basın toplantısında...”

Szacki dinlemiyordu. Weronika'yı cebinden beşinci kez aramış ve beşinci kez yanıt alamamıştı. Bilincini yarı kaybetmiş halde, bilinmeyen numaralar servisini arayıp Helena'nın Szymanowski Sokağı'ndaki anaokulunun telefon numarasını aldı ve okulu aradı. Telefon meşgul çalışıyordu. Her iki numarayı da sürekli çeviriyordu. İlki yanıt vermiyordu, ikincisi de meşguldü. Çevirdiği numaranın çaldığını duyduğu sırada Oleg'i aramak üzereydi artık. Çalanın hangi numara olduğunu bilmiyordu.

“Anaokulu, buyurun.”

“İyi günler, ben Teodor Szacki, kızım okulunuzda IV. grupta. Karımın kızımı alıp almadığını öğrenebilir miyim?”

Szacki telefondaki kadının “Nasıl yani, hiçbir şeyden haberiniz yok mu sizin?” diye karşılık vereceğinden emindi. Bu sözleri hani neredeyse duymuştu ve karısının Praga semtinde asfalt üzerinde ölmüş halde yattığının, kendisinin dul kaldığının, hayatta en sevdiği varlığı olan kızının da öksüz kaldığının kesinleşeceği o anı ertelemek için telefonu kapatmak geçti içinden.

Helena'yla nasıl yalnız yaşayacaklarını, o boş eve nasıl döneceklerini hayal etti. Böyle bir olaydan sonra gizemli bir gese'li kendisini hâlâ tehdit eder miydi acaba? Monika onunla görüşmek ister miydi? Helena Monika'yı sever miydi? Bu aptalca düşünceleri yüzünden kızdı kendine.

“Bir dakika, bakayım,” dedi telefondaki kadın ve ahizeyi bıraktı.

Szacki polisi telefona çağırmak için gitti kesin diye düşündü. Kadın haberi Szacki'ye kendisi vermeye cesaret edememişti.

Ahizeyi biri aldı.

“Merhaba Teo,” diyen bir erkek sesi duydu Szacki ve fer-yat etmek istedi. Gözyaşları sicim gibi, aralıksız akıyordu yü-

zünden. “Ben Konrad Chojnacki, şu an Kuzey Praga’da çalışıyorum, bir ara BEM’deydim. Geçen yıl hurdacı davasında birlikte çalışmıştık, hatırladın mı?”

“Lanet olsun, söyle artık ne söyleyeceksen,” diye mırıldandı Szacki.

“Ne söyleyeceğim ki?”

“Neyi olacak, gerçeği tabii, lanet olsun.” diyip hıçkırarak ağlamaya başladı. Başka da tek bir söz bile edemedi. Duymak istiyordu artık.

“Tanrım, Teo, neyin var senin? Bekle, karını vereyim telefona.”

Karını mı? Kimin karısını? Neden bahsediyordu bu adam? Arkada bazı fısıltılar duydu.

“Bay Szacki?” Telefonu açan kadının sesiydi bu. “Helena burada değil, annesi yarım saat önce almış.”

Szacki hiçbir şey anlamamıştı.

“Ya yıldırım?” diye sordu, hâlâ ağlıyordu.

“Ah evet, korkunç bir olay. Konrad anlattı bana. Yüce Tanrım, bunun bizim anaokulunda olmuş olabileceğini, bizim okulumuzdan bir çocuğun annesinin ölmüş olabileceğini düşündükçe ağlayasım geliyor. Bu bir trajedi. Telefonu Konrad’a veriyorum tekrar.”

Szacki telefonu kapattı. En kötü zamanda en kötü yerde olan eski bir arkadaşla konuşmak istemiyordu şu an. Başını direksiyona dayayıp gücü kaldığı kadarınca ağladı, ama bu kez rahatlamış olmaktan dolayı. Telofonu çaldı.

“Merhaba, niye bu kadar ısrarla aradın beni? Ne oldu? Marketteydik, telefonu duymamışım.”

Szacki derin bir soluk aldı. Karısına her şeyi itiraf etmek geldi içinden, ama bunu yapmak yerine yalan söyledi.

“Biliyorsun, bazen sana bile söyleyemeyeceğim davalarla uğraşıyorum.”

“Evet, görevimiz gereği susmamız lazım. Bazı davalarda ağzımı sıkı tutmasaydım, ben de işimden olurum.”

“Bugün geç saate kadar çalışmam lazım ne yazık ki ve nedenini pek açıklayamam sana.”

“Kaça kadar?”

“Bilmiyorum. BEM’de olacağım. Fırsat bulduğumda mesaj atarım sana.”

“İyi, ne yapalım, ama Helena üzülecek buna. Normal bir şeyler yemeyi, kola ve çikolatayla beslenmemen gerektiğini unutma. Göbeğin çıkacak ve ben göbekli erkeklerden hoşlanmam. Tamam mı?”

Szacki salata yiyeceğine ciddi ciddi söz verdi, onu sevdiğini ve bunu hafta sonunda Helana açısından telafi edeceğini söyledi. Ardından arabayı çalıştırıp Żoliborz istikametine giden araç seline daldı.

Chomiczówka’daki apartman büyük ve iğrençti – sonuçta Chomiczówka’da bulunan apartmanlardan biriydi işte – ama daire alçak olmasına rağmen bütünüyle güzeldi. Ve bir kişi için şaşırtıcı derecede büyük bir daireydi. Galiba altmış metrekareydi. Szacki’nin elinde bir bardak buzlu beyaz şarap vardı ve Monika’dan kendisine evi gezdirmesini istedi. Evin eski bir televizyon ve baş köşeye kurulmuş büyük, yumuşak bir koltuk bulunan salonu kitaplardan darmadağın haldeydi, Monika daha küçük olan iki odayı yatak odası ve gardrop-depo odası olarak düzenlemişti. Bunun kiralanmış bir daire olduğu belli oluyordu, mutfak mobilyaları, giysi dolapları ve kitaplıklar eve gelenlere “merhaba, bizler Ikea’nın henüz var olmadığı yetmişli yıllarda üretildik,” diyordu. Koridor çam lambri kaplıydı – başka ne olacaktı ki.

Her yerde fotoğraflar vardı. Yapıştırılmış, raptiyelerle tutturulmuş, fotoğraf kaideleri üzerinde yerleştirilmişlerdi.

Kartpostallar, seyahatlerde çekilmiş fotoğraflar, davetlerde çekilmiş fotoğraflar, gazetelerden kesilmiş fotoğraflar. Ama çoğu kişisel fotoğraflardı. Çocukken şişme bir fil üzerindeki Monika, bir deve üzerindeki Monika, yerde yatmış uyuyan Monika, birinin (kendisinin mi?) külotunu kafasına geçirmiş Monika, kayak yapan Monika, deniz kenarındaki Monika, çimenler üzerinde çıplak halde kitap okuyan Monika. Szacki'ye gönderdiği, üzerinde beyaz elbisesiyle deniz kenarında çekilmiş fotoğraf da vardı aralarında. Monika'nın bu fotoğraflarda ne kadar genç ve taze olduğuna baktı Szacki ve kendini korkunç derecede yaşlı hissetti. Yeğenini ziyarete gelmiş amcası gibiydi. Burada ne işi vardı?

Daha önce, henüz arabasındayken ceketini çıkarmış, gömleğinin düğmesini açmış, kollarını sıvamıştı. Ama – ayakları çıplak, üzerinde bir kot şort, önünde Hopper'ın *Gece Kuşları* adlı tablosunun bir röproduksiyonunun basılı olduğu bir tişört olan – Monika'nın yanında bir devlet memuru gibi görünüyordu. Bunu düşününce gülümsedi. Bir devlet memuruydu zaten, başka kim gibi görünecekti ki?

“Geleceğini söyleyince, bu fotoğrafların yarısını kaldırırsam mı acaba diye düşündüm. Kaldırmaya da yeltendim, ama vazgeçtim ve gidip alışveriş yaptım. İspanaklı makarna sever misin?”

“Niye ki?”

“Sonuçta öğle yemeği vakti, kahve içmeden önce bir şeyler yeriz diye düşündüm.”

Monika korkunç gergindi. Szacki'nin gözlerine bakmıyordu, konuşurken sesi çatlıyordu, Szacki'nin elindeki bardakta buz parçaları çatırdıyordu. Monika Szacki'nin etrafında oradan oraya sürekli geziniyor, neredeyse sıçırıyordu. Şimdi de mutfağa koşturmuştu.

“Neden kaldırmak istedin fotoğrafları?” diye bağıarak sordu Szacki arkasından.

“Bazılarında kötü çıkmışım. Ya çok sıska ya çok şişman ya çok çocuksu ya da başka bir şekilde. Sen de görüyorsun ya işte.”

“Ben binlerce sahnede hoş bir kız görüyorum. Tamam, kabul, bunda saçların korkunç. Afro saç modeli için fazla genç değil misin?”

Monika koşturarak geldi mutfaktan.

“Öyle. En azından bu fotoğrafı kaldırmam lazım.”

Tekrar mutfağa koştu. Szacki Monika’yı öpmek istiyordu, ama bunun tıpkı bir önceki günkü gibi kendiliğinden gelişmesini tercih ediyordu. Kendiliğinden olmasını. Üstelik buraya bunun son görüşmeleri olduğunu söylemeye gelmişti Monika’ya. İç çekti. Bunu bir an önce yapsa daha iyi olacaktı. Mutfaka gitti. Monika tencereden bir parça makarna almış, pişip pişmediğini kontrol ediyordu.

“Bir dakika sonra hazır. Buzdolabının üzerindeki dolaptan tabakları çıkarabilirsin.”

Szacki elindeki bardağı tezgahın üzerine koyup dolaba uzandı ve kenarları mavi şeritli iki derin tabak çıkardı. Bunlar Çalışanlar İçin Tatil Fonu’nun tatil merkezlerindeki kantinlerde bulunan tabakları hatırlattı Szacki’ye. Mutfak – uzun olsa da – korkunç derecede dardı. Szacki tabaklar elinde geri döndü ve o akşam ilk kez göz göze geldiler. Monika hemen kaçırıldı gözlerini, ama o kısacık anda Szacki’ye güzel göründü. Hiç olmazsa bir kez güne Monika’nın yanında uyanmak istediğini düşündü Szacki.

Utanmış bir halde bardağını tezgahtan alıp kitaplığa göz atmak için salona geçti. Tüm bu durum ona komik geliyordu. Ne yapıyordu böyle? Birkaç gün önce güzel bir genç kızla bir kahve içmek için sözleşmişti ve – başka herkesin yaptığı gibi

– onunla sevişmek ve onu unutup karısına dönmek yerine, o, Monika'nın gözlerine bakıp birlikte yapacakları bir kahvaltıyı hayal ediyordu. Bu inanılmazdı.

Weronika ve Helena'yı düşününce bir ıstırap duydu. Suçluluk duygusu muydu bu? Pek sayılmazdı. Üzüntüydü daha çok. Yaşamında her şey geçip gitmişti. Bir daha asla genç olmayacaktı, bir daha asla yirmi yaşında bir delikanlının duygularıyla bir aşk yaşamayacaktı, bir daha asla hiçbir şeyi umursamadan aşık olmayacaktı. Bunca duygu hep ikinci planda olacaktı artık. Her ne olursa olsun, eski karısı ve bir kızı olması nedeniyle her kadın için görünür bir kusuru olan – şimdilik sadece orta yaşlı, ama gittikçe yaşlanacak olan – görmüş geçirmiş bir adam olacaktı daima. Herhangi bir kadın kendi çıkarı için onunla olmak isterdi belki, çünkü hep düzgün görünümliydi, ince yapılıydı, sürekli bir işi vardı ve onunla oturup konuşmak mümkündü. Belki kendisi bir kadınla olmayı kabul ederdi, çünkü nihayetinde tek başına yaşamaktansa, iki kişi yaşamak daha kolaydı. Ama biri onun için aşkından ölür müydü acaba? Bundan kuşkuluydu. Kendisi bir kadın için aşkından ölür müydü peki? Acı acı gülümsedi sadece, içinden ağlamak geldi. Yaşı, karısı, kızı – tüm bunlar bir hüküm, tedavi edilemez bir hastalık gibi gelmişti ona aniden. Nasıl ki şeker hastası olan biri ekler pastalar yiyemez, hipertansiyonu olan biri dağlarda koşturamaz ise, Teodor Szacki de aşık olamazdı.

Monika arkasına geçip Szacki'nin gözlerini kapadı.

“Kukumav kuşu gibi ne düşünüyorsun bakalım?” diye fısıldadı.

Szacki başını ondan yana çevirdi sadece.

Monika arkasından sarıldı.

“Bu hiç adil değil,” dedi Szacki sonunda.

“Hey, abartma ama,” dedi Monika yapmacık bir keyifle. “Biraz hiçbir şeyden daha fazladır.”

“Biraz beni hiç ilgilendirmiyor.”

“Daha fazlaya her zaman ulaşılmaz ama.”

“Belki de hiçbir zaman ulaşılmaz.”

“Bunu söylemek için mi geldin buraya?”

Szacki bir an tereddüt etti. Her zamanki gibi yalan söylemeye niyetlendi. Yalan söylemek ne zamandan beri bu kadar kolay geliyordu kendisine?

“Evet. Ve mesele sadece...” diyip duraksadı Szacki.

“Ailen değil, değil mi?”

“Evet. Başka bir şey daha oldu, ama ayrıntılarını seninle paylaşamam, karanlık bir işe bulaştım, seni bunun içine çekmek istemiyorum.”

Monika kaskatı kesildi, ama Szacki’yi bırakmadı.

“Sen beni aptal mı sanıyorsun? Neden gerçeği söylemiyorsun, neden bana gönül eğlendirmek için aşık olduğunu, bir hata yapmış olduğunu, şimdi de karına dönmen gerektiğini söylemiyorsun? Ne diye bu saçmalıkları söylüyorsun? Beni bırakmak için devlet memuru olmanı bahane edeceksin az sonra.”

“Bu bir ölçüde doğru,” diyerek güldü Szacki. “Ve yemin ederim yalan söylemiyorum. Bana ulaşmak için seni kullanabileceklerinden korkuyorum. Gönül eğlendirmek için aşık olma meselesine gelince – inan bana, durum düşündüğünden tamamen farklı.”

Monika ona daha sıkı sarıldı.

“Bugün burada kalacaksın ama, değil mi? Bunu bana borçlusun.”

Szacki bu sahneyi daha önce tüm olası varyasyonlarıyla hayal etmişti, ama böyle bir senaryo öngörmemişti. Monika’nın arkasından antreden geçip yatak odasına gitti ve aniden deli gibi gülmek geldi içinden. *Tıptış tıptış gidiyorsun peşinden*

diye düşündü. *Daima kızışmış halde olan kırmızı kıçlı bonomo maymunu gibi tıptış tıptış gidiyorsun peşinden. Dişi köpek görmüş yaşlı bir köpek gibi tıptış tıptış gidiyorsun peşinden. Orta yaşlı bir salak gibi tıptış tıptış gidiyorsun peşinden. Sende insani hiçbir şey yok şu anda.*

Monika yatak odasının kapısını açıp cilveli cilveli gülümseyince, kahkaha atmamak için yanaklarının iç kısmını ısırarak zorunda kaldı Szacki.

Birbirlerine karşı çok yumuşaktılar, sevişmeye karar vermiş yetişkinler gibi değil, liseliler gibi dokunuyorlardı birbirlerine. Szacki Monika'nın şortunun düğmelerini çözüp onun, şortunu çıkarmak için kalçalarını yatakta kaldırışını, sonra da Hopper'ın *Gece Kuşları* röproduksiyonlu tişörtünü başından çıkarışını izlerken, tek hissettiği soğuk bir meraktı. Ve çok geçmeden Monika'nın yanında çıplak bir halde yatmış, onun vücudunu okşarken, herhangi bir şey hissetmez olmuştu.

Szacki dehşete kapılmıştı. Monika'nın güzel olduğunu biliyordu. Genç olduğunu. İştah açıcı olduğunu. Farklı olduğunu. Her şeyden önce farklı olduğunu. Erkeklerin onun arkasından nasıl baktığını görmüştü. Vücudunun her yerini belki yüz kez hayal etmişti. Ama şimdi, bu vücut seks beklentisiyle önünde uzanmış yatıyorken, ona tümüyle kayıtsız kalmıştı. Dehşete kapılmıştı, çünkü seksüel bir performans gösteremeyeceğini fark etmişti aniden. Vücudu Monika'nın vücudunu arzulamıyordu ve beyninin gösterdiği çabaya kesinlikle kayıtsız kalıyordu. Vücudu ihanet etmek istemiyordu. Ve ihanet etmesinin bir anlamı olmayacağı düşüncesi olmasaydı, her şey başka türlü olabilirdi. Ama erkeğin zihninde belirebilen düşünlerin en kötüsü olan bu düşünce Szacki'nin kaskatı ke-silmesine neden olmuştu. Ne yazık ki, vücudunun kaskatı ke-silmesi gereken bölgesi hariç. İçinin bir yarısını panik, diğer yarısını utanç kaplamıştı. Arzuya yer yoktu artık içinde.

Yok olmak istiyordu.

Sonunda Monika onu kendisine bakmaya zorladı. Şaşırtıcıydı, ama Monika gülümsüyordu.

“Hey, küçük aptal,” dedi Monika. “Burada senin yanında haftalarca yatabileceğimi ve dünyanın en mutlu kadını olacağımı biliyor musun?”

“Hasta herifin tekiyim ben,” diye inledi Szacki üzüntüyle. “Git bana jilet getir. Yaşamak istemiyorum artık.”

Monika güldü.

“Sen bir liseli kadar aptal ve gerginsin. Hadi sarıl bana da birkaç saat uyuyalım. Senin yanında uyumayı hayal ediyorum kaç gündür. Sen bunu asla anlayamazsın.”

Szacki anlamıyordu. Ölmek istiyordu. Monika onu yanına yatmaya zorladı, Szacki’ye arkasından sarıldı ve neredeyse hemen uykuya daldı. Şaşırtıcıydı, ama Monika’nın, sıvışıp kaçabileceği kadar derin uykuda olup olmadığını düşünürken Szacki de uykuya daldı çok geçmeden.

Bunaltıcı bir gece olması nedeniyle birkaç saat sonra terden sıırılsıklam halde uyandı Szacki. İlk anda nerede olduğunu kavrayamadı. Dehşete kapıldı. Ama sadece ilk anda.

Belki – nasıl denir – muhteşem değildi, ama iyiydi. Seksüel hazzın tam doruk noktasındayken, yıllardır hayalini kurduğu kızı sonunda elde etmiş olan, liseden bir arkadaşının hikayesi geldi aklına Szacki’nin; arkadaşı ertesi gün okula gelip sürekli dalgın bir halde sigara içerek “Biliyor musunuz? Tuvalette onu hayal ederek kendimi tatmin ederken daha fazla zevk alıyordum,” diye itirafta bulunmuştu.

Szacki gülmemek için dudaklarını ısırarak zorunda kaldı yine.

Citroen’in saati beşi biraz geçtiğini gösteriyordu, aracını şehrin diğer tarafındaki evinin önüne park ettiğinde güneş gök-

yüzünde iyice yükselmişti. Sessizce eve girdi, antrede soyundu, Weronika üzerinde başka bir kadının kokusunu almasın diye çamaşırlarını çamaşır sepetinin dibine tıktı. Salon-yatak odasındaki masanın üzerinde ince bir kurdeleyle bağlı bir bilgisayar oyununun, *Splinter Cella*'nın piyasaya son çıkan bölümü duruyordu. Üzerinde de bir kart vardı: “Şerifime. W.” Szacki acı acı tebessüm etti.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

18 HAZİRAN 2005, CUMARTESİ

Tüm Avrupa Birliği ülkelerindeki sağlık hizmeti veren kurumlar acı biber, zerdeçal ve hurma yağı içeren gıda ürünlerini piyasadan çekiyor. Bu maddelere kanserojen renklendiriciler katılmış durumda. Yapılan araştırmalara göre, Ruslar devlete ait medya kuruluşlarındaki katı sansürü algılamıyorlar. Torun'daki konferansta doktorlar Polonyalı kadınların seksüel açıdan Alman ya da Fransız kadınlardan daha az aktif olduklarını bildirdiler. Tüm kadınların yüzde otuzu cinsel soğukluktan mustarip. Güvenlik şirketleri çalışanlarının düzenlediği silah atıcılığı müsabakasını UBE takımı kazandı. Lepper, Belka'nın, Balcerowicz'in ve Cimoszewski'nin GS ile işbirliği yapmış olduklarını söyledi. Bu arada bu isimlerden sonuncusu bay ve bayan Kwaśniewski'yle birlikte Lech Wałęsa'nın isim gününde eğlendi. Şu an görevde bulunan cumhurbaşkanı eski cumhurbaşkanına bir şişe kırmızı şarap hediye etti. Varşova'da normallik liderleri - Roman Giertych, Tüm Polonya Gençliği ve URK'lı* dazlaklar - düzenledikleri geçit töreninde yürüdüler. "Pedofiller, eşçinseller, Avrupa Birliği taraftarı bunlar" şeklinde slogan atıldılar. Yurttaşlar başkent'in müze ve galerilerini gece gezebildiler, metroda ise mültecilerin çocuklarının istasyon adlarını bozuk

* Ulusal Radikal Kamp: Ulusal-radikal nitelikli siyasal grup. (Çev.N.)

bir Lehçe'yle nasıl okuduklarını dinleyebildiler.* En yüksek hava sıcaklığı 18 °C, hava bulutlu, az yağışlı.

1

Szacki'nin cuma gününü geçirmeyi nasıl başardığı kendisi için bir muammaydı. Bir baş ağrısıyla ve neredeyse otuz dokuz derecelik bir sıcakla uyanmıştı – daha doğrusu uyandırılmıştı – güne. Kusmak için yataktan kalkıp tuvalete yöneldiği sırada neredeyse bayılacak gibi olmuştu, gözlerinin önünde beliren siyah noktacıkların kaybolmasını beklemek için yere oturmak zorunda kalmıştı holde.

İşyerini arayıp geç geleceğini söylemiş, iki aspirin alıp uyuduğu değil, bilincini kaybettiği – bundan emindi – yatağına dönmüştü.

Öğleden sonra saat ikide uyanmış, bir duş alıp savcılığa gitmişti. Odasının bulunduğu ikinci kata çıkarken, soluk almak için birkaç adımda bir durmak zorunda kalmıştı. Hiçbir şeyinin olmadığı, bunun bir gün boyunca değil, birkaç yıl boyunca genellikle biriktirdiği yoğun dozda duyguya organizmasının verdiği bir tepki olduğu yönünde telkinde bulunmuştu kendine. Ama kendini daha iyi hissetmemişti yine de.

Cep telefonunu ancak masasına geçip oturduktan sonra açmıştı. Monika'dan gelen mesajları görmezden gelip Oleg'in, telesekreterine bıraktığı birkaç mesajını dinlemişti, Oleg her mesajında gittikçe daha öfkeli bir şekilde bağırarak, şayet Szacki kendisini hemen aramazsa, onun için yakalama emri çıkartacağını söylüyordu.

Oleg'i aramış ve yüzbaşı Mamcarz'la görüştüğünden beri

* Dünya Mülteci Günü kapsamındaki etkinlikler. (Çev.N.)

kuşkulandığı bir şeyi öğrenmişti. Teorik olarak şaşırmamalıydı, ama yine de ürpermişti. Ne zaman suça dair gerçek günyüzüne çıksa, bir memnuniyet değil, mide bulandırıcı bir üzüntü hissediyordu sadece. İnsan varlığının tesadüfen ortadan kalkmadığı bir kez daha ortaya çıkmıştı işte. Bir insanının anılarının ve umutlarının, sivri uçlu bir şişin gözden girip o bölgede ince olan kafatası kemiğini delip geçmek için ihtiyaç duyduğu o kısacık anda sönüverdiği çıkmıştı ortaya. İnsan o anda bir şey hissediyor muydu acaba? Bilinci bir süre daha açık oluyor muydu? Gerçi doktorlar hemen öldüğünü söylüyorlardı. Ama bunu gerçekten kim bilebilirdi ki? Bir önceki gün gese'li o gerzek göğsüne dayadığı silahın tetiğini çekseydi, Szacki ne hissederdi acaba?

Soluğunun tekrar kesilmesine neden olan bu düşüncayı kafasından atıp çabucak bir kağıda yapılacak işler listesi çıkarmış ve keşif nitelikli terapi denemesini yapmak için gereken yeri hazırlaması için Kuzniecowa'ı aramıştı. Ardından sırayla Cezary Rudzki'yi, Euzebiusz Kaim'i, Hanna Kwiatkowska'yı, Barbara Jarczyk'ı ve Jadwiga Telak'ı aramıştı. Bu kez kolay olmuştu. Telefonlarına hepsi yanıt vermişti. İlginçti ki, bir şey yolunda gitmiyorsa, hiçbir şey yolunda gitmiyordu, ama bazı şeyler yerli yerine oturmaya başlayınca, her şey insanın lehine dönüveriyordu. "İkisi de doğru," demişti Szacki yüksek sesle, parmaklarını gergin bir şekilde kıvrarak. "İkisi de."

Bir önceki gün olanları göz ardı edip amirinin şaşkınlığının öfkeye dönüşmesini beklemeden, yapmaya niyetlendiği şeyi özetlemişti ona. Jeremiasz Wróbel'le daha önce ayarlamış olduğu randevusuna gitmek üzere çıkmıştı işyerinden. Kediye benzeyen bu doktora birkaç sorusu daha olacaktı.

Va banque' oynuyordu. Şayet başarırsa, soruşturma salı gününe kadar sonlandırılmış olacaktı. Yok şayet başaramazsa, dosyayı rafa kaldırmak gerekecekti. Bir diğer yol "Odesba"nın izini sürmekti tabii, ama bunu ne yazık ki yapamazdı. Yine midesi bulanmıştı.

2

Ama bunlar bir önceki gün olanlardı. Şimdi günlerden cumartesiydi ve saat sabah on bire geliyordu. Szacki Łazienkowska'daki kültür evinin önünde park halindeki Citroen'inde oturmuş, bu Fransız malı canavarının dolaşım sisteminde hidrolik sıvı basıncını düzenleyen pompanın neden bu kadar sık devreye girdiğini anlamaya çalışıyordu. Radyoyu kapattıktan sonra birkaç saniyede bir işitilen düzenli bir tıslama sesi gerçekten sinir bozucuydu. Szacki bu sinir bozucu sesi duymamak için kontağı kapattı.

Nemin yağmur olup gökyüzünden yağmak yerine, havada yükselip her şeye yapıştığı o ıslak yaz günlerinden biriydi bu. Citroen'in camları ardındaki dünya puslu ve bulanıktı, cama ara sıra düşen yağmur damlaları Szacki'nin canını daha da çok sıkıyordu. Teodor Szacki iç çekti, şemsiyesine uzanıp açık gri pantolonunu araç kapısının altına sürüp de pisletmemek için çok dikkatlice indi arabadan. Su birikintilerinin arasından ayaklarını aça aça yürüyüp caddeyi geçti, tuğladan yapılmış o kilise canavarın önünde dikilip – kendine şaşıarak – haç çıkardı. Bir zamanlar, çocukken bir kilisenin yanından her geçişinde haç çıkarmak gibi köklü bir aile geleneğine sa-

* Fr. Kumar oyunlarında eldeki tüm parayı ortaya sürüp risk alarak oynama biçimi (Çev.N.)

hipti. Ergenlik döneminde bu sımaşık – ona öyle geliyordu – dini manifestodan utanmaya başlamıştı ve bu çocukluk alışkanlığını sadece bazen, Katolik bir mabedin önünden geçerken hatırlar olmuştu. Şimdi neden engel olamamıştı kendine peki? Hiçbir fikri yoktu.

Şemsiyesinin altından o çirkin ve iç karartıcı binaya bakıyordu. Bu kilisenin de, Henryk Telak'ın da, yaşamının artık bir daha aynı olamayacak olmasına neden olan bu cinayetin de canı cehennemeydi. Bu meseleyi, sonucu ne olursa olsun, bir an önce başından atmak istiyordu. *Diğerlerine benzedim* diye düşündü yüzünü ekşiterek. Az bir şey kaldı, sonra masamda oturmuş, sabırsızlıkla saate bakarak, işten saat dörde çeyrek kala sıvıysam kimse fark eder mi acaba diye düşüneceğim yine.

Kuzniecowa'nın "Ehliyet ruhsat lütfen," diyen sesi çınladı kulağının dibinde.

"Git işine," diye homurdanarak yanıt verdi Szacki. Şakalaşmak gelmiyordu içinden.

Kilisenin yanındaki binaya, Henryk Telak'ın cesedinin ilmihi eğitim verili küçük salonunda yattığı ve yanağının üzerindeki gri-vişne rengi lekenin Szacki'ye Formula 1 yarış arabasını çağrıştırdığı o iki hafta önce girdikleri girişten girdiler. Yüzü floresan lambaların mor ışığı altında öncekinden çok daha yumuşak görünen peder Mieczysław Paczek ve birkaç sandalye dışında, salon boştu bu kez.

Szacki pederle kısa bir süre konuştu. Bu sırada Kuzniecowa ve Wilcza'daki emniyetten bir teknik görevli keşif nitelikli terapi denemesini kaydetmek üzere salona tripodlu bir kamera kurup karanlık mekana ek projektörler koydular.

Saat on ikiye çeyrek kala her şey hazırda artık, oyunun öğlen gelecek olan başkahramanları eksikti bir tek. Peder Paczek istemeye istemeye kendi yerine döndü, teknik görev-

li. Kuzniecowa'nın elektronik bir aletin üstesinden kadınların üstesinden geldiğinden daha iyi gelebildiği yönünde verdiği teminatlarla huzursuz olmuş halde istemeye istemeye bırakıp gitti oyuncaklarını.

Aynasız ve savcı metal ayaklı ve kahverengi kaplamalı küçük, çirkin sandalyelerde yan yana sessizce oturuyorlardı. Düşüncelere dalmış olan Teodor Szacki sessizce güldü.

“Ne oldu?” diye sordu Kuzniecowa.

“Güleceksin, ama Helena'nın on beş yıl sonra nasıl görüneceğini düşünüyordum. Hep bana mı benziyor olur, ne dersin?”

“Kader o kadar da zalim olamaz.”

“Aman ne komik. Düşünüyorum da, nasıl oluyor da çocuklar ebeveynlerine hiç benzemiyor olabiliyorlar?”

“Öncelikle kendileri oldukları, sonra birilerinin çocukları oldukları içindir belki de.”

“Belki de.”

3

Rudzki ve diğerleri tam zamanında, sanki aynı otobüsle gelmişler gibi neredeyse aynı anda geldiler. Jadwiga Telak her zamanki gibi üzgündü, üzerinde bej renkli keten bir pantolon, benzer renkte balıkçı yaka bir buluz ve ayaklarında topuklu şık ayakkabılar vardı. Saçlarını örmüştü ve bu soruşturma süresince ilk kez – kendisinden on beş yaş büyük ablası gibi değil de – zarif ve mağrur bir güzelliğe sahip, kırk küsur yaşında bakımlı ve çekici bir kadın gibi görünüyordu. Cezary Rudzki iyice toparlamıştı kendini. Polonyalı terapistlerin kralıydı yine – gür kıvr saçları, kıvr bıyıkları, açık renk gözlerindeki delici bakışlar ve insanı “bu anlatıldığında, insan kendini

nasıl hissediyor peki?” sorusu karşısında itirafa cesaretlendiren gülümsemesiyle. Altında şık bir blucin ve üzerinde tüm düğmeleri ilikli spor bir gömlek vardı. Lacivert tüvit ceketi geniş omuzlarına tam oturuyordu. Hiç konuşmadan çirkin sandalyelerde yan yana oturdular. Beklemeye başladılar. Savcı atmosferin muhteşem olduğunu hissediyordu.

Hanna Kwiatkowska bu atmosferi bozmuyordu. Şu geleneksel titremesi eksikti bir tek, aşırı bitkin görünüyor olmasındandı bu belki de, makyajı gözlerinin altındaki morlukları gizleyemiyordu. Saçları hâlâ Polonya faresi rengindeydi, üzerindeki döpyes başkentte resmi geçit yapan diğer on binlercesinden farklı değildi, ama buluzünün dekoltesi ve ince topuklu ayakkabılarının topuk yüksekliği bu kadına biraz fazla aceleyle aseksüel bir münzevi-rahibe etiketi yapıştırıp yapıştırmadığı konusunda düşünmeye zorluyordu Szacki’yi. Barbara Jarczyk Kwiatkowska’yla birlikte girmişti salona – Szacki’nin onu ilk gördüğü andaki gibiydi, kıyafetleri bile aynı olabilirdi. Jarczyk’ın bir zamanlar çok güzel bir kadın olduğunu, şimdi de – şu etine dolgunluğu olmasa – hoş bir kadın olarak değerlendirmeye layık olabileceğini düşünen Szacki’ye gülümsedi Jarczyk. En son gelen Euzebiusz Kaim oldu, on ikiyi bir iki dakika geçe geldi. Kendine güvenli duruşu ve klasiyle her zamanki gibi ıslıl ıslıl parlıyordu. Üzerindeki hafta sonu kıyafeti gese’li o aşağılık herifin bile düzgün değil, şık bulacağı türdendi. Ayakkabılarının ve pantolonun fiyatı ayrı ayrı, Szacki’nin takım elbisesinin fiyatı kadar olmalıydı. Kolları katlanmış kalın beyaz gömleği Brad Pitt’in gardrobundan çıkmış gibiydi.

Hepsi oturunca, Szacki tuvalete gitmek isteyip istemediklerini sordu. Hiçbiri istememişti.

Savcı derin bir soluk alıp konuşmaya başladı.

“Benim ve şu an burada bulunan komiser Kuzniecowa’nın

iki hafta önce bu salonda ne olup bittiğini daha iyi anlamamıza yardımcı olacak, keşif nitelikli bir terapi denemesi yapmak üzere çağırdım sizleri buraya. Elbette ki, hepinizin hikayesini biliyorum, aile dizimi terapisi kuramını biliyorum, ki bunu bana açıkladığı için Bay Rudzki'ye içten teşekkürlerimi sunuyorum, ama buna rağmen böyle bir terapi denemesi yapmak benim için elzemdi. Sizlerde kuşkusuz ki olumsuz duygular uyandıran bu mekanda bir kez daha bulunmak zorunda kaldığınız için sizlerden özür diliyorum. Burada bulunmanın sizler için nahoş bir durum olduğunu biliyorum ve bu denemenin olabildiğince kısa sürmesini sağlamaya çalışacağıma söz veriyorum.”

Szacki daha önce hazırladığı konuşmayı ezberden okuyordu, söylediklerinin ne kadar ruhsuz olduğunun farkındaydı, ama konuşmasının tarzı umurunda bile değildi. Onların dikkatini dağıtıp bunun iki hafta önce yaptıkları terapinin basit bir tekrarı olacağına inanmalarını sağlamalıydı. Salonun bir köşesinde durmuş, tırnaklarını kemirerek dikkat kesilmiş halde kendisini dinleyen Oleg'e bakmamaya çalışıyordu.

Rudzki ayağa kalktı.

“Hastaları iki hafta önceki terapidе konumlandırıdığım gibi mi konumlandırayım?” diye sordu.

“Buna gerek yok,” dedi Szacki sakince. “Bunu ben yapacağım, bu sayede mekanizmanın işleyişini daha iyi anlayabileceğim.”

“Böyle olacağına inanmıyorum,” diye konuşmaya başladı Rudzki üstünlük taslayarak.

“Ama ben inanıyorum,” diyerek kaba bir şekilde Rudzki'nin sözünü kesti Szacki. “Ve bu da birinci sınıf öğrencilerine verilen bir ders değil, en ciddi suç konusunda yürütölen bir soruşturmaya ilişkin olarak savcılığın yürüttüğü keşif nitelikli bir terapi denemesi. Bu nazik bir rica değil, ne yapaca-

ğıma dair verilmiş bir bilgiydi, bu yüzden izin verin de işimi yapayım.”

Szacki bu kaballığıyla ileri gitmişti, ama doktoru daha işin başında frenlemesi gerekiyordu, yoksa doktor Szacki'nin her hareketine karşı çıkardı. Ama savcı buna izin veremezdi.

Terapist omuzlarını silkip hoşnutsuzca yüzünü buruşturdu, ama bir şey söylemedi. Szacki Rudzki'nin yanına gidip elinden tutarak onu salonun ortasında konumlandırdı. Alaycı bir şekilde gülümseyen Cezary Rudzki durduğu yerin – diğerlerinin duracağı yerler gibi – tesadüfi olmadığından, Szacki'nin bir önceki gün doktor Jeremiasz Wróbel'le yaptığı çok uzun görüşme sonucunda belirlenmiş olduğundan kesinlikle kuşkulandığını düşünüyordu.

Szacki Barbara Jarczyk'ı elinden tutup Rudzki'nin sağında konumlandırdı. Rudzki ve Jarczyk şimdi omuz omuza durmuş, kapıya doğru bakıyorlardı. Terapistin yüzündeki o alaycı gülümseme kaybolmuştu, huzursuz bir şekilde savcıya baktı. Szacki Rudzki'nin olduğu tarafa dostça bir göz kırptı.

Ardından Hanna Kwiatkowska'yı Rudzki ve Jarczyk'ın karşısında, yüzü onlara dönük şekilde konumlandırdı. Kaim'i kenarda, düzenin biraz dışında konumlandırıp Kwiatkowska ile Jarczyk ve Rudzki'nin arasındaki mesafenin aşağı yukarı ortasına denk gelen noktaya bakmasını söyledi ona. Szacki elini tutunca, ona şaşkınlıkla bakan Jadwiga Telak'ı bu noktaya yakın bir yerde konumlandırdı. Jadwiga Telak bu terapi denemesine katılmak zorunda kalacağını ummuyordu muhtemelen. Ama Kwiatkowska, Jarczyk ve Rudzki'nin onu rahatça görebileceği kadar kenarda, “x” noktasına yakın ve yüzü bu noktaya dönük şekilde dikildi nazikçe.

Rudzki'nin yüzü kağıt gibi bembeyaz olmuştu. Szacki'nin nereye varmak istediğini kesinlikle anlamıştı artık. Ama bunun bir tesadüf olduğunu, savcının herhangi bir sonuca ulaş-

maya çalışırken bilmeden böyle bir konumlandırma yaptığını ümit ediyordu hâlâ.

“Doktor bey,” dedi Szacki. “Terapi sırasında sorulacak en önemli sorunun ne olduğunu lütfen söyler misiniz bize. En azından en önemlilerinden birinin ne olduğunu. Biri size buradaki gibi bir dizim gösterseydi, yöneltecek olduğunuz soruyu.”

Söylenen her bir sözcük boş salonda anormal derecede yüksek sesle çınılıyordu, ayrıca bu sözcüğe alçak sesli bir yankı eşlik ediyordu. Ama Szacki’nin sorusunun ardından salona düşen sessizlik çok daha keskindi.

“Bunu söylemek güç,” diye omuzlarını silkerek yanıt verdi Rudzki sonunda. “Bu dizim oldukça rastgele yapılmış gibi geliyor bana, burada hiçbir düzen göremiyorum. Şunu anlamalısınız ki...”

“Madem söylemek istemiyorsunuz, ben söyleyeyim o halde,” diyerek Rudzki’nin sözünü kesti Szacki yine. “Soru şöyle olacak: Burada kim yok? Kim eksik? Ve aslında sizler burada olmayan birine bakıyorsunuz şu anda. Bu kişinin yeri boş. Ama bu yere komiser Kuzniecowa’u koyarak, bu sorunu kolayca çözebiliriz.”

Szacki polisin yanına gidip elinden tuttu, polis Szacki’ye dudaklarıyla bir öpücük gönderdi. Szacki daha sonra bu aynasız öldüreceğine içinden yemin edip Kuzniecowa’u “x” noktasında, Kwiatkowska ile Jarczyk ve Rudzki’nin tam ortasında, Jadwiga Telak’a çok yakın bir şekilde konumlandırdı. Kuzniecowa’u yüzü Jadwiga Telak’a dönük bir şekilde konumlandırmıştı. Jadwiga Telak yutkunup geri çekilmek ister gibi bir hareket yaptı.

“Lütfen yerinizde kalın,” diye hırladı Szacki.

“Lütfen onun önünü açın hemen,” diye bağırdı Jarczyk, Kwiatkowska’yı görebilecek şekilde eğilmeye çalışarak.

“Lütfen onun önünü açın hemen, anlıyor musunuz?” Sesi titriyordu, ağlamak üzereydi.

“Tehlikeli bir oyun oynuyorsunuz, savcı bey,” diye tısladı Rudzki Jarczyk’a sarılarak. Kadın da Rudzki’ye sarıldı. “Hangi güçleri harekete geçirdiğinizi bilmiyorsunuz. Tüm bu “denemenin” kaydediliyor olmasına seviniyorum, bunları söylerken neyi kastettiğimi anladığınızı ümit ediyorum. Lütfen acele edin.”

“Acele et,” diye homurdandı Kuzniecowa yutkunarak. “Ben masallara inanmam, ama durduğum yerden hemen ayrılmazsam bayılacağım. Kendimi gerçekten korkunç hissediyorum.”

Szacki başıyla onayladı. Zafer yakındı. Kuzniecowa derin derin soluk alıyordu, karşısında duran Jadwiga Telak’ın gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Kadın Szacki’nin direktifine uyup yerinde kalmıştı, ama vücudunu acayip bir şekilde eğerek, Kuzniecowa’dan olabildiğince uzaklaşmaya çalışmıştı. Buna rağmen Kuzniecowa’a bakıyordu hâlâ. Jarczyk korkuyla savcıya bakmakta olan Rudzki’nin kollarında kasılmalarına engel olmaya çalışıyordu. Rudzki’nin Szacki’nin niyetinin ne olduğuna dair bir kuşkusu kalmamıştı artık. Kwiatkowska gözlerini Kuzniecowa’un geniş sırtından bir an olsun ayırmıyor, hafifçe gülümsüyordu. Kaim kollarını göğsünde kavuşturmuş sakince duruyordu.

“Tamam da, biz şimdi Bay Telak’ın ailesini mi oynuyoruz, komiser bey de Bay Henryk Telak mı?” diye sordu Kaim. “Doğrusunu söylemek gerekirse, kimin kim olduğunu tam olarak anlayamadım ben.”

Szacki ceketini çıkarıp sandalyenin sırtına astı. Şıklığın canı cehennemeydi, ter içinde kalmıştı. Derin bir soluk aldı. Bu kilit andı işte. Şayet bu insanlar Szacki kimin kimi oynadığını söyledikten sonra sükunetlerini korurlarsa, bunu tahmin

edip de nasıl davranacaklarını önceden düşünmüşlerse, bu iş biterdi, onlarla nazikçe vedalaşıp soruşturmanın iptali kararını yazmak kalırdı Szacki'ye. Şayet Szacki'nin söyledikleri onları şaşırtırsa ve bir patlama yaşarlarsa, bu insanlardan biri bu salondan elleri kelepçeli çıkacaktı.

“Komiser Kuzniecowa bu dizimin kilit kişisi aslında,” dedi Szacki. “Her ne kadar Henryk Telak olmasa da. Aksine, Henryk Telak tarafından öldürülmüş olan bir adam bu.”

Jadwiga Telak inledi, ama Szacki bunu önemsemeyip konuşmaya devam etti.

“Siz,” diyerek Kaim'i işaret etti, “bu adamın en iyi dostu, sırdaşı, günah çıkartıcısı ve dayanağısınız. Sizler,” diyerek Jarczyk ve Rudzki'ye döndü “onun anne ve babasısınız. Siz,” diyerek Kwiatkowska'ya döndü hemen “erkek kardeşinin cesedini dramatik bir şekilde bulmuş olan kız kardeşisiniz. Siz de” diyerek Jadwiga Telak'a baktı üzüntüyle “bu adamın en büyük, en gerçek ve en içten aşkıysınız, bu adamın adı..,” diyerek cümlesini tamamlaması için Jadwiga Telak'ı işaret etti eliyle.

“Kamil,” diye fısıldadı Jadwiga Telak ve gözlerinden yaşlar akan Kuzniecowa'nın yüzüne hayranlıkla bakarak dizlerinin üstüne çöktü. “Kamil, Kamil, Kamil, sevgilim, yokluğunu nasıl da hissediyorum, nasıl da çok hissediyorum. Her şey bambaşka olabilirdi...”

“Kızımın önünü açın,” diye bağırdı Jarczyk. “Kızımı göremiyorum, o kızımın önünü kapatamaz, o öldü, bunca yıldır ölü o. Yalvarırım kızımın önünü açın, onu görmek istiyorum.”

Szacki Kuzniecowa'u Jarczyk'la Kwiatkowska arasında durmayacak şekilde birkaç adım geri çekti. Kwiatkowska sürekli melankolik bir gülümsemeyle, hiç konuşmadan gözleriyle polisi takip ediyordu. Jadwiga Telak ellerini onu tutmak istercesine Kuzniecowa'a doğru uzattı; Jarczyk kızına bakarak

sakinleşmişti. Sadece Rudzki kenarda duran savcıya nefretle bakıyordu.

“Bunu derhal kesmenizi istiyorum,” dedi soğuk bir şekilde.

“Şu durumda benden herhangi bir şey isteyebileceğinizi sanmıyorum,” diye yanıt verdi Szacki sakince.

“Bu kadınlar için bunun ne anlama geldiğinin farkında bile değilsiniz. Denemeniz onların psikolojisinde kalıcı bir iz bırakabilir.”

“Benim denemem mi?” dedi Szacki, kan beynine sıçramıştı, kendine güçlkle hakim oluyordu. “Benim denemem mi? Sizlerin soruşturmanın sürdüğü iki hafta boyunca polise ve savcılığa yalan söylemiş olduğunuz çıktı ortaya. Psikoloji, özellikle sizin psikolojiniz benim umurumda bile değil, benim derdim kanunu çiğnemiş olanları mahkemeye çıkarmak. Ayrıca en önemli sorunun yanıtını bilmiyoruz henüz: Bu yılın 4 Haziran’ı 5 Haziran’a bağlayan gece yarısında bu mekanda Henryk Telak’ı hanginiz öldürdünüz? Ve sizi temin ederim ki, şu an burada bulunan bir kişiyi buradan polisin götüreceğine emin olmadan, “benim” denememi sonlandırmayacağım.”

“Onu öldürmek istememiştik.” Hanna Kwiatkowska salona girdiğinden beri ilk kez konuşmuştu.

Savcı Teodor Szacki ciğerlerindeki havayı yavaşça dışarı bıraktı.

“Ne yapmak istemiştiniz peki?”

“Ne yapmış olduğunu anlamasını, intihar etmesini istemiştik.”

“Kapa çeneni kızım, ne dediğini bilmiyorsun sen!” diye bağırdı Rudzki.

“Of, kes şunu baba. İnsanın, oyunu ne zaman kaybettiğini bilmesi lazım. Her şeyi bildiklerini görmüyor musun? Bu bitmez tükenmez planlardan, yalanlardan bıktım usandım artık. Kamil’in öldüğünü sonunda kabulleninceye kadar yıllarca

komadaymış gibi yaşadım, bunun bana nelere mal olduğuna dair hiçbir fikrin yok. Tam sonunda normal bir şekilde yaşamaya başlamıştım ki, kendi ‘gerçeğinle’, kendi ‘adaletinle’ ve kendi ‘telafi isteğinle’ çıktın ortaya. Senin şu kahrolası intikam planın başından beri hiç hoşuma gitmiyordu, ama hepiniz o kadar ikna olmuş, o kadar emin, o kadar ikna ediciydiniz ki,” diyerek bezginlikle elini salladı. Szacki o ana kadar hiç kimşenin sesinde böylesi bir acı hissetmemişti kesinlikle. “Sendeymiş, Euzebiusz da, hatta annem de. Ah Tanrım, ne yaptığımızı düşündükçe... Rica ediyorum, baba. Hiç olmazsa şimdi doğru düzgün davran. Bu yalanlara daha fazla gömülürsek, asıl bu psikolojilerimizde ‘kalıcı izler’ bırakacak. Ve inan bana, buna savcı beyin yaptığı şey neden olmuş olmayacak.”

Kwiatkowska yılmış bir halde yere oturup elleriyle yüzünü kapattı. Rudzki ona keder ve sevgiyle baktı, yıkılmış görünüyor. Buna rağmen hiçbir şey söylemedi. Herkes susmuştu. Kıpırtısızlık ve sessizlik idealdi, Szacki bu olanların sanki gerçek olmadığı, üç boyutlu bir fotoğrafa bakıyor olduğu gibi tuhaf bir izlenime kapıldı bir an. Sımsıkı kapalı ağızla Szacki’ye bakmakta olan ve öylece bekleyen Rudzki’yi izliyordu. Terapist bunu yapmayı hiç istemediği belli olmasa da, konuşmaya başlamak zorundaydı. Başlamak zorundaydı, çünkü başka çıkış yolu yoktu. Sürekli birbirlerine bakmakta olan bu iki adam bunu çok iyi biliyordu.

Sonunda Rudzki derin bir soluk alıp konuşmaya başladı.

“Hanna haklı, onu öldürmek istememiştik. Yani ölmesini istemiştik, ama onu öldürmek istememiştik. Bunu açıklamak güç. Aslında kendi adıma konuşmalıyım – ölmesini isteyen bendim ve diğerlerini buna katılmaya zorladım.”

Szacki tek söz etmeden tek kaşını kaldırdı. Hepsi çok fazla Amerikan filmi izliyordu. Cinayet sınıfta sapanla taş atmaya benzemezdi. Suçu arkadaşlar memnun olsun diye kendi üstü-

ne almak mümkün değildi öyle, Kwiatkowska ise bunu idrak edemeyecekti.

“Tam olarak nasıl olacaktı peki?” diye sordu Szacki.

“Nasıl yani? Doğru mu anladım? Intiharı mı nasıl olacaktı?” Szacki başını olumsuz anlamda salladı.

“Henryk Telak’ı intihara sürüklenme fikri aklınıza geldiği andan itibaren yaptığınız planın seyri nasıl olacaktı? Sanırım bu tür şeyler bir hafta sonu planlanmayacak kadar detaylıdır.”

“En zor kısmı işin başlangıcı, yani Telak’a yaklaşmaktı. Onun dikkatini çekmek için evladın ölümünden sonraki yaşam konulu bir terapi konferansının el ilanlarının basımını onun firmasına sipariş ettim. Sonra baskıları istediğim gibi yapmadıkları yalanını söyleyerek Polgrafeks’te kavga çıkardım. Müdürle görüşmek istediğimi söyledim. Konuşmamızı Telak’ın kendisinden söz etmeye başlayacağı doğrultuda yönlendirmeyi başardım. Terapi için bana gelmesini önerdim. Direndi, ama onu ikna ettim. Geldi. Altı ay boyunca geldi. O lanet olası pislikle, oğlumun katiliyle her hafta bir saat geçirmenin benim için ne demek olduğunu biliyor musunuz siz? Onun o kahrolası “terapisini” yürütmenin? Koltukta oturuyor ve acaba kafasına ağır bir şey indirsem de bu işi halletsem mi diye düşünüp duruyordum hep. Sürekli bunu yaptığımı hayal ediyordum. Tekdüze.”

“‘Terapi’ sözcüğünü tırnak içine alabileceğimizi düşünüyorum,” dedi Szacki. “Seanslarınızın amacı herhangi bir tedavi değildi çünkü.”

“Henryk bu seanslar sonrasında korkunç bir hale gelmişti,” dedi Jadwiga Telak sessizce, derin derin ve sürekli Kuzniecowa’ya bakarak. “Her seanstan sonra daha da kötü olduğu izlenimine kapılıyordum. Ona bunu bırakmasını söyledim, ama o seyrin böyle olması gerektiğini, bunun böyle işlediğini, krizin iyileşmeden önce derinleştiğini açıkladı bana.”

“Cezary Rudzki’nin kim olduğunu biliyor muydunuz?”

“Hayır. O sırada bilmiyordum.”

“Ne zaman öğrendiniz peki?”

“İki hafta önceki terapiden kısa bir süre önce. Cezary bana gelip kendini tanıttı... Her şeyi bir çırpıda anlattı. Gerçekten her şeyi. Henryk’ın ne yapmış olduğunu, kendilerinin ne yapmak istediklerini söyledi. Şayet bunu yapmalarını istemezsem, Henryk’ı rahat bırakacaklarını söyledi.”

Jadwiga Telak susup dudağını ısırды.

“Bunu yapmalarını istediniz mi peki?”

Jadwiga Telak başını olumsuz anlamda salladı.

“Haklısınız, bu terapinin amacı tedavi etmek değildi,” diyerek anlatmaya devam etti Rudzki, savcının dikkatini Jadwiga Telak’ın üzerinden çekmek istediği aşıkardı. “Oğlumu kaybetmeme neden olan kişinin kesinlikle o olduğundan emin olmak istedim önce. Gerçek daha ilk seansta itiraf etti bunu. Bir şekilde kamufle ederek tabii, onu polise ihbar edeceğimden korktu belki de, ama itirafının tek bir anlamı vardı. Sonra... Ayrıntılara girmiyorum, ama benim amacım Telak’ta kızının ölümüne dair olabildiğince büyük bir suçluluk duygusu uyandırmak ve ona şayet kendi hayatına son verirse, bunun oğlunu kurtarabileceği telkininde bulunmaktı. Bu da gerçekte aslında.”

“Kamil’den, oğlunuzdan hiç söz ettiniz mi sonrasında?”

“Hayır. Onu buna zorlasaydım, söz edebilirdik tabii, ama buna dayanamamaktan korktum hep. Anne ve babasına, kendi kurduğu ailesine odaklandım, içindeki suçluluk duygusunu beslemek için birkaç şey söyledim. Onu aile dizimi terapisi uygulamadan intihar etmeye yönlendirmeyi başaracağıma inanıyordum içten içe, ama o lanet olası pislik yaşama çok bağlıydı. Kendini ne zaman daha iyi hissedeceğini sorup duruyordu. Tanrı şahidimdir ki, benim için güç anlardı bunlar.

Sonunda bir aile dizimi terapisi hazırladım. Terapinin senaryosunu, senaryonun –Telak’ın olası davranışlarını göz önünde bulundurarak– farklı varyasyonlarını yazdım uzun bir süre boyunca. Hellinger’in kadın hastasını intihara sürükleyen, Lipsk’deki o terapi seansını onlarca kez analiz ettim, intihara sürükleyecek en güçlü duyguları, sözcükleri bulmaya çalıştım. Her şeyi kuru kuruya yapmak zorundaydım, bunu insanlar üzerinde denemek mümkün değildi ve bu zalimlik olurdu. O ödleğin kendini asmayacağı ya da bileklerini kesmeyeceği, sakinleştirici hap yutmanın onun için en kolay yol olacağı sonucuna varmıştık Barbara’yla. Bu yüzden terapiye Telak için en kötü anda ara verip ona çok güçlü haplar verdik.”

“Koridorda yürüyorduk,” dedi Jarczyk aniden, kocasının onaylamayan bakışlarına aldırmadan. “ben zar zor ayakta duruyordum, onun başı önündeydi, yüzü grileşmiş, kamburu çıkmıştı, acı içindeydi. Bir an acıdım haline, vazgeçmek istedim, dayanmasını söylemek istedim. Ama Kamil’i, ilk evladımı hatırladım. Kendimi toparlayıp çocukları için üzgün olduğumu, onun yerinde olsam bununla yaşamaktansa herhalde ölmeyi tercih edeceğimi söyledim. Kendisinin de bunu düşündüğünü itiraf etti. Aslında sadece, bunu nasıl yapacağını düşündüğünü. Ben olsam, sakinleştirici hapları tercih edeceğimi söyledim. Güçlü sakinleştirici haplar kullandığımı, bu yüzden bunu ben yapacak olsam, bunun benim için kolay olacağını söyledim. Birkaç tane daha fazla almanın yeterli olacağını. Bunun güzel bir ölüm olacağını söyledim ona. Sakin sakin uyuyup bir daha uyanmamanın. Benden hap şişesini aldı.”

Jarczyk susup elini kır saçları arasından geçiren – Szacki yorgun olduğu zamanlarda kendisinin de aynı hareketi yaptığını düşündü – ve bu iyi tasarlanmış cinayet planını anlatmaya devam eden kocasına baktı korkuyla.

“Telak’ın şu kahrolası ses kayıt cihazı ve her şeyi kayda alına takıntısı olmasaydı, bundan söz etmezdim, ama madem kaydetmiş, anlatmam lazım. Hanna’nın Telak’ın ölmüş kızı rolünü yapması biraz teatraldı.” Kwiatkowska “biraz” sözcüğünün uygun sözcük olmadığına kuşku bırakmaz bir şekilde baktı babasına. “Ama bunun bardağı taşıran son damla olacağını düşündüm. Böyle bir şeyden sonra Telak’ın banyoya koşup o hapları yutacağını ve öleceğini. İntikamımız alınmış olacaktı böylece.”

Teodor Szacki görünürde sakın bir şekilde dinliyordu. Ama aslında sadece, duyduğu tiksintiyi belli etmeyecek kadar hakim oluyordu kendine. Midesinin bulandığını hissetti yine. Rudzki’ye karşı hissettiği antipati neredeyse fizikseldi. *Bu ne ödle bir baba* diye düşündü. Madem intikam almak istiyordu, Telak’ı öldürüp cesedini gömebilir ve bu işi hallettiğini düşünebilirdi. Bu iş genellikle böyle yapılıyordu çünkü. Ama o bunu yapmamış, işe karısını sokmuştu, kızını sokmuştu – böylece Telak’a benzemişti – Kaim’i sokmuştu. Neden? Bu işin sorumluluğunu hepsine yüklemek için mi? Suçu onların üstüne yıkmak için mi? Kim bilir.

“Kendinizi kutlayabilirsiniz,” dedi Szacki alaycı bir şekilde. “Henryk Telak karısına Bartosz’u kurtarmak için intihar etmeye karar verdiğini söylediği bir veda mektubu kaydedip odasına dönmüş ve o hapları yutmuş. Bütün şeyeyi. Az kalsın başarıyormuşsunuz.”

Cezary Rudzki şok olmuş görünüyordu.

“Nasıl yani? Anlamadım... Ama o halde niçin...”

“Çünkü hemen sonrasında fikrini değiştirip kusmuş, eşyalarını toplayıp odasından çıkmış. Belki korktu, belki de ailesiyle vedalaşmak için intiharını birkaç saat erteledi. Bunu asla öğrenemeyeceğiz. Aslında bu önemli değil. Önemli olan,

Henryk Telak'ın gece yarısı saat bir sularında eşyalarını toplayıp pardesüsünü giydiği ve odasından sessizce çıktığı. Koridoru geçip daha birkaç saat öncesinde terapi yaptığınız salona girmiş ve..." Szacki cesaretlendirir bir şekilde Rudzki'yi eliyle işaret etti. Safrası ağzına geldi. Gözlerinin önüne yarış arabasını çağrıştıran o görüntü gelmişti yine.

Terapist çökmüştü. Gururla dimdik duran gövdesine tam oturan ceketi aniden çok büyük gelir olma us, saçları matlaşmış, bakışları keskinliğini kaybedip yana kaymıştı.

"Daha sonra ne olduğunu anlatacağın," dedi Rudzki sessizce. "Şayet önce siz benim birkaç soruma yanıt verirsiniz. Tüm bunları nasıl anladığınızı bilmek istiyorum."

"Güldürmeyin beni lütfen," dedi Szacki burnundan soluyarak. "Keşif nitelikli bir terapi denemesi bu, dedektif romanı değil. Sizlere soruşturmanın seyrini baştan sona anlatacak değilim. Tek bir parlak soruşturma unsuruna değil, yüzlerce unsura zahmetli bir şekilde ulaşmak durumunda kalmış olduğumuz için de anlatmam gerçi."

"Yalan söylüyorsunuz, savcı bey," diyerek kibarca gülümsemiş terapist. "Ben sizden anlatmanızı rica etmiyorum, size şart koyuyorum. Sonrasında ne olduğunu öğrenmek istiyormusunuz? O halde soruma yanıt verin lütfen. Aksi halde, sonrasında ne olduğunu hatırlamadığımı tekrarlayıp dururum."

Szacki tereddüt etti, ama sadece kısacık bir an. Şayet şimdi inatlaşırsa, suçu mahkemede kanıtlamanın mümkün olmayacağını biliyordu. Onların bu çetrefilli intikam planının hukuki tanımını yapma konusunda bile sorun yaşırdı.

"Dört unsur vardı," dedi Szacki sonunda. "Birbirleriyle çok daha önce ilişkilendirmiş olmam gereken dört unsur. İlginç olan şu ki, bunlardan ikisi tümüyle tesadüfi, davayla doğrudan ilgisi olmayan unsurlar. İlk unsur sizin için iki yüzü

keskin bir silah olan aile dizimi terapisiydi. Herkesi kontrol edebildiniz, ama Telak'ı edemediniz.”

“Bu konuyu kiminle görüştünüz?” diyerek sözünü kesti Szacki'nin.

“Jeremiasz Wróbel'le.”

“İlahiyat Fakültesi'ndeki bir derse davet etmeyecek olsam da, iyi bir uzmandır kendisi.”

Szacki gülümsemedi bile.

“Tüm terapi boyunca Telak ısrarla birine bakıyordu. Kime? Hiçbir fikrim yoktu. Daha önceki partnerlerin – şayet gitmelerine izin verilmemişse – çocuklar tarafından temsil edildikleri ilkesinden hareket ettin. Ve sonraki ilişkiden olan çocuğun yitirilmiş partneri temsil ettiği ilkesinden. Henryk Telak'ın eskiden dramatik bir şekilde yitirdiği bir sevgilisi olduğundan emindim. Onun ölümünden kendini sorumlu tutmuş olabileceğinden kuşkulandım. Doktor Wróbel'le bunun en olası şey olduğunu belirledik. Ve kızı Kasia'nın kendisini Telak'ın yitirdiği sevgilisiyle bilinçsizce ve onun ardından ölüme gidecek kadar güçlü bir şekilde özdeşleştirmiş olduğunu. Bartosz da babasının suçunu üstlenmek ve onun sevdiğine kavuşma hayalini gerçekleştirmek için ölecekti. Ama polisin Henryk Telak'ın geçmişine yönelik yaptığı çetin araştırma bir sonuç vermedi. Ne bir sevgilisinin ne de büyük bir aşkının izine rastlandı. Görünen o ki, Henryk Telak'ın hayatındaki tek kadın sizdiniz.” Szacki Telak'ın dul eşi Jadwiga Telak'ı işaret etti eliyle. “Henryk Telak'ın cüzdanı olmasaydı, bir çıkamaz sokağa girmiştik – cüzdanı olay yerinde bırakarak büyük bir hata yapmış oldunuz. Ve bu da ikinci unsurdu. Telak'ın cüzdanındaki en ilginç şey, aynı rakam dizisinin düzenli bir şekilde tekrarlanmış olduğu loto kuponlarıydı. Bu rakamlar Kasia Telak'ın öldüğü tarih ve saati öğreninceye dek hiçbir şey ifade etmedi bana. Kuponlardaki rakamların tarih – tam

olarak 17 Eylül 1978 ya da 17 Eylül 1987– ve saat –22– olduğunu anladım o zaman. Genç kız söz konusu tarihten yirmi beş ya da on altı yıl sonra, aynı gün, aynı saatte intihar etmişti. Gazeteleri taramaya başladım ve pek çok haber arasında Kamil Sosnowski cinayetine dair bir habere rastladım. Teorik olarak bu iki olayı birbirine bağlayan hiçbir şey yoktu, ama bir an şöyle düşünmeye başladım: Eksik parça bir erkek olabilir mi? Bu, Henryk Telak’ın bir gay olduğu anlamına mı geliyor? Ya dikkatimi Telak çiftinin evliliklerinin vermem gereken yönüne vermediysem? Ya dizimdeki eksik parça Bayan Jadwiga’nın ölmüş sevgilisiyse? Telak’ın rakibiye? Bu kişinin ölümü Telak için hayatındaki talihli anlardan biri olurdu. Ölüm tarihiyle loto oynayacak kadar.

Bu etapta bunda çetrefilli bir anlam olduğunu, tüm terapinin de gerçekten etkili bir gücü olduğunu düşündüm. Hellinger ölmüş partnerine sadık kalmak isteyen kişinin onun ardından gideceğini – öleceğini, bir hastalığa yakalanacağını iddia ediyor. Bu mantıklı olabilirdi, ama bu olayda Bayan Jadwiga’nın yapması gereken şeyi kızı yapmıştı. Üstelik şayet bir kadın daha önce bir adamı çok sevmişse, o adamı genellikle kadının oğlunun temsil ettiği ilkesi aile dizimi terapisinin temel ilkelerinden biriydi. Bu da Bartosz’un hastalığını açıklıyordu. Sizin oğlunuz da kalp hastasıydı, yanılıyor muyum?”

Rudzki başıyla onayladı.

“Nasıl oldu bilmiyorum” diye devam etti Szacki. “Ama şu harika varsayıma güvendim: Henryk Telak bir şekilde – belki de doğrudan – karısının sevgilisinin seksenli yılların sonundaki cinayetine karışmıştı. Onun işlediği bir suçun kızını intihara götürmüş olduğu ve oğlunun ölümcül hastalığıyla bir ilgisi olduğu öğreniliyor terapi sırasında. Açıklanamaz bir şekilde, o “bilen alan” sayesinde bunu karısı da hissediyor.

Bayan Jadwiga'nın duyguları, bunlar arasında da nefret ve intikam arzusu, o kadar güçlü ki, terapide onu temsil eden Bayan Barbara Jarczyk bu duyguları hissediyor ve cinayet işliyor. Zekice, ama hem Telak'la Sosnowski'yi hem de Bayan Telak'la geçmişteki bu kurbanı birbirine bağlayan tek bir ipucu bile yoktu elimde. Polis geçmişteki kurbanın ailesinin nerede olduğunu bulamamıştı, geçmişteki soruşturmanın dosyası yok olmuştu – dibe vurmuştuk. Ayrıca, bir şeyler sürekli rahatsız ediyordu beni, tüm o küçük pürüzler. Sizin terapi sırasında oynadığınız oyunda yaptığınız hatalar, o haplar, ses kayıt cihazındaki o kayıt. Çok fazla tesadüf vardı. Ve bu noktada üçüncü unsur ortaya çıkıyor – benim kızım.”

Kuzniecowa huzursuzca Szacki'ye baktı. Szacki bunu fark etmemiş gibi yapıp konuşmaya devam etti.

“Kızımın bu konuyla hiçbir ilgisi yok tabii, sadece, bana çok benziyor ve annesine hiç benzemiyor – annesinin yanında evlatlık çocuğu gibi duruyor. Çocukların ebeveynlerine hiç benzemiyor olabilmeleri şaşırtıcı. Bunu düşündüm bir gün, bir de oğlunuzun” diyerek Jadwiga Telak'ı işaret etti tekrar. “size ve kocanıza benzemediğini. Akrabalığı bazen sadece ufak jestler, kullanılan benzer ifadeler, tonlama biçimi, bilinçli olarak fark edilmeyen şeyler gösteriyor. Ve sizin” diyerek Kwiatkowska ve Jarczyk'a doğru eğildi. “şu ifadelerinizi aldığım anlar geldi aklıma birden. Birbirinden tümüyle farklı iki kişi, iki farklı tip güzellik, farklı – şimdi düşünüyorum da, belki de kasıtlı olarak çok abartılı – iki dil. Ayrıca, aynı görme bozukluğu – hafif dereceli bir astigmat – birebir aynı gözlük düzeltme biçimi. Başı sola eğme, kaşları çatma ve gözleri kırpma, gözlük çerçevesini iki elle düzetme ve son olarak çerçeveyi başparmakla burna bastırma.

Ve madem kızımın söz ediyoruz,” diyerek prensesini andığı için gülümsedi savcı. “babalarla kızlarını sıradışı, özel

bir bağ bağlar birbirine. Bir görüşmemizde Bayan Kwiatkowska'yı savunmak için ileri atılmanız da düşündürdü beni. İlk anda ikinizin sevgili olduğunu sandım, nice sonra anlayabildim ancak. Bir şey yolunda gitmeyince, hiçbir şey yolunda gitmez genellikle. Ama bir şey yerine oturmaya başlayınca, her şey oturmaya başlar. Henryk Telak'ın, kendi elleriyle işlememiş olsa da, Kamil Sosnowski cinayetine karışmış olduğu malumumuz olmuştu o sırada – belki de bu dosya için ayrı bir soruşturma başlatılacak ve sizler de tekrar ifade vereceksiniz.” Szacki yalan söylüyordu, bu dosya için “ayrı bir soruşturma” başlatılmayacağını biliyordu, başlatılsa bile bir hafta içinde örtbas edilirdi. Szacki geçmişteki bu cinayete ilişkin bir soruşturma başlatmak zorunda kalınmasına yol açabilecek bir şey söylememeye ve başkaları tarafından söylenmesine izin vermemeye özen gösteriyordu sürekli.

“Polis nüfus kayıtlarını inceledi. Barbara Jarczyk (1945 doğumlu) ve Włodzimierz Sosnowski (1944 doğumlu) genç yaşta, 1964 yılında evlenmişler, Jarczyk ancak on dokuz yaşındaymış evlendiğinde. Bir yıl sonra oğulları Kamil doğmuş. Kamil'in sonradan ilkokulda, ortaokulda, lisede ve üniversitede arkadaşı olacak olan Euzebiusz Kaim de aynı yıl doğmuş. Oğlanlar beş yaşındayken Hanna Kwiatkowska doğmuş. 1987 Eylül'ünde Kamil trajik bir şekilde ölmüş, ailesi yurt dışına gitmiş – doğru mudur?”

Rudzki omuzlarını silkti.

“O durumda başka ne yapabilirdik ki?”

“Yurda muhtemelen doksanlı yılların ortalarında geri dönmüşler, çünkü o dönemde NM'de* yeni kayıtları ortaya çıkıyor. Barbara Sosnowska ve Włodzimierz Sosnowski boşanmışlar, Barbara kızlık soyadına geri dönmüş. Włodzimierz

* Nüfus Müdürlüğü (Çev.N.)

Sosnowski Cezary Rudzki olmuş – Bay Sosnowski 1989 yılından önce bu adla kitaplar yayınladığı, bu adı Fransa’da da kullanmış olduğu için nüfus müdürlüğündeki memurlar onun bu adı alma ricasını sorun çıkarmadan kabul etmişler. Hanna Sosnowska Marcin Kwiatkowski ile evlenmiş, ama evlilikleri uzun sürmemiş, 1998 yılında boşanmışlar, ama Hanna boşandığı kocasının soyadını kullanmaya devam etmiş. Bu ad değiştirmeleri intikam almayı planlamış olduğunuz için mi yaptınız, yoksa sonradan işinize yarayan bir tesadüf, kaderin beklenmedik bir armağanı mı oldu bu size, bilmiyorum.”

“İkincisi,” dedi Rudzki.

“Ben de öyle düşünmüştüm. Bay Kaim’e gelince: Gazetede ‘Zibi’ imzasıyla yayınlanmış, 1987 tarihli ölüm ilanını okuyunca, Zibi’nin ‘Euzebiusz’ adı için kullanılan lakap olabileceği hiç aklıma gelmemişti ilk anda – çünkü bu Boniek yani Zbigniew adı için kullanılan bir lakaptır, Zygmunt adı için de kullanılır bazen. Şu ‘Zibi’ lakabını hepinizin birbiriyle bağlantılı olduğunu anlayınca hatırladım ancak. Polis sizin ilk, orta, lise ve üniversite öğreniminizi nerede ve kiminle birlikte yaptığınızı kolayca buldu. Arkadaşlarınız Kamil’le tek bir vücut gibi olduğunuzu söylediler. Doğru muyum?”

Kaim gülümseyip başından şapka çıkarır gibi bir jest yaptı.

“Chapeau pas,” dedi.

“Ona Chapeau bas* denir, gerzek,” diye mırıldandı Kwiatkowska.

Savcı Teodor Szacki daha fazla konuşmak istemiyordu. Orada toplanmış kişilerden birinin o kasvetli, küçük salonu elleri kelepçeli terk edeceğini biliyordu. Geri kalanlara da suç isnadında bulunmak zorunda kalacaktı, ama cinayete iştirakten çok, Telak üzerinde psikolojik baskı kurmak ve soruştur-

* Fr. Şapka çıkarıyorum. (Çev.N.)

mayı engellemek suçunu isnat etmeliydi onlara. İçlerinden sadece biri gece yarısı Telak’la karşılaşmış, onu içlerinden biri öldürmüştü sonuçta. Diğerleri – onun ölmesini arzu etmiş ve onu ölüme sürüklemeyi istemiş olsalar da – cinayete doğrudan iştirak etmemişlerdi. Savcı Szacki daha fazla konuşmak istemiyordu yine de, çünkü insan vicdanıyla devlet memuru vicdanı ağır bir şekilde çarpışıyordu yine. Kamil Sosnowski’nin cesedini düşündü – küvette kanlar içinde, elleri ayakları arkadan bağlanmış bir vücut. Midesine hap doldurmuş Kasia Telak’ın cesedini düşündü. Ölümün eşiğindeki Bartosz Telak’ı düşündü. Bir zamanlar babalarının annelerini elde etmek için fesatça ve kendi çıkarı için gerçekleştirdiği o korkunç eylem olmasaydı, genç kızın ölmemiş, delikanlının da hastalanmamış olacağına inanıyordu. Annelerini nasıl elde etmişti acaba? O zaman mı, seksenli yıllarda mı elde etmişti? Bunu soramazdı. Şimdi soramazdı. Bunu dile getirmemeliydi bile.

“Oturabilir miyiz artık?” diye sordu Kaim.

“Hayır,” dedi savcı Szacki. “Çünkü en önemli sorunun yanıtını hâlâ bilmiyoruz. Bay Rudzki de itirafını – son anda dilini tuttu, yoksa “hikayesini” diyecekti az kalsın – tamamlamadı henüz.”

“Bunu oturarak yapmayı tercih ederim,” dedi terapist ve savcının kaşlarını çatmasına neden olan bir şekilde Szacki’ye baktı. Bir şeyler yanlış gidiyordu. Bir şeyler kesinlikle yanlış gidiyordu. Szacki durum üzerindeki kontrolünü kaybedebileceğini, Rudzki’nin kendisinin hakim olamayacağı bir çıkış yapmayı planladığını hissetti, ama bu çıkış videoya kaydedilecekti ve bunu sonradan inkar edemeyecekti. *Odaklan Teodor* diye tekrarlardı içinden. Zaman kazanmak için oturmalarına izin verdi. Çok geçmeden yarım daire oluşturur şekilde oturmuşlardı. Kameranin hepsini göreceği şekilde. Savcı Te-

odor Szacki belli belirsiz titremeye başladı, çünkü neyin yanlış gittiğini çözememişti hâlâ.

“Tüm fikir bana aitti,” diye anlatmaya başladı Rudzki. “Oğlumun niçin ve kim tarafından öldürüldüğünü kesinlikle inanılmaz bir tesadüf eseri öğrenen bendim. Bunu kabullenmeye, bununla baş etmeye çalıştım önce, eğitim görmüş bir psikologum nihayetinde, bu işe yıllarımı verdim. Ama yapamadım, yapamadım işte. Sonra Telak’ı öldürmek istedim – gidip onu vurmak ve olanları unutmak istedim. Ama bu çok kolay bir ölüm olurdu. Oğluma iki gün boyunca işkence edilmişti, o pislik bir saniyede mi geberecekti yani? Bu mümkün değildi.

“Bunu uzun bir süre, çok uzun bir süre düşündüm. Onun acı çekmesi için bu işi nasıl yapmak lazım diye. Öylesine acı çekmeliydi ki, bu acıya dayanamayıp ölmeye kendisi karar vermeliydi sonunda. Terapiyi böyle planladım. Başarılı olmayabileceğimizi, Telak’ın intihar etmeyebileceğini, hiçbir şey olmamış gibi evine dönebileceğini biliyordum. Bunu da kabullenmiştim. Kabullenmiştim, çünkü bu terapi sonrasında hep acı çekeceğini de biliyordum.

“O gece uyuyamadım. Odamda dolaşıp duruyor ve oldu mu acaba diye düşünüyordum. Hapları içti mi acaba? Uykuya daldı mı acaba? Öldü mü acaba? Sonunda koridora çıkıp sessizce kapısına sokuldum. Hiç ses gelmiyordu odasından. Bir sifon sesi duyup koridorun dibindeki banyodan Telak’ın çıktığını görünceye kadar bu sessizlik keyiflendirmişti beni. Telak solgundu, ama hayatta olduğuna hiç kuşku yoktu. Üzerinde takım elbisesi, ayağında ayakkabıları vardı, gitmeye hazırdı. Beni görünce kaşlarını çatıp kapısının önünde ne aradığımı sordu. Onun için endişelendiğim yalanını söyledim. Bir yorum yapmadı, terapiyi bırakacağını, o kahrolası yerden defolup gideceğini – aynen onun ifadesini aktarıyorum – söyledi sadece.

Ve valizini almak için odasına girdi. Ne yapacağımı bilmiyordum. Hâlâ hayatta olduğu yetmezmiş gibi, acıdan ve suçluluk duygusundan ölüyormuş gibi bir hali de yoktu hiç. Bu piçin hiçbir şey umrunda değildi. Su içip sakinleşmek için mutfığa gittim ve o şişi gördüm. Sonrasını hemen hemen hiç hatırlamıyorum, beynim o görüntüleri silmiş. Salona gittim, Telak oradaydı. Bunu neden yaptığımı, gerçekte kim olduğumu ona açıklamak istedim galiba, ama o nefret ettiğim yüzünü, gözündeki o alaycı parıltıyı, o alaycı gülümsemesini görünce... Şişe saplayıverdim. Bunu yaptığım için beni affet Tanrım. Suçluluk duymadığım için affet beni. Kim olursa olsun, sonuçta çocuklarının babasını öldürdüğüm için affet beni Jadwiga.”

Cezary Rudzki – daha doğrusu Włodzimierz Sosnowski – teatral bir jestle yüzünü kapattı elleriyle. Salona kesip de şişe dizebilecek kadar büyük bir sessizlik düşecekti düşmesine, ama burası şehrin göbeğinde bir mekandı. O sırada Łazienkowska’dan eski bir Fiat Bis geçiyordu, harap halde Ikarus marka bir otobüs kilisenin yanındaki durakta büyük bir gürültüyle durmuştu, Wisłostrada sürekli uğulduyordu, birinin ayakkabısının topuklarının takırtısı, annesinin azarladığı bir çocuğun ağlaması duyuluyordu, ama yine de Teodor Szacki zihninde her şeyin sıçrayıp kendi yerine oturduğunu işitiyordu. *İnsan vicdanı ve savcı vicdanı* diye düşündü, tereddüt etti, ama sadece bir milisaniye kadar bir süre ve ayağa kalkıp kamerayı kapatmış olan Kuzniecowa’ya başını salladı. Sonra dışarı çıkıp Rudzki’yi alıp götüreren iki üniformalı polisle geri döndü.

Her şeye rağmen kelepçesiz götürmüşlerdi Rudzki’yi.

ON İKİNCİ BÖLÜM

18 TEMMUZ 2005, PAZARTESİ

Uluslararası Mahkemeler ve Savcılık Günü. Yurt dışında Belgrad'daki mahkeme ünlü "Legija"yı Sırbistan cumhurbaşkanını 2000 yılında öldürmek suçundan 40 yıla mahkum etti. Saddam nihayet resmen suçlandı, şimdilik 1982 yılında bir şii köyünü yok etmekle suçlanıyor. Roman Polański karısı Sharon Tate'in trajik ölümünden hemen sonra İsveç güzellik kraliçesini ayartmaya çalıştığını yazmış olan "Vanity Fair"e karşı açtığı davada Londra mahkemesine Paris'ten ifade verdi. Polonya'da Wrocław'daki mahkeme Mein Kampf'ı yayımladığı için bir yayınevini mahkum etti, Białyystok savcılığı ise Aleksandra Jakubowska'yı medya yasa taslağında sahtekarlık yapmakla suçladı. Varşova'da savcı "Ultimo" adlı butikteki esrarengiz cinayetle suçlanan eski tezgahtar kadın için müebbet hapis cezası istedi. Avukatı beraat talep etti. Ayrıca Stawki Caddesi'nde Varşova Ayaklanması'nın ilk saatlerinde yaklaşık 50 Yahudi'yi kurtarmış olan 00' askerleri anısına bir tabela açılışı yapıldı, "Zachęta" ise reklamını marketlerden satın alınabilecek olan şekerlemelerle yapmaya karar verdi. Kültür ve Bilim Sarayı büyük kutlamaya hazırlanıyor - 22 Temmuz'da 50 yaşını dolduracak. Hava sıcaklığı 25 °C, hava bulutsuz ve yağışsız.

* Ülke Ordusu (Çev.N.)

** Zachęta Varşova Ulusal Sanat Galerisi (Çev.N.)

1

Saat öğleden sonra üçü birkaç dakika geçiyordu. Savcı Teodor Szacki odasında oturmuş, oda arkadaşı olan kadın çocuğunu alerji doktoruna götürmek için işyerinden çıkınca, odaya çöken sessizliğin tadını çıkarıyordu. Kadına bir şey söylememişti. Kadının odadan çıkması, Szacki'nin kadının bilgisayarından hafifçe duyulan Katie Meluy'u ("Şöyle kısık sesle çalsa rahatsız olmazsın, değil mi?") ve annesiyle yaptığı telefon konuşmalarını (Söyle onlara, babamın mezar taşına o harfleri sekiz yüz złoty'ya sen de kazarsın, söyle onlara. Onlara aynen böyle söyle. Hırsızlar, mezar eşkıyaları, mezar soyguncuları.) daha fazla dinlemek zorunda kalmayacağı anlamına geliyordu.

Tam bir ay önce polis Cezary Rudzki'yi Łazienkowska'daki manastırdan tutuklayıp götürmüştü. Birkaç gün sonrasında Szacki "Cezary Rudzki'ye karşı yütütülen soruşturma"da ifadesini almıştı onun. Terapist manastırın salonunda kamera önünde söylediklerini harfi harfine tekrar etmişti, savcı Rudzki'nin söylediği her şeye inanıyormuş numarası yaparak bunları tümüyle ifade tutanağına geçirmişti. Ama Telak'ın o suçu işlediğine neden o kadar ikna olmuş olduğunu sormak zorunda kalmıştı Rudzki'ye. Oğlunun cinayetinin perde arkasına ilişkin ne bildiğini.

"Daha önce de söylediğim gibi, bu bir tesadüftü, her gün rastladığımız binlerce anlaşılmaz tesadüften biriydi," demişti Rudzki Rakowiecka'daki hapishanenin sorgu salonunda, üzerinde bej renkli hapishane giysisi vardı. Yüz yaşında bir ihtiyar gibi görünüyordu, o mağrur duruşundan ve keskin bakışlarından eser kalmamıştı. "Kemik kanserine

yakalanmış bir adamın terapisini yapıyordum, adam hastalığının son evresindeydi, üç ay sonra da öldü zaten. Yoksul bir adamdı, alt tabakadandı, Onkoloji Enstitüsü’nden bir arkadaşımın ricası üzerine terapisini ücret almadan yapmıştım. Adam birine içini dökmek istiyordu. Bir suçluydu, küçük çaplı bir suçluydu daha çok, o kadar küçük çaplı ve ihtiyatlı bir suçluydu ki, hapse hiç girmemişti. Vicdan azabı duyduğu tek bir günahı vardı gerçekten de – oğlumun cinayetine katılmıştı. Elini doğrudan kana bulamamıştı belki, ama katille birlikte evimize girmişti, oğluma yapılan işkencelere ve cinayete tanık olmuştu. Korkudan tir tir titriyordu, kendilerine oğlumu sadece dövüp gözünü korkutmak için para verilmiş olduğunu, ama şefinin Kamil’in ‘her ihtimale karşı’ temizlenmesi gerektiğine karar vermiş olduğunu söyledi. Bu bir şoktu benim için. O haydutun önünde yığılıp sinir krizi geçirdim, ona kim olduğumu söyledim, saatlerce karşılıklı ağladık. ‘Azmettireni’ bulmamda bana yardım edeceğine söz verdi. Onu tam olarak tarif etti, yaptıkları görüşmelerin tüm ayrıntılarını, aralarında geçen tüm konuşmaları anlattı bana. Meselenin bir kadın olabileceğini söyledi, azmettiren bir keresinde ‘şimdi ona kavuşabileceğini’ kaçırmış ağzından. Aklıma Jadwiga geldi hemen – oğlumdan birkaç yaş büyük olmasına rağmen, Kamil ona feci aşıktı. Jadwiga’yı buldum, Telak’ın fotoğrafını da çektim. Adam Telak’ı yüzde bin beş yüz teşhis etti.”

Teodor Szacki sanığın yalanlarını gözünü bile kırpmadan tümüyle geçirmişti tutanağa. Sanık da tutanağı yüzünü hiç ekşitmeden imzalamıştı. Her ikisi de gerçeğin ortaya çıkması, özellikle de, bu konuda bir soruşturma başlatılması halinde ailelerinin tehlikede olacağını biliyordu.

Ama Teodor Szacki Henryk Telak’ın komünist güvenlik servisinde yaptığı işe, “ölüm şubesi”ne, gese’nin hâlâ aktif

olan yapılarına dair bildiklerini söylemişti yaşlı terapist. Ve gerçeği sormuştu ona.

Kemik kanseri olan hasta gerçektir, bu adamın işlediği suç ve yaptığı itiraf gerçektir. Tesadüfen duyduğu “şimdi ona kavuşabileceğim” cümlesi gerçektir. Ama işin iç yüzü başkaydı. Babasının devletin güvenliğini tehlikeye sokabilecek faaliyetlerine bir son vermesi için, delikanlının “olabilecek en sert şekilde” – ki bu da doğrudan cinayet emriydi – dövülüp gözünün korkutulması söylenmişti. Bunun en üst düzey öneme haiz bir mesele olduğu, birer kahraman olacakları, belki de gizli bir şekilde ödüllendirilecekleri söylenmişti onlara. Ödüllendirilmek adamların umurlarında bile değildi. Görevi yerine getirmeleri için bir yığın para ve hiçbir ceza almama garantisi almışlardı, üstelik girecekleri evden canları ne isterse çalabileceklerdi. Başlangıçta – işin hiçbir ayrıntısı henüz belli değilken – aralarında Telak’ın da bulunduğu üç subayla görüşmüşlerdi. Sonra Telak kendileriyle iki kez daha görüşmüştü. Adamlara tüm ayrıntıları vermiş, görevin yerine getirileceği tam tarih ve saati bildirmiş, delikanlıyı nasıl bağlayacaklarını ve ona nasıl işkence edeceklerini tarif etmişti.

Adamlar görevi yerine getirdikten sonra paralarını almaya geldiklerinde, Telak çok sinirliydi. Yanlış adamı öldürdüklerini söylemişti onlara. İşin başında alacakları söylenenden daha fazla para verip arkalarında hiçbir iz bırakmadan iki yıl ortadan kaybolmazlarsa, kendilerinin delikanlıyı buldukları gibi, bir başkasının da onları bulacağını söylemişti. Onlar da kaybolmuştu ortadan.

Szacki Karol Wenzel’den duyduklarını anlatmıştı Rudzki’ye: “D” bölümünün etkinlikleri o kadar gizliydi ki, cezalandırılacak adamı bulma ve işi yapacak insanları doğru yere gönderme konusunda hatalar yapılmıştı gerçekten de. İş için

kiralanan haydutlar da hatalar yapıyorlardı. Telak bölümüne suçsuz bir insanın öldürülmüş olduğu şeklinde bilgi vermişti muhtemelen. Bir iş kazası olmuştu işte.

Savcı ve terapist vedalaşmak için tokalaşıp birbirlerini içtenlikle kucaklamışlardı. Her ikisi de suçluydu. Her şeyden önce susmakla.

Cezary Rudzki Szacki'nin kendisini hapishanede sorgulamasından iki hafta sonra ölmüştü. Kendini kötü hissetmişti, onu tecrit odasına almışlardı, orada kendini daha kötü hissetmişti. Ambulans gelmeden ölmüştü. Güçlü bir kalp krizi geçirmişti. Teodor Szacki şayet ertesi günü bir kurye kendisine yirmi dört yıllık bir şişe viski getirmiş olmasaydı, bunun bir tesadüf olduğuna bile inanırdı kesin. Viskinin tamamını lavaboya döküp şişeyi de savcılığın yanındaki yaya geçidinin orada bulunan çöp sepetine atmıştı. Böyle bir şey bekliyordu. O gese'li sürtük çocuğu kendisinin ve arkadaşlarının duruma ancak başka bir çıkış yolu kalmadığında müdahale ettiklerini söylediğinde inanmıştı ona. Huzur istediklerine de inanıyordu. Ama hapisteki bir insan böyle bir huzuru garanti edemezdi onlara. Hapistekinin çok fazla canı sıkılırdı, çok fazla konuşurdu, günün birinde özgürlüğünün küçük bir risk almaya değerdiğini düşünmesi çok mümkündü. Szacki kendini güvende hissedebilir miydi peki? Aptalca bir şey yapmadığı sürece – evet. Rudzki'nin cenazesine gitmemişti.

Aynı gün Monika'yı aramıştı. Aptallığına içinden küfretse de, Monika'nın telefon numarasını çeviren elini bir başkası yönetmiş, bir başkası da buluşmayı teklif eden sözler sarf etmişti onun yerine. O günden itibaren gazeteci kızla birkaç kez görüşmüştü ve Monika'ya her defasında bunun son görüşmeleri olduğu, bu aşk macerasına bu defa bir son vermesi gerektiği, çünkü bunun bir anlamı olmadığı inancıyla gitmiş

olsa da, durum üzerindeki kontrolünü gittikçe daha fazla kaybediyordu. Sonrasında olacıklardan korkuyordu korkmasına, ama bunu merak da ediyordu.

Bilgisayarını kapattı ve gerçekten de yapacak hiçbir işi olmadığını düşündü. Chorko tatildeydi, insanlar tatil için kent dışına çıkmışlardı ve Varşova kısa bir süreliğine suç başkenti olmaktan çıkmıştı. Kaim, Jarczyk, Kwiatkowska ve Jadwiga Telak hakkındaki iddianame neredeyse hazırды. Diğerlerini sadece, adli kurumlardan bilgi saklamakla suçlayabileceği bir şekilde, tüm suçu Rudzki'nin üzerine yıkmıştı. Cinayet gecesi terapistin ve hastalarının cesedin başında dikilip ne yapmaları gerektiğini düşünmüş oldukları gerçeğini de gizlemişti. Resmi varyasyona göre, Kwiatkowska, Jarczyk ve Kaim Telak'ın öldürülmüş olduğunu Barbara Jarczyk cesedi pazar sabahı bulunduğunda öğrenmişlerdi ancak. Szacki suçlulara nadiren şaşırdı, ama Rudzki'nin sonrasında sorgulandıkları sırada renk vermemeleri için onlara bu konudan söz etmeyi yasaklamış ve hepsine kahvaltıda sanki hiçbir şey bilmiyorlarmış gibi davranmalarını söylemiş olduğunu öğrenince, neredeyse hayretler içinde kalmıştı. İnsan psikolojisini bilmek katilin elindeki en güçlü silahtı.

Szacki kanunların, onları ihlal eden herkesin – suçun sonunda kendilerini neyin beklediğini diğerleri de görsün diye – devlet tarafından şiddetle cezalandırılması için var olduğunu düşünürdü hep. Şimdi ise Henryk Telak cinayeti dosyasında, soruşturmaya karışan şahıslar lehine sahtekarlık yapmıştı. Ve kendinden tiksiniyordu, çünkü bunun kendisinin en büyük suçunu – bu işte mücadeleden vazgeçişini – telafi edemeyeceğini biliyordu. Çünkü “Odesba”ya darbe indirebilecek herhangi bir şey yapmaya niyeti yoktu.

Telefonun ahizesini kaldırdı. Cumartesi gününden beri Mazury bölgesindeki Olecko şehrinde güneşlenmekte olan

Weronika ve Helena'yla konuşmak istiyordu ve bunu da karısı kendisini tam da Monika'nın evinde olduğu sırada aramasın diye şimdi yapmayı tercih ediyordu.

Odasına biri girdiği sırada, numaranın yarısını çevirmişti bile. Gelen Jadwiga Telak'tı.

2

Jadwiga Telak her zamanki gibi üzgün, her zamanki gibi şık, her zamanki gibi ilk anda renksizdi, ama kısa bir süre sonra büyüleyici bir izlenim veriyordu.

Çantasından bir sigara çıkarınca, Szacki az kalsın poflayarak gülecekti. Olay döndü dolaştı yine bana mı geldi? Ve bu çürümüş şehrin düşük bir maaşla çalışan tüm savcılarının acınası tüm odaları içinde bu kadın tutup benim odama, bana geldi. Çekmecesinden küllüğü çıkarıp kendisi de bir sigara yaktı. Gün içinde içeceği sigara sayısını o İtalyan restoranındaki görüşmeden beri belirlemiyor olsa da, günün ikinci sigarası diye düşündü alışkanlıkla. Bir şey söylemeyip bekledi.

“Biliyorsunuz, değil mi?” dedi Jadwiga Telak.

Szacki başıyla onayladı. Öğreneli çok olmamıştı, ama bir ay önce hepsi Łazienkowska'daki o mimari ucubenin salonunda toplandıklarında – biliyordu. Çünkü Wróbel böyle bir eylem aile sistemindeki düzeni bozacağından, aile dizimi terapisine katılanlardan hiçbirinin cinayet işleme eğiliminde olamayacağını söylediğinde ona inanmıştı Szacki. Aile dizimi terapisti, katılımcılarının, sistemlerinde bir düzene kavuşmaları için işliyordu. Biliyordu, çünkü kocasının ölümünden en çok onun çıkarı vardı – yaşamsal, duygusal ve finansal açıdan. Biliyordu, çünkü cinayet işlendiği sırada evde – Sza-

cki'nin daha sonra araştırıp öğrendiği üzere – cinayetten bir gün önce güya televizyonda gösterilmiş bir filmi izliyordu. Biliyordu, çünkü cinayet gecesi oğlunun, odasında bir araba yarışı oyunu oynadığını duyduğunu söylemişti, oysa Bartosz *Call of Duty* oynuyordu. Makineli tüfeklerin, patlayan el bombalarının çıkardığı sesler ve ölmekte olan insanların inleyişleri araba motorlarının çıkardığı seslerle karıştırılamazdı ya. İpuçları. Biraz önsezi. “Şayet mesele aile sisteminde kimin iyi, kimin kötü olduğuydu, durum hemen her zaman tersidir” cümlesini unutmamış olması. Cezary Rudzki suçu üzerine aldığında, başındaki o gıdıklanma hissi.

“Dosyanın kapanmış olduğu şu sırada size bir açıklama yapmam gerektiğini düşündüm,” dedi Jadwiga Telak.

Szacki bir şey söylemedi yine. İçinden bir şey söylemek gelmiyordu.

“Hiç aşık oldunuz mu, bilmiyorum. İçten ama. Şayet olduysanız, şanslısınız. Şayet olmadıysanız, sizi çok kıskanıyım, çünkü önünüzde yaşamın – belki de – en büyük macerası duruyor. Neden söz ettiğimi anlıyor musunuz? Kitaplarla olan deneyime benzer bu. *Usta ve Margarita*'yı lisede okumak güzeldi, ama bu kitabı henüz okumamış yetişkinler olduğu düşüncesi onları kıskanmama neden olur. Şöyle düşünürüm bazen: Bulgakov'u ilk kez şimdi okumak nasıl olurdu acaba? Her neyse. Soruma “bilmiyorum” diye yanıt verecek olursanız, bu sizin bugüne kadar hiç aşık olmadığınız anlamına gelir her halükarda.”

İlginç diye düşündü Szacki, içimden bir yanıt vermek gelseydi, bu yanıtı verirdim. Omuzlarını silkti.

“Ben bir zamanlar aşık olmuştum. Kamil Sosnowski'yle tanışıp birbirimize aşık olduğumuzda yirmi beş yaşındaydım. O benden üç yaş küçüktü. O dönemde aramızdaki bu yaş farkının uykularımı kaçırdığını düşününce gülesim geliyor. O

üç yılın her şeyi mahvedeceğinden korkardım. Böyle bir şeyin olmayacağından, bunun mümkün olmadığından, her şeyi başka bir şeyin mahvedeceğinden korkardım sürekli. Bunu size tarif etmeye çalışmamın bir anlamı yok aslında, bu tarif edilemez bir şey. Ama bilin ki, o günden bu yana neredeyse yirmi yıl geçti ve ben ilişkimizin her anını eksiksiz tarif edebilir ve söylediğimiz her bir cümleyi eksiksiz aktarabilirim. O dönemde hangi kitapları okuduğumu, hangi filmleri izlediğimi de hatırlıyorum. O döneme dair en küçük ayrıntıyı bile hatırlıyorum.”

Jadwiga Telak bir sigara daha yaktı. Szacki'nin canı sigara içmek istemiyordu artık.

“O sırada beni bekliyor olduğunu biliyor muydunuz? O gün, o adamlar onu bulduğunda beni bekliyor olduğunu biliyor muydunuz? Akşam yemeği için sözleşmiştik. O bir şey pişirecek, ben de içecek bir şey ve “Varşova Lezzeti”^{*} götürecektim. Hatırlar mısınız bunu? İçinde gofret parçacıkları olan kakaolu bir karışım, Wedel marka, bisküvi parçalı şu büyük “bajeczny”^{**}ya benziyordu, onun biraz daha büyüğüydü. Üzerinde “yedek ambalaj” yazılı bir parşömene sarılıydı tabii. Bizim büyümlü tatlımızdı bu. Başka çiftlerin şarkıları vardır, bizim “Varşova Lezzeti”miz vardı.

Mutluluktan şuurumu yarı yitirmiş halde Kamil'in evine vardığım sırada adamlar oradaymış meğer. Kapıyı çalıp durdum, ama kimse açmadı. Kapının önünde bir, belki de iki saat dikilip bekledim, ama gelmedi. Eve döndüm, yarım saatte bir telefon ettim. Mutlaka bir şey olduğunu ve anne babası ve kız kardeşiyle kent dışına çıkmak zorunda kaldığını biliyordum,

* Polonya Halk Cumhuriyeti döneminde mozaik pasta tarzında, Wedel marka blok çikolata. (Çev.N.)

** Efsanevi, inanılmaz, masalsı anlamına gelen bir çikolatalı gofret adı. (Çev.N.)

ama arayıp durdum, evine birkaç kez daha gittim yine de. Son aradığımda telefonu Hanna açtı. Gerisini hayalinizde canlandırabilirsiniz. En azından canlandırmaya çalışabilirsiniz. En kötüsü de, Kamil'in de, o adamların da tüm o süre boyunca orada, evde olduğunu ve Kamil'e işkence ettiklerini öğrenmekti. Ah aptal ben, milisi aramak gelmiş olsaydı aklıma... her şey başka türlü olabilirdi.”

Szacki bir sigara daha yaktı. Nihayetinde yapacak başka bir işi mi vardı ki? Bu melodramı umursamıyordu nasıl olsa.

“Onunla ben de öldüm bir ölçüde. Henryk hep yanımdaydı. Müşfikti, acımı paylaşıyordu, anlayışlıydı, her şeyi affetmeye hazırdı. O benim umrumda bile değildi, ama yanımdaydı. Ona alıştım. Evlendim onunla. Hemen hamile kaldım. Kasia doğdu ve ben artık onun için yaşamaya başladım. Sonra Bartosz doğdu. Evliliğimiz bir gün iyi, bir gün kötüydü. Evlilik yaşamı işte. Kasia'nın ölümüyle her şey bitti. Bunu söylerken utanıyorum, ama bana sadece tek bir kişiyi diriltebileceğim söylenseydi, Kamil'i diriltirdim. Sonra Kamil'in babası çıktı ortaya – lanet olası – kendi gerçeği ve kendi adaletiyle. O günün hiç yaşanmamış olmasını dilerdim.”

Jadwiga Telak bir sigara daha yaktı, Szacki'nin küçük odası duman altı olmuştu. Sigara dumanı boğucu sıcaklıkla birleşince, odanın havası dayanılmaz hale gelmişti.

“O akşam Łazienkowska'ya neden gittiğimi bilmiyorum. Bunu açıklayamıyorum. Ama gittim işte. Odasına girdiğimde, Henryk eşyalarını topluyordu. Terapi seansı sırasında ne öğrenmiş olduğunu itiraf etti bana. Sarsılmış haldeydi, ağlıyordu, az kalsın intihar edeceğini söyledi. Bunun yapabileceği en iyi şey olduğunu düşündüm ve Bartosz'un iyiliği için bu terapiye devam edip etmeyeceğini sordum. Devam etmek istemiyordu. Odasından koşarak çıkıp su içmek için mutfığa gittim, kusmak üzereydim. Gerisini biliyorsunuz zaten.”

Szacki kısa bir süre öncesine kadar Jadwiga Telak'ı hiçbir şeye aldırmadan mahkemeye çıkarmak isterdi. Şimdiyse umurunda bile değildi bu. O kadar ki, bir şey söylemek bile gelmiyordu içinden. Jadwiga Telak konuşmadan Szacki'ye bir kez daha baktı, başını olumlu anlamda sallayıp ayağa kalktı.

“Bilmek isterim, cinayet nedeniniz safi duygusal mıydı?” diye sordu Szacki sonunda.

Jadwiga Telak sadece gülümsedi ve odadan çıktı.

Savcı Teodor Szacki sandalyesinden kalkıp ceketini giydi ve pencereyi sonuna kadar açıp küllükteki izmaritleri çöpe boşalttı. Küllüğü koymak için çekmecesini açtı ve üzerine Bert Hellinger'le yapılmış bir röportajın bir bölümünü yazmış olduğu kağıda takıldı gözü, “Seçim Gazetesi”nden alın-
tılamıştı herhalde:

“Tüm suçların faillerini lanetlemem beklenir benden hep, bense kötülerin mevcudiyeti fikrinin üstesinden gelmek için tek yolun, suç faillerinin de her şeye rağmen insan olduklarını kabullenmek olduğunu biliyorum. Kalplerimizde onlara da yer vermeliyiz. Kendi iyiliğimiz için. Bu, eylemlerinin sorumluluğunu onların üzerlerinden atmaz kesinlikle. Ama şayet birini dışlar, onun aidiyet hakkını reddedersek, kendimizi Tanrı'nın yerine koyuyor ve kimin yaşayacağına, kimin öleceğine karar veriyor oluruz. Bu da olağandışı bir şeydir.”

3

Chomiczówka'ya, Monika'nın evine giderken, Blikle Pastanesi'nden iki küçük kremalı pasta almak için Wilson meydanında durdu – her ikisinin de sevdiği pastaydı bu. Sırada beklerken, Jadwiga Telak'ı ve “Varşova Lezzetini” düşündü

ve kendini çok ama çok yorgun hissetti. Telak dosyasından yorulmuştu, işinden yorulmuştu, aslında hiç umurunda olmayan sevgilisinden yorulmuştu. Bir şey eksikti yine, ama ne?

Adalet diye düşündü ve bu düşünce onu korkuttu. Sözcük öyle bir çınlamıştı ki zihninde, yanındaki biri yüksek sesle söylemişti sanki. Etrafına bakındı, ama Żoliborz semtinin emeklileri, içinde kremalı pastalar bulunan soğutmalı dolaplara ve kek-pasta raflarına bakarak, dilsiz bir grup halinde uysal bir şekilde dikiliyorlardı sırada. Adalet, iyi ama neyin, kimin adaleti bu? O sesin kendisine yine yanıt vereceğini ümit etti. Ama bu kez hiçbir şey duymadı – onun yerine gözlerinin önünde bir görüntü belirdi. İçinden o yirmi dört yıllık viski şişesinin çıktığı teneke silindir kutunun görüntüsüydü bu. Evi Monika'nın evine giden yol üzerinde olan Karol Wenzel'i düşündü. Onu ziyaret etmesi gerekir miydi acaba? O seçkin İskoç içkisini gönderenleri deşifre etmek için bir yol var mıydı? Bunu kontrol etmekten ne zarar gelirdi ki? Şu kafayı yemiş tarihçiyle yaptığı konuşma kendisini vurup öldürmeleri için yeterli bir sebep değil miydi yoksa?

Kremalı pastaları alıp o sırada evde olan Wenzel'i aradı ve Wenzel'in Żeromski Sokağı'nda bulunan evine doğru sürdü aracını. Aracından inerken kremalı pastaları yanına aldı, eli boş gitmek aptalca gelmişti. Yan taraftaki küçük ve dar yoldan trotinet kullanan, kızı Helana yaşındaki küçük bir kız çocuğu hızla üzerine doğru geldiğinde, Szacki park yerleriyle çöp bidonu arasındaki giriş kapısına doğru yürüyordu, küçük kız az kalsın Szacki'ye toslayacaktı. Szacki kenara sıçradı, ama kız kremalı pasta paketine çarptı. Paket yırtıldı ve pastalardan biri yere düşüp parçalandı. Kızına gerçekten çok benzeyen küçük kız durdu ve engebeli asfalt üzerindeki pastayı görünce, ağzını büzüştürdü.

“Çok özür dilerim ufaklık,” dedi Szacki hemen. “Geldiğini görmedim, dalgındım ve pasta paketini sana çarptım. Bir şeyin yok, değil mi?”

Küçük kız başını olumsuz anlamda salladı, ama gözlerinde yaşlar vardı.

“Oh, yüreğime su serpildi. Kremalı pastalardan biri sana zarar verdi diye korktum. Bunların korkunç derecede saldırgan olabildiklerini biliyor muydun? Aniden saldırırlar insana, tıpkı gelincikler gibi. O yüzden onları pakete koymuştum. Ama bu artık tehlikeli değil galiba, ne dersin?” deyip yerdeki pastanın üzerine eğildi çekinerek ve onu parmağıyla dürttü.

Küçük kız güldü. Szacki yırtık paketten sağlam kalmış pastayı çıkarıp kıza verdi.

“Al bakalım, özür pastası,” dedi. “Ama dikkatli ye de, bir şey olmasın sana.”

Küçük kız tereddüt ederek etrafına bakındı, teşekkür edip Szacki’den pastayı aldı ve trotinet üzerinde dengesini güçlkle sağlayarak oradan uzaklaştı. Kendi kızına çok benziyordu gerçekten. *Karol Wenzel’in evine girmek, bu dosyayı irdelemek, yakınlarımin yaşamını riske atmak istiyor muyum gerçekten?* Tarihçinin görüşmeleri sırasında kendisine ne söylediğini hatırladı: “Bu adamlara bir şekilde bulaşmak istiyorsan, hemen vazgeç bundan. Bunlara bulaşmayı sabah aklından geçirirsin, daha akşamına kızının cesedi başında ağlarken bulursun kendini.”

Szacki donup kaldı.

Bir kızı olduğunu söylememiştir ki tarihçiye.

Küçük Helena Szacka’yı, ondaki o taze ekmek kokusunu, onun otopsi masasında o iğrenç şıpırtı sesiyle açılan kafatasını düşündü.

Daha bir saniye önce bu hikayenin devamının geleceğinden emindi.

Yanılmıştı.

ÇEVİRMENDEN

Yazarın, savcı Teodor Szacki'nin başkahraman olduğu polisiye üçlemesinin 2007 yılında yayımlanmış bu ilk romanı* okuyucu ve eleştirmenlerin hemen dikkatini çekmiş, çok satanlar arasına girmiş, 2008 yılında Polonya'da yılın en iyi polisiye romanı için verilen Yüksek Kalibre Ödülü'nü kazanmış** ve başta İngilizce, Fransızca, Almanca olmak üzere birçok dile çevrilmiştir. Roman Jacek Bromski rejisörlüğünde aynı adla 2011 yılında filme uyarlanmıştır.***

ÇEVİRMENİN ÖZGEÇMİŞİ

1973 yılında Erzurum'da doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Leh Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndaki Lisans öğrenimini 1995 yılında tamamladı. 1996 yılında aynı bölümde araştırma görevlisi olarak akademik yaşama girdi. 2000 yılında Yüksek Lisans, 2004 yılında Dokto-

* Romanın orijinal adı: Uwikłanie. Üçlemenin diğer iki kitabı *Ziarno prawdy* (Bir Parçacık Gerçek) (2011) ve *Gniew* (Öfke) (2014).

** Üçlemenin ikinci kitabı *Ziarno prawdy* da 2012 yılında aynı ödüle layık görüşmüştür.

*** Film uyarlaması romandan belirgin ölçüde farklılıklar göstermektedir. En temel farklılıklar, romanda başkahraman deneyimli savcı Teodor Szacki'yken, filmde başkahraman olarak meseleğe yeni başlamış Agata Szacka'nın izleyici karşısına çıkıyor olmasıdır. Romanda olay örgüsü Varşova'da geçer, ancak, filmde mekan Krakov'dur. Film ve Türkçe alt yazısı internet üzerinde mevcuttur.

ra öğrenimini tamamladı, 2007 yılında doçent unvanını aldı, 2013 yılında profesörlüğe atandı. Helen Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih–Coğrafya Fakültesi Polonya Dili ve Kültürü Anabilim Dalı’nda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Polonya dili ve edebiyatı üzerine yazdığı birçok makale, bildiri ve bir gramer kitabının yanı sıra, Jerzy Andrzejewski’nin *Kül ve Elmas* (Popiół i diament) ve Jacek Dehnel’in *Lala* (Lala) başlıklı romanlarını dilimize çevirmiştir. Polonyalı çağdaş yazarların öykülerinden oluşan ve 2014 yılında yayımlanan *Kehribar Ülkesinden Yeni Öyküler-Çağdaş Polonya Edebiyatı Antolojisi* adlı kitaptaki öykülerin çeviri danışmanlığını yaparak kitabı yayıma hazırlamıştır.